

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ

Διπλωματική εργασία

Διερεύνηση των απόψεων των προϊσταμένων νηπιαγωγών αναφορικά με τον ρόλο τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας: Μια πιλοτική έρευνα διερευνώντας την αστάθεια, την αβεβαιότητα, την πολυπλοκότητα και την ασάφεια (VUCA ηγεσία)

της

Σιδηροπούλου Ζωή

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Γκιαούρη Στεργιανή, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Π.Δ.Μ.

Εξεταστές:

1. Ιορδανίδης Γεώργιος, Καθηγητής Π.Δ.Μ.
2. Κωνσταντινίδου Θάλεια, Επίκουρη Καθηγήτρια Π.Δ.Μ.

Φλώρινα, Ιούνιος 2023

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την επόπτρια καθηγήτριά μου, κυρία Γκιαούρη Στεργιανή για την καθοδήγηση, τον επαγγελματισμό, την αμέριστη κατανόηση και την πολύτιμη βοήθεια καθ'όλη τη διάρκεια της συνεργασίας μας.

Επιπροσθέτως, ευχαριστώ θερμά τα Μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής, κύριο Ιορδανίδη Γεώργιο και κυρία Κωνσταντινίδου Θάλεια, για τη συνεισφορά τους αλλά και την εύστοχη κριτική τους. Θερμές ευχαριστίες οφείλω, επίσης, στους/στις προϊστάμενους/αμένες νηπιαγωγούς που με προθυμία και υπευθυνότητα συμμετείχαν στην έρευνά μου.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου, για την ψυχολογική στήριξη και ενθάρρυνση που απλόχερα πάντα μου προσφέρει.

Copyright © Σιδηροπούλου Ζωή, 2023.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ' ολοκλήρου ή τμήματος αυτής για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν στη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τη συγγραφέα και μόνο.

Όνοματεπώνυμο: Σιδηροπούλου Ζωή

A.E.M.: 1055

Ηλεκτρονική διεύθυνση: zoe.sidiropoulou@gmail.com

Έτος εισαγωγής: 2021

Τίτλος διπλωματικής εργασίας: Διερεύνηση των απόψεων των προϊσταμένων νηπιαγωγών αναφορικά με τον ρόλο τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας: Μια πιλοτική έρευνα διερευνώντας την αστάθεια, την αβεβαιότητα, την πολυπλοκότητα και την ασάφεια (VUCA ηγεσία).

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής, είναι προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας, η βιβλιογραφία και οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει, έχουν δηλωθεί κατάλληλα με παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή/και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή. Επισημαίνεται πως η συγκεκριμένη επιλογή βοηθά στον περιορισμό της λογοκλοπής διασφαλίζοντας έτσι το/τη συγγραφέα.

Ημερομηνία, 23 - 06 - 2023

Ο/Η δηλών/ουσα

Σιδηροπούλου Ζωή

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη	10
Abstract	11
Εισαγωγή	12
Μέρος Α': Θεωρητική προσέγγιση	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Σχολική ηγεσία στο ελληνικό νηπιαγωγείο.	15
1.1. Το νηπιαγωγείο στην Ελλάδα	15
1.2. Διοίκηση και ηγεσία στο ελληνικό νηπιαγωγείο	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Η πανδημία του κορωνοϊού SARS Covid-19, σχολική εκπαίδευση και σχολική ηγεσία.	20
2.1. Η πανδημία του κορωνοϊού SARS Covid-19	20
2.2. Πανδημία του κορωνοϊού SARS Covid-19 και σχολική εκπαίδευση	23
2.2.1. Μορφή και τρόπος λειτουργίας των σχολείων κατά τη διάρκεια της πανδημίας	23
2.2.2. Προκλήσεις της πανδημίας του κορωνοϊού SARS Covid-19 προς τη σχολική εκπαίδευση	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Τα VUCA (Volatile, Uncertain, Complex and Ambiguous) περιβάλλοντα και η VUCA ηγεσία.	28
3.1. Εννοιολογική αποσαφήνιση των VUCA περιβαλλόντων	28
3.2. Η VUCA ηγεσία	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Η πανδημία του κορωνοϊού SARS Covid-19 ως VUCA (Volatile, Uncertain, Complex and Ambiguous) περιβάλλον και σχολική ηγεσία.	34
4.1. Ελληνική και διεθνής επισκόπηση βιβλιογραφίας και ερευνών αναφορικά με την ηγεσία στο σχολικό και μη περιβάλλον κατά τη διάρκεια της πανδημίας του κορωνοϊού SARS Covid-19	34
4.2. Αναγκαιότητα διεξαγωγής της προτεινόμενης έρευνας	38
4.3. Σκοπός, ερευνητικά ερωτήματα και ερευνητικές υποθέσεις	39

Μέρος Β': Ερευνητική προσέγγιση	41
Κεφάλαιο 5: Μεθοδολογικό πλαίσιο έρευνας	41
5.1. Μεθοδολογικό πλαίσιο συλλογής δεδομένων	41
5.1.1. Ερευνητική μέθοδος και στρατηγική	41
5.1.2. Πληθυσμός, δείγμα, δειγματοληψία & Συμμετέχοντες/συμμετέχουσες	42
5.1.2.1. Πληθυσμός, δείγμα και συμμετέχοντες/συμμετέχοντες	42
5.1.2.2. Δειγματοληπτική μέθοδος	43
5.1.2.3. Κώδικας ηθικής και δεοντολογίας	43
5.1.3. Ερευνητικά εργαλεία	44
5.1.3.1. Ερευνητικό εργαλείο ποσοτικής έρευνας	44
5.1.3.2. Ερευνητικό εργαλείο ποιοτικής έρευνας	46
5.1.3.3. Εγκυρότητα και Αξιοπιστία/βασιμότητα των εργαλείων	47
5.2. Μεθοδολογικό πλαίσιο ανάλυσης δεδομένων	48
5.2.1. Μεθοδολογικό πλαίσιο ανάλυσης ποσοτικών δεδομένων	48
5.2.1.1. Έλεγχοι εγκυρότητας και αξιοπιστίας ποσοτικού εργαλείου	49
5.2.2. Μεθοδολογικό πλαίσιο ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων	53
5.2.2.1. Ηθικά και δεοντολογικά ζητήματα παραγόμενου ποιοτικού υλικού	54
Κεφάλαιο 6: Ερευνητικά ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα- αποτελέσματα	55
6.1. Δημογραφικά στοιχεία δείγματος και συμμετεχόντων/συμμετεχουσών.	55
6.1.1. Δημογραφικά στοιχεία άμεσου δείγματος	55
6.1.2. Δημογραφικά στοιχεία έμμεσου δείγματος	61
6.2. Θεματικά μοτίβα	66
6.2.1. Επιρροές που έλαβε ο διττός ρόλος των προϊσταμένων νηπιαγωγών.	66

6.2.2. <i>Επιρροές που έλαβαν οι σχέσεις των προϊσταμένων νηπιαγωγών</i>	75
6.2.3. <i>Διαχείριση των προκυπτουσών, από την πανδημία, καταστάσεων</i>	80
Κεφάλαιο 7: Συμπεράσματα-Συζήτηση	88
Κεφάλαιο 8: Περιορισμοί της έρευνας και προτάσεις	96
Βιβλιογραφικές αναφορές	98
Παράρτημα 1: <i>Εργαλείο ποσοτικής έρευνας</i>	115
Παράρτημα 2: <i>Αποτελέσματα στατιστικών αναλύσεων</i>	125
Παράρτημα 3: <i>Πρωτόκολλο συνέντευξης</i>	197
Παράρτημα 4: <i>Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων/συμμετεχουσών στις συνεντεύξεις</i>	199
Παράρτημα 5: <i>Συγκριτικός πίνακας ποιοτικής ανάλυσης</i>	200
Παράρτημα 6: <i>Αποσπάσματα συνεντεύξεων</i>	202

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 1	49
Πίνακας 2	49
Πίνακας 3	49
Πίνακας 4	50
Πίνακας 5	50
Πίνακας 6	66
Πίνακας 7	71
Πίνακας 8	86

Ευρετήριο Γραφημάτων

Γράφημα 1	51
Γράφημα 2	52
Γράφημα 3	52
Γράφημα 4	52
Γράφημα 5	56
Γράφημα 6	56
Γράφημα 7	57
Γράφημα 8	57
Γράφημα 9	58
Γράφημα 10	58
Γράφημα 11	59
Γράφημα 12	59
Γράφημα 13	60
Γράφημα 14	61
Γράφημα 15	62
Γράφημα 16	62
Γράφημα 17	63
Γράφημα 18	64
Γράφημα 19	65
Γράφημα 20	65
Γράφημα 21	67
Γράφημα 22	69
Γράφημα 23	70
Γράφημα 24	70
Γράφημα 25	72
Γράφημα 26	72
Γράφημα 27	74
Γράφημα 28	74

Γράφημα 29	76
Γράφημα 30	76
Γράφημα 31	77
Γράφημα 32	79
Γράφημα 33	79
Γράφημα 34	80
Γράφημα 35	81
Γράφημα 36	82
Γράφημα 37	82
Γράφημα 38	83
Γράφημα 39	84

Περίληψη

Στις αρχές του 2020, όλος ο κόσμος αντιμετώπισε την άγνωστη κατάσταση που προκάλεσε ο COVID-19, προκαλώντας ένα ασταθές, αβέβαιο, περίπλοκο και διφορούμενο περιβάλλον (VUCA). Τα σχολεία, στις περισσότερες χώρες, κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν προκλήσεις, όπως η επαναλειτουργία των σχολείων με κανόνες κοινωνικής απόστασης, υβριδικά μοντέλα διδασκαλίας κ.λπ. Επιπλέον, η ηγεσία του σχολείου κλήθηκε να αντιμετωπίσει απρόβλεπτες καταστάσεις, σε ένα ιδιαίτερα απαιτητικό πλαίσιο εκπαιδευτικών και ψυχοκοινωνικών αλλαγών. Το εννοιολογικό πλαίσιο αυτής της μελέτης είναι το μοντέλο ηγεσίας της VUCA όπως αποδόθηκε από τους Barber (1992) και Bennis & Nanus (2003). Ο σκοπός της μεικτής πιλοτικής έρευνας, είναι να διερευνήσει τις απόψεις των προϊσταμένων νηπιαγωγών κατά τα σχολικά έτη 2020-2021 και 2021-2022, υπό το πρίσμα των VUCA περιβαλλόντων. Αυτή η μελέτη διερευνά τις επιρροές της πανδημίας στον ρόλο των προϊσταμένων νηπιαγωγείου, ενώ, παράλληλα αναδεικνύει τις εμπειρίες και τις αντιλήψεις τους. Για την ποσοτική ανάλυση συλλέχθηκαν δεδομένα, από 131 προϊσταμένους/ες νηπιαγωγείου, μέσω διαδικτυακής έρευνας. Για την ποιοτική, δε, ανάλυση από 12 προϊσταμένους/ες νηπιαγωγείου, μέσω ημιδομημένης συνέντευξης. Τα αποτελέσματα της μελέτης δείχνουν ότι οι προϊστάμενοι/αμένες νηπιαγωγείου φαίνεται να αντιλαμβάνονταν τον ρόλο τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας κυρίως ως πολύπλοκο, ασταθές, ασαφές, και ως εκ τούτου αβέβαιο. Ωστόσο, κατάφεραν να διατηρήσουν και να ενισχύσουν τις σχολικές τους αξίες, τη συνεργασία μεταξύ των συναδέλφων τους και την επικοινωνία μεταξύ όλων των μελών του σχολείου. Επιπλέον, ανέδειξαν ενσυναίσθηση και αμεσότητα, ανεξάρτητα από το φύλο τους. Τα ευρήματα συζητούνται για την αξιοποίησή τους στο πλαίσιο εκπαιδευτικών δράσεων σε περιόδους κρίσης και στην ανάπτυξη του επαγγελματικού ρόλου των σχολικών ηγετών.

Λέξεις-κλειδιά: απόψεις και ρόλος των προϊσταμένων νηπιαγωγείου, πανδημία, VUCA περιβάλλοντα, VUCA ηγεσία, μεικτή έρευνα

Abstract

In early 2020, the entire world faced the unknown situation caused by COVID-19, causing a volatile, uncertain, complex and ambiguous (VUCA) environment. Schools, in most countries, have been asked to face challenges such as reopening schools with social distancing rules, hybrid teaching models, etc. In addition, school leadership had to cope with unforeseen situations, in a particularly demanding context of educational and psychosocial changes. The conceptual framework of this study is the VUCA leadership model as attributed by Barber (1992) and Bennis & Nanus (2003). The purpose of the mixed pilot research is to explore early childhood school leaders' perceptions during the school years 2020-2021 and 2021-2022, in the light of VUCA environments. This study explores the impacts of the pandemic on the role of early childhood school leaders, while highlighting their experiences and perceptions. For the quantitative analysis, data was collected from 131 early childhood school leaders, through an online survey. For the qualitative analysis by 12 early childhood school leaders, through a semi-structured interview. The results of the study show that early childhood school leaders seem to perceive their role during the pandemic mainly as complex, unstable, unclear, and therefore uncertain. However, they managed to maintain and strengthen their school values, cooperation between their colleagues and communication between all members of the school. In addition, they demonstrated empathy and vigilance, regardless their gender. The findings are discussed for their utilization in the context of educational actions in times of crisis and in the development of the professional role of school leaders.

Keywords: views and role of kindergarten principals, pandemic, VUCA environments, VUCA leadership, mixed research

Εισαγωγή

Πριν 3 περίπου χρόνια, όλος ο κόσμος παγκοσμίως κλήθηκε να αντιμετωπίσει μια πρωτοφανή για τα μέχρι τότε δεδομένα κατάσταση, αυτή της πανδημίας του κορωνοϊού SARS Covid-19. Μιας πανδημίας με πρωτόγνωρες διαστάσεις που επέφερε αρνητικό αντίκτυπο σε τομείς πέραν της υγείας. Σε σύντομο, από την έξαρση του ιού χρονικό διάστημα, κυβερνήσεις και εκπαιδευτικές πολιτικές ηγεσίες κλήθηκαν να λάβουν άμεσα, γρήγορα και αποφασιστικά μέτρα προφύλαξης, ενώ παράλληλα καλούνταν να διασφαλίσουν την υγεία των μελών των σχολείων, την ποιότητα της εκπαίδευσης, καθώς επίσης, και την απρόσκοπτη λειτουργία των σχολείων (AITSL, 2020· OECD, 2020f· Hatami et. al., 2020).

Η αποτελεσματικότητα, όμως, ενός σχολικού περιβάλλοντος βρίσκεται σε άμεση αλληλεξάρτηση με το ευρύτερο και μη εκπαιδευτικό του πλαίσιο (Braun, Ball, Maguire, & Hoskins, 2011). Ως εκ τούτου, είναι ευνόητο ότι μία πανδημία όπως αυτή του SARS Covid-19 επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό ένα σχολείο, πολλώ δε μάλλον έναν ευαίσθητο και ιδιαίτερο χώρο εκπαίδευσης όπως αυτός του νηπιαγωγείου. Προφανές, ως εκ τούτου, είναι ότι τέτοιου τύπου περιβάλλον μπορεί να συσχετιστεί με ένα VUCA (volatile, uncertain, complex, ambiguous) περιβάλλον (Johansen, 2007· Johnson, 2020· Sum, 2022) και να απαιτεί ηγεσία VUCA (Johansen & Euchner, 2013).

Η λειτουργία των ελληνικών νηπιαγωγείων τελεί υπό την ηγεσία προϊσταμένων ή διευθυντών/ντριών νηπιαγωγών, οι οποίοι/ες είναι ταυτόχρονα εκπαιδευτικοί και ηγέτες καθώς κατέχουν διττό ρόλο (Αργυροπούλου, 2007). Συνεπώς, καλούνται να ανταπεξέλθουν τόσο στα διοικητικά τους καθήκοντα όσο και σε αυτά του εκπαιδευτικού. Γίνεται, επομένως, άμεσα αντιληπτό ότι συνθήκες όπως αυτές ενός VUCA πανδημικού σχολικού περιβάλλοντος δύνανται να επηρεάζουν τον ρόλο των προϊσταμένων νηπιαγωγών.

Δεδομένου αυτού, σκοπός της παρούσα έρευνας αποτέλεσε η διερεύνηση των απόψεων των προϊσταμένων νηπιαγωγών αναφορικά με τον ρόλο τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας, διερευνώντας την αστάθεια, την αβεβαιότητα, την πολυπλοκότητα και την ασάφεια (VUCA ηγεσία), όπως αυτή προτάθηκε από τους Barber (1992) και Bennis & Nanus (2003). Πιο συγκεκριμένα, σκοπό αποτέλεσε η αναδρομική διερεύνηση των απόψεων των προϊσταμένων νηπιαγωγών αναφορικά με τις επιρροές στον ρόλο τους κατά τα σχολικά έτη 2020-2021 και 2021-2022, μέσω μια μεικτής έρευνας.

Ο προαναφερόμενος, δε, σκοπός έρευνας ανέδειξε το ερευνητικό ερώτημα και τις ερευνητικές υποθέσεις που καθοδηγούν την παρούσα έρευνα. Προς απάντηση, αυτών, ακολουθήθηκε θεωρητική και ερευνητική προσέγγιση. Το θεωρητικό μέρος της εν λόγω εργασίας αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια, και το ερευνητικό μέρος από τρία κεφάλαια.

Το πρώτο κεφάλαιο εισάγει και περιγράφει σημαντικές πτυχές του ελληνικού νηπιαγωγείου. Συγκεκριμένα, αναφέρεται στη δομή και λειτουργία αυτού, όπως επίσης και στις ιδιαιτερότητες που αυτό παρουσιάζει. Εν συνέχεια, αναλύει ζητήματα αναφορικά με τη διοίκηση και την ηγεσία αυτού, και τις κατά περίπτωση διαφοροποιήσεις που δύναται να λάβει. Μέσω της συζήτησης αυτής, αναδεικνύεται το ιδιαίτερο εκπαιδευτικό πλαίσιο στο οποίο καλείται να ηγηθεί ο/η εκάστοτε προϊστάμενος/προϊσταμένη νηπιαγωγείου.

Ακολούθως, το δεύτερο κεφάλαιο αναλύει και «συνομιλεί» με το σχολικό περιβάλλον εν καιρώ πανδημίας. Για να καταστεί αυτό εφικτό, αρχικά, αναφέρει σημαντικά με την πανδημία ζητήματα όπως αυτά αποτυπώθηκαν και διευθετήθηκαν από τον ιατρικό, τον επιστημονικό και τον πολιτικό κλάδο. Εν συνέχεια, περιγράφεται και αναλύεται η μορφή και ο τρόπος βάσει των οποίων λειτούργησαν τα σχολεία κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έτσι ώστε στη συνέχεια, να αποτυπωθούν κριτικά οι προκλήσεις που κλήθηκε να αντιμετωπίσει η σχολική εκπαίδευση εν καιρώ πανδημίας.

Η αμέσως ανωτέρω ανάλυση και «συνομιλία», καθοδηγεί, το τρίτο κεφάλαιο, στο οποίο αποσαφηνίζονται εννοιολογικά οι όροι των VUCA περιβαλλόντων και της VUCA ηγεσίας. Συγχρόνως, αναλύει τη σχετική έρευνα και βιβλιογραφία από τον εκπαιδευτικό και επιχειρηματικό κλάδο, έτσι ώστε να αναδειχθούν, όσο δύναται καλύτερα, οι πτυχές που διέπουν τα VUCA περιβάλλοντα.

Το τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο της θεωρητικής προσέγγισης, λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερόμενα, αναλύει και συγκρίνει κριτικά τη βιβλιογραφία και έρευνα αναφορικά με την ηγεσία και το σχολικό περιβάλλον κατά τη διάρκεια της πανδημίας του κορωνοϊού SARS Covid-19. Η κριτική αυτή ανάλυση, αναδεικνύει, ακολούθως, το ερευνητικό κενό και την αναγκαιότητα διεξαγωγής της παρούσας έρευνας, έτσι ώστε στη συνέχεια να τεθούν το ερευνητικό ερώτημα και οι ερευνητικές υποθέσεις που την καθοδηγούν.

Η ερευνητική προσέγγιση της εν λόγω εργασίας αποτελείται από τρία κεφάλαια, το πέμπτο, το έκτο και το έβδομο. Στο πέμπτο κεφάλαιο περιγράφεται αναλυτικά το μεθοδολογικό

πλαίσιο της έρευνας, αναφορικά τόσο με τη συλλογή των δεδομένων όσο και με την ανάλυση αυτών.

Εν συνέχεια, το έκτο κεφάλαιο αποτελεί το κεφάλαιο των αποτελεσμάτων της έρευνας. Σε αυτό, περιγράφονται αναλυτικά και σε συνδυασμό τα ποσοτικά και τα ποιοτικά αποτελέσματα της έρευνας. Τα μεν ποσοτικά παρουσιάζονται με τη χρήση πινάκων και/ή γραφημάτων ανά θεματικό μοτίβο, και τα δε ποιοτικά συνδυαστικά και εμπλουτιστικά των ποσοτικών παραθέτοντας κατά περίπτωση ενδεικτικά αποσπάσματα από τις συνεντεύξεις.

Το έβδομο κεφάλαιο, αποτελεί το τελευταίο κεφάλαιο της ερευνητικής προσέγγισης. Το κεφάλαιο αυτό, πραγματεύεται τη συζήτηση-ερμηνεία των αποτελεσμάτων και την εξαγωγή συμπερασμάτων. Για να καταστεί αυτό εφικτό, τα δεδομένα και των δύο στρατηγικών αναλύονται συγκριτικά, αντιπαραθέτοντας όπου κρίνεται απαραίτητο, τα μεν ποιοτικά αποτελέσματα προς υποστήριξη και επεξήγηση των στατιστικών αποτελεσμάτων (Creswell & Plano Clark, 2007, όπ. αναφ. στον Bryman, 2017).

Η παρούσα εργασία, κλείνει με το όγδοο κεφάλαιο, το οποίο στέκεται κριτικά απέναντι στην εν λόγω έρευνα, με στόχο την ανάδειξη των περιορισμών που αυτή φέρει. Επιπλέον, όμως, αναδεικνύει και προτείνει μελλοντικές έρευνες που δύνανται να υλοποιηθούν και συμβάλλουν σημαντικά στην ελληνική και διεθνή εκπαιδευτική κοινότητα και/ή πολιτική.

Μέρος Α': Θεωρητική προσέγγιση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Σχολική ηγεσία στο ελληνικό νηπιαγωγείο.

1.1. Το νηπιαγωγείο στην Ελλάδα

Το νηπιαγωγείο στην Ελλάδα, εντάσσεται στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και αποτελεί την πρώτη θεσμοθετημένη βαθμίδα της εκπαίδευσης (Πεντέρη, Χλαπάνα, Μέλλιου, Φιλιππίδη, & Μαρινάτου, 2021). Ως εκπαιδευτικός, όμως, θεσμός ξεκίνησε στα τέλη περίπου του 19^{ου} αιώνα, ενώ, έλαβε τη δέουσα -περί οργάνωσης αυτού- κρατική προσοχή και στήριξη μόνο μετά το 1976 (Αργυροπούλου, 2007· 2018).

Η φοίτηση των μικρών παιδιών σε αυτό, και μάλιστα η υποχρεωτικότητα φοίτησης στο νηπιαγωγείο αναδείχθηκε έντονα το 2000 και έπειτα, μέσα και από σχετικές του ΟΟΣΑ εκθέσεις (OECD, 2001). Σημαντικούς σταθμούς στην υποχρεωτικότητα της φοίτησης των 4χρονων (προνήπια) και 5χρονων (νήπια) παιδιών στο ελληνικό νηπιαγωγείο, αποτέλεσαν τα έτη 2006 και 2018, κατά τα οποία και θεσπίστηκε ως υποχρεωτική από την εκάστοτε εκπαιδευτική πολιτική (Νόμος 3518/2006, άρθρο 73, παρ. 1· Νόμος 4521/2018, άρθρο 33, παρ. 3). Στην προάσπιση του ελληνικού νηπιαγωγείου ως οργανωμένη σχολική μονάδα, συντέλεσε και η εφαρμογή του ολοήμερου νηπιαγωγείου (Ντολιοπούλου, 2006), αρχικά ως προαιρετικό, και στη συνέχεια, ως αναπόσπαστο κομμάτι του ωρολογίου προγράμματος του νηπιαγωγείου (Νόμος 2525/1997, άρθρο 3, παρ. 1· Υπουργική Απόφαση 130272/Δ1/2016).

Στο νηπιαγωγείο του γενικού σχολείου, ενδέχεται επίσης, να φοιτούν παιδιά με ήπιες μαθησιακές δυσκολίες, τα οποία λαμβάνουν υποστήριξη από τον/την εκπαιδευτικό της τάξης (Νόμος 3699/2008, άρθρο 6, παρ. 1). Επίσης, μπορεί να φοιτούν - με απόφαση των ΚΕΔΑΣΥ- και παιδιά που είναι σε θέση να παρακολουθήσουν το αναλυτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα και/ή παιδιά με σοβαρότερες εκπαιδευτικές ανάγκες υποστηριζόμενα από εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης (Νόμος 3699/2008, άρθρο 6, παρ. 2).

Τα νηπιαγωγεία στην Ελλάδα είναι είτε ολιγοθέσια είτε πολυθέσια/πολυδύναμα. Πιο αναλυτικά, ολιγοθέσια είναι από 1/θέσιο έως και 3/θέσιο, ενώ πολυθέσια από 4/θέσιο και πάνω. Αναλυτικότερα, 1/θέσια είναι εκείνα στα οποία φοιτούν από 7 (5 για τις απομακρυσμένες περιοχές) παιδιά έως και 25, 1/θέσια από 26 έως και 50 παιδιά, 3/θέσια από 51 έως και 75 παιδιά

και 4/θέσια ή πολυθέσια από 76 και πάνω παιδιά (Υπουργική Απόφαση Φ.3/898/97657/Γ1/2006· Προεδρικό Διάταγμα 79/2017). Επιπλέον, η οργανικότητα αυτού προσδιορίζεται βάσει της αντιστοιχίας νηπιαγωγού προς αριθμού νηπίων, ήτοι 1 νηπιαγωγός προς 25 παιδιά (Υπουργική Απόφαση Φ.3/898/97657/Γ1/2006· Νόμος 4589/2019, άρθρο 40, παρ. 4). Η οργανικότητα, όμως, των νηπιαγωγείων δύναται να μεταβληθεί από σχολική χρονιά σε σχολική χρονιά, καθώς αυτή συνεξαρτάται από τον αριθμό των φοιτούντων σε αυτή παιδιά (Αργυροπούλου, 2007· 2018), για την οποία αποφασίζει η εκάστοτε Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Το ελληνικό νηπιαγωγείο, παρέχει, συστηματική και μεθοδευμένη γνώση με απώτερο σκοπό την ολόπλευρη -γνωστική, κοινωνική, συναισθηματική και σωματική- ανάπτυξη των προνηπίων και νηπίων (Νόμος 1566/1985, άρθρο 3, παρ. 1· Υ.Π.Ε.ΠΘ. & Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2003), την ευημερία τους και τη διαμόρφωση της ταυτότητας του δημοκρατικού πολίτη (Πεντέρη κ. συν., 2021). Η προσχολική εκπαίδευση στην Ελλάδα αποτελεί έναν εκπαιδευτικό θεσμό με τα δικά του ιδιαίτερα φυσιογνωμικά χαρακτηριστικά, ο οποίος λαμβάνει υπόψη του σύγχρονες κοινωνικές και επιστημονικές εξελίξεις από τον χώρο της αναπτυξιακής ψυχολογίας, της κοινωνιολογίας, της ψυχολογίας της μάθησης κτλ. (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011). Πιο συγκεκριμένα, το ελληνικό νηπιαγωγείο διέπεται από τις εξής αρχές λειτουργίας (Υ.Π.Ε.ΠΘ. & Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2003· ΙΕΠ, 2014· Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011· Πεντέρη κ. συν., 2021):

- Θέτει τα θεμέλια έτσι ώστε το παιδί να αναπτύξει τις ικανότητες του ενεργού πολίτη συμμετέχοντας ισότιμα και επιτυχημένα στη σύγχρονη κοινωνική ζωή.
- Στοχεύει στη διαμόρφωση πλούσιων μαθησιακών περιβαλλόντων, λαμβάνοντας υπόψη τα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά του εκάστοτε παιδιού, τον ρυθμό και τον τρόπο μάθησής του.
- Δίνει έμφαση στις αρχές της ενταξιακής και διαφοροποιημένης εκπαίδευσης θέτοντας το παιδί επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας.
- Αναγνωρίζει τον κοινωνικό χαρακτήρα της μάθησης και παρέχει στο παιδί ευκαιρίες αλληλεπίδρασης με το περιβάλλον -φυσικό και ανθρωπογενές.
- Αναγνωρίζει, σέβεται και αποδέχεται τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά των μελών που το απαρτίζουν.
- Νοηματοδοτεί τη μάθηση για το παιδί παρέχοντάς του ευκαιρίες σύνδεσης της γνώσης με την καθημερινότητά του.

- Προωθεί την ανακαλυπτική και διερευνητική μάθηση μέσω της οποίας το παιδί αναπτύσσει τις μεταγνωστικές του δεξιότητες.
- Προάγει τη συλλογικότητα και τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων στην εκπαίδευση του παιδιού φορέων.

Σημαντικοί, δε, αρωγοί του ελληνικού νηπιαγωγείου αποτελούν οι νηπιαγωγοί, οι οποίοι/ες προάγουν τη μάθηση του παιδιού μέσα από ένα οργανωμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα βάσει του οποίου παρέχονται στο παιδί ευκαιρίες έκφρασης της σκέψης, της γνώσης και της δράσης του (Πεντέρη κ. συν., 2021). Οι νηπιαγωγοί, τέλος, τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο δύνανται να προάγουν και να διασφαλίσουν την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης υπό το πρίσμα ενός κοινού οράματος (Πεντέρη κ. συν., 2021).

1.2.Διοίκηση και ηγεσία στο ελληνικό νηπιαγωγείο

Μία σχολική μονάδα δομείται σύμφωνα με τον Meighan (2022, όπ. αναφ.. στους Γούβιας & Θεριανός, 2014), βάσει των κατά περίπτωση θεωριών γνώσης, μάθησης, οργάνωσης, αξιολόγησης και στόχων. Στα προαναφερθέντα, σημαντική θεωρείται η συμβολή του/της έχοντος/έχουσας το ρόλο ευθύνης, διοίκησης, οργάνωσης και ηγεσίας της εκάστοτε σχολικής μονάδας. Η διοίκηση, συγκεκριμένα, των μονάδων προσχολικής εκπαίδευσης λαμβάνει τη δέουσα διεθνή ερευνητική προσοχή εδώ και δεκαετίες, στην Ελλάδα, όμως, αυτή διερευνάται συστηματικά από το 2007 και έπειτα (Αργυροπούλου, 2007· 2018).

Η διοίκηση του νηπιαγωγείου στην Ελλάδα, του οποίου η στελέχωση αποτελείται στην συντριπτική πλειονότητα αυτής από γυναίκες -μόνο 1.7% στελέχη άντρες (Doliopoulou, 2017)-, αποτελεί ευθύνη και έργο του μονομελούς διοικητικού οργάνου (Αργυροπούλου, 2007· 2018). Πιο αναλυτικά, διοικητικό ρόλο στα πολυθέσια νηπιαγωγεία αναλαμβάνει ο/η διευθυντής/ντρια κατόπιν κρίσης (Νόμος 4823/2021, άρθρο 30, παρ. 2), στα ολιγοθέσια (2/θέσια και 3/θέσια) νηπιαγωγεία αναλαμβάνει προϊστάμενος/αμένη βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων (Υπουργική Απόφαση Φ.361.22 /63 /133921 / Ε3), ενώ, στα 1/θέσια νηπιαγωγεία αναλαμβάνει προϊστάμενος/αμένη βάσει του υψηλότερου βαθμού υπηρετήσης ή ο/η αρχαιότερος/η σε περίπτωση ισοβαθμίας (Νόμος 1566/1985, άρθρο 12, παρ. 5). Οι προϊστάμενοι/αμένες και/ή διευθυντές/ντριες στο νηπιαγωγείο έχουν διττό ρόλο, καθώς αποτελεί μέρος του καθήκοντος τους τόσο η διοίκηση όσο και η διδασκαλία τμήματος. Το δε διδακτικό ωράριο αυτών συντελείται, ως

επί το πλείστον, παράλληλα με το διοικητικό, και πιο ειδικά στα ολιγοθέσια νηπιαγωγεία (Αργυροπούλου, 2007· 2018).

Τα καθήκοντα των προϊσταμένων και/ή διευθυντών/ντριών νηπιαγωγείου απαντώνται ως προς το σχολείο ευθύνης τους, ως προς τα μέλη του σχολείου (γονείς, μαθητές, εκπαιδευτικοί-σύλλογο διδασκόντων) και ως προς τα μέλη του ευρύτερου του σχολείου περιβάλλοντος (σχολική επιτροπή, δήμος, στελέχη της εκάστοτε Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, κτλ.). Σύμφωνα με την Αργυροπούλου (2007· 2018), αυτά κατηγοριοποιούνται, σε πέντε ομάδες, οι οποίες είναι αντιπροσωπευτικές συγκεκριμένων πεδίων της εκπαιδευτικής διοίκησης:

1. Η παιδαγωγική καθοδήγηση των εκπαιδευτικών του σχολείου ευθύνης τους.
2. Ο προγραμματισμός και ο συντονισμός του εκπαιδευτικού έργου.
3. Οι σχέσεις μεταξύ των μελών του σχολείου ευθύνης τους.
4. Οι σχέσεις με ανώτερα διοικητικά στελέχη (σχολική επιτροπή, Διεύθυνση πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ΠΕΚΕΣ, κτλ.) και
5. Οι σχέσεις με μέλη του ευρύτερου σχολικού περιβάλλοντος (σύλλογο γονέων κτλ.).

Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία (Υπουργική Απόφαση Φ.353.1.324.105657/Δ1, άρθρο 27-32), μέρος των καθηκόντων των προϊσταμένων και/ή διευθυντών νηπιαγωγείου αποτελεί:

- Η θέσπιση υψηλών στόχων για την σχολική μονάδα ευθύνης τους και η εξασφάλιση των προϋποθέσεων επίτευξης αυτών.
- Η προώθηση, η οργάνωση και ο συντονισμός καινοτόμων εκπαιδευτικών δράσεων για το σχολείο ευθύνης τους.
- Η καθοδήγηση και ο συντονισμός του έργου και διδακτικού ωραρίου των εκπαιδευτικών, και ειδικότερα των νεότερων.
- Η προάσπιση της ισότιμης συνεργασίας, της αλληλεγγύης, του θετικού κλίματος και αποδοχής μεταξύ των μελών του σχολείου ευθύνης τους.
- Η ενημέρωση των μελών του σχολείου ευθύνης τους αναφορικά με τη νομοθεσία, τους στόχους και το έργο του σχολείου.
- Η επικοινωνία και η συνεργασία με μέλη του ευρύτερου περιβάλλοντος του σχολείου (π.χ. σχολική επιτροπή, κοινότητα-δήμος, κτλ.).
- Η διοργάνωση επιμορφωτικών, πολιτιστικών και/ή εκπαιδευτικών δράσεων για τα μέλη του σχολείου ευθύνης τους.

- Ο έλεγχος τήρησης και εφαρμογής των νόμων, προεδρικών διαταγμάτων, εγκυκλίων, υπηρεσιακών εντολών, κτλ. όπως αυτά ορίζονται από την εκπαιδευτική πολιτική και αφορούν το σχολείο ευθύνης τους.
- Η τήρηση των βιβλίων, εντύπων και ψηφιακών πλατφορμών του σχολείου.
- Η διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας του σχολείου ευθύνης τους.
- Η οργάνωση και ο συντονισμός των συνεδριάσεων του συλλόγου διδασκόντων.
- Η κατανομή ευθυνών στα μέλη του συλλόγου διδασκόντων.
- Η συντήρηση και ο έλεγχος της σωστής ή μη λειτουργίας των σχολικών εγκαταστάσεων, του παιδαγωγικού υλικού, των εποπτικών μέσων κτλ., σε συνεργασία με τον σύλλογο διδασκόντων.
- Η διασφάλιση της ασφάλειας, της υγείας και της καθαριότητας των χώρων του σχολείου, σε συνεργασία με τον σύλλογο διδασκόντων.
- Η οργάνωση ενημερωτικών συναντήσεων με τους γονείς, σε συνεργασία με τον σύλλογο διδασκόντων.

Βάσει των προαναφερθέντων καθηκόντων που φέρουν οι προϊστάμενοι/αμένες και/ή διευθυντές/ντριες νηπιαγωγείου, γίνονται άμεσα αντιληπτές οι διοικητικές και ηγετικές δεξιότητες και ικανότητες, οι οποίες τους/τις αποδίδονται. Πιο αναλυτικά, γίνεται αναφορά σε ικανότητες και δεξιότητες, όπως για παράδειγμα η δημιουργία οράματος, η δημιουργία πνεύματος συνεργασίας και αποδοχής, η διαχείριση κρίσεων και/ή συγκρούσεων, η καθοδήγηση και υποστήριξη των μελών ευθύνης τους, η διεκπεραίωση διοικητικών αρμοδιοτήτων κτλ. (Υπουργική Απόφαση Φ.353.1.324.105657/Δ1). Όμως, αν και σύμφωνα ο διοικητικός και ηγετικός ρόλος αυτών με τις ευρωπαϊκές επιταγές (βλ. εκθέσεις ΟΟΣΑ), σημαντικό θεωρείται να αναφερθεί ότι, στην Ελλάδα, τα στελέχη διοίκησης των ολιγοθέσιων -κυρίως νηπιαγωγείων- στερούνται πολλές φορές συναφούς με τη διοίκηση και οργάνωση σχολικών μονάδων εκπαίδευσης και/ή επιμόρφωσης (Αργυροπούλου, 2007· 2018).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Η πανδημία του κορωνοϊού SARS Covid-19, σχολική εκπαίδευση και σχολική ηγεσία.

2.1. Η πανδημία του κορωνοϊού SARS Covid-19

Ο Covid-19 ανήκει σε μια μεγάλη οικογένεια ιών, τους κορωνοϊούς (CoV), οι οποίοι είναι ζωνοσογόνιοι ιοί (DeCaprio et. al., 2020· Sharma, Ahmad Farouk, & Lal, 2021). Η έννοια ζωνοσογόνος αναφέρεται στον τύπο του ιού, ο οποίος μπορεί να μεταδοθεί από τα ζώα στον άνθρωπο (Πάπυρος Larousse, 2003, σελ. 650) ενώ, οι συνέπειες αυτού κυμαίνονται μεταξύ του απλού κρυολογήματος και των πιο σοβαρών αναπνευστικών επιπλοκών έως τον θάνατο (DeCaprio et. al., 2020· Sharma et. al., 2021). Σύμφωνα με τον ΠΟΥ (n.n., όπ. αναφ. στους DeCaprio et. al., 2020), γενεσιουργός αιτία του Covid-19, αποτέλεσε ένα νέο στέλεχος κορωνοϊού, ο SARS-CoV-2, το οποίο αποτελεί ακρωνύμιο των λέξεων severe (δριμύ), acute (οξύ), respiratory (αναπνευστικό), syndrome (σύνδρομο) κορωνοϊού 2.

Ως ιός, δύναται να προκαλεί ήπιες προς μέτριου βαθμού πνευμονολογικές επιπλοκές χωρίς να απαιτείται ιδιαίτερη αντιμετώπιση για τους περισσότερους ανθρώπους (WHO, n.n.), ωστόσο συνίσταται η δέουσα προσοχή καθώς, αποτελεί μία υψηλής μεταδοτικότητας ασθένεια, και συνεπώς, οποιοσδήποτε άνθρωπος ανεξαρτήτως ηλικίας μπορεί να νοσήσει (DeCaprio et. al., 2020· Sharma et. al., 2021). Μάλιστα, οι ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όπως, π.χ. οι καρδιοπαθείς, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με σακχαρώδη διαβήτη, οι καρκινοπαθείς, κτλ., είναι σε επικινδυνότητα σοβαρής νόσησης και θνησιμότητας (WHO, n.n.· Sharma et. al., 2021). Σημαντικός, όμως, αρωγός στην πρόληψη και την προστασία από την μεταδοτική φύση του ιού, αποτελεί η σωστή και έγκαιρη ενημέρωση αναφορικά με τον ιό, τους τρόπους μετάδοσης αυτού, καθώς επίσης, και τους τρόπους προστασίας από αυτόν (WHO, n.n.· Sharma et. al., 2021). Για τον σκοπό αυτό, ο ΠΟΥ μέσα από κυβερνητικές συναντήσεις, ενημερωτικά δελτία και καμπάνιες ενημέρωσε τους πολίτες σχετικά με τον Covid-19 (WHO, n.n.). Κατά τον πρώτο χρόνο της πανδημίας, θεωρήθηκε από τους ειδικούς ότι ο Covid-19 μπορεί να μεταδοθεί από άτομο σε άτομο μέσω του αναπνευστικού, αλλά και, μέσω της εναπόθεσης των σταγονιδίων σε επιφάνειες, προτείνοντας κατά περίπτωση τα ανάλογα μέτρα προστασίας (WHO, n.n.). Τον Απρίλιο, όμως, του 2021 σχετικές μελέτες ανέδειξαν ότι ο Covid-19 μπορεί να μεταδοθεί μόνο μέσω ενός ατόμου που νοσεί - ασυμπτωματικά ή συμπτωματικά- με τη μεταφορά μικρών υγρών σωματιδίων, και πιο

συγκεκριμένα με τον βήχα, το φτέρνισμα, την ομιλία, την αναπνοή και/ή το τραγούδι (Greenhalgh et. al., 2021· WHO, n.n.).

Ο Covid-19, ο οποίος εμφανίστηκε πρώτη φορά στην πόλη Wuhan της Κίνας στα τέλη του 2019, ανακηρύχθηκε από τον ΠΟΥ ως έκτακτος κίνδυνος για τη δημόσια υγεία στις 30 Ιανουαρίου του 2020 (Eurosurveillance editorial team, 2020). Εν συνέχεια, και λόγω της επιδημιολογικής κατάστασης παγκοσμίως, ο ΠΟΥ (n.n., όπ. αναφ. στους DeCaprio et. al., 2020) ανακήρυξε τον Covid-19 ως πανδημία στις 11 Μαρτίου του 2020. Λαμβάνοντας υπόψη ότι, ο Covid-19 αποτελεί μία πανδημία υψηλής μεταδοτικότητας και θνησιμότητας, καθώς επίσης και τις συνθήκες των συστημάτων υγείας στις οικονομικά αδύναμα χώρες (Eurosurveillance editorial team, 2020· DeCaprio et. al., 2020), κατέστη σημαντική η έγκαιρη προσπάθεια μείωσης της μεταδοτικότητας αυτού μεταξύ των χωρών. Για τον σκοπό αυτό, τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο του 2020, οι κυβερνητικοί εκπρόσωποι των χωρών παγκοσμίως, αποφασίζουν να θέσουν την χώρα τους σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης κηρύσσοντας καραντίνα (Katella, 2021). Πιο συγκεκριμένα, αποφασίζεται το κλείσιμο των συνόρων, των σχολείων, των εμπορικών καταστημάτων πλην των τροφοδοτικών, κάποιων επιχειρήσεων κτλ., ενώ συγχρόνως, απαγορεύονται οι πάσης φύσεως εκδηλώσεις δημόσιες ή ιδιωτικές (Katella, 2021), με ανάλογα μέτρα να λαμβάνονται στα αεροδρόμια των χωρών υποδοχής (Sharma et. al., 2021). Επιπροσθέτως, επιτρέπεται η κυκλοφορία των πολιτών μόνο για συγκεκριμένες ώρες ανά ημέρα, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις και με συγκεκριμένα ψηφιακά ή έντυπα διαπιστευτήρια (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020).

Στους μήνες που ακολούθησαν, τα μέτρα προστασίας αφορούσαν, μεταξύ άλλων, την κοινωνική απόσταση 1 μέτρου, τη χρήση ιατρικής μάσκας ή μάσκας προστασίας FFP2 NR, τη χρήση αντισηπτικού χεριών, το τακτικό πλύσιμο των χεριών, την απολύμανση των επιφανειών, το φτέρνισμα στο εσωτερικό μέρος του αγκώνα, την απομόνωση, την εξ αποστάσεως ή υβριδική λειτουργία σχολείων και επιχειρήσεων, τον εξαερισμό του χώρου κτλ. (Greenhalgh et. al., 2021· Sharma et. al., 2021· WHO, n.n.). Σημαντική συμβολή, στην μείωση και/ή ελάφρυνση των εν λόγω μέτρων αλλά και της έξαρσης του ιού, έφεραν αρχικά τα διαγνωστικά τεστ, και κατόπιν, τα πιστοποιημένα και ελεγμένα εμβόλια κατά του Covid-19 (Sharma et. al., 2021). Ακολούθως, μέσα από σχετικές καμπάνιες σε επίπεδο χωρών, προτάθηκε ο εμβολιασμός κατά του Covid-19, του εκάστοτε πληθυσμού (Υπουργείο Υγείας, χ.η.), δημιουργώντας νέα αισιοδοξία στην καταπολέμηση της πανδημίας.

Σχεδόν, όμως, παράλληλα, με την κυκλοφορία των εμβολίων -Νοέμβριο με Δεκέμβριο του 2020- εμφανίζονται και διάφορες μεταλλάξεις του Covid-19 (Katella, 2021). Σύμφωνα με τον WHO (02/2023), όλοι οι ιοί, συμπεριλαμβανομένου του στελέχους που προκαλεί τον Covid-19 υφίστανται αλλαγές στην πορεία του χρόνου, οι οποίες -τις περισσότερες φορές- δεν διαφέρουν σημαντικά από το αρχικό τους στέλεχος. Παρόλα αυτά, ορισμένες φορές, οι μεταλλάξεις ενός ιού δύναται να αλλάζουν τα ποιοτικά χαρακτηριστικά του αρχικού τους στελέχους, π.χ. τον ρυθμό και τον βαθμό μεταδοτικότητας, τη συννοσηρότητα των επιπλοκών, κτλ. (WHO, 02/2023), με αποτέλεσμα, κάποιες εξ αυτών να καθιστούν τα εμβόλια μη αποτελεσματικά (Katella, 2021).

Βάσει αυτού, και με γνώμονα την έγκυρη ανταπόκριση στην εξελικτική πορεία της πανδημίας, οι μεταλλάξεις του Covid-19 κατηγοριοποιήθηκαν ως μεταλλάξεις ενδιαφέροντος (VOIs – variants of interest) και ως μεταλλάξεις ανησυχίας (VOCs – variants of concern) (WHO, 02/2023). Σύμφωνα με τον WHO (02/2023) μία μετάλλαξη ανησυχίας φέρει αλλαγές όπως π.χ. αύξηση της μεταδοτικότητας, επιζήμιες επιδημιολογικές αλλαγές, μείωση της αποτελεσματικότητας των μέτρων πρόληψης και προστασίας, αλλαγές στην κλινική παρουσίαση αυτού, κτλ. Από την άλλη, μία μετάλλαξη ενδιαφέροντος φέρει, όπως αναφέρει ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (02/2023), σημαντικότερες και σοβαρότερες αλλαγές, όπως π.χ. γενετικές αλλαγές του ιού, αύξηση της μεταδοτικότητας, μη ανταπόκριση στην υπάρχουσα θεραπευτική αγωγή, κτλ., με αποτέλεσμα, αυτές, να αποτελούν κίνδυνο για την παγκόσμια δημόσια υγεία. Μετάλλαξη τύπου ανησυχίας (VOCs) αποτέλεσαν οι μεταλλάξεις Άλφα (09/2020-Αγγλία), Βήτα (05/2020-Ν.Αφρική), Γάμα (11/2020-Βραζιλία), Δέλτα (10/2020-Ινδία) και Όμικρον (11/2021-ταυτόχρονη εμφάνιση σε πολλές χώρες) (WHO, 02/2023). Μετάλλαξη τύπου ενδιαφέροντος (VOIs) αποτέλεσαν, από την άλλη, οι μεταλλάξεις Έψιλον (03/2020-ΗΠΑ), Ζήτα (05/2020-Βραζιλία), Ήτα (12/2020-ταυτόχρονη εμφάνιση σε πολλές χώρες), Θήτα (01/2021-Φιλιππίνες), Γιώτα (11/2020-ΗΠΑ), Κάπα (10/2020-Ινδία), Λάμδα (12/2020-Περου) και Μι (01/2021-Κολομβία) (WHO, 02/2023).

Δεδομένης της προαναφερθείσας κατηγοριοποίησης, των κυμάτων έξαρσης των μεταλλάξεων του Covid-19, και των άμεσων και/ή έμμεσων συνεπειών αυτών στην παγκόσμια και τοπική οικονομία και ευημερία, οι κυβερνήσεις λάμβαναν είτε ήπια μέτρα π.χ. κοινωνική απόσταση και χρήση μάσκας, είτε μέτρια π.χ. μερική καραντίνα, είτε σκληρά π.χ. ολική καραντίνα. Όσον αφορά την Ελλάδα, τα εν λόγω μέτρα δεν αφορούσαν πάντοτε επίπεδο χώρας, αλλά τοπικά είτε ανά περιφέρειες είτε ανά περιοχές, βάσει των κρουσμάτων, των θανάτων και του επιδημιολογικού φορτίου στις εκάστοτε υγειονομικές μονάδες (π.χ. ΠΝΠ Φ. 42/ 25-2-2020). Ωστόσο, η αύξηση

των κρουσμάτων, συγχρόνως σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας, κατέστη καθοριστική, έτσι ώστε, η ελληνική κυβέρνηση να προβεί στην απόφαση πανελλαδικού καθολικού περιορισμού δύο φορές, και συγκεκριμένα τον Μάρτιο του 2020 και τον Νοέμβριο του 2021 (Συντακτική ομάδα ertnews, 2022). Τέλος, η ελληνική κυβέρνηση έκρινε σημαντική την ισχύ διαφορετικών μέτρων για εμβολιασμένους και ανεμβολίαστους κατά την έξαρση της μετάλλαξης Όμικρον, τον Νοέμβριο του 2021, σε μια προσπάθεια ανάσχεσης των συνεπειών αυτής (Συντακτική ομάδα ertnews, 2022).

2.2. Πανδημία του κορωνοϊού SARS Covid-19 και σχολική εκπαίδευση

2.2.1. Μορφή και τρόπος λειτουργίας των σχολείων κατά τη διάρκεια της πανδημίας

Η παγκόσμια πανδημική κρίση του κορωνοϊού SARS Covid-19, είχε αρνητικό αντίκτυπο, όχι μόνο στη δημόσια υγεία και οικονομία, αλλά και στην εκπαίδευση (OECD, 2020a· 2020b· 2021· 2022· UNICEF, 03/2021· 09/2021). Με γνώμονα τον έλεγχο εξάπλωσης και μετάδοσης του εν λόγω ιού, αλλά και της προστασίας των παιδιών και των οικείων τους (Gouëdard, Pont, & Viennet, 2020· ΠΝΠ Φ. 42/ 25-2-2020), οι κυβερνήσεις ανά τον κόσμο προέβησαν σε έκτακτα μέτρα όσον αφορά και τη σχολική εκπαίδευση.

Στα αρχικά στάδια εξάπλωσης αυτού, τα σχολεία 188 χωρών (Gouëdard et. al., 2020· Reuge et. al., 2021· UNESCO, 04/2022), συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας (ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ. 16838/2020) οδηγήθηκαν σε υποχρεωτικό καθολικό κλείσιμο δύο εβδομάδων. Καθώς όμως, νέα επιστημονικά δεδομένα αναδείκνυαν όλο και περισσότερο, τη σοβαρότητα της κατάστασης και την επικινδυνότητα μετάδοσης και νόσησης από τον Covid-19, το κλείσιμο των σχολείων λάμβανε παρατάσεις (OECD, 09/2021· ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ. 24343). Όμως, όπως αναφέρουν σχετικές, του φαινομένου της «μαθησιακής απώλειας καλοκαιριού» (summer loss), μελέτες, η αποχή από τη μαθησιακή διαδικασία φέρει σημαντικές αρνητικές επιδράσεις π.χ. στη μαθησιακή εξέλιξη των παιδιών, στη μελλοντική σχολική διαρροή, στην απόκτηση σημαντικών γνωστικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων, κτλ. (Borman & Boulay, 2004· Cooper, Nye, Charlton, Lindsay, & Greathouse, 1996· Downey, von Hippel, & Broh, 2004· Shinwell & Defeyter, 2017). Φαινόμενο το οποίο, ενδέχεται να επιδεινωθεί στην περίπτωση που συντρέχουν παράγοντες όπως για παράδειγμα το χαμηλό κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο της οικογένειας, η ύπαρξη ειδικών

εκπαιδευτικών αναγκών, οι φυλετικές-μεταναστευτικές ανισότητες, κτλ. (Borman & Boulay, 2004· Boulay & McChesney, 2021· Cooper et. al., 1996· Downey, von Hippel, & Broh, 2004· NWEA, 2022). Πράγματι, όπως σημειώνουν σχετικές αναφορές το κλείσιμο των σχολείων έως και τον Ιούλιο του 2020, επέφερε αρνητική επιρροή στη μαθησιακή εξέλιξη περίπου 1.6 δισεκατομμυρίων παιδιών (Gouëdard et. al., 2020· Reuge et. al., 2021· UNESCO, 2020).

Δεδομένου αυτού, η εκάστοτε εκπαιδευτική ηγεσία κλήθηκε να λάβει άμεσα μέτρα και αποφάσεις, έτσι ώστε να διασφαλιστεί όσο δύναται η συνέχιση της εκπαιδευτικής διαδικασίας για όλα τα παιδιά (Gouëdard et. al., 2020). Κάποιες χώρες, όπως για παράδειγμα η Κίνα, η Μεγάλη Βρετανία, οι ΗΠΑ, κτλ., έχοντας τα μέσα, τα εργαλεία και την τεχνογνωσία, ανταποκρίθηκαν άμεσα, και συνεπώς, η μετάβαση από τη φυσική παρουσία της τάξης στην εξ αποστάσεως διδασκαλία, υλοποιήθηκε σχεδόν απρόσκοπτα (OECD, 2020a). Στην Ελλάδα, ωστόσο, τα σχολεία μπόρεσαν να γίνουν επαρκώς ικανά να μεταβούν σε εξ αποστάσεως διδασκαλία τον Μάρτιο με Μάιο του 2020, μέσω της Webex πλατφόρμας (Υπουργική Απόφαση 57521/ΓΔ4/ 17-05-2020). Μέχρι τότε -τόσο στην Ελλάδα όσο και σε άλλες χώρες- εφαρμόζονταν η μέθοδος της ασύγχρονης εκπαίδευσης μέσω των σχολικών ιστολογίων, των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, της εκπαιδευτικής τηλεόρασης ή της ραδιοφωνίας και/ή της αποστολής πακέτου εργασιών στο σπίτι. Η εν λόγω μέθοδος διδασκαλίας συνεχίστηκε -κατά περίπτωση- παράλληλα με την εξ αποστάσεως διδασκαλία στη διάρκεια της πανδημίας (Gouëdard et. al., 2020).

Από τον Μάρτιο του 2020 και κατά τα επόμενα δύο σχολικά έτη, ήτοι 2020-2021 και 2021-2022, η σχολική εκπαίδευση παγκοσμίως λειτούργησε είτε εξ αποστάσεως είτε υβριδικά, σύμφωνα πάντα με τις εκάστοτε εξάρσεις ή μη της πανδημίας, οι οποίες αναφέρθηκαν και στην υποενότητα 2.1. Στην Ελλάδα, συγκεκριμένα, η σχολική εκπαίδευση λειτούργησε βάσει των σχετικών Υπουργικών Αποφάσεων (ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ. 55339· ΚΥΑ Δ1α/Γ.Π.οικ. 55254/09-09-2021) και τροποποιήσεων αυτών, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, π.χ. υποχρεωτική χρήση μάσκας, τήρηση των κοινωνικών αποστάσεων, διενέργεια διαγνωστικών τεστ για τους ανεμβολίαστους, κλείσιμο και μετάβαση σε εξ αποστάσεως διδασκαλία σε περίπτωση νόσησης συγκεκριμένου ποσοστού των μαθητών/τριών, κτλ.

Η μετάβαση στην πλήρη φυσική παρουσία στα σχολεία -χωρίς κυβερνητική απόφαση για προσωρινό και/ή καθολικό κλείσιμο των σχολείων- έλαβε χώρα με την έναρξη του τρέχοντος σχολικού έτους, 2022-2023, υπό τις εξής προϋποθέσεις: α) πλήρης φυσική παρουσία μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών στην τάξη, β) προαιρετική χρήση μάσκας για εκπαιδευτικούς

και μαθητές/ήτριες, γ) διενέργεια διαγνωστικού τεστ μόνο για τους ανεμβολίαστους και μη νοσήσαντες και δ) πενήμερη καραντίνα νοσούντων με επιστροφή, στη συνέχεια, στο σχολείο με χρήση μάσκας (ΚΥΑ, Δ1α/Γ.Π.οικ.50908/7.9.2022). Η δε, τέλος, πλήρης άρση των μέτρων (WHO, 03/ 2023) αναφορικά με τη λειτουργία των ελληνικών σχολικών μονάδων υπό πανδημική κρίση επήλθε τον Μάρτιο του 2023 με την ΚΥΑ Δ1α/ΓΠ.οικ. 19240.

2.2.2. Προκλήσεις της πανδημίας του κορωνοϊού SARS Covid-19 προς τη σχολική εκπαίδευση

Η επιτυχία ή μη, καθώς και η ποιότητα των προαναφερθέντων μορφών και τρόπων εκπαιδευτικής διαδικασίας ήταν απόλυτα συνυφασμένες με διάφορους παράγοντες. Παράγοντες, οι οποίοι αποτέλεσαν πολλές φορές, προκλήσεις για την εκπαιδευτική πολιτική της εκάστοτε χώρας. Πιο συγκεκριμένα, η εκπαιδευτική πολιτική καλούνταν να λάβει υπόψη της και να διαχειριστεί επαρκώς, ζητήματα αναφορικά με την άμεση μετάβαση στην εξ αποστάσεως διδασκαλία. Ζητήματα, όπως για παράδειγμα, οι προϋπάρχουσες δεξιότητες και γνώσεις στην εξ αποστάσεως διδασκαλία των εκπαιδευτικών, των γονέων και των μαθητών/τριών, η διαθεσιμότητα και πρόσβαση αυτών στον απαραίτητο εκπαιδευτικό εξοπλισμό (π.χ. φορητές ψηφιακές συσκευές, εκτυπωτή, κτλ.), η συνδεσιμότητα στο διαδίκτυο, κτλ. (Ευαγγέλου, 2021· Daniel, 2020· Fancera & Saperstein, 2021· Gouédard et. al., 2020· Μανώλη, 202· Μουζακιώτη, 2022· OECD, 2020a· 2020c).

Καθοριστική δε σημασία, στην επιτυχία ή μη της εξ αποστάσεως διδασκαλία, αποτέλεσε η βαθμίδα εκπαίδευσης. Αναλυτικότερα, σχετικές έρευνες ανέδειξαν σημαντικά εμπόδια και προβλήματα αναφορικά με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και δη στο νηπιαγωγείο (Atilas, Almodóvar, Vargas, Dias, & Zúñiga León, 2021· Νικολού, 2021· Σιώκου, 2021· Visnjic-Jevtic, Varga Nagy et. al., 2021). Προβλήματα, τα οποία ήταν άρρηκτα συνδεδεμένα όχι μόνο με την ηλικία των μαθητών/τριών -4 και 5 χρονών- αλλά και με τη δομή, τη φύση και τη φιλοσοφία του νηπιαγωγείου, π.χ. παιχνιδώδης τρόπος μάθησης, μάθηση σε γωνιές, διαφοροποιημένη διδασκαλία, κτλ. (Νικολού, 2021· Σιώκου, 2021).

Πρόκληση, επίσης, για την εκάστοτε εκπαιδευτική πολιτική, αποτέλεσε, η διαχείριση της αυξητικής τάσης που παρουσίασε το «μαθησιακό κενό» συγκεκριμένων ομάδων μαθητών/τριών, και συνάμα αύξηση των ανισοτήτων (OECD, 2020d· Reuge et. al., 2021· Visnjic-Jevtic et. al.

2021· UNICEF, 2022). Πιο αναλυτικά, η εκπαιδευτική πολιτική καλούνταν να προβεί σε μέτρα βάσει των οποίων θα διασφάλιζε μεταξύ άλλων την ισότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης σε όλες τις μαθητικές ομάδες (Hooge & Pont, 2020· OECD, 2020d), δεδομένου, μάλιστα, ότι πολλά οικογενειακά περιβάλλοντα κρίνονταν ανεπαρκή και/ή ακατάλληλα ως περιβάλλοντα μελέτης και μάθησης (Gouëdard et. al., 2020). Ταυτόχρονα, όμως, καλούνταν να διαχειριστεί -κατά περίπτωση- το ήδη υπάρχον «μαθησιακό κενό» συγκεκριμένων μαθητών/τριών π.χ. μαθητές/ήτριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, μαθητές/ήτριες με μεταναστευτικό υπόβαθρο, μαθητές/ήτριες υπό συνθήκες απόλυτης φτώχειας, κτλ. (Reuge et. al., 2021· Singizi, n.n.). Σημαντική δε, προς μία ισότιμη εξ αποστάσεως διδασκαλία, αποτέλεσε η διαθεσιμότητα σε φορητές ηλεκτρονικές συσκευές και η πρόσβαση των εν λόγω ομάδων στις πλατφόρμες τηλεεκπαίδευσης (OECD, 2020f· Reuge et. al., 2021· Visnjic-Jevtic et. al., 2021).

Η πανδημία του κορωνοϊού, έθεσε, επιπλέον, νέα δεδομένα αναφορικά με τη σπουδαιότητα της συναισθηματικής και ψυχικής ευημερίας (OECD, 2020f· Wang, Zhang, Zhao, Zhang, & Jiang, 2020) των μελών ενός σχολείου, αναδιαμορφώνοντας υπό αυτό το πρίσμα τις οργανωσιακές προτεραιότητες αυτού (OECD, 2020d· 2020e). Πιο συγκεκριμένα, αναδείχθηκε με ένταση η αναγκαιότητα αναθεωρήσεων αναφορικά με την εστίαση στις εκπαιδευτικές μεθόδους, τα εργαλεία και τις πρακτικές, πολλώ δε μάλλον στην ολοκλήρωση της σχολικής ύλης (Doucet, Netolicky, Timmers, & Tuscano, 2020· Zhao, 202· Watts & Pattnaik, 2022). Γενεσιουργά αίτια, της εν λόγω προτροπής προς αναθεώρηση των ενδοσχολικών προτεραιοτήτων, αποτέλεσαν μεταξύ άλλων φαινόμενα αύξησης της ενδοοικογενειακής παιδικής κακοποίησης, της ελλιπούς σίτισης και φροντίδας των παιδιών, της ενασχόλησης με ψηφιακά παιχνίδια, του εγκλεισμού, κτλ. (Burns & Gottschalk, 2019· OECD, 2020e). Γίνεται άμεσα, επομένως, αντιληπτή η σοβαρότητα των συνεπειών που ενδέχεται να φέρουν οι αναφερόμενες συνθήκες, σε μικρότερης ηλικίας παιδιά, όπως αυτά του νηπιαγωγείου. Ένα περιβάλλον μάθησης, το οποίο προ πανδημικής και εξ αποστάσεως εποχής, αποτελούσε έναν χώρο όχι απλά μάθησης, αλλά και ένα χώρο ζεστασιάς, ασφάλειας, φροντίδας, αποδοχής, κτλ.

Τέλος, σημαντικά ζητήματα, συναισθηματικής και ψυχικής ευημερίας, εξαιτίας της πανδημικής κρίσης, δεν αναδείχθηκαν μόνο στον μαθητικό πληθυσμό ενός σχολείου, αλλά και των ενήλικων μελών αυτού, ήτοι εκπαιδευτικών, γονέων, ευρύτερο του σχολείου κοινωνικό περιβάλλον κτλ. Πράγματι, σχετικές έρευνες αναφέρουν, μεταξύ άλλων, δυσκολίες διαχείρισης του υποχρεωτικού εγκλεισμού και των υποχρεωτικών απαγορεύσεων, του άγχους και του φόβου

λόγω των αυξημένων προς το πρόσωπό τους απαιτήσεων αλλά και δυσκολίες ανταπόκρισης στις επαγγελματικές και/ή οικογενειακές τους υποχρεώσεις κτλ. (Allen, Jerrim, & Sims, 2020· Connor, De Valliere, Warwick, Stewart-Brown & Thompson, 2022· Fancera & Saperstein, 2021· Μανώλη, 2022· Μουζακιώτη, 2022).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Τα VUCA (Volatile, Uncertain, Complex and Ambiguous) περιβάλλοντα και η VUCA ηγεσία.

Οι πανδημίες, όπως αναφέρουν χαρακτηριστικά και ο Johansen (2007) και ο Johnson (2020), αποτελούν παράγοντα θεώρησης ενός περιβάλλοντος ως VUCA. Πιο συγκεκριμένα, μία πανδημία όπως αυτή του κορωνοϊού SARS Covid-19, αποτελεί μία ιδιαιτέρως ανησυχητική κατάσταση, λόγω της διασύνδεσης του σύγχρονου κόσμου, και συνάμα, της μετάδοσής της με ανησυχητικά γοργό ρυθμό και τρόπο (Johansen, 2007). Πράγματι, όπως αναφέρθηκε και στο Κεφάλαιο 2, οι συνέπειες αυτής γρήγορα εξαπλώθηκαν σε τομείς πέρα της υγείας και της οικονομίας, με εξίσου σημαντικό αντίκτυπο και στην εκπαίδευση (OECD, 2020d· Reuge et al., 2021). Υπό αυτό το πρίσμα, στο παρόν κεφάλαιο, πλαισιώνεται θεωρητικά το VUCA (Volatile, Uncertain, Complex and Ambiguous) περιβάλλον και η VUCA ηγεσία.

3.1. Εννοιολογική αποσαφήνιση των VUCA περιβαλλόντων

Το VUCA ως ιδέα εισήχθη από το Αμερικάνικο Κολλέγιο Στρατού για να αποτυπώσει την αστάθεια (volatile), την αβεβαιότητα (uncertainty), την πολυπλοκότητα (complexity) και την ασάφεια (ambiguity) του κόσμου στην μεταψυχροπολεμική εποχή (Barber, 1992· Bennis & Nanus, 2003). Παρόλα αυτά, ως όρος και ακρωνύμιο καθιερώθηκε μόνο μετά την τρομοκρατική επίθεση της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001 σε μια προσπάθεια αποσαφήνισης στρατηγικών δράσεων και ηγεσίας σε ένα VUCA περιβάλλον (Kirk, 2013).

Ο όρος VUCA, εισήχθη στον επιχειρηματικό κόσμο στα τέλη της δεκαετίας του '90 με αρχές του 2000 για να περιγράψει την ταραχώδη επιχειρηματική εμπειρία της εποχής (Rimita, 2019). Τώρα πια, χρησιμοποιείται εκτενώς ως όρος στην επιχειρηματική έρευνα για την μελέτη του παγκοσμιοποιημένου συγκείμενου που φέρει ο επιχειρηματικός κόσμος του 21^{ου} αιώνα (Johnson, 2020). Σημαντική, μάλιστα, θεωρείται η συμβολή της παγκοσμιοποίησης, των τεχνολογικών εξελίξεων, της πανδημίας του κορωνοϊού SARS Covid-19, κτλ., στην εμβάθυνση και καλύτερη αποσαφήνιση του όρου και των παραμέτρων αυτού (Johnson, 2020).

Ένα VUCA περιβάλλον διακρίνεται για την ύπαρξη σύγχυσης, διλημμάτων (Johansen & Euchner, 2013), πολύπλοκων αλληλένδετων παραμέτρων (Barber, 1992) και ταχειών απρόβλεπτων αλλαγών (Bennett & Lemoine, 2014). Αναφέρεται σε έναν κόσμο «αβέβαιων και

κρυφών απειλών», «απρόβλεπτων συγκρούσεων», «περιορισμένης ικανότητας για ανταπόκριση», ένα περιβάλλον οριοθετημένο, εν συντομία, από αστάθεια, αβεβαιότητα, πολυπλοκότητα και ασάφεια (Roderick, 1998). Ακόμη, αποτελεί περιβάλλον, στο οποίο υπάρχει μια δυσπιστία αναφορικά με το τι είναι πραγματικά ορατό, ενώ, διακρίνεται από αποδιοργάνωση και έλλειψη σκοπού (Codreanu, 2016).

Όπως, επίσης, σημειώνουν οι April & Chimenya (2019, όπ. αναφ. στην Johnson, 2020), «ο όρος VUCA δεν αποτελεί μια μεμονωμένη έννοια αλλά αποτελείται από τέσσερις παραμέτρους». Επιπλέον, σύμφωνα με τον Johnson (2020), η κάθε παράμετρος του εν λόγω ακρωνυμίου, συμπληρώνει και συνενώνει τα χαρακτηριστικά του VUCA περιβάλλοντος έναντι της μεμονωμένης χρήσης ενός εξ αυτών, το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε παρανοήσεις και μονοδιάστατες οπτικές του φαινομένου. Υπό το πρίσμα, επομένως, της συνεκτικότητας μεταξύ των παραμέτρων ενός VUCA περιβάλλοντος, VUCA είναι τα περιβάλλοντα τα οποία εμφανίζουν αστάθεια, αβεβαιότητα, πολυπλοκότητα και ασάφεια.

Η **αστάθεια**, αφορά ξαφνικές, συχνές, έντονες και πολυεπίπεδες εναλλαγές (Codreanu, 2016· Kok, Niemandt, Barentsen, & Jordaan, 2019). Ναι μεν, οι αλλαγές είναι αντιληπτές και υπάρχουν αρκετές διαθέσιμες πληροφορίες αναφορικά με αυτές (Rimita, 2019), αλλά όμως, η συχνότητα αυτών είναι τόσο μεγάλη που καθίσταται δύσκολο να αναγνωριστούν και/ή να περιγραφούν επακριβώς βάσει προηγούμενων μοτίβων (Bennett & Lemoine, 2014). Μάλιστα, παλιές πρακτικές και/ή εμπειρίες αποτελούν πολλές φορές παρωχημένες ως λύσεις για το παρόν ή το μέλλον σε ένα VUCA περιβάλλον (Codreanu, 2016· Rimita, 2019). Συνέπεια αυτού, αποτελεί το γεγονός ότι οι προκαλούμενοι -ενός VUCA περιβάλλοντος- παράγοντες είναι αλληλοσυνδεόμενοι και αλληλεξαρτημένοι (Rimita, 2019).

Η προαναφερθείσα κατάσταση δύναται να οδηγήσει σε **αβεβαιότητα**, λόγω της ελλιπούς σαφήνειας αυτής (Murthy, 2014). Πιο συγκεκριμένα, αβεβαιότητα λόγω της αδυναμίας πρόβλεψης των συνεπειών που δύναται να επιφέρει μια αλλαγή στον εκάστοτε οργανισμό (Bennett & Lemoine, 2014· Codreanu, 2016· Kok et. al., 2019). Η Rimita (2019), επιπλέον, συμπληρώνει ότι ο οργανισμός υφίσταται αβεβαιότητα εξαιτίας του ότι δεν υπάρχει διαφάνεια/διαύγεια της κατάστασης.

Όσον αφορά την παράμετρο της **πολυπλοκότητας**, αυτή ενδέχεται να αφορά αλληλένδετες απειλές αλλά και ευκαιρίες (Murthy, 2014), καθώς δεν είναι πάντα εύκολα αντιληπτά και ξεκάθαρα τα αίτια αλλά και τα «ποιος», «τι», «που», «πότε» και «γιατί» των

καταστάσεων (Codreanu, 2016). Πιο συγκεκριμένα, απλά μοτίβα δύναται να ενωθούν και αλληλοσυνδεθούν με ποικίλους τρόπους με αποτέλεσμα να οδηγήσουν, μεταξύ άλλων, σε αποδιοργάνωση, υπερφόρτωση πληροφορίας (Bennett & Lemoine, 2014), σε σύγχυση και χάος (Johansen & Euchner, 2013).

Η **ασάφεια**, τέλος, αποτελεί, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει και η Codreanu (2016), το αποτέλεσμα όλων των προαναφερθεισών παραμέτρων, καθώς δεν υπάρχουν σαφείς και ξεκάθαρες απαντήσεις. Η πραγματικότητα καθίσταται, επίσης, ασαφής και θολή με τον κίνδυνο παρερμηνείας των ενδείξεων (Heinonen, Karjalainen, Ruotsalainen, & Steinmüller, 2017). Εν αντιθέσει, οι Bennett & Lemoine (2014) υποστηρίζουν ότι μια κατάσταση θεωρείται ασαφής όταν και εφόσον αφορά μια νέα, πρωτόγνωρη και ασυνήθιστη κατάσταση, χωρίς πρότερη γνώση των αιτιών και αποτελεσμάτων αυτής. Παρόλα αυτά, όπως σημειώνουν ο Murthy (2014) και οι Nandram & Bindlish (2017), η ασάφεια αναδεικνύει την αναγκαιότητα να υπάρχει πολλαπλή οπτική επεξήγησης της εκάστοτε κατάστασης.

3.2. Η VUCA ηγεσία

Ένα περιβάλλον έντονων, συχνών, απρόβλεπτων, κτλ. αλλαγών και εμπειριών, όπως το προαναφερθέν, δημιούργησε την ανάγκη για εύρεση στρατηγικών διαχείρισης ενός VUCA κόσμου. Πιο συγκεκριμένα, δημιούργησε την ανάγκη διαχείρισης και αντιμετώπισης αυτού με μια διαφορετικού τύπου στρατηγική ηγεσίας, γνωστή και ως VUCA ηγεσία (Barber 1992· Johansen & Euchner, 2013), η οποία, όπως αναλύεται παρακάτω, γίνεται αντιληπτό ότι εμπεριέχει χαρακτηριστικά της ηγεσίας υπό κρίση γενικότερα. Τη σημαντικότερη, πιθανόν, συμβολή στη VUCA ηγεσία να αποτελεί «η πρόκληση των ηγετών/ηγέτιδων, οι οποίοι/ες προσπαθούν να επηρεάσουν την οργανωσιακή κουλτούρα, να διαχειριστούν τους πόρους, ενώ παράλληλα οραματίζονται και προσπαθούν να οδηγήσουν την ομάδα τους προς έναν κοινό στόχο σε ένα περιβάλλον ταχείας και έντονης αλλαγής» (Barber 1992).

Σημαντικοί συντελεστές της VUCA ηγεσίας, αποτελούν το περιβάλλον δράσης του/της εκάστοτε ηγέτη/ηγέτιδας, τα καθήκοντα που καλείται να εκτελέσει και οι ικανότητες που καλείται να έχει (Barber, 1992). Αναφορικά, με το περιβάλλον δράσης, όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη υποενότητα, κατέχει σημαντική θέση καθώς το περιεχόμενο αυτού καθορίζει και τον τρόπο διαχείρισης και αντιμετώπισής του. Εξίσου σημαντική, όμως, είναι και η οπτική θέασης

και αντίληψης αυτού από τον/την εκάστοτε ηγέτη/ηγέτιδα. Πιο αναλυτικά, ένα VUCA περιβάλλον, υπό το πρίσμα της αποδιοργάνωσης, του χαοτικού, του «σκοτεινού» (Kirk, 2013), πιθανόν, να αντιμετωπιστεί με έναν παθητικό και άτολμο, από την πλευρά του/της ηγέτη/ηγέτιδας, ρόλο (Barber, 1992). Αντιθέτως, ένα VUCA περιβάλλον, υπό το πρίσμα ενός αμυδρά εμφανούς αισιόδοξου μηνύματος μελλοντικών ευκαιριών και δυνατοτήτων, πιθανόν, να αντιμετωπιστεί με πιο ενεργό και δραστήριο ηγετικό ρόλο (Bennett & Lemoine, 2014· Johansen, 2007· Johansen & Euchner, 2013).

Ως γνωστόν, κύριος στόχος οποιουδήποτε οργανισμού αποτελεί η αποτελεσματικότητά του. Επομένως, γίνεται άμεσα αντιληπτό ότι σε ένα περιβάλλον όπως το υπό μελέτη, ο/η κάθε ηγέτης/ηγέτιδα καλείται να εκτελέσει και τα ανάλογα καθήκοντα. Καθήκοντα, όπως για παράδειγμα, η ερμηνεία της κατάστασης και των γεγονότων που λαμβάνουν χώρα έτσι ώστε να προβεί σε ανάλογη δράση (Barber, 1992), η προσπάθεια διατήρησης και αύξησης της επικοινωνίας και της συλλογικότητας μεταξύ των μελών του οργανισμού (Kok et. al., 2019· Smith & Riley, 2012). Εξίσου σημαντικό καθήκον αποτελεί και η διαχείριση της αλλαγής, η οποία όχι μόνο αποτελεί αναπόφευκτη κατάσταση αλλά αυτή δύναται να έχει αρνητικό αντίκτυπο στον οργανισμό (Barber 1992· Johansen, 2007). Επιπλέον, σημαντικά καθήκοντα αποτελούν η δυνατότητα σωστής ιεράρχησης των προτεραιοτήτων για τον οργανισμό, η διαμόρφωση και η διατήρηση της κουλτούρας και των αξιών του οργανισμού, κτλ. (Barber 1992· Kok et. al., 2019).

Βάσει των προαναφερθέντων, αυτονόητα προβάλλει η αναγκαιότητα ύπαρξης συγκεκριμένων ηγετικών ικανοτήτων, δεξιοτήτων και γνώσεων, καθώς, όπως χαρακτηριστικά σημειώνει και ο Kirk (2013), οι μέχρι πρότινος επιτυχημένες ηγετικές ικανότητες και δεξιότητες καθίστανται παρωχημένες και/ή μη επαρκείς σε ένα VUCA περιβάλλον. Συγκεκριμένα, μια VUCA ηγεσία χρίζει ικανοτήτων όπως για παράδειγμα, την ψυχική ανθεκτικότητα, τη θετική στάση, την εγρήγορση, την ετοιμότητα, τη λήψη ρίσκου υπό ευσυνείδητο νου, την επίλυση προβλημάτων, κτλ. (AITSL, 2020· Barber, 1992· Reed, 2018). Επίσης, ο/η ηγέτης/ηγέτιδα του VUCA περιβάλλοντος, είναι αναγκαίο να μπορεί να ερμηνεύει και να μεταφέρει, όσο δύναται πιο ορθά και με σαφήνεια, διαφάνεια και αισιοδοξία, τις εκάστοτε συνθήκες και πληροφορίες, καθώς επίσης, και τον πιθανό αντίκτυπο αυτών προς τον οργανισμό του/της στο άμεσο και μη μέλλον (AITSL, 2020· Barber, 1992· Johansen, 2007· Smith & Riley, 2012). Επιπλέον, κρίνεται σημαντική η συμβολή γνωστικών ικανοτήτων αναφορικά με τον τρόπο σκέψης και αντίληψης της κατάστασης, αλλά και δεξιότητες πειθούς, συνεργατικότητας, λήψης αποφάσεων, κτλ. (Barber

1992· Kok et. al., 2019· Smith & Riley, 2012). Ακόμη, εξίσου σημαντικές στη VUCA ηγεσία, αποτελούν δεξιότητες διατήρησης και/ή διαμόρφωση συγκεκριμένων αξιών όπως η εμπιστοσύνη, η αποδοχή, κτλ. (Kok et. al., 2019).

Στις αναφερόμενες σημαντικές ικανότητες της VUCA ηγεσίας, γίνεται άμεσα αντιληπτή η ύπαρξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων οράματος, κατανόησης, διαφάνειας/ διαύγειας και ευελιξίας. Μάλιστα, οι εν λόγω ικανότητες και δεξιότητες, γνωστές και ως VUCA Prime, προτάθηκαν από τον Johansen (2007) και αποτελούν την αισιόδοξη οπτική διαχείρισης ενός VUCA περιβάλλοντος. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με το VUCA Prime το *όραμα (vision)* αποτελεί τρόπο διαχείρισης της αστάθειας, η *κατανόηση (understanding)* της αβεβαιότητας, η *διαφάνεια/διαύγεια (clarity)* της πολυπλοκότητας ενώ, τέλος, η *ευελιξία (agility)* της ασάφειας (Codreanu, 2016· Johansen, 2007· Kirk, 2013).

Αναφορικά με την αναγκαιότητα του οράματος, αυτή διαφαίνεται όχι υπό το πρίσμα της πρόβλεψης του μέλλοντος αλλά της δημιουργίας μέλλοντος μέσα από τη δράση (Johansen, 2007). Για το σκοπό αυτό, η ύπαρξη οράματος προϋποθέτει την ικανότητα αναγνώρισης μοτίβων, θέσπισης προτεραιοτήτων (Codreanu, 2016), εν συντομία διορατικές ικανότητες για καινοτόμες και δημιουργικές ενέργειες (Johansen, 2007). Ενώ, όσον αφορά την κατανόηση ως VUCA ηγετική ικανότητα, αυτή εμπεριέχει ικανότητες όπως την λογοδοσία, την εμπιστοσύνη (Codreanu, 2016), τη θέσπιση ξεκάθαρων προσδοκιών (Johansen & Euchner, 2013), αλλά και επικοινωνιακές δεξιότητες (Bennett & Lemoine, 2014) που δύνανται να οδηγήσουν στην εμπέδωση της εμπιστοσύνης (Johansen, 2007).

Όσον αφορά τη διαφάνεια/διαύγεια ως ηγετική ικανότητα, αυτή περιλαμβάνει κυρίως ικανότητες εύρεσης, ερμηνείας και διαμοίρασης πληροφοριών αναφορικά με τις συνθήκες, τα γεγονότα και τις καταστάσεις που λαμβάνουν χώρα (Codreanu, 2016). Σημαντική, όμως, παράμετρος, αυτής αποτελεί η αλήθεια, η διαθεσιμότητα δηλαδή του/της VUCA ηγέτη/ηγέτιδας να διαμοιράζει με αληθή στοιχεία πληροφορίες, γεγονότα, κτλ. (Johansen, 2007), η οποία εμπεριέχει την ικανότητα να παρακινήσει τους ανθρώπους (Johansen & Euchner, 2013). Η ευελιξία, τέλος, αφορά ικανότητες δικτύωσης, ετοιμότητας και εναλλαγής πλάνου βάσει σχεδίου (Codreanu, 2016· Johansen & Euchner, 2013). Αφορά, επιπλέον, δεξιότητες πρόθεσης για ρίσκο, εφευρετικό και δημιουργικό τρόπο σκέψης (Bennett & Lemoine, 2014· Eilers, Peters, & Leimeister, 2022), και συνάμα δεξιότητες ευπροσαρμοστικότητας, ανθεκτικότητας και επιμονής (Barber, 1992· Reed, 2018).

Λαμβάνοντας υπόψη όσα προαναφέρθηκαν, γίνεται άμεσα αντιληπτή η αλληλεξάρτηση των καθηκόντων και των απαιτούμενων ικανοτήτων της VUCA ηγεσίας από το περιεχόμενο/συγκείμενο του VUCA περιβάλλοντος. Γι' αυτό, ο/η VUCA ηγέτης/ηγέτιδα που επιθυμεί να αδράξει των ευκαιριών που το VUCA περιβάλλον εμπεριέχει, κρίνεται σημαντικό να έχει επίγνωση του εσωτερικού αλλά και του εξωτερικού περιβάλλοντος του οργανισμού (Codreanu, 2016· Johansen & Euchner, 2013 ·Kirk, 2013), καθώς αυτό αποτελεί ένα φαινόμενο καθοδηγούμενο από το περιεχόμενο/συγκείμενο του (Johnson, 2020). Δεδομένου, τέλος, ότι, η αστάθεια, η αβεβαιότητα, η πολυπλοκότητα και η ασάφεια του VUCA περιβάλλοντος, ενδέχεται συγχρόνως να συντελούνται υπό διάφορες εντάσεις και συνδυασμούς (Bennett & Lemoine, 2014), σημαντική, για τον/την VUCA ηγέτης/ηγέτιδα, θεωρείται η συμβολή της γνώσης των μοναδικών προκλήσεων που δύναται αυτά να φέρουν (Rimita, 2019).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Η πανδημία του κορωνοϊού SARS Covid-19 ως VUCA (Volatile, Uncertain, Complex and Ambiguous) περιβάλλον και σχολική ηγεσία.

4.1 Ελληνική και διεθνής επισκόπηση βιβλιογραφίας και ερευνών αναφορικά με την ηγεσία στο σχολικό και μη περιβάλλον κατά τη διάρκεια της πανδημίας του κορωνοϊού SARS Covid-19

Το εκπαιδευτικό -τοπικό, επαγγελματικό, υλικοτεχνικό και εξωγενές- συγκείμενο (Braun et. al., 2011), ενέχει, όπως προαναφέρθηκε, σημαντική θέση αναφορικά με την έκβαση της αποτελεσματικότητας ή μη, ενός σχολείου. Συνεπώς, αναμενόμενο είναι να επηρεαστεί η λειτουργία και η αποτελεσματικότητα των εκάστοτε σχολικών μονάδων υπό συνθήκες μιας πανδημίας, όπως αυτή του κορωνοϊού, η οποία φαίνεται να φέρει VUCA χαρακτηριστικά, ήτοι αυτά της αστάθειας, της αβεβαιότητας, της πολυπλοκότητας και της ασάφειας (Johansen, 2007· Johnson, 2020· Sum, 2022).

Στα αρχικά στάδια της πανδημίας, παρατηρήθηκε η εστίαση, από την πλευρά των εκπαιδευτικών πολιτικών ανά τον κόσμο, σε θέματα καθολικού κλεισίματος των σχολείων, διαχείρισης των χαμένων ωρών διδασκαλίας και/ή εύρεσης εναλλακτικών μεθόδων συνέχισης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, π.χ. σύγχρονη και ασύγχρονη διδασκαλία, κτλ. (Daniel, 2020· Sum, 2022). Ζητήματα, όμως, όπως η έλλειψη πρότερης εμπειρίας στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, η ανταπόκριση όλων των εμπλεκομένων μελών σε αυτή και/ή ο βαθμός ετοιμότητας των εκπαιδευτικών στις νέες απαιτήσεις, οι οποίοι/ες κλήθηκαν παράλληλα να διαφυλάξουν την παιδοκεντρική φύση της μάθησης (Atiles et. al., 2021· Μανώλη, 2022· OECD, 2020a· 2020c), έτυχαν μικρότερης ή καθόλου έμφασης. Παρομοίως δε, και το ευαίσθητο και σημαντικό ζήτημα της αντιμετώπισης των εκπαιδευτικών ανισοτήτων, π.χ. ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, χαμηλά κοινωνικοοικονομικά επίπεδα προέλευσης μαθητών/τριών, κτλ., (Johansen, 2007· Reuge et. al., 2021· Singizi, n.n.· UNICEF, 04/ 2022), δεν προσέλκυσε την αρμόζουσα προσοχή.

Τα εν λόγω, όμως, ζητήματα, τα οποία άπτονται άμεσα του ρόλου των προϊσταμένων νηπιαγωγών, αναδεικνύονται ακόμη πιο επιτακτικά στον ευαίσθητο -για την ανάπτυξη και μάθηση των μικρών παιδιών- χώρο του νηπιαγωγείου (Υ.Π.Ε.ΠΘ. & Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2003· ΙΕΠ, 2014· Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2011· Πεντέρη κ. συν., 2021). Ωστόσο, ο ρόλος της σχολικής ηγεσίας γενικότερα, και των προϊσταμένων νηπιαγωγών της Ελλάδας ειδικότερα, παρέμεινε ασαφής κατά τα αρχικά στάδια της πανδημίας, με αυτόν να περιορίζεται -κατά περίπτωση- στην

απλή τήρηση και εφαρμογή των νομοθετικών κειμένων και οδηγιών (Νικολού, 2021· Σιώκου, 2021· Sum, 2022). Παρόλα αυτά, η σημαντικότητα της συμβολής της σχολικής ηγεσίας, σε συμφωνία και με το ιδιαίτερο συγκείμενο των πανδημικών συνθηκών (AITSL, 2020· Harris, 2020· Hooge & Pont, 2020· Ramos-Pla, Tintoré, & del Arco, 2021· Smith & Riley, 2012· Zhao, 2020), σύντομα διαφάνηκε (Hatami, Sjatil, & Sneader, 2020).

Η πανδημία, αποτέλεσε ένα υψηλών προδιαγραφών και απαιτήσεων τεστ ηγεσίας τόσο στον κλάδο των επιχειρήσεων (Hatami et. al., 2020), όσο και της εκπαίδευσης. Αναλυτικότερα, οι ηγέτες/ηγέτιδες κλήθηκαν να προσαρμοστούν και να διαχειριστούν άμεσα, γρήγορα και αποφασιστικά το κλείσιμο και την επανέναρξη των οργανισμών τους (AITSL, 2020· Garikipati & Kambhampati, 2021· OECD, 2020f· Hatami et. al., 2020· Μαξούρης, 2021· Thornton, 2021), υπό συνθήκες αβεβαιότητας, π.χ. κοινωνικές αποστάσεις, μάσκες, επικινδυνότητα μετάδοσης και νόσησης, εξ αποστάσεως διδασκαλία, κτλ. Συγχρόνως, δε, με τα προαναφερθέντα καλούνταν να διασφαλίσουν την αποτελεσματική λειτουργία του οργανισμού τους για το σύνολο της σχολικής κοινότητας (AITSL, 2020).

Υπό αυτό το πλαίσιο και τις συνθήκες ηγεσίας, αρκετοί/αρκετές ηγέτες/ηγέτιδες κλήθηκαν να επιδείξουν θάρρος, ελπίδα, κουράγιο, αποφασιστικότητα, ετοιμότητα και ανθεκτικότητα στις ιδιαιτερότητες της πανδημίας που βίωνε ο οργανισμός τους, αλλά και οι ίδιοι/ίδιες (Harris & Jones, 2020· McLeod & Dulsky, 2021· Μπανίκα, 2021· Sum, 2022· Thornton, 2021). Αναφορικά, δε, με την ετοιμότητα, αποφασιστικότητα και εγρήγορση αυτών στις πανδημικές συνθήκες του οργανισμού τους, αξιοσημείωτο εύρημα αποτελεί, ότι αυτή δεν παρατηρήθηκε να συσχετίζεται με τους παράγοντες της ηλικίας, της εμπειρίας, και/ή της σχετικής επιμόρφωσης/εκπαίδευσης στην ποσοτική έρευνα των Ramos-Pla et. al. (2021), όμως, φάνηκε αυτή να συσχετίζεται θετικά με το φύλο και δη της γυναίκας έναντι των αντρών σε ποιοτικές έρευνες του πολιτικού και/ή επιχειρηματικού χώρου (Garikipati & Kambhampati, 2021· Sergent & Stajkovic, 2020). Από την άλλη, τα ποιοτικά ευρήματα του Sum (2022) ανέδειξαν θετική συσχέτιση μεταξύ των παραγόντων της εμπειρίας των διευθυντών/ντριών με την αυτονομία.

Επιπροσθέτως, οι ηγέτες/ηγέτιδες κλήθηκαν να επιδείξουν ηρεμία, αισιοδοξία, θετικότητα, κτλ. (Hatami et. al., 2020), ενώ παράλληλα, πιθανόν να αντιμετώπιζαν τις δικές τους αμφιβολίες και ανησυχίες σε μια τέτοιων διαστάσεων πανδημία. Μέρος των ευθυνών εκ του ρόλου τους αποτέλεσε, επίσης, η συλλογή, η ερμηνεία και η μετάδοση -προς τα εμπλεκόμενα του οργανισμού τους μέλη- ορθών, αξιόπιστων και σαφών πληροφοριών αναφορικά με την πανδημία (Fernandez

& Shaw, 2020), ενώ, πολλές φορές, αδυνατούσαν και οι ίδιοι/ίδιες να έχουν ξεκάθαρες απαντήσεις (AITSL, 2020· Hatami et. al., 2020).

Μελέτες, επιπλέον, αναφέρουν ότι η ηγεσία υπό πανδημική κρίση κλήθηκε να επιδείξει, μεταξύ άλλων, ενσυναίσθηση, υποστήριξη, καθοδήγηση, φροντίδα, ενδιαφέρον, κτλ. (Hatami et. al., 2020· Logan, McFarland, Cumming, & Wong, 2021· McLeod & Dulsky, 2021· Παπαγγελουπούλου, 2022· Sergent & Stajkovic, 2020· Sum, 2022· Thornton, 2021). Αναφορικά, δε, με την επίδειξη φροντίδας και/ή ενδιαφέροντος ο Sum (2022) αναφέρει, στα ποιοτικά του ευρήματα, ότι ανταποκρίνονταν καλύτερα οι έχοντες/έχουσες σχετικά επιμορφωθεί. Επιπλέον, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται ηγέτες/ηγέτιδες έθεταν ως προτεραιότητά τους την ευημερία των μελών του οργανισμού ευθύνης της (Hatami et. al., 2020· Logan et. al., 2021· Sum, 2022· Thornton, 2021), σε βάρος, πολλές φορές, της δικής τους προσωπικής ευημερίας (Hatami et. al., 2020· Neelakantan, Kumar, Alex, & Sadana, 2022· Ramos-Pla et. al., 2021). Αξιοσημείωτο, δε, εύρημα, αποτελεί η ύπαρξη συσχέτισης μεταξύ του φύλου του ηγέτη/ηγέτιδας και της ενσυναίσθησης, βάσει των οποίων αναδεικνύεται η γυναίκα ηγέτιδα ως έχουσα υψηλότερη ενσυναίσθηση σε σύγκριση με τους άντρες (Andreu, 2022· Garikipati & Kambhampati, 2021· Sergent & Stajkovic, 2020).

Η ηγεσία υπό πανδημική κρίση ανέδειξε και/ή ενίσχυσε, επιπλέον, τη συνεργατικότητα, τη συλλογικότητα και τη συνεκτικότητα της ομάδας (Fernandez & Shaw, 2020· Μπανίκα, 2021· Μαξούρης, 2021· Sum, 2022) ενθαρρύνοντας νέες πλευρές και εκφάνσεις αυτών. Πιο συγκεκριμένα, ενθάρρυναν για παράδειγμα την εκτίμηση, την εμπιστοσύνη (Hatami et. al., 2020), την τακτικότερη και ποιοτικότερη επικοινωνία (Μπανίκα, 2021· Κωνσταντογιάννη, 2021· Netolicky, 2020· Thornton, 2021), την ειλικρίνεια (Hudson et. al., 2020· Netolicky, 2020), τη διατήρηση των οργανωσιακών αξιών (McLeod & Dulsky, 2021), ενώ, τέλος φρόντιζαν για την προαγωγή της ψυχικής ανθεκτικότητας των μελών του σχολείου ευθύνης τους (AITSL, 2020). Άξιο αναφοράς, μάλιστα, αποτελεί η συχνή χρήση του «εμείς» αντί του «εγώ» ενός συνεντευξιαζόμενου στην έρευνα των McLeod & Dulsky (2021). Εντούτοις, τα ευρήματα της Κωνσταντογιάννη (2021) ανέδειξαν σημαντικά προβλήματα αναφορικά με τη συνεργασία και τη συλλογικότητα των συνεντευξιαζόμενων. Πιο συγκεκριμένα, γίνεται αναφορά για ύπαρξη διχασμού, συγκρούσεων και ανασφάλειας μεταξύ των ηγετών/ηγέτιδων και των μελών του σχολείου (Κωνσταντογιάννη, 2021).

Αναφορικά με την ετοιμότητα και ανταπόκριση των ηγετών/ηγέτιδων, στις νέες μεθόδους διδασκαλίας, αρκετοί/αρκετές ήταν σε θέση να παραγάγουν καινοτόμες ιδέες και/ή να εφαρμόσουν νέες πρακτικές/ στρατηγικές (McLeod & Dulsky, 2021), έτσι ώστε να διασφαλιστεί η επιτυχής έκβαση αυτής (Μαξούρης, 2021). Επίσης, αναδείχθηκε η ικανότητα αρκετών να διατηρήσουν ένα ευνοϊκό, θετικό σχολικό κλίμα στις εξ αποστάσεως συνθήκες λειτουργίας του οργανισμού τους (Μαξούρης, 2021· Μπανίκα, 2021), διατηρώντας κατά αυτόν τον τρόπο τις ανάλογες οργανωσιακές αξίες.

Επίσης, αναφέρεται ότι απαραίτητη κρίθηκε η ανασύνθεση του ρόλου αλλά και του τρόπου ηγεσίας, καθώς πρότερες στρατηγικές και/ή πρακτικές δεν είχαν εφαρμογή στις εν λόγω συνθήκες (Hudson et. al., 2020). Συγκεκριμένα, γίνονται αναφορές για ανάδειξη ενός πιο δημοκρατικού στυλ ηγεσίας (Hudson et. al., 2020· Μπανίκα, 2021), ενός/μίας ευέλικτου/ης και δημιουργικού/ής ηγέτη/ηγέτιδας (McLeod & Dulsky, 2021· Thornton, 2021), μιας κατανεμημένης και συνεργατικής ηγεσίας (Fernandez & Shaw, 2020· Harris, 2020· Harris & Jones, 2020)

Παρόλα αυτά, οι έρευνες ανέδειξαν και ανησυχίες, προβληματισμούς και/ή δυσκολίες που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν οι εκάστοτε ηγέτες/ηγέτιδες, και για τις οποίες ένιωσαν απροετοίμαστοι και/ή ανεπαρκείς. Ανησυχία, συγκεκριμένα, εξέφρασαν οι ηγέτες/ηγέτιδες αναφορικά με την ελλιπή τους αποδοτικότητα, αποτελεσματικότητα και αισιοδοξία ως προς την επίλυση και/ή διαχείριση των εκάστοτε προβλημάτων και κρίσεων γενικότερα (Neelakantan et. al., 2022· Ramos-Pla et. al., 2021). Βέβαια, όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν οι Ramos-Pla et. al. (2021) η προαναφερθείσα ανεπάρκεια, δύναται να οφείλεται στην πρωτόγνωρη και άγνωστη φύση του περιβάλλοντος.

Αναφέρονται, επιπλέον, ηγέτες/ηγέτιδες που ενήργησαν προληπτικά, εξαιτίας της αβεβαιότητας που βίωναν και η οποία, εντεινόταν από τις ελλειπείς πληροφορίες και οδηγίες από την εκάστοτε εκπαιδευτική πολιτική (Gurr & Drysdale, 2020· Ramos-Pla et. al., 2021). Ενδιαφέρον, μάλιστα, προκαλεί η αναφορά ότι αρκετοί εξ αυτών χρησιμοποίησαν πρότερες προσωπικές γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες στην προσπάθειά τους να ανταποκριθούν (Ramos-Pla et. al., 2021), ενώ, ελληνικά ευρήματα αναφέρουν την προσπάθεια που κατέβαλαν οι σχολικοί ηγέτες/ηγέτιδες, έτσι ώστε να οργανώσουν και εφαρμόσουν πιστά όλες τις σχετικές εγκυκλίους του ΥΠΑΙΘ (Μπανίκα, 2021).

Οι υπό μελέτη έρευνες και βιβλιογραφία ανέδειξαν, επίσης, τη σημαντική συμβολή της προάσπισης και διασφάλισης της προσωπικής ευημερίας του/τις ηγέτη/ηγέτιδα σε τέτοιου τύπου

περιβάλλοντα (Harris, 2020· Harris & Jones, 2020· Hatami et. al., 2020· Neelakantan et. al., 2022· Ramos-Pla et. al., 2021· Sum, 2022· Thornton, 2021). Συγκεκριμένα, αρκετοί/αρκετές ανέφεραν ότι τόσο οι συνθήκες όσο και οι νέες απαιτήσεις του ρόλου τους, τους/τις προκάλεσαν συναισθήματα ψυχολογικής πίεσης και άγχους (Κωνσταντογιάννη, 2021).

Αναδείχθηκαν, όμως, και επιμορφωτικές ανάγκες αναφορικά με την προαγωγή της ευημερίας και ψυχικής ανθεκτικότητας των μελών του σχολείου, την προαγωγή ενός θετικού σχολικού κλίματος (Neelakantan et. al., 2022) και την προάσπιση της ισότιμη εκπαίδευσης σε τέτοιου τύπου περιβάλλοντα μάθησης (McLeod & Dulsky, 2021). Τέλος, αναφέρθηκαν επιμορφωτικές ανάγκες/ελλείψεις αναφορικά με την ετοιμότητα και διαχείριση κρίσεων (Thornton, 2021) και/ή τη διαχείριση της αλλαγής (Κωνσταντογιάννη, 2021).

4.2.Αναγκαιότητα διεξαγωγής της προτεινόμενης έρευνας

Η πλειοψηφία των προαναφερθέντων ευρημάτων, ναι μεν αναδεικνύουν και επιβεβαιώνουν πτυχές του ρόλου του σχολικού ηγέτη κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ερευνώνται, δε, αυτές υπό το πρίσμα των μοντέλων διαχείρισης κρίσης και/ή αλλαγής (π.χ. Κωνσταντογιάννη, 2021· Ramos-Pla et. al., 2021). Το μοντέλο, όμως, για παράδειγμα, της διαχείρισης κρίσεων προάγει την προσαρμογή και τη χρήση πρότερων πρακτικών και στρατηγικών (Gouédard et. al., 2020), το οποίο αντιτίθεται στη σημαντική συμβολή που ανακύπτει, για την ηγεσία, το συγκεκριμένο/περιεχόμενο του σχολείου (Braun et. al., 2011· Clarke & O'Donoghue, 2013· Johnson, 2020), πόσο μάλλον σε περιόδους πανδημικής κρίσης. Επιπροσθέτως, παρόλο που, στις προαναφερθείσες έρευνες, το πανδημικό σχολικό περιβάλλον, δεν δηλώνεται ξεκάθαρα ως VUCA περιβάλλον, αυτό αναδεικνύεται μέσα από σχετικές εκφράσεις σε αυτές όπως για παράδειγμα «ύπαρξη αβεβαιότητας», «ύπαρξη πολυπλοκότητας», «άγνωστη και πρωτόγνωρη φύση», κτλ. (AITSL, 2020· Harris, 2020· Harris & Jones, 2020· Hudson et. al., 2020· Ramos-Pla et. al., 2021· Thornton, 2021). Γίνεται, επομένως, άμεσα κατανοητό, ότι το σχολείο, εν καιρώ πανδημίας, χρήζει μιας VUCA ηγεσίας όπως αυτή μελετάται στην έρευνα των Sum (2022).

Επιπροσθέτως, αρκετές εκ των μελετηθέντων ερευνών, απασχόλησε η ποιοτική μελέτη της σχολικής ηγεσίας σε επίπεδο δημοτικού και άνω (π.χ. Sum, 2022· Thornton, 2021), με ελάχιστες εξ αυτών να αφορούν τον ευαίσθητο χώρο του νηπιαγωγείου και/ή να εφαρμόζουν μεικτή έρευνα.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα προαναφερθέντα, διαφαίνεται η ύπαρξη ερευνητικού κενού ως προς το δείγμα (προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγοί), ως προς τη βαθμίδα και τοποθεσία (νηπιαγωγεία Ελλάδας), και ως προς το είδος της έρευνας (μεικτή). Τέλος, κενό φαίνεται να αποτελεί και η εννοιολογική πλαισίωση και καθοδήγηση μιας τέτοιας φύσεως έρευνας, για το οποίο προτείνεται η VUCA ηγεσία των Johansen και Euchner (2013). Υπό αυτό, συνεπώς, το πρίσμα περιγράφονται στη επόμενη υποενότητα ο σκοπός, τα ερευνητικά ερωτήματα και ερευνητικές υποθέσεις της εν λόγω έρευνας, η οποία προσδοκάται να αποτελέσει σημαντική συμβολή στη βιβλιογραφία του ελληνικού συγκείμενου και έναυσμα για περαιτέρω έρευνα.

4.3.Σκοπός, ερευνητικά ερωτήματα και ερευνητικές υποθέσεις

Σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων των προϊσταμένων νηπιαγωγών αναφορικά με τον ρόλο τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας, διερευνώντας την αστάθεια, την αβεβαιότητα, την πολυπλοκότητα και την ασάφεια (VUCA ηγεσία), μέσω μιας μεικτής έρευνας. Πιο συγκεκριμένα, προσδοκάται να διερευνηθεί, μέσω της εν λόγω αναδρομικής έρευνας, εάν τα VUCA περιβάλλοντα λειτουργούν εμπλουτιστικά και επανορθωτικά ή επιφέρουν οργανωτικές προκλήσεις, νέες προτεραιότητες ή και επιπρόσθετα εμπόδια στο ρόλο των προϊσταμένων νηπιαγωγών της Ελλάδας.

Μια τέτοιας φύσεως και διαστάσεων υγειονομική κρίση, οδηγεί, όπως προαναφέρθηκε, στην ύπαρξη περιβαλλόντων VUCA, τα οποία δε δύνανται να ανταποκριθούν πλήρως στις μέχρι πρότινος γνωστές στρατηγικές διαχείρισης και αντιμετώπισης κρίσεων (Sum, 2022· Thornton, 2021). Ευνόητο είναι, συνεπώς, ότι η αντιμετώπιση και διαχείριση της πανδημίας στα σχολεία θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με διαφορετικούς όρους, και πιο συγκεκριμένα με όρους VUCA περιβαλλόντων. Λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερθέντα, γίνεται κατανοητό ότι, το νηπιαγωγείο κατά τη διάρκεια της πανδημίας αποτέλεσε και αποτελεί ένα VUCA περιβάλλον. Συνεπώς, βάσει των αξόνων αυτού -αστάθεια, αβεβαιότητα, πολυπλοκότητα, ασάφεια- (Bennett & Lemoine, 2014) επιδιώκεται να διερευνηθεί ο ρόλος των προϊσταμένων νηπιαγωγών.

Υπό την οπτική αυτή, την προτεινόμενη έρευνα ενδιαφέρει ο ρόλος των προϊσταμένων νηπιαγωγών στην Ελλάδα κατά τη διάρκεια της πανδημίας, λόγω και της διττής φύσεως αυτού - παράλληλα διοικητικά και διδακτικά καθήκοντα- αλλά και της καθοδηγούμενης από το ιδιαίτερα ευαίσθητο συγκείμενο της μορφής του νηπιαγωγείου. Η εν λόγω έρευνα έχει ενδιαφέρον να

επικεντρωθεί, να εστιάσει και να αναδείξει τις απόψεις των προϊσταμένων νηπιαγωγών αναδρομικά όσον αφορά την πανδημία και συγκεκριμένα για τα σχολικά έτη 2020-2021 και 2021-2022.

Πιο συγκεκριμένα, με βάση τους άξονες της αστάθειας, αβεβαιότητας, πολυπλοκότητας και ασάφειας (Bennett & Lemoine, 2014), τίθεται το εξής ερευνητικό ερώτημα:

- *Τι είδους επιρροές έλαβε ο ρόλος των προϊσταμένων νηπιαγωγών κατά τη διάρκεια της πανδημίας, με βάση σημαντικά κριτήρια της αστάθειας, της αβεβαιότητας, της πολυπλοκότητας και της ασάφειας που έφερε το νηπιαγωγείο λόγω της πανδημίας;*

Επιπροσθέτως, οι σχολικοί ηγέτες σε έρευνα του Sum (2022), δήλωναν, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ως αναγκαία για το ρόλο τους ως φροντιστές της κοινωνίας, τη σχετική με την αντιμετώπιση τραύματος επιμόρφωση, ενώ, οι έχοντες εμπειρία ως σχολικοί ηγέτες ήταν σε θέση να δείξουν μεγαλύτερη αυτονομία. Επιπλέον, σχετικά ευρήματα αναδεικνύουν τις γυναίκες ηγέτιδες ως πιο γρήγορες και αποφασιστικές (Garikipati & Kambhampati, 2021 · Sergent & Stajkovic, 2020), και με περισσότερη ενσυναίσθηση (Andreu, 2022· Garikipati & Kambhampati, 2021· Sergent & Stajkovic, 2020) από τους άντρες.

Συνεπώς, λαμβάνοντας υπόψη τα προαναφερθέντα, αναμένεται στην εν λόγω έρευνα:

- οι σχετικά επιμορφούμενοι/ες προϊσταμένοι/προϊσταμένες νηπιαγωγοί έχοντας ευκαιρίες επαγγελματικής μάθησης να ήταν σε θέση να ανταποκριθούν καλύτερα στο ρόλο του/της φροντιστή/ίστριας της σχολικής κοινότητας από τους/τις μη έχοντες σχετική επιμόρφωση (1^η ερευνητική υπόθεση),
- οι έχοντες μεγαλύτερη εμπειρία ως προϊστάμενοι/προϊσταμένες να επιδείκνυαν μεγαλύτερη αυτονομία, ευελιξία και προσαρμοστικότητα από τους μη έχοντες (2^η ερευνητική υπόθεση)
- οι γυναίκες προϊσταμένες νηπιαγωγείου να ήταν σε θέση να λάβουν πιο γρήγορες και αποφασιστικές αποφάσεις από ό,τι οι άντρες προϊσταμένοι (3^η ερευνητική υπόθεση), και τέλος,
- οι γυναίκες προϊσταμένες νηπιαγωγείου να επιδείκνυαν περισσότερη ενσυναίσθηση από τους άντρες προϊσταμένους (4^η ερευνητική υπόθεση).

Μέρος Β': Ερευνητική προσέγγιση

Κεφάλαιο 5: Μεθοδολογικό πλαίσιο έρευνας

Λόγω του προκαθορισμένου χρόνου διεξαγωγής της έρευνας, του αναλογικά περιορισμένου αριθμού δείγματος (131) και του αναλογικά περιορισμένου αριθμού συμμετεχόντων/ουσών (12), η εν λόγω έρευνα αποτελεί μία πιλοτική έρευνα. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο, περιγράφονται αρχικά το μεθοδολογικό πλαίσιο συλλογής δεδομένων, και στη συνέχεια το μεθοδολογικό πλαίσιο ανάλυσης αυτών.

5.1. Μεθοδολογικό πλαίσιο συλλογής δεδομένων

5.1.1. Ερευνητική μέθοδος και στρατηγική

Η επισκόπηση των ερευνών, αναφορικά, με την προτεινόμενη, για τη συγκεκριμένη έρευνα, θεωρητική πλαisiώση, ήτοι VUCA περιβάλλοντα, ανέδειξε όπως προαναφέρθηκε, ως τις πιο συνήθεις μεθόδους έρευνας την ποιοτική ή την ποσοτική στρατηγική έρευνας. Στις εν λόγω, όμως, έρευνες τέθηκαν ζητήματα γενικευσιμότητας και/ή μεροληψίας (π.χ. Παπαγγελοπούλου, 2022· Sum, 2022· Thornton, 2021)

Αντιθέτως, η μεικτή μέθοδος έρευνας, δύναται να προσφέρει ταυτόχρονα, τα διάφορα πλεονεκτήματα της ποσοτικής και της ποιοτικής έρευνας, ενώ, παράλληλα ενδέχεται να αντισταθμίσει τα μειονεκτήματα αυτών (Bryman, 2017· Creswell, 2009· 2014· Ίσαρη & Πουρκός, 2015· Molina-Azorin, 2016). Η μεικτή μέθοδος έρευνας, αφορά την έρευνα κατά την οποία συλλέγονται τόσο ποσοτικά όσα και ποιοτικά δεδομένα, τα οποία κατά τη διαδικασία της ανάλυσής τους συνδυάζονται, έτσι ώστε να παρέχουν στη συνέχεια μια πληρέστερη κατανόηση του ερευνητικού προβλήματος (Creswell, 2009· 2014· Molina-Azorin, 2016). Παρόλα αυτά, αναγνωρίζεται το γεγονός ότι η εν λόγω μέθοδος δεν αποτελεί, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει και ο Bryman (2017), ανώτερη των μεθόδων, οι οποίες χρησιμοποιούν μίας εκ των δύο στρατηγικών.

Λαμβάνοντας υπόψη την προαναφερθείσα οπτική, αλλά και το γεγονός ότι στόχος της παρούσας έρευνας αποτελούσε, μεταξύ άλλων, η εμβάθυνση στις διαστάσεις των VUCA

σχολικών περιβαλλόντων και ηγεσίας, η εν λόγω έρευνα εφάρμοσε μεικτή μέθοδο συλλογής δεδομένων. Συγκεκριμένα, υλοποίησε ποσοτική και ποιοτική στρατηγική έρευνας. Πιο αναλυτικά, αρχικά διεξήγαγε ποσοτική έρευνα επισκόπησης, και ακολούθως, ποιοτική έρευνα με ημιδομημένες συνεντεύξεις. Με γνώμονα το γεγονός ότι, την παρούσα έρευνα, ενδιέφερε να συλλεχθούν ταυτόχρονα ποσοτικοποιησιμα δεδομένα, αναδεικνύοντας πιθανές συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών (Bryman, 2017), επιλέχθηκε ως η πιο ενδεδειγμένη μέθοδος συλλογής δεδομένων η επισκόπηση μέσω διαδικτύου. Επιπροσθέτως, επιλέχθηκε, ως η πιο ενδεδειγμένη μέθοδος συλλογής ποιοτικών δεδομένων η ημιδομημένη συνέντευξη λόγω των πλεονεκτημάτων που αυτή φέρει, π.χ. ευελιξία κατά τη συνέντευξη, ενδείκνυται ως μέθοδος συλλογής δεδομένων για έναν/μία αρχάριο/α ερευνητή/ήτρια, κτλ. (Glesne, 2017· Creswell, 2009· 2014· Mason, 2011)

Όσον αφορά τον τύπο σχεδίου μεικτών μεθόδων, επιλέχθηκε ο συνδυασμός του εξηγηματικού-διαδοχικού σχεδίου και του ενσωματωμένου σχεδίου. Η εν λόγω απόφαση, στηρίχθηκε, κυρίως, στα πλεονεκτήματα που παρέχουν τα εν λόγω σχέδια ως προς τα παραγόμενα δεδομένα -ποιοτικά και ποσοτικά. Πιο συγκεκριμένα, το μεν εξηγηματικό-διαδοχικό σχέδιο προσφέρει το πλεονέκτημα της επεξήγησης ενός εκ των δύο δεδομένων -ποιοτικών ή ποσοτικών, ενώ, το δε ενσωματωμένο, προσφέρει το πλεονέκτημα της βαθύτερης κατανόησης αυτών (Bryman, 2017· Creswell, 2009). Κατά αυτόν, επομένως, τον τρόπο μπορεί να αντισταθμιστεί η πιθανή «ανεπάρκεια» είτε των ποιοτικών είτε των ποσοτικών δεδομένων αναφορικά με την κατανόηση του φαινομένου ενδιαφέροντος (Bryman, 2017), ειδικότερα όσον αφορά δεδομένα πιλοτικής έρευνας, όπως η εν λόγω.

5.1.2. Πληθυσμός, δείγμα, δειγματοληψία & Συμμετέχοντες/συμμετέχουσες

5.1.2.1. Πληθυσμός, δείγμα και συμμετέχοντες/συμμετέχοντες

Πληθυσμό της συγκεκριμένης έρευνας, αποτέλεσαν οι προϊστάμενοι και οι προϊσταμένες των νηπιαγωγείων της Ελλάδας, ενώ, πληθυσμό-στόχο αποτέλεσαν όσοι/όσες εξ αυτών ασκούσαν χρέη διοίκησης κατά τα σχολικά έτη 2020-2021 και/ή 2021-2022. Επιπλέον, μέσω του προαναφερθέντος δείγματος και των προαναφερθέντων συμμετεχόντων/ουσών, έμμεσο δείγμα αποτέλεσαν τα νηπιαγωγεία ευθύνης αυτών, και συγκεκριμένα υπό τη θέαση αυτών ως σχολικούς χώρους VUCA. Η επιλογή του εν λόγω μεγέθους δείγματος και συμμετεχόντων/ουσών,

καθορίστηκε βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, ήτοι ζητημάτων διαχείρισης και ανάλυσης των δεδομένων στον διαθέσιμο εκ του μεταπτυχιακού προγράμματος χρόνο.

5.1.2.2. Δειγματοληπτική μέθοδος

Δειγματοληπτική, της μεικτής έρευνας, προσέγγιση αποτέλεσε η μη πιθανοτική δειγματοληψία, και συγκεκριμένα η δειγματοληψία ευκολίας. Όσον αφορά, δε, την ποιοτική συνέντευξη, τέσσερις εκ των συνεντευξιαζόμενων (Σ2, Σ3, Σ5 και Σ11) συμμετείχαν και στην ποσοτική έρευνα. Η απόφαση για την εν λόγω δειγματοληψία, βασίστηκε στο γεγονός της διασφάλισης του δείγματος και των συμμετεχόντων/ουσών, μέσω συγκεκριμένου επαγγελματικού διαύλου επικοινωνίας/δικτύου. Συνεπώς, το δείγμα και οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες της εν λόγω έρευνας αποτέλεσαν βολικά, διαθέσιμα αλλά και πρόθυμα άτομα να συμμετάσχουν. Παρόλο που με μια τέτοιου τύπου προσέγγιση τίθενται, λόγω της μη αντιπροσωπευτικότητας του δείγματος, ζητήματα γενικευσιμότητας (Bryman, 2017· Ίσαρη & Πουρκός, 2015), το συγκεκριμένο δείγμα, από την άλλη, δύναται να προσφέρει χρήσιμες και αξιόπιστες πληροφορίες για τα υπό μελέτη ερευνητικά ερωτήματα και τις ερευνητικές υποθέσεις αλλά και να θέσει τη βάση για περαιτέρω έρευνα.

5.1.2.3. Κώδικας ηθικής και δεοντολογίας

Σε όλες τις κοινωνικές και ανθρωπιστικές έρευνες τίθενται σημαντικά ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας αναφορικά με το δείγμα και τους/τις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες στην έρευνα. Η παρούσα έρευνα στην προσπάθεια διασφάλισης αυτών προέβη σε συγκεκριμένες ενέργειες. Πιο αναλυτικά, έγινε χρήση αμερόληπτου λόγου τόσο αναφορικά με τις δηλώσεις του ερωτηματολογίου όσο και με τις ερωτήσεις της συνέντευξης. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, λόγω και της οπτικής επαφής, έγινε προσπάθεια αντικειμενικής και αμερόληπτης στάσης τόσο κατά τη λεκτική επικοινωνία, όσο και τη μη λεκτική. Επιπροσθέτως, και τα δύο εργαλεία, δηλαδή το ερωτηματολόγιο και οι ερωτήσεις συνέντευξης, συνοδεύονταν με μία ενημερωτική και συναινετική επιστολή αναφορικά με σημαντικά ζητήματα που άπτονταν της συμμετοχής του δείγματος και των συμμετεχόντων/ουσών στην έρευνα (βλ. Παράρτημα 1 & 3 σελ 115 & 202).

Συνεπώς, οι προαναφερθείσες ενέργειες, συνέβαλαν στην διασφάλιση της εχεμύθειας των προσφερόμενων από την πλευρά των συμμετεχόντων και του δείγματος πληροφοριών και στη διασφάλιση αυτών περί προστασίας των προσωπικών τους δεδομένων (ASSA Ethics, n.n.· Bryman, 2017· Glesne, 2017· Ίσαρη & Πουρκός, 2015). Τέλος, οι εν λόγω ενέργειες διασφάλισαν την ενημέρωση και συνάμα, την επίγνωση της προσωπικής τους συμμετοχής, την διαβεβαίωση αποφυγής από μέρους της ερευνήτριας παραπλάνησης αυτών και/ή, πρόκλησης οποιασδήποτε μορφής βλάβης (ASSA Ethics, n.n.· Bryman, 2017· Glesne, 2017· Ίσαρη & Πουρκός, 2015).

5.1.3. Ερευνητικά εργαλεία

5.1.3.1. Ερευνητικό εργαλείο ποσοτικής έρευνας

Η συλλογή των ποσοτικών δεδομένων διενεργήθηκε, από τα τέλη Σεπτεμβρίου του 2022 έως και τις αρχές Νοεμβρίου του 2022. Τα ποσοτικά δεδομένα, συλλέχθηκαν ειδικότερα με τη χρήση διαδικτυακού ερωτηματολογίου (βλ. Παράρτημα 1, σελ. 110-119) ατομικής συμπλήρωσης στην πλατφόρμα google forms (<https://forms.gle/k5sHV8gvsaMsZ3hX6>). Ειδικότερα, σχεδιάστηκε από την ερευνήτρια ένα διαδικτυακό ερωτηματολόγιο 5-βαθμιας κλίμακας τύπου Likert. Δεδομένου ότι αφορούσε μη σταθμισμένο εργαλείο, διαμοιράστηκε, αρχικά, σε 3 συναδέλφους νηπιαγωγούς προς έλεγχο και/ή διόρθωση των δηλώσεων βάσει των προτάσεων τους, και στη συνέχεια διαμοιράστηκε διαδικτυακά.

Ο διαδικτυακός διαμοιρασμός, επιλέχθηκε ως ο πιο ενδεδειγμένος τρόπος συλλογής των δεδομένων, λόγω συγκεκριμένων πλεονεκτημάτων που φέρει αυτός για τις ανάγκες της έρευνας, έναντι των έντυπων και/ή με e-mail. Πιο συγκεκριμένα, πλεονέκτημα αυτού αποτελεί η ταχύτερη εμφάνισή του σε πολλά άτομα συγχρόνως, και η δυνατότητα συλλογής δεδομένων από ένα γεωγραφικά καταμεμημένο δείγμα (Bryman, 2017), όπως το συγκεκριμένο στην εν λόγω έρευνα.

Αναφορικά με τη δομή του ερωτηματολογίου, αυτή αποτελούνταν αρχικά από μία επιστολή ενημέρωσης του δείγματος αναφορικά με τη φύση και τον σκοπό της συγκεκριμένης έρευνας. Σε συνέχεια της επιστολής, ακολουθούσαν σύντομες οδηγίες αναφορικά με τον επιθυμητό τρόπο και την επιθυμητή νοοτροπία συμπλήρωσης των δημογραφικών στοιχείων, και στη συνέχεια αυτών οι δηλώσεις των δημογραφικών στοιχείων. Ακολούθως, μία σύντομη παράγραφος αποσαφηνίζει τις έννοιες VUCA περιβάλλον και VUCA ηγεσία, τις οποίες το δείγμα

καλούνταν να λάβει, επιπροσθέτως, υπόψη του κατά την απάντηση των ανάλογων δηλώσεων. Πριν τις αντίστοιχες των VUCA περιβαλλόντων δηλώσεις, σύντομες οδηγίες υπενθύμιζαν στο δείγμα να απαντήσει με γνώμονα την εμπειρία του κατά τα σχολικά έτη 2020-2021 και/ή 2021-2022. Κατόπιν, αυτών ακολουθούσαν οι δηλώσεις των διαστάσεων VUCA.

Όσον αφορά το περιεχόμενο του ερωτηματολογίου, αυτό αποτελούνταν συνολικά από 35 δηλώσεις-μεταβλητές. Η εύρεση των δηλώσεων-μεταβλητών στηρίχθηκε στη μελέτη σχετικής βιβλιογραφίας, σχετικών ερευνών, καθώς επίσης και στα ερευνητικά ερωτήματα/ερευνητικές υποθέσεις της εν λόγω έρευνας (Bryman, 2017). Πιο συγκεκριμένα, μεταβλητές ενδιαφέροντος αποτέλεσαν τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος (άμεσου και έμμεσου), καθώς επίσης, και οι σχετικές με τις διαστάσεις των VUCA περιβαλλόντων δηλώσεις. Οι μεν πρώτες συλλέχθηκαν με ονομαστικές κλίμακες μέτρησης, ενώ, οι δε δεύτερες με κλίμακες διαστημάτων-κλειστού τύπου καταφατικές δηλώσεις εννοιολογικά ομαδοποιημένες ανά διάσταση.

Αναλυτικότερα, δημογραφικά στοιχεία αποτέλεσαν οι δηλώσεις 1 έως και 16. Εξ αυτών, οι δηλώσεις 1 έως και 10 αφορούσαν δημογραφικά στοιχεία των προϊσταμένων νηπιαγωγείου (άμεσο δείγμα), και οι δηλώσεις 11 έως και 16 αφορούσαν δημογραφικά στοιχεία των σχολείων (έμμεσο δείγμα). Τα δημογραφικά στοιχεία, τα οποία ζητούνταν αναφορικά με τους/τις προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγείου ήταν: το φύλο, η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, ο αριθμός τέκνων, η υπηρεσιακή κατάσταση, τα έτη υπηρεσίας ως νηπιαγωγός, οι επιπρόσθετες σπουδές, η επιμόρφωση, τα έτη ιδιότητας προϊστάμενου/προϊσταμένης και τα έτη εμπειρίας ως προϊστάμενος/προϊσταμένη. Από την άλλη, τα σχετικά με τα νηπιαγωγεία-δείγμα δημογραφικά στοιχεία ήταν: οργανικότητα νηπιαγωγείου, δυναμικό παιδιών νηπιαγωγείου, λειτουργία ή μη ενταξιακών δομών, τύπος νηπιαγωγείου, περιφέρεια νηπιαγωγείου και βαθμός αστικότητας νηπιαγωγείου.

Τέλος, οι υπόλοιπες δηλώσεις, ήτοι από την 17 έως και την 35 αφορούσαν τις τέσσερις διαστάσεις των VUCA περιβαλλόντων. Συγκεκριμένα, οι δηλώσεις 17 έως και 21 αφορούσαν τη διάσταση της «αστάθειας», οι δηλώσεις 22 έως και 24 αφορούσαν τη διάσταση της «αβεβαιότητας», οι δηλώσεις 25 έως και 31 αφορούσαν τη διάσταση της «πολυπλοκότητας», και τέλος, οι δηλώσεις 32 έως και 35 αφορούσαν τη διάσταση της «ασάφειας».

5.1.3.2. Ερευνητικό εργαλείο ποιοτικής έρευνας

Η συλλογή των ποιοτικών δεδομένων διενεργήθηκε, τον Δεκέμβριο του 2022, μέσω εξ αποστάσεως ημιδομημένης συνέντευξης. Παράγοντες επιλογής της συνέντευξης έναντι των άλλων ποιοτικών μεθόδων συλλογής δεδομένων, στάθηκαν τόσο η οντολογική όσο και η επιστημονική θέση της εν λόγω έρευνας (Bryman, 2017). Πιο συγκεκριμένα, εξ οντολογικής θέσεως επιλέχθηκε η συνέντευξη, επειδή η παρούσα έρευνα, αναγνωρίζει τους/τις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες, ήτοι προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγείου, ως θεματοφύλακες απόψεων, αντιλήψεων, ερμηνειών και εμπειριών, αναφορικά με το νηπιαγωγείο ευθύνης τους ως VUCA, λόγω της πανδημίας, περιβάλλον (Mason, 2011). Εξ επιστημονικής, δε, θέσεως, αναγνωρίζεται, επιπλέον στην συγκεκριμένη έρευνα, ότι για να καταστεί εφικτή η οντολογική της θέση, καλείται η ερευνήτρια αυτής να εμπλακεί σε μια ενεργό ακρόαση με τους/τις συμμετέχοντες/συμμετέχουσες (Mason, 2011).

Αναφορικά με τον τύπο συνέντευξης, επιλέχθηκε ως ο πιο ενδεδειγμένος τύπος συνέντευξης η ημιδομημένη, λόγω του γεγονότος ότι και είναι ευέλικτη και προσφέρει, παράλληλα, μία κατεύθυνση μέσω του οδηγού συνέντευξης στον/στην ερευνητή/τρια (Bryman, 2017· Glesne, 2017· Ίσαρη & Πουρκός, 2015· Mason, 2011). Πιο συγκεκριμένα, ο εν λόγω τύπος συνεντεύξεων δίνει τη δυνατότητα στον/στην ερευνητή/τρια να είναι ευέλικτος/η ως προς τη σειρά των ερωτήσεων, ή ακόμη και να συμπεριλάβει, εάν κρίνεται αυτό σημαντικό, και άλλες ερωτήσεις κατά τη διάρκεια της συνέντευξης (Bryman, 2017· Ίσαρη & Πουρκός, 2015).

Αποφασίστηκε, επιπλέον, οι συνεντεύξεις να υλοποιηθούν εξ αποστάσεως, και πιο συγκεκριμένα σύγχρονα μέσω skype ή zoom. Η επιλογή της εκάστοτε πλατφόρμας έγινε από τους/τις συνεντευξιαζόμενους/όμενες προς διευκόλυνση αυτών. Στην απόφαση διεξαγωγής αυτών σύγχρονα, και όχι ασύγχρονα, συνέβαλαν σημαντικά συγκεκριμένα προτερήματα των εν λόγω διαδικτυακών πλατφορμών. Αναλυτικότερα αυτά, μεταξύ άλλων, είναι η οπτική και ακουστική επικοινωνία συνεντευκτή/τριας-συνεντευξιαζόμενων, η δυνατότητα συνέντευξης χωρίς γεωγραφικούς περιορισμούς, η προσφερόμενη ευελιξία ως προς τον χρόνο και τον τόπο διεξαγωγής των συνεντεύξεων, η δυνατότητα ηχογράφησης αυτών, κτλ. (Bryman, 2017). Σημαντική, δε, συμβολή για την εν λόγω απόφαση αποτέλεσε το γεγονός ότι οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν εν καιρώ ακόμη υγειονομικών συστάσεων για τήρηση αποστάσεων, το οποίο και λήφθηκε σοβαρά υπόψη. Επιπροσθέτως, η επαφή και η επικοινωνία με τους/τις

συνεντευξιαζόμενους/όμενες, για τον προγραμματισμό των συνεντεύξεων έγινε τηλεφωνικά και εν συνέχεια, απεστάλησαν -μέσω viber και/ή e-mail- η ενημερωτική/συναινετική επιστολή και ο σύνδεσμος σύνδεσης στο skype ή zoom, αντίστοιχα. Μετά το πέρας των συνεντεύξεων, απεστάλη στον καθένα και στην καθεμία προσωπικά σύντομο ευχαριστήριο μήνυμα.

Ως προς το περιεχόμενο, τέλος, του οδηγού συνέντευξης (βλ. Παράρτημα 3, σελ. 197-198), αυτός δομήθηκε λαμβάνοντας υπόψη τα παραγόμενα ποσοτικά δεδομένα, τη σχετική βιβλιογραφία, τις σχετικές έρευνες, καθώς επίσης και τα ερευνητικά ερωτήματα/ερευνητικές υποθέσεις της εν λόγω έρευνας (Bryman, 2017). Αναλυτικότερα, ο οδηγός συνέντευξης αποτελούνταν από δύο σκέλη. Το πρώτο σκέλος, αφορούσε δημογραφικές ερωτήσεις, και συγκεκριμένα τις εξής: οικογενειακή κατάσταση, ύπαρξη ή μη τέκνων, σπουδές, σχετική στη διαχείριση κρίσεων επιμόρφωση και οργανικότητα σχολείου κατά τα αναφερόμενα σχολικά έτη. Το δεύτερο σκέλος, αποτελούνταν από 2 ερωτήσεις με 2 υποερωτήματα η καθεμία, αναφορικά με τα υπό μελέτη ζητήματα. Όπου κρίθηκε δε, σημαντικό η ερευνήτρια προέβη σε συμπληρωματικές και/ή διευκρινιστικές ερωτήσεις. Τέλος, η χρονική διάρκεια της συνέντευξης κυμαίνονταν από 20 έως 30 λεπτά, κατά περίπτωση.

5.1.3.3. Εγκυρότητα και Αξιοπιστία/βασιμότητα των εργαλείων

Για τη διασφάλιση της αξιοπιστίας των μετρήσεων και της βασιμότητας των ερωτήσεων συνέντευξης, αναφορικά με τις απόψεις των προϊσταμένων νηπιαγωγών στα υπό μελέτη ζητήματα, έγινε προσπάθεια έτσι ώστε οι δηλώσεις και οι ερωτήσεις της εν λόγω μεικτής έρευνας να είναι όσο δύναται πιο αμερόληπτες και σαφείς (Bryman, 2017). Για τις δε ποιοτικές ερωτήσεις των συνεντεύξεων, έγινε προσπάθεια διατύπωσης αυτών αποσκοπώντας στην αποτύπωση των εμπειριών, των αντιλήψεων, κτλ. των συμμετεχόντων/ουσών αναφορικά με το υπό μελέτη κοινωνικό περιβάλλον και την υπό μελέτη ηγεσία, ήτοι VUCA σχολικό περιβάλλον και ηγεσία (Ισαρη & Πουρκός, 2015). Η διασφάλιση, τέλος, της εγκυρότητας περιεχομένου, δηλαδή η συσχέτιση των εννοιών με τους εκάστοτε δείκτες (ποσοτική έρευνα), και η ακρίβεια, σαφήνεια και αποτύπωση των ζητούμενων (ποιοτική έρευνα), διασφαλίστηκε διαμέσου του ελέγχου και της επιμέλειας τούτων από την επόπτρια της εν λόγω έρευνας (Bryman, 2017· Ισαρη & Πουρκός, 2015).

5.2. Μεθοδολογικό πλαίσιο ανάλυσης δεδομένων

5.2.1. Μεθοδολογικό πλαίσιο ανάλυσης ποσοτικών δεδομένων

Η ανάλυση των παραγόμενων ποσοτικών δεδομένων -131 πλήρως συμπληρωμένα ερωτηματολόγια- έγινε με το πρόγραμμα IBM SPSS Statistics. Ειδικότερα, αφού μεταφορτώθηκαν, κωδικοποιήθηκαν στη συνέχεια στο Ms Excel, και ακολούθως εισήχθησαν και αναλύθηκαν στο SPSS. Η κωδικοποίηση στο Ms Excel έγινε ως προς την ετικετοποίηση αυτών, και ως προς την μεταβλητή της επιμόρφωσης στην οποία υπήρχε πεδίο ελεύθερης συμπλήρωσης.

Εν συνέχεια, μεταφορτώθηκαν στο SPSS όπου και κωδικοποιήθηκαν οι μεταβλητές περαιτέρω (περιγραφή ετικετών, αξία ετικετών, δημιουργία ομάδων δεικτών), λαμβάνοντας υπόψη το είδος της εκάστοτε μεταβλητής (Bryman, 2017· Ρούσσοι & Τσαούσης, 2011). Πιο συγκεκριμένα, οι μεταβλητές: φύλο (1), οικογενειακή κατάσταση (3), υπηρεσιακή κατάσταση (5), επιπρόσθετες σπουδές (7), επιμόρφωση (8), έτη ιδιότητας προϊσταμένου/προϊσταμένης (9), οργανικότητα νηπιαγωγείου (11), λειτουργία ενταξιακής δομής (13), τύπος νηπιαγωγείου (14), περιφέρεια νηπιαγωγείου (15) και βαθμός αστικότητας περιοχής νηπιαγωγείου (16) εξετάστηκαν ως ανεξάρτητες ποιοτικές μεταβλητές κατηγορίας. Επιπροσθέτως, οι μεταβλητές: ηλικία (2), έτη υπηρεσίας ως νηπιαγωγός (6), έτη εμπειρίας ως προϊσταμένος/προϊσταμένη (10), δυναμικό παιδιών νηπιαγωγείου (12) εξετάστηκαν ως ανεξάρτητες ποιοτικές μεταβλητές διάταξης (ομαδοποιημένες κατηγορίες). Επίσης, οι μεταβλητές-δείκτες Likert (17-35) εξετάστηκαν ως εξαρτημένες ποιοτικές μεταβλητές διάταξης (ομαδοποιημένες κατηγορίες), ενώ, τέλος η μεταβλητή αριθμός τέκνων (4) λήφθηκε ως ανεξάρτητη ποσοτική μεταβλητή.

Για τις μεταβλητές των δημογραφικών στοιχείων και του ερωτηματολογίου πραγματοποιήθηκε περιγραφική στατιστική ανάλυση σχετικών συχνοτήτων, τα αποτελέσματα των οποίων περιγράφονται λεπτομερώς και στο Παράρτημα 2.4. (σελ. 138-158). Για τον έλεγχο συσχέτισης ή μη προς απάντηση των ερευνητικών υποθέσεων πραγματοποιήθηκε επαγωγική στατιστική, και συγκεκριμένα έλεγχοι υποθέσεων (ανεξαρτησίας χ^2), τα οποία περιγράφονται λεπτομερώς και στο Παράρτημα 2.9 (σελ.182-191). Τέλος, σημαντικό κρίνεται να αναφερθεί ότι οι ερευνητικές υποθέσεις 3 και 4, δεν ήταν εφικτό να ελεγχθούν λόγω του ότι στην ποσοτική έρευνα συμμετείχε μόνο 1 άνδρας, και συνεπώς τα αποτελέσματα θα καθίσταντο αναξιόπιστα και μη ακριβή.

5.2.1.1. Έλεγχοι εγκυρότητας και αξιοπιστίας ποσοτικού εργαλείου

Λαμβάνοντας υπόψη, ότι το υπό χρήση ερωτηματολόγιο-εργαλείο αποτέλεσε μη σταθμισμένο εργαλείο, έγινε έλεγχος εσωτερικής συνοχής Cronbach's alpha σύμφωνα με τον οποίο αναδείχθηκε βαθμός αξιοπιστίας 0.535 σε 5 ενδείκτες για τη διάσταση της «αστάθειας» (Πίνακας 1 - βλ. και Παράρτημα 2.1.1.1, σελ.125-127), 0.166 σε 3 ενδείκτες για τη διάσταση της «αβεβαιότητας» (Πίνακας 1 - βλ. και Παράρτημα 2.1.1.2, σελ.127-128), 0.657 σε 7 ενδείκτες για τη διάσταση της «πολυπλοκότητας» (Πίνακας 1 - βλ. και Παράρτημα 2.1.1.3, σελ.129-131) και 0.653 σε 4 ενδείκτες για τη διάσταση της «ασάφειας» (Πίνακας 1 - βλ. και Παράρτημα 2.1.1.4, σελ.131-133). Οι προαναφερόμενοι έλεγχοι υποδηλώνουν μη ικανοποιητικό επίπεδο εσωτερικής αξιοπιστίας (Bryman, 2017).

Πίνακας 1.

Reliability Statistics - Έλεγχος αξιοπιστίας της διάστασης «αστάθεια»

Cronbach's Alpha	N of Items
.535	5

Πίνακας 2.

Reliability Statistics - Έλεγχος αξιοπιστίας της διάστασης «αβεβαιότητα»

Cronbach's Alpha	N of Items
.166	3

Πίνακας 3.

Reliability Statistics - Έλεγχος αξιοπιστίας της διάστασης «πολυπλοκότητα»

Cronbach's Alpha	N of Items
.657	7

Πίνακας 4.

Reliability Statistics - Έλεγχος αξιοπιστίας της διάστασης «ασάφεια»

Cronbach's Alpha	N of Items
.653	4

Επιπλέον, πραγματοποιήθηκε έλεγχος KMO and Bartlett's Test, ο οποίος ανέδειξε εγκυρότητα εννοιολογικής κατασκευής για το σύνολο των μεταβλητών VUCA 0.754 (Πίνακας 2 - βλ. και Παράρτημα 2.2.1., σελ.133). Ο προαναφερόμενος έλεγχος υποδηλώνει αποδεκτό επίπεδο εγκυρότητας (Bryman, 2017 ·Μάρκος, 2012· Ρούσσος & Τσαούσης, 2011).

Πίνακας 5.

KMO and Bartlett's Test – Έλεγχος εγκυρότητας εννοιολογικής κατασκευής στο σύνολο των μεταβλητών VUCA

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.754
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1017.233
	df	171
	Sig.	<.001

Ο έλεγχος εννοιολογικής κατασκευής (βλ. Παράρτημα 2.2.2. – 2.2.5. Πίνακας 12-15, σελ.134-136) ανά διάσταση, καθώς επίσης και οι προαναφερόμενοι έλεγχοι αξιοπιστίας ανέδειξαν διαφορούμενα αποτελέσματα, δηλαδή από μη ικανοποιητική έως και ικανοποιητική αξιοπιστία και εγκυρότητα αντίστοιχα. Εντούτοις, η εν λόγω πιλοτική έρευνα λαμβάνει, όπως προαναφέρθηκε στην υποενότητα 3.1., υπόψη της ότι η κάθε διάσταση λειτουργεί συνεκτικά και συμπληρωματικά επί των χαρακτηριστικών των VUCA περιβαλλόντων (Johnson, 2020).

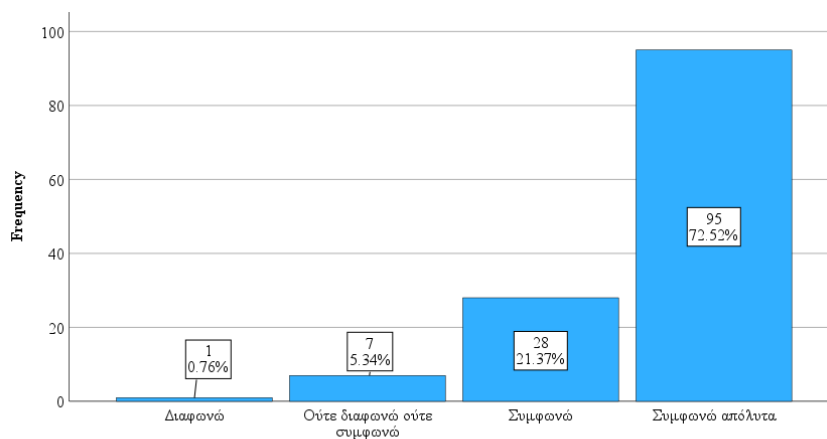
Επιπροσθέτως, μέσω των δηλώσεων 20 και 21 (Γράφημα 1 και 2) και 34 και 35 (Γράφημα 3 και 4), πραγματοποιήθηκε έλεγχος εσωτερικής συνέπειας. Στις προαναφερθείσες δηλώσεις, θα αναμένονταν οι περισσότερες απαντήσεις να είναι στις μεν 20^η και 34^η είτε Συμφωνώ απόλυτα είτε Συμφωνώ, και στις δε, 21^η και 35^η είτε Διαφωνώ απόλυτα είτε Διαφωνώ, ή ακριβώς το αντίθετο, όμως, όπως φαίνεται και από τα ιστογράμματα αυτά δεν υφίστανται. Δεδομένου των

προαναφερθέντων, φαίνεται, εκ πρώτης όψεως, να μην διασφαλίστηκε η εσωτερική συνέπεια του υπό χρήση εργαλείου. Τα εν λόγω, όμως, αποτελέσματα δύνανται να αιτιολογηθούν:

- 1) Η εν λόγω έρευνα αποτελεί πιλοτική έρευνα
- 2) Τον συγκεντρωτισμό του ελληνικού σχολείου
- 3) Προσωπικά χαρακτηριστικά του/της εκάστοτε προϊστάμενου/προϊσταμένης

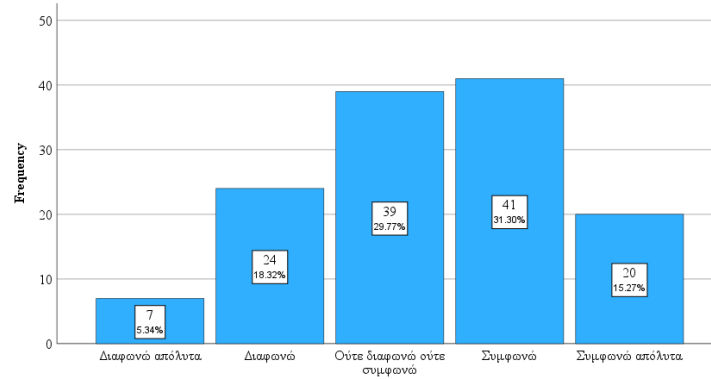
Επιπλέον, η παρούσα έρευνα αναγνωρίζει το γεγονός ότι μπορεί να υπήρξε δυσκολία κατανόησης ή ακόμη και παρερμηνείας ορισμένων ερωτήσεων από μέρους του δείγματος, και πως συνάμα ενυπάρχει ο κίνδυνος της εξαγωγής λανθασμένων αποτελεσμάτων και/ή συμπερασμάτων (Bryman, 2017).

Γράφημα 1.

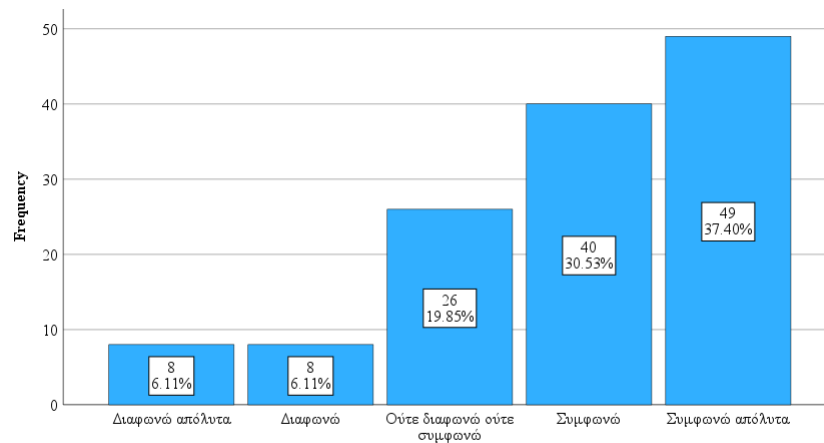
Σχήμα 1. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αντιμετώπισα νέες καταστάσεις μη προσδιορισμένες από παλιά πρότυπα, αναφορικά με το σχολείο ευθύνης μου

Γράφημα 2.

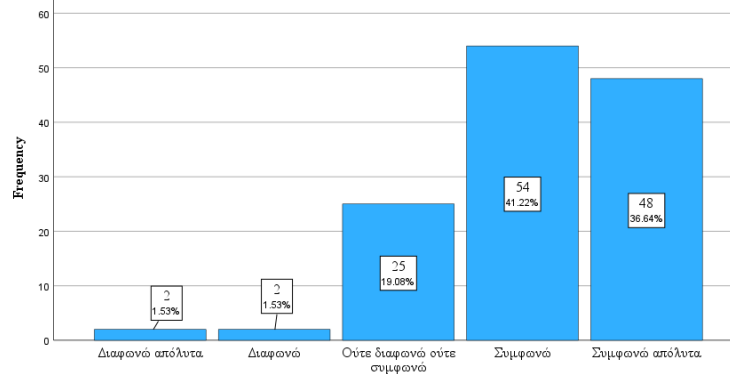
Σχήμα 2. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να αντιμετωπίσω οποιαδήποτε νέα κατάσταση εφαρμόζοντας παλιές εμπειρίες και καλές πρακτικές

Γράφημα 3.

Σχήμα 3. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ανέμεσα κεντρικές, από το ΥΠΑΙΘ, το ΙΕΠ, την Διεύθυνση Εκπαίδευσης, το ΠΕΚΕΣ κ.ά., βήμα προς βήμα οδηγίες και πρακτικές διαχειρίσις της κατάστασης

Γράφημα 4.

Σχήμα 4. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έλαβα αυτόνομα, γρήγορες αποφάσεις και προτοβουλίες, με βάση τις εκάστοτε συνθήκες και ανάγκες των μελών του σχολείου ευθύνης μου

5.2.2. Μεθοδολογικό πλαίσιο ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων

Ως μέθοδος ανάλυσης των ποιοτικών δεδομένων επιλέχθηκε η θεματική ανάλυση και πιο συγκεκριμένα, η επαγωγική θεματική ανάλυση των Braun & Clarke (2006). Η θεματική ανάλυση φέρει το πλεονέκτημα της ευελιξίας, και της διάδρασης του/της αναλυτή/αναλύτριας με το παραγόμενο υλικό (Braun & Clarke, 2006 · Bryman, 2017 · Glesne, 2017), το οποίο και συντέλεσε στην απόφαση επιλογής αυτής έναντι άλλων ποιοτικών μεθόδων ανάλυσης. Επιπλέον, επιλέχθηκε η επαγωγική θεματική ανάλυση, καθώς την εν λόγω έρευνα ενδιέφερε να αναδείξει, τα σχετικά με την υφιστάμενη των VUCA περιβαλλόντων και της VUCA ηγεσίας βιβλιογραφία, θεματικά μοτίβα (Braun & Clarke, 2006· Ίσαρη & Πουρκός, 2015), και, παράλληλα να απαντήσει στο ερευνητικό ερώτημα και τις ερευνητικές υποθέσεις (Bryman, 2017). Επιπροσθέτως, τα παραγόμενα δεδομένα αναλύθηκαν λαμβάνοντας υπόψη ότι ενδέχεται να εκμαιευθούν τυχόν υποβόσκουσες πεποιθήσεις, αντιλήψεις και/ή εμπειρίες των συμμετεχόντων νηπιαγωγών αναφορικά με τα υπό μελέτη ζητήματα (Braun & Clarke, 2006· Glesne, 2017). Κρίνεται, εδώ, σημαντικό να αναφερθεί ότι η εν λόγω έρευνα, ασπαζόμενη την άποψη της Mason (2011), κάνει χρήση του όρου παραγόμενου υλικού, σύμφωνα με την οποία ως όρος αναφέρεται σε μια διαδικασία διάδρασης του/της ερευνητή/τριας με αυτά, και συγκεκριμένα μία «διανοητικού, αναλυτικού και ερμηνευτικού χαρακτήρα δραστηριότητα».

Η ανάλυση των παραγόμενων ποιοτικών δεδομένων έγινε με το πρόγραμμα ανάλυσης Delve. Αναλυτικότερα, αρχικά, τα ποιοτικά δεδομένα, των ημιδομημένων συνεντεύξεων, απομαγνητοφωνήθηκαν με τη βοήθεια του διαδικτυακού προγράμματος VoiceNote II. Εν συνέχεια, ακολούθησε από την ερευνήτρια ο έλεγχος, η διόρθωση και/ή η συμπλήρωση αποσπασμάτων του απομαγνητοφωνημένου υλικού. Το απομαγνητοφωνημένο υλικό μεταφορτώθηκε, ακολούθως, στο πρόγραμμα ανάλυσης Delve, όπου και υλοποιήθηκε η θεματική ανάλυση αυτού.

Το προτέρημα του εν λόγω λογισμικό είναι πως για την ανάλυση των παραγόμενων δεδομένων, δύναται να ακολουθηθούν τα προτεινόμενα των Braun & Clarke (2006) στάδια, με την ανάλογη, όμως, ευελιξία και διάδραση. Τα εν λόγω στάδια (Braun & Clarke, 2006· Bryman, 2017· Glesne, 2017· Ίσαρη & Πουρκός, 2015) είναι:

1) η εξοικείωση με τα δεδομένα. Σε αυτό το στάδιο η ερευνήτρια μελέτησε επιμελώς τα αποσπάσματα των συνεντεύξεων έτσι ώστε να έχει μια συνολική εικόνα αυτών,

- 2) η κωδικοποίηση. Η ερευνήτρια με τη χρήση του αναφερόμενου λογισμικού εξήγαγε κωδικούς ανά πρόταση και/ή παράγραφο για κάθε απόσπασμα συνέντευξης,
- 3) η αναζήτηση των θεμάτων, κατά το οποίο η ερευνήτρια προέβη στην ομαδοποίηση των κωδικών και στην αναζήτηση σχετικού με τα VUCA περιβάλλοντα, θεματικού μοτίβου ανά συνέντευξη,
- 4) η επανεξέταση των θεμάτων επί του συνόλου των συνεντεύξεων, όπου η ερευνήτρια επανέλεγε, αναδιαμόρφωσε, συμπλήρωσε και/ή αφαίρεσε θεματικά μοτίβα
- 5) ο ορισμός και η ονομασία των θεμάτων, στο οποίο η ερευνήτρια απέδωσε την τελική μορφή των σχετικών με τα VUCA περιβάλλοντα θεματικών μοτίβων, και
- 6) η έκθεση των δεδομένων-συγγραφή των ευρημάτων, τα οποία περιγράφονται στο επόμενο κεφάλαιο.

5.2.2.1. Ηθικά και δεοντολογικά ζητήματα παραγόμενου ποιοτικού υλικού

Σημαντικό κρίνεται, να αναφερθεί, ότι λήφθηκε υπόψη πως η εν λόγω έρευνα πραγματοποιήθηκε ένα ευαίσθητο ζήτημα, και συνεπώς υπήρχε κίνδυνος παρείσφρησης προσωπικών προκαταλήψεων, προσδοκιών και αντιλήψεων εκ μέρους της ερευνήτριας, π.χ. υποβόσκοντα στερεότυπα αναφορικά με τους/τις αρνητές/αρνήτριες και/ή ανεμβολίαστους/ανεμβολίαστες συμμετέχοντες/συμμέχουσες (Bryman, 2017). Εντούτοις, η ερευνήτρια διατήρησε, όσο δύναται, αντικειμενική και αμερόληπτη στάση, τόσο κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, όσο και κατά την απομαγνητοφώνηση, ανάλυση και ερμηνεία των δεδομένων. Επιπλέον, με γνώμονα τη διασφάλιση και προστασία των προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων/ουσών προϊσταμένων νηπιαγωγών στην έρευνα, δεν αποκαλύπτονται τα στοιχεία αυτών. Αντιθέτως, γίνεται χρήση του Σ αντί του ονόματος αυτών, συνοδευόμενο από τη σχετική αρίθμηση, π.χ. Σ1 όπου Σ= συνεντευξιαζόμενος/η. Όπου κρίθηκε απαραίτητο, συμπεριλήφθηκε κατά περίπτωση η διευκρίνιση του φύλου π.χ. Σ2-άνδρας. Τέλος, στην παρούσα έρευνα λήφθηκε υπόψη η πιθανότητα ύπαρξης απαντήσεων, από μέρους των συμμετεχόντων, βάσει των πεποιθήσεων τους περί αναμενόμενων από μέρους της έρευνας απαντήσεων, και ότι αυτές δύνανται να οδηγήσουν σε ανακριβή της υπό μελέτη κατάσταση αποτελέσματα (Bryman, 2017).

Κεφάλαιο 6: Ερευνητικά ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα- αποτελέσματα

Στο παρόν κεφάλαιο, περιγράφονται συνδυαστικά τα αποτελέσματα της μεικτής έρευνας όσον αφορά το ερευνητικό ερώτημα και τις ερευνητικές υποθέσεις που καθοδηγούσαν την εν λόγω πιλοτική μεικτή έρευνα. Αρχικά, περιγράφονται τα σχετικά δημογραφικά στοιχεία -του άμεσου και έμμεσου δείγματος- καθώς επίσης, και των συμμετεχόντων/ουσών.

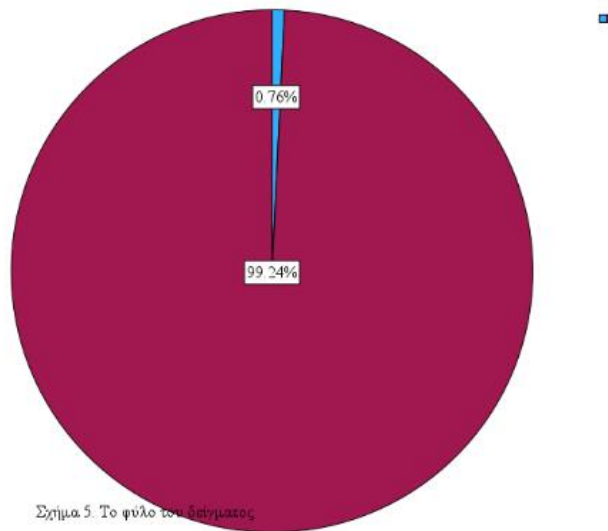
Εν συνέχεια, περιγράφονται τα θεματικά μοτίβα που αναδείχθηκαν. Αναλυτικότερα, τα θεματικά μοτίβα που αναδείχθηκαν υπό την οπτική του νηπιαγωγείου ως VUCA περιβάλλοντος κατά τη διάρκεια της πανδημίας, είναι: 1) *επιρροές που έλαβε ο διττός ρόλος των προϊσταμένων νηπιαγωγών*, 2) *επιρροές που έλαβαν οι σχέσεις των προϊσταμένων νηπιαγωγών* και 3) *διαχείριση των προκυπτουσών από την πανδημία καταστάσεων*. Πιο αναλυτικά, το 1ο θεματικό μοτίβο απαντά στο ερευνητικό ερώτημα και στην 1^η ερευνητική υπόθεση. Ακολούθως, το 2ο θεματικό μοτίβο απαντά, επίσης, σε σκέλος του ερευνητικού ερωτήματος και στην 4^η υπόθεση. Και τέλος, το 3ο θεματικό μοτίβο απαντά στη 2^η και 3^η ερευνητική υπόθεση της εν λόγω έρευνας (βλ. Παράρτημα 5, σελ. 200).

6.1. Δημογραφικά στοιχεία δείγματος και συμμετεχόντων/συμμετεχουσών.

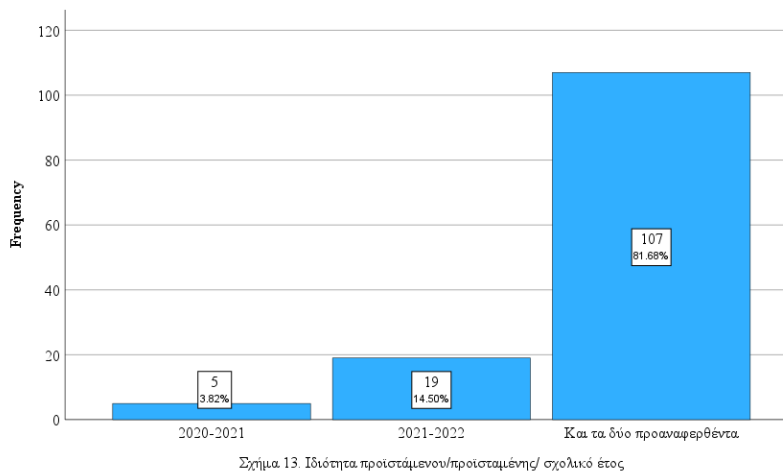
6.1.1. Δημογραφικά στοιχεία άμεσου δείγματος

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε, η μεν ποσοτική (Γράφημα 5 - βλ. και Παράρτημα 2.4.1. Πίνακα 16, σελ.138) σε 131προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγείου από τους/τις οποίους/ες 0.8% (N=1) ήταν άνδρες και 99.2 % (N=130) ήταν γυναίκες, και, η δε ποιοτική σε 12 προϊσταμένους/προϊσταμένες, από τους/τις οποίους/ες οι 3 ήταν άνδρες και οι 9 ήταν γυναίκες (βλ. Παράρτημα 4, Πίνακα 56, σελ.199). Πιο συγκεκριμένα, από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα επισκόπησης, οι 81.68% (N=107), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι είχαν την ιδιότητα του προϊστάμενου/προϊσταμένης και τα δύο αναφερόμενα σχολικά έτη. Οι 14.50% (N=19) δήλωσαν ότι είχαν την ιδιότητα του προϊστάμενου/προϊσταμένης μόνο το σχολικό έτος 2021-2022, ενώ, μόνο 3.82% (N=5) δήλωσαν ότι είχαν την ιδιότητα του προϊστάμενου/προϊσταμένης μόνο το σχολικό έτος 2020-2021 (Γράφημα 6 - βλ. και Παράρτημα 2.4.9. Πίνακα 24, σελ.149).

Γράφημα 5.

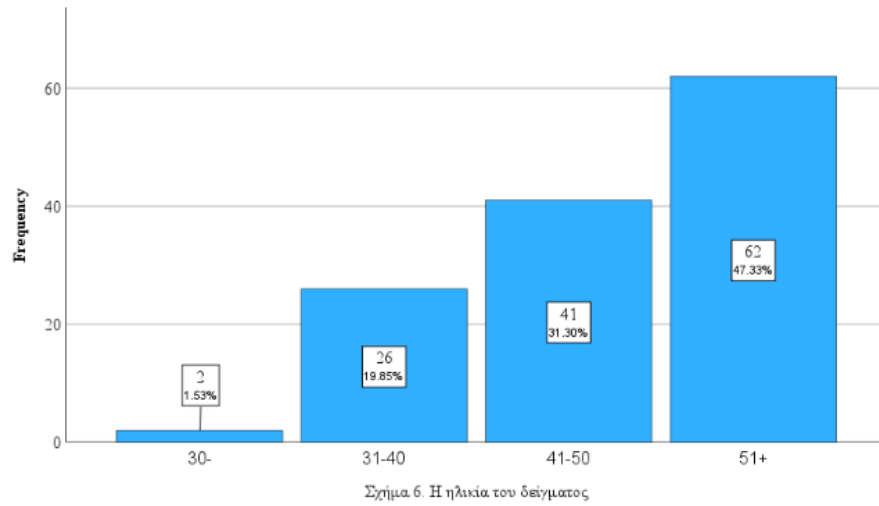

Γράφημα 6.

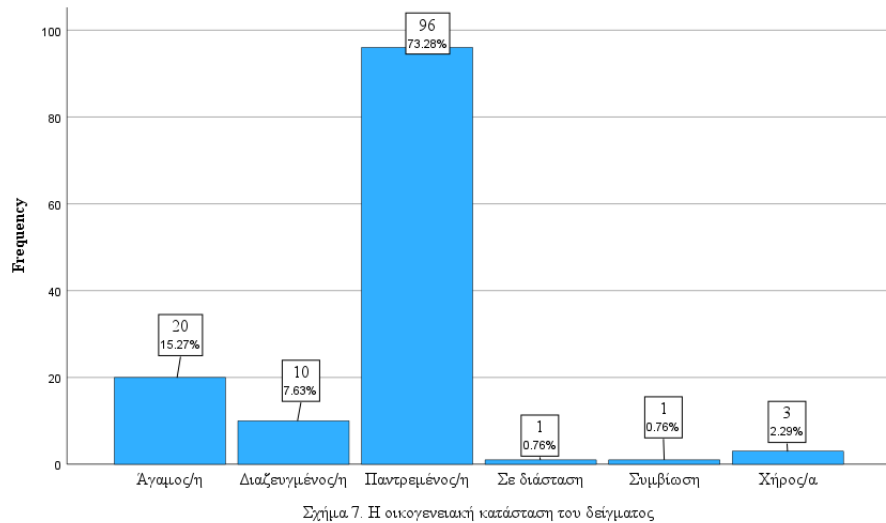
Αναφορικά με την ηλικία του ποσοτικού δείγματος (Γράφημα 7 - βλ. Παράρτημα 2.4.2. Πίνακα 17, σελ. 139), το 47.3% (N=62), είχαν ηλικία άνω των 51 ετών, το 31.3% (N=41) είχαν ηλικία μεταξύ 41 και 50 ετών, το 19.8% (N=26) είχαν ηλικία μεταξύ 31-40 ετών, ενώ, τέλος μόνο το 1.5% (N=2) είχαν ηλικία κάτω των 30 ετών. Σημαντικό κρίνεται, να διευκρινιστεί ότι οι αναφερόμενες από το δείγμα ηλικίες, πιθανόν να αφορούν το έτος 2022, και όχι τα σχολικά έτη 2020-2021 και 2021-2022, τα οποία ενδιαφέρει η εν λόγω αναδρομική έρευνα. Όσον αφορά την ηλικία των συμμετεχόντων/ουσών δεν συλλέχθηκαν σχετικά δεδομένα.

Γράφημα 7.

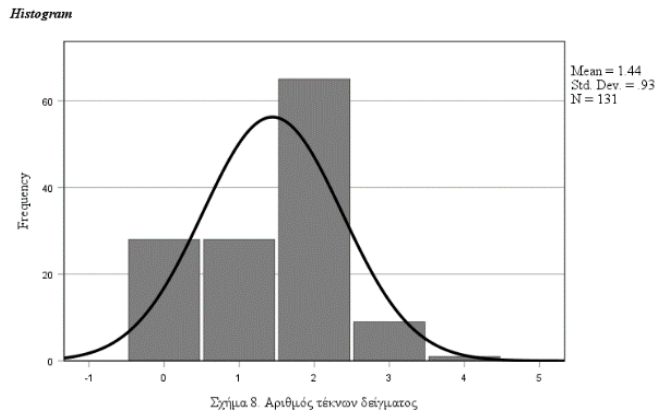

Όσον αφορά την οικογενειακή κατάσταση των συμμετεχόντων στην μεικτή έρευνα, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων ήτοι 73.28% (N=96) δήλωσε ότι ήταν παντρεμένοι/ες για την μεν ποσοτική (Γράφημα 8 - βλ. και Παράρτημα 2.4.3. Πίνακα 18, σελ.141), ενώ, για τη δε ποιοτική δήλωσαν παντρεμένοι/ες οι 9 από τους/τις 12 συμμετέχοντες/ουσες. Αναφορικά, με την ύπαρξη ή μη παιδιών, για την μεν ποσοτική οι περισσότεροι/ες προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγοί δήλωσαν ότι είχαν 2 παιδιά (Γράφημα 9 - βλ. και Παράρτημα 2.4.4., Πίνακας 19, σελ.142), ενώ, για τη δε ποιοτική είχαν 1 παιδί (βλ. Παράρτημα 4., Πίνακα 56, σελ.199).

Γράφημα 8.

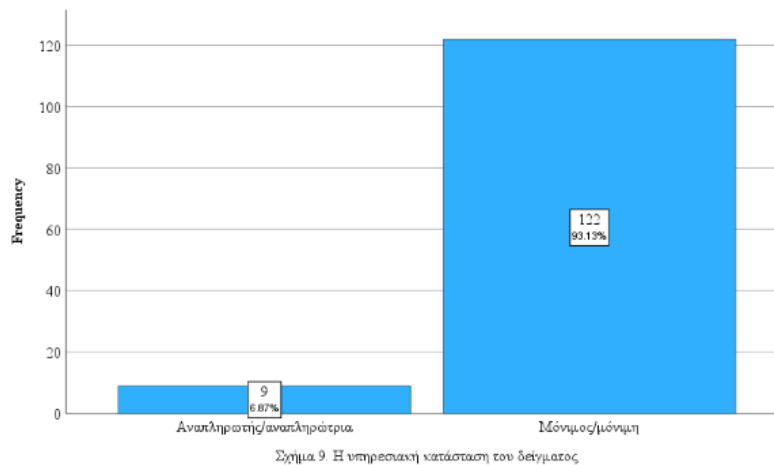

Γράφημα 9.

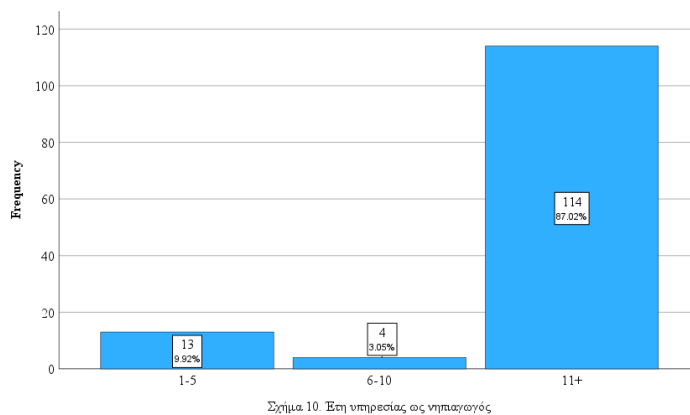

Ως προς την υπηρεσιακή κατάσταση, οι 93.13% (N=122) του δείγματος στην έρευνα επισκόπησης (Γράφημα 10 - βλ. και Παράρτημα 2.4.5. Πίνακα 20, σελ.144), και οι 11 από τους/τις 12 συμμετέχοντες/ουσες στη συνέντευξη (βλ. Παράρτημα 4, Πίνακα 56, σελ.199), δήλωσαν ότι είναι μόνιμοι εκπαιδευτικοί, ενώ οι υπόλοιποι (6,87% (N=9) για τη μεν ποσοτική και 1 για τη δε ποιοτική δήλωσαν αναπληρωτές/αναπληρώτριες. Όσον αφορά, τα έτη υπηρεσίας ως νηπιαγωγών, οι 87.02% (N=114) του δείγματος, η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι έχουν 11+ χρόνια υπηρεσίας ως νηπιαγωγοί, οι 9.92% (N=13) δήλωσαν ότι έχουν 1 μέχρι 5 χρόνια υπηρεσίας ως νηπιαγωγοί, ενώ μόλις, οι 3.05% (N=4) δήλωσαν ότι έχουν από 6 έως 10 χρόνια υπηρεσίας ως νηπιαγωγοί (Γράφημα 11 - βλ. Παράρτημα 2.4.6. Πίνακα 21, σελ.145). Όσον αφορά τα έτη υπηρεσίας ως νηπιαγωγών των συμμετεχόντων/ουσών δεν συλλέχθηκαν σχετικά δεδομένα.

Γράφημα 10.

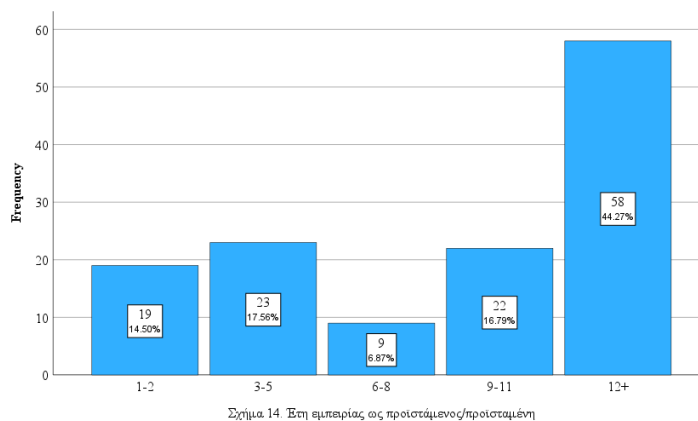

Γράφημα 11.

Όσον αφορά, τα έτη εμπειρίας ως προϊστάμενων, οι 44.27% (N=58) του δείγματος, η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι έχουν 12+ έτη εμπειρίας ως προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγείου. Οι 16.79% (N=22) δήλωσαν ότι έχουν 9 με 11 έτη εμπειρίας ως προϊστάμενοι νηπιαγωγείου, οι 6.87% (N=9) δήλωσαν ότι έχουν 6 έως 8 έτη εμπειρίας ως προϊστάμενοι νηπιαγωγείου, οι 17.56% (N=23) δήλωσαν ότι έχουν 3 έως 5 έτη εμπειρίας ως προϊστάμενοι νηπιαγωγείου, και, οι 14.50% (N=19) δήλωσαν ότι έχουν 1 έως 2 έτη εμπειρίας ως προϊστάμενοι νηπιαγωγείου. Στη, δε, ποιοτική, οι 6 εκ των 12 συμμετεχόντων/ουσών δήλωσαν 10+ έτη εμπειρίας ως προϊστάμενοι νηπιαγωγείου, οι 4 δήλωσαν 20 έως 25, και μόλις 2 δήλωσαν 2 έως 3 έτη εμπειρίας ως προϊστάμενοι νηπιαγωγείου (Γράφημα 12 - βλ. και Παράρτημα 4, Πίνακα 56, σελ.200).

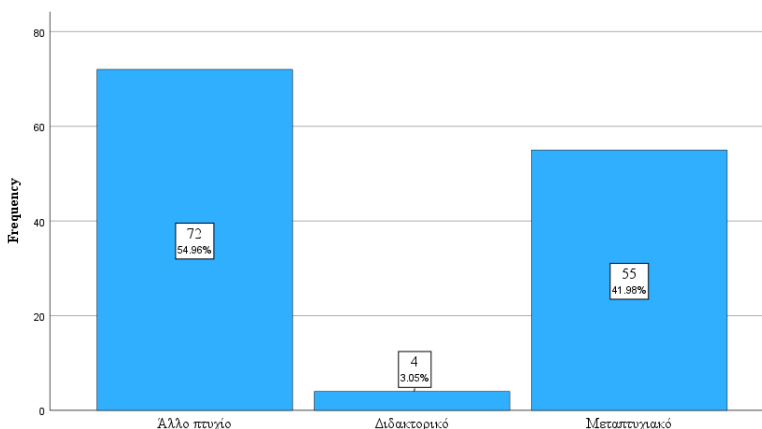
Γράφημα 12.

Αναφορικά, τέλος, με το ακαδημαϊκό και επιμορφωτικό υπόβαθρο των συμμετεχόντων/ουσών στην έρευνα, στη δε ποιοτική οι 10 εκ των 12 δήλωσαν απόφοιτοι ΑΕΙ και

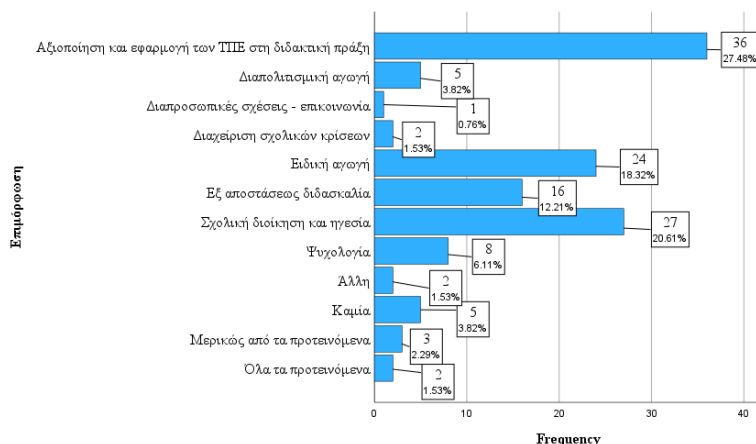
2 δήλωσαν κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου, ενώ, μόνο οι 4 εκ των 12 δήλωσαν ότι έλαβαν σχετική με τη διαχείριση κρίσεων επιμόρφωση (βλ. Παράρτημα 4, Πίνακα 56, σελ.199). Από την άλλη, στην έρευνα επισκόπησης οι 54.96% (N=72), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι έχουν και άλλο πτυχίο, οι 41.98% (N=55) δήλωσαν ότι έχουν μεταπτυχιακό, ενώ, μόνο 3.05% (N=4) δήλωσαν ότι έχουν διδακτορικό (Γράφημα 13 - βλ. και Παράρτημα 2.4.7. Πίνακα 22, σελ.146). Όσον αφορά, τέλος, την σχετική επιμόρφωση οι 27.48% (N=36), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι έχουν επιμόρφωση στην «Αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη». Οι 20.61% (N=27) δήλωσαν ότι έχουν επιμόρφωση στην «Σχολική διοίκηση και ηγεσία», οι 18.32 % (N=24) δήλωσαν ότι έχουν επιμόρφωση στην «Ειδική αγωγή», οι 12.21 % (N=16) δήλωσαν ότι έχουν επιμόρφωση στην «Εξ αποστάσεως διδασκαλία», οι 6.11% (N=8) δήλωσαν ότι έχουν επιμόρφωση στην «Ψυχολογία». Επιπλέον, οι 3.82% (N=5) δήλωσαν είτε ότι δεν έχουν κάποια επιμόρφωση είτε ότι έχουν στην «Διαπολιτισμική αγωγή», οι 2.29% (N=3) δήλωσαν ότι έχουν «Μερικώς από τα προτεινόμενα» ως επιμόρφωση, οι 1.53% (N=2) δήλωσαν είτε ότι έχουν «Όλα τα προτεινόμενα» ως επιμόρφωση είτε στη «Διαχείριση σχολικών κρίσεων», ενώ, μόνο 0.76 % (N=1) δήλωσαν ότι έχουν επιμόρφωση στις «Διαπροσωπικές σχέσεις – επικοινωνία» (Γράφημα 14 - βλ. Παράρτημα 2.4.8. Πίνακα 23, σελ.147). Σημαντικό, όμως, κρίνεται να αναφερθεί ότι, η εν λόγω έρευνα δεν έλεγχε εάν το δείγμα απέκτησε τις δηλωθείσες επιμορφώσεις πριν, κατά ή μετά τα αναφερόμενα σχολικά έτη.

Γράφημα 13.

Σχήμα 11. Επιπρόσθετες σπουδές

Γράφημα 14.

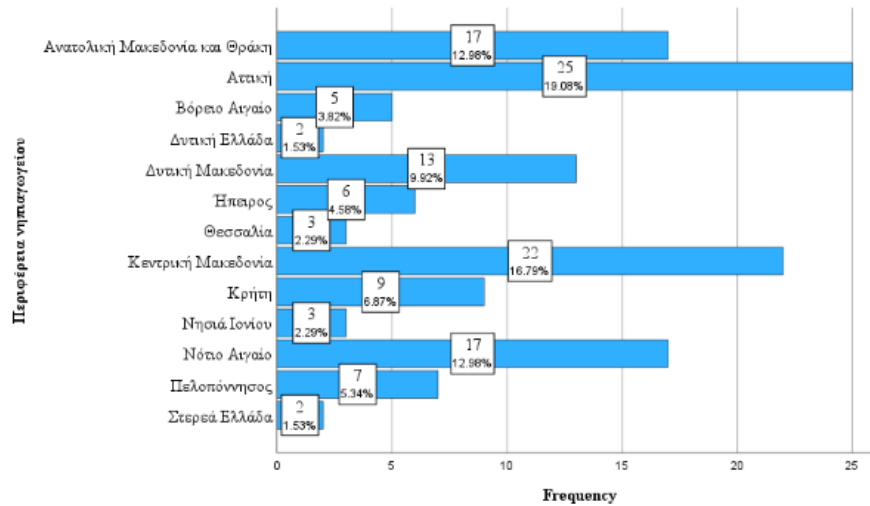

Σχήμα 12. Επιμόρφωση

6.1.2. Δημογραφικά στοιχεία έμμεσου δείγματος

Το νηπιαγωγείο ευθύνης των 19.08% (N=25), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, συμμετεχόντων/ουσών στην έρευνα επισκόπησης, ανήκε στην περιφέρεια Αττικής. Των 16.79% (N=22), συμμετεχόντων/ουσών στην έρευνα επισκόπησης, ανήκε στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, των 12.98% (N=17) στις περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου και Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης αντίστοιχα, των 9.92% (N=13) στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, των 6.87% (N=9) στην περιφέρεια Κρήτης. Επιπλέον, το νηπιαγωγείο ευθύνης των 5.34% (N=7), συμμετεχόντων/ουσών, ανήκε στην περιφέρεια Πελοποννήσου, των 4.58% (N=6) στην περιφέρεια Ηπείρου, των 3.82% (N=5) στην περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, των 2.29% (N=3) στην περιφέρεια Ιονίων Νήσων, ενώ τέλος, των 1.53% (N=2) ανήκε στις περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας και Δυτικής Ελλάδας, αντίστοιχα (Γράφημα 15 - βλ. και Παράρτημα 2.4.15. Πίνακα 30, σελ.156).

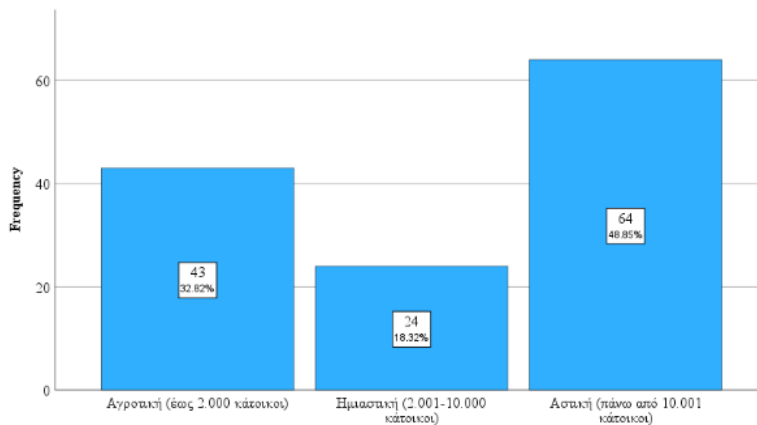
Γράφημα 15.

Σχήμα 19. Περιφέρεια νηπιαγωγείου

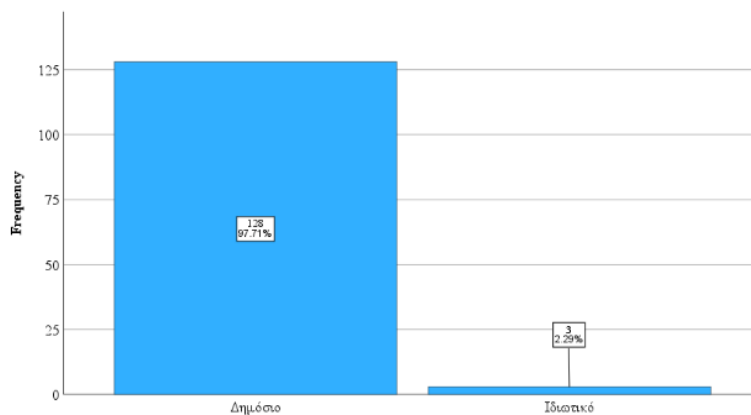
Αναφορικά, με το βαθμό αστικότητας του εκάστοτε νηπιαγωγείου των συμμετεχόντων/ουσών προϊσταμένων στην έρευνα, οι 48.85% (N=64), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης τους ήταν σε αστική περιοχή, οι 32.82% (N=43) δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης τους ήταν σε αγροτική περιοχή, ενώ, μόνο το 18.32% (N=24) δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης τους ήταν σε ημιαστική περιοχή (Γράφημα 16 - βλ. και Παράρτημα 2.4.16. Πίνακα 31, σελ.158). Επιπλέον, οι 97.71% (N=128), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης τους ήταν δημόσιο, ενώ, μόνο το 2.29% (N=3) 37.40% (N=49) δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης τους ήταν ιδιωτικό (Γράφημα 17 - βλ. και Παράρτημα 2.4.14. Πίνακα 29, σελ.154).

Γράφημα 16.

Σχήμα 20. Βαθμός αστικότητας περιοχής νηπιαγωγείου

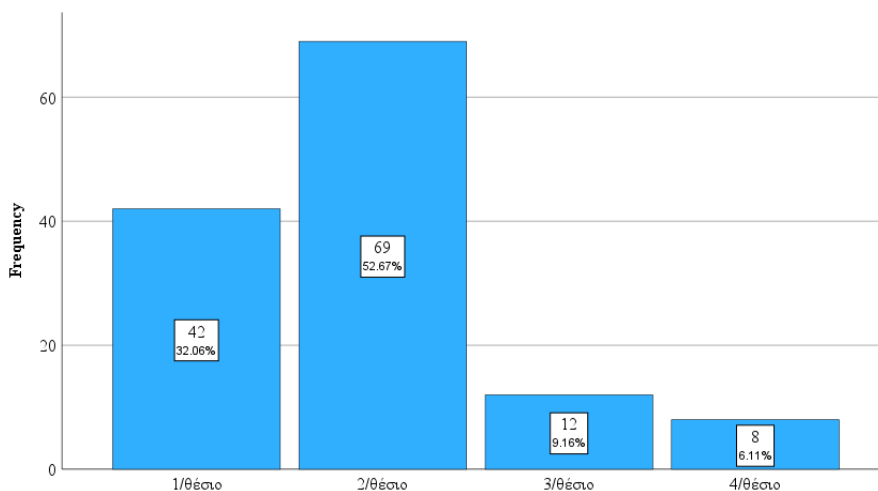
Γράφημα 17.

Σχήμα 18. Τύπος νηπιαγωγείου

Όσον αφορά, την οργανικότητα του εκάστοτε νηπιαγωγείου οι 7 συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενοι/αμένες νηπιαγωγοί στη συνέντευξη δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης λειτουργούσε ως 2/θεσιο κατά τα αναφερόμενα σχολικά έτη, και οι υπόλοιποι 5 δήλωσαν ότι λειτουργούσε ως 1/θεσιο (βλ. Παράρτημα 4, Πίνακα 56, σελ.199). Στη, δε, έρευνα επισκόπησης, παρατηρούνται παρόμοιες δηλώσεις. Πιο συγκεκριμένα, από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 52.67% (N=69), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι το σχολείο ευθύνης τους λειτουργούσε ως 2/θεσιο, οι 32.06% (N=42) δήλωσαν ότι λειτουργούσε ως 1/θεσιο, οι 9.16% (N=12) δήλωσαν ότι λειτουργούσε ως 3/θεσιο, ενώ, μόνο οι 6.11% (N=8) δήλωσαν ότι το σχολείο ευθύνης τους λειτουργούσε ως 4/θεσιο κατά τα αναφερόμενα στην έρευνα σχολικά έτη (Γράφημα 18 - βλ. και Παράρτημα 2.4.11. Πίνακα 26, σελ.151). Η οργανικότητα των ελληνικών νηπιαγωγείων, όπως αναφέρθηκε και στο κεφάλαιο 1, δύναται να διαφοροποιείται από σχολική χρονιά σε σχολική χρονιά, και συνεπώς, ενδέχεται να είναι δηλωμένο στη σχετική από την εκάστοτε πρωτοβάθμια απόφαση ως άλλου τύπου οργανικότητα από αυτή που λειτουργεί (Αργυροπούλου, 2007, 2018). Αντιπροσωπευτική, αυτού, αποτελεί η δήλωση ενός συμμετέχοντα στη συνέντευξη προϊστάμενου νηπιαγωγείου «*η οργανικότητα είναι μονοθέσιο αλλά λειτουργεί τα τελευταία τρία χρόνια ως διθέσιο (Σ8)*».

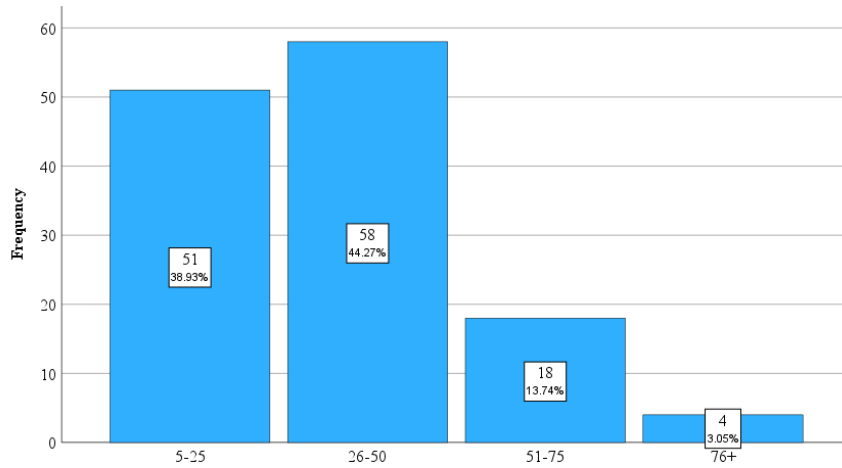
Γράφημα 18.

Σημία 15. Οργανικότητα νηπιαγωγείου

Επιπροσθέτως, το δυναμικό των παιδιών, μπορεί να διαφοροποιείται σύμφωνα με τις άτυπες και μη αποφάσεις των εκάστοτε διευθυντών/ντριών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Δεδομένου αυτού, από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 38.93% (N=51) δήλωσαν ότι το δυναμικό των παιδιών κατά τα αναφερόμενα σχολικά έτη ήταν 5 έως 25. Οι 44.27% (N=58), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι το δυναμικό των παιδιών κατά τα αναφερόμενα σχολικά έτη ήταν 26 έως 50. Οι 13.74% (N=18) δήλωσαν ότι το δυναμικό των παιδιών ήταν 51 έως 75, ενώ, μόνο οι 3.05% (N=4) δήλωσαν ότι το δυναμικό των παιδιών ήταν από 76 και πάνω (Γράφημα 19 - βλ. και Παράρτημα 2.4.12. Πίνακα 27, σελ.152).

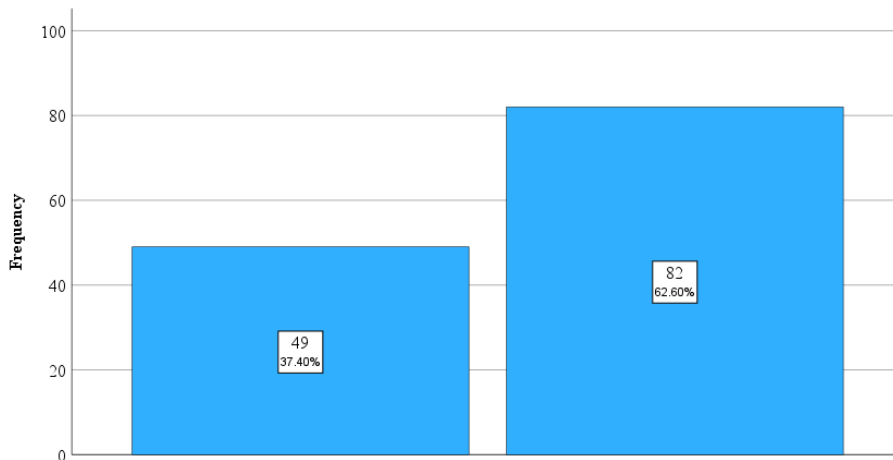
Γράφημα 19.

Σχήμα 16. Δυναμικό παιδιών νηπιαγωγείου

Αναφορικά, τέλος, με τη λειτουργία ή μη ενταξιακής δομής, ήτοι τμήματος ένταξης ή παράλληλης στήριξης για μαθητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή αναπηρία, εντός νηπιαγωγείου ευθύνης των συμμετεχόντων/ουσών προϊστάμενων νηπιαγωγείου οι 62.60% (N=82), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι δεν λειτουργούσε κάποια ενταξιακή δομή στο νηπιαγωγείο ευθύνης τους, ενώ, το 37.40% (N=49) δήλωσε ότι λειτουργούσε ενταξιακή δομή στο νηπιαγωγείο ευθύνης τους (Γράφημα 20 - βλ. και Παράρτημα 2.4.13. Πίνακα 28, σελ.153).

Γράφημα 20.

Σχήμα 17. Λειτουργία ενταξιακής δομής (τιμήμα ένταξης, παράλληλη στήριξη), για μαθητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή αναπηρία στο νηπιαγωγείο

6.2. Θεματικά μοτίβα

6.2.1. Επιρροές που έλαβε ο διττός ρόλος των προϊσταμένων νηπιαγωγών.

Τα ευρήματα της μεικτής έρευνας, ανέδειξαν ότι αρκετοί/ές προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγοί αντιλαμβάνονταν το νηπιαγωγείο τους και συνάμα το ρόλο τους, κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ως ένα VUCA περιβάλλον. Πιο συγκεκριμένα, επί του συνόλου των διαστάσεων VUCA (Πίνακας 3 - βλ. και Παράρτημα 2.5.1., σελ. 159) οι προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγοί ανέδειξαν τη διάσταση της πολυπλοκότητας ως επικρατέστερη (N=31), ακολούθως τη διάσταση της αστάθειας (N=23), και εν συνέχεια τις διαστάσεις της ασάφειας (οι N=16) και της αβεβαιότητας (N=9) αντίστοιχα. Τα εν λόγω αποτελέσματα ενισχύει και το παραγόμενο υλικό των συνεντεύξεων. Ενδεικτικά, οι συνεντευξιαζόμενοι/ες αναφέρουν ως προς την κατάσταση που επικρατούσε στο νηπιαγωγείο τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας:

«...βρεθήκαμε σε μία πρωτόγνωρη κατάσταση για όλο μας τον επαγγελματικό βίο ... να βιώσουμε το .. την πανδημία. Ε ... ήταν όπως είπα κάτι πρωτόγνωρο ... βρισκ ... βρεθήκαμε σε ένα αβέβαιο περιβάλλον ... δεν ξέραμε επ ... εε ... στην αρχή δεν ξέραμε πως ... ε ... να χειριστούμε κάποιες καταστάσεις ... ε ... και δυσκολευτήκαμε δυσκολεύτηκα μάλλον θα μιλήσω για τον εαυτό μου δυσκολεύτηκα να το διαχειριστώ.» (Σ11)

«...Δηλαδή υπήρχε μία φοβερή ασάφεια ...» (Σ12)

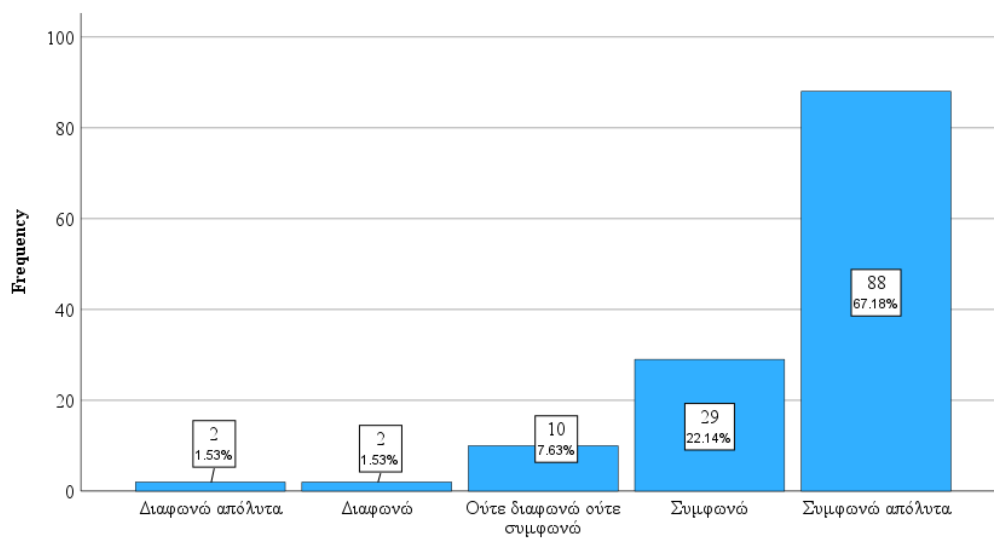
Πίνακας 6.

Statistics – Συνολική απεικόνιση των VUCA διαστάσεων

		Η διάσταση της αστάθειας συνολικά	Η διάσταση της αβεβαιότητας συνολικά	Η διάσταση της πολυπλοκότητα ς συνολικά	Η διάσταση της ασάφειας συνολικά
N	Valid	131	131	131	131
	Missing	0	0	0	0
Mode		23.00	9.00	31.00	16.00

Αναλυτικότερα, δε, ως προς τις επιρροές που έλαβε ο ρόλος τους, με βάση σημαντικά κριτήρια των VUCA περιβαλλόντων, το 89,32% των ερωτηθέντων στην έρευνα επισκόπησης, δήλωσε απόλυτη συμφωνία και/ή συμφωνία αναφορικά με τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, κλήθηκα να διαχειριστώ συχνές, έντονες, ξαφνικές και μη προβλέψιμες αλλαγές αναφορικά με το ρόλο μου» (Γράφημα 21 - βλ. Παράρτημα 2.5.2.1., Πίνακας 33, σελ.159). Χαρακτηριστική, μάλιστα, είναι η αναφορά μιας προϊσταμένης νηπιαγωγού «... ήταν κάτι πρωτόγνωρο... και έπρεπε να προσαρμοστώ σε μία κατάσταση που δεν είχαμε ξαναζήσει... ούτε ως πολίτες... όχι ως... απλά ως εκπαιδευτικοί ή ως προϊσταμένες...» (Σ6)

Γράφημα 21.

Σχήμα 21. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, κλήθηκα να διαχειριστώ συχνές, έντονες, ξαφνικές και μη προβλέψιμες αλλαγές αναφορικά με το ρόλο μου

Επιπλέον, οι συνεντευξιζόμενοι/ες προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγοί ανέφεραν ύπαρξη περισσότερου φόρτου εργασίας, καθηκόντων, γραφειοκρατίας, διάθεσης προσωπικού χρόνου προς διεκπαίρεωση των ευθυνών, και συνάμα, άγχους:

«ε ... είχε περισσότερο φόρτο, περισσότερο άγχος ... ε... και .. εμ... καινούργια πράγματα νααα διαχειριστούμε» (Σ9)

«... η αναστολή των σχολείων ... ε... έτσι ξαφνικά όπως έγινε ... ε... βρήκε τους πάντες ... όλους τους εμπλεκόμενους στην εκπαίδευση τους βρήκε τελείως απροετοίμαστους ... εε.. πολύ περισσότερο και τις ηγεσίες των σχολείων γιατί ξαφνικά εκεί που έπρεπε να διαχειριστούν συγκεκριμένα κομμάτια επιφορτώθηκαν με πάρα πολλά ... με περισσότερες

υποχρεώσεις ... εεε ... τις οποίες βέβαια για να τις ... εε.. ολοκληρώσουν έπρεπε να χρησιμοποιήσουν πολύ περισσότερο χρόνο από τον εργασιακό τους χώρο ... χρόνο. Εεε... υπήρχε μία σύγχυση στην αρχή γιατί έπρεπε να διαχειριστούν ... τους εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας ... ε ... και να καθησυχάσουν την ... τον πανικό και την άγνοια που υπήρχε για αυτή τη νέα ...» (Σ8)

«...κοίταζε επηρεαστήκαμε ... φυσικά και επηρεαστήκαμε, γιατί υπήρχε πάρα πολύ άγχος ... γενικά να μιλήσεις με τους γονείς, να επικοινωνήσεις με τους γονείς, να μπορέσεις να επικοινωνήσεις με τα παιδιά, εεε... φοβερή γραφειοκρατία ... εκ μέρους του γραφείου ... δηλαδή είχαν απαιτήσεις από μας και Σαββατοκύριακα και απογεύματα ... όλες τις ώρες ... εε.. ήτανε, ήτανε ένα κομμάτι λίγο δύσκολο, θα έλεγα... (Σ7)

«...ως προς το διοικητικό ήτανε με τις βεβαιώσεις... έπρεπε να βγάλουμε βεβαιώσεις για να πάμε στο σχολείο να έχουμε ελευθερία κινήσεων ε επικοινωνία σε απρογραμματίστες ώρες από το ... από τη διεύθυνση ... ερχότανε πληροφορίες και αργά το βράδυ .. δεν υπήρχε ένα καθορισμένο πλαίσιο ...» (Σ4)

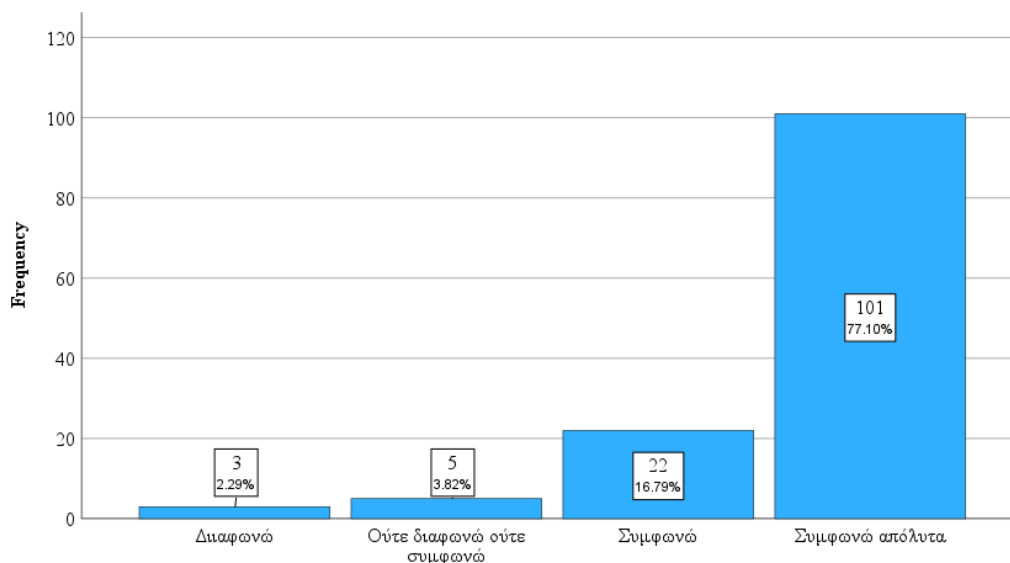
Σημαντικό κρίνεται, εδώ, να αναφερθεί ότι κάποιοι/ες εκ των συνεντευξιζόμενων παρανόησαν την ερώτηση «Πώς θα χαρακτηρίζατε τον χρόνο ανταπόκρισής σας προς τις προαναφερθείσες προκύπτουσες από την πανδημία καταστάσεις;», ακόμη και κατόπιν επεξήγησης από την πλευρά της ερευνήτριας. Εντούτοις, οι δηλώσεις τους ανέδειξαν και ενίσχυσαν την απάντηση του ερευνητικού ερωτήματος. Πιο συγκεκριμένα, ανέδειξαν τις δυσκολίες που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν και τι είδους συνέπειες έφεραν προς τη ζωή τους, επαγγελματική και προσωπική.

«... σίγουρα ... σίγουρα περισσότερο χρόνο από ότι αν είσαι μέσα στην τάξη και είσαι αντιμέτωπος με τους γονείς απευθείας από ότι με τα μέσα με Webex ... με mail με... σίγουρα καταναλώνεις περισσότερο χρόνο χρειάζεσαι περισσότερο χρόνο για να κατανοήσουν όλοι ...» (Σ7)

«... (κουνάει κεφάλι με μορφασμό και χαμόγελο) εξοντωτικό (μικρή παύση) εξοντωτικό εεε γιατί δεν υπήρχε ωράριο και ακόμα και τώρα δεν υπάρχει εεε διεκπεραιώναμε πράγματα και δουλειές σε χρόνο που δεν ήταν εεε μέσα σε ωράριο καθηκόντων ακόμα και η webex που κάναμε ήταν εκτός (μικρή παύση) ωραρίου του προγράμματός μας...» (Σ1)

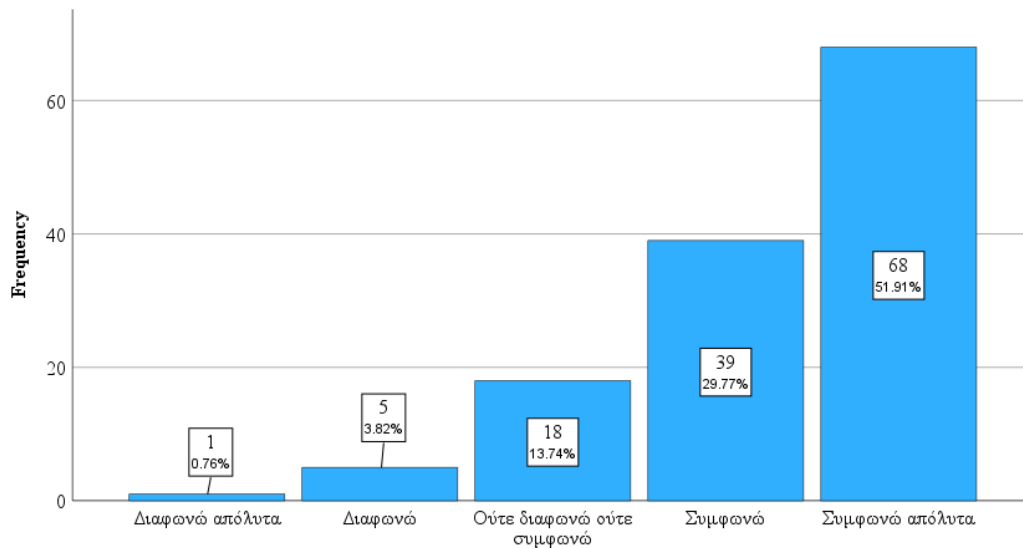
Σε συμφωνία, επιπλέον, με το παραγόμενο υλικό των συνεντεύξεων, το 93,89% του δείγματος στην έρευνα επισκόπησης, δήλωσε ότι συμφωνεί απόλυτα και/ή συμφωνεί αναφορικά με τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, οι ευθύνες του ρόλου μου αυξήθηκαν» (Γράφημα 22 - βλ. και Παράρτημα 2.5.2.2., Πίνακας 34, σελ.160). Συγκεκριμένα, το 81,68% του δείγματος δήλωσε απόλυτη συμφωνία και/ή συμφωνία όσον αφορά τις δηλώσεις «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αυξήθηκαν οι προσδοκίες προς το πρόσωπό μου από τα άλλα μέλη της σχολικής κοινότητας (εκπαιδευτικούς, γονείς, στελέχη εκπαίδευσης, μαθητές/τριες)» και «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνης μου» (Γράφημα 23 & 24 - βλ. και Παράρτημα 2.7.2. & 2.7.3., Πίνακας 42-43, σελ.173-175), αντίστοιχα.

Γράφημα 22.

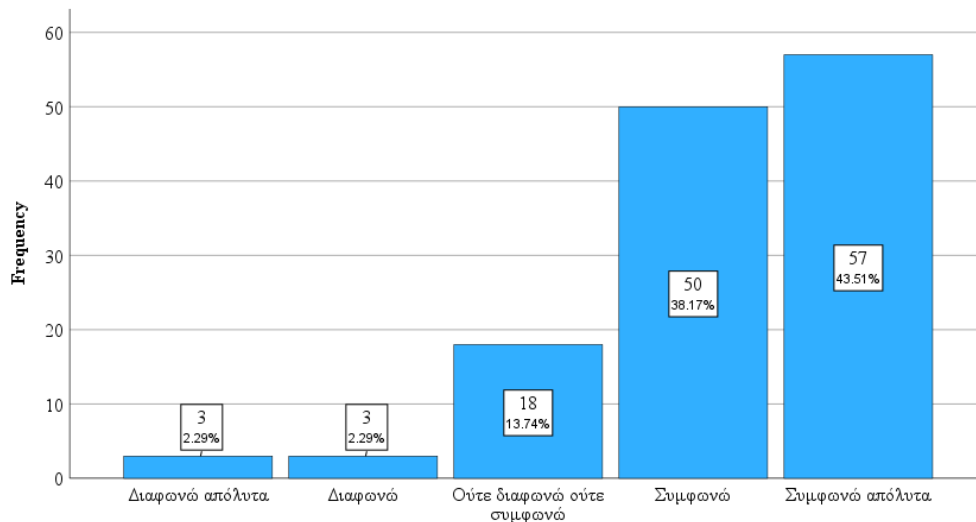
Σχήμα 22. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, οι ευθύνες του ρόλου μου αυξήθηκαν

Γράφημα 23.

Σχήμα 29. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αυξήθηκαν οι προσδοκίες προς το πρόσωπό μου από τα άλλα μέλη της σχολικής κοινότητας (εκπαιδευτικούς, γονείς, στελέχη εκπαίδευσης, μαθητές/τριες)

Γράφημα 24.

Σχήμα 28. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνης μου

Άξιο, δε, αναφοράς είναι ότι τα ευρήματα της εν λόγω έρευνας, βρίσκονται σε αντίθεση με το αναμενόμενο της 1^{ης} ερευνητικής υπόθεσης. Πιο συγκεκριμένα, δεν παρατηρήθηκε στατιστικά σημαντική εξάρτηση μεταξύ των μεταβλητών ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ και ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ_2, η οποία αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου

ευθύνης μου.» (Πίνακας 4 - βλ. και Παράρτημα 2.9.1., Σχήμα 36, σελ.190). Επομένως, βάσει του ελέγχου χ^2 , φαίνεται ότι η επιμόρφωση ΔΕΝ επηρεάζει την ανταπόκριση των προϊστάμενων νηπιαγωγών στο ρόλο τους ως φροντιστές της σχολικής κοινότητας.

Πίνακας 7.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	32.128 ^a	44	.908
Likelihood Ratio	31.938	44	.912
Linear-by-Linear Association	.857	1	.355
N of Valid Cases	131		

a. 52 cells (86.7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .02.

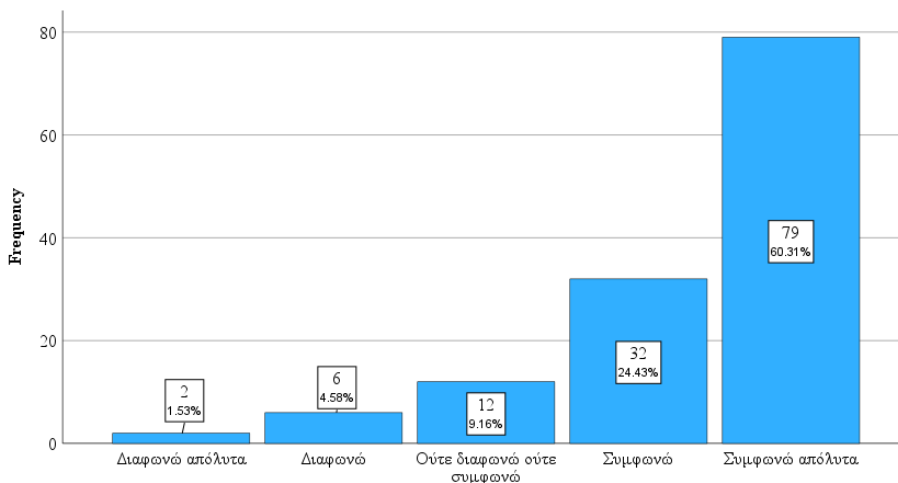
Ως συνέπεια, μάλιστα, των αυξημένων ευθυνών του ρόλου τους, το 84,74% του δείγματος δήλωσε ότι συμφωνεί απόλυτα και/ή συμφωνεί ως προς τη δήλωση «*Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα λόγω των προσδοκιών προς το πρόσωπό μου να εργάζομαι σε ένα αγχωτικό και πιεστικό περιβάλλον μεγάλης έντασης και συχνότητας*» (Γράφημα 25 - βλ. και Παράρτημα 2.7.4., Πίνακας 44, σελ. 176). Επιπλέον, το 74,81% του δείγματος δήλωσε απόλυτη συμφωνία και/ή συμφωνία αναφορικά με τη δήλωση «*Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ανησύχησα για την προσωπική και κοινωνική μου ευημερία λόγω των ευθυνών του ρόλου μου* » (Γράφημα 26 - βλ. και Παράρτημα 2.5.2.3., Πίνακας 35, σελ.162), με συναφή ανησυχία να εκδηλώνουν λίγοι/λίγες συνεντευξιαζόμενοι/ες. Πιο συγκεκριμένα, οι συνεντευξιαζόμενοι/ες αναφέρουν τις αρνητικές συνέπειες που έφερε η αύξηση των ευθυνών του ρόλου τους στον προσωπικό και/ή οικογενειακό τους χρόνο, χωρίς, όμως, να γίνεται άμεση αναφορά της έννοιας ευημερία:

«... Βγήκαμε από τον οικογενειακό προγραμματισμό 100%...» (Σ1)

«... υπήρχε πολύς προσωπικός χρόνος και κόπος δηλαδή υπήρχε μεγάλη προετοιμασία...» (Σ3)

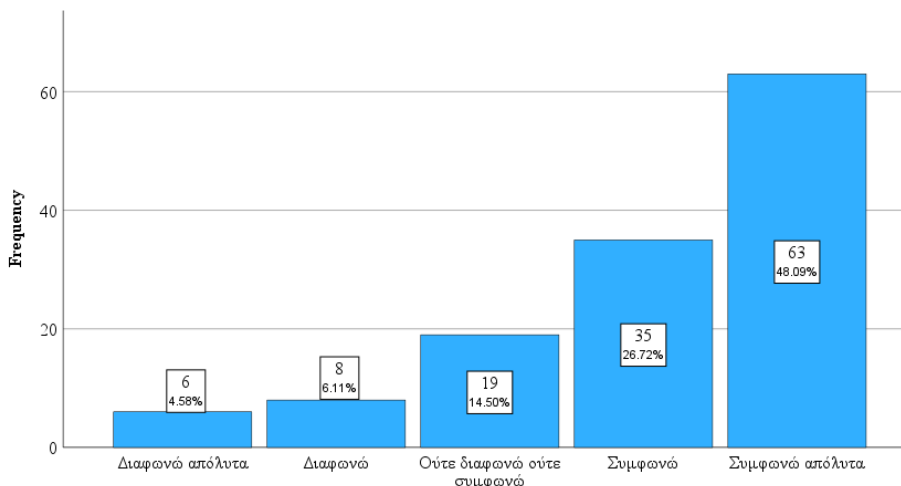
«...προσπαθούσαμε με ότι μέσα είχαμε ... ε ... και φυσικά με πολλές ώρες ... προσωπικές και διάθεση ... να ανταπεξέλθουμε με τον καλύτερο δυνατό ... δυνατό τρόπο...» (Σ8)

Γράφημα 25.

Σχήμα 30. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένωσα λόγω των προσδοκιών προς το πρόσωπό μου να εργάζομαι σε ένα αγγωστικό και πιεστικό περιβάλλον μεγάλης έντασης και συχνότητας

Γράφημα 26.

Σχήμα 23. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ανησύχησα για την προσωπική και κοινωνική μου ευημερία λόγω των ευθυνών του ρόλου μου

Επιπροσθέτως, δύο εκ των συνεντευξιαζόμενων εστιάζοντας στο διδακτικό τους ρόλο, ανέδειξαν παράλληλα τις ελλείψεις αλλά και τις δυσκολίες που κλήθηκαν να διαχειριστούν λόγω της ασυμβατότητας μεταξύ τηλεκαίτευσης και ηλικίας νηπίων/προνηπίων. Συγκεκριμένα, για παράδειγμα, αναφέρουν:

«...Όσον αφορά τώρα την τηλεκαίτευση γενικότερα είναι ένα ζόρικο κομμάτι στο νηπιαγωγείο. Ε! δεν υπάρχει αρκετό υλ... το υλικό που υπάρχει δεν είναι τόσο καλό για τα παιδιά αυτής της ηλικίας κουράζονται μπροστά στις οθόνες ε! Είναι πολύ, πολύ πιο

διαφορετικό από ... είναι να κάνεις μάθημα μέσα στην τάξη που τα έχουν μπροστά τους τα υλικά, θα μπορέσουν να (κακή συνδεσιμότητα) με τους συμμαθητές τους, να κάνεις μία ομάδα να συνεργαστούνε το ένα δίπλα στο άλλο και όλα αυτά.» (Σ2)

«... στον πανικό που περιήλθαμε όλοι ήταν και οι γονείς και οι μαθητές και πολύ περισσότερο οι εκπαιδευτικοί γιατί υπήρχε μια ... εε .. εε ... ανεπάρκεια στην ψηφιακή εκπαίδευση των εκπαιδευτικών ... εε.. υπήρχε ανεπάρκεια και από το Υπουργείο το οποίο ... εεεε έτσι ξαφνικά που μας έριξε μέσα στην ... εε.. σύγχ... στη σύγχρονη και στην ασύγχρονη εκπαίδευση ... εεε... έπρεπε ... εεε ... στην ουσία δεν υπήρχε υπόβαθρο ... ψηφιακό υπόβαθρο ούτε στους γονείς ... ούτε στους μαθητές αλλά ούτε και στους εκπαιδευτικούς.» (Σ8)

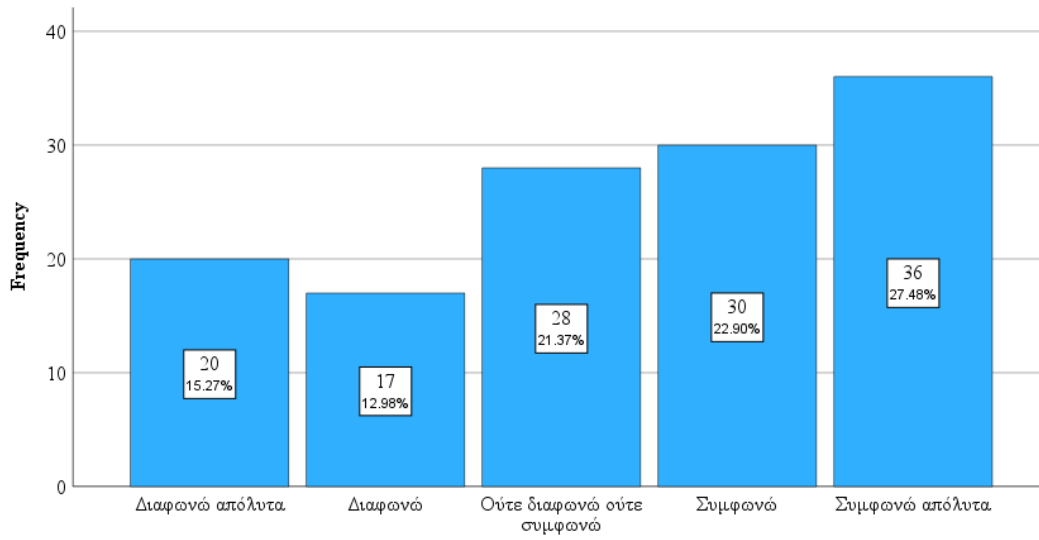
Από την άλλη, όμως, κάποιοι/ες εκ των συνεντευξιζόμενων ανέφεραν ότι, ο ρόλος τους έλαβε θετική επιρροή, κατά τη διάρκεια της πανδημίας, καθώς στην προσπάθειά τους να διαχειριστούν τις προκύπτουσες από την πανδημία καταστάσεις συμμετείχαν σε κάποιο άτυπο και/ή τυπικό δίκτυο συνεργασίας, επιμορφώσεις χρήσης η/υ, ψηφιακών εργαλείων, κτλ. :

«...βοήθησε παραπάνω και επίσης έκανα σεμινάρια εκείνο τον καιρό πάνω στη χρήση υπολογιστών έτυχε δηλαδή και αυτό ... ενημερωθήκαμε για ψηφιακά εργαλεία που μέχρι τότε δεν μας ενδιέφεραν και τόσο πολύ...» (Σ1)

«... με συναδέλφους είχαμε κάνει μία ομάδα από άλλα ... από προηγούμενα σχολεία γνωστοί μου στο messenger νομίζω και επικοινωνούσαμε και ανταλλάσσαμε ιδέες και εργασίες...» (Σ4)

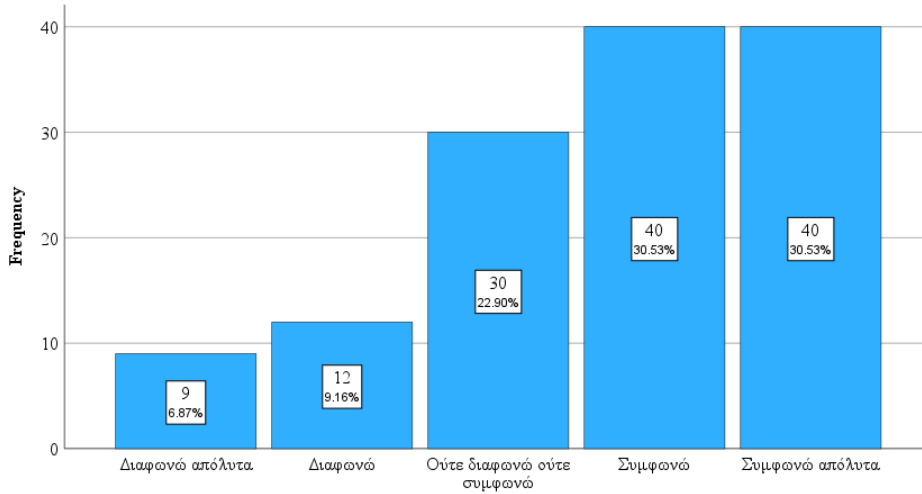
Παρόμοια ευρήματα, ανέδειξε και η έρευνα επισκόπησης. Ειδικότερα, το 50,38% δήλωσε απόλυτη συμφωνία και/ή συμφωνία στη δήλωση «Για να αντιμετωπίσω την αβεβαιότητα των συνθηκών του ρόλου μου συμμετείχα σε κάποιο δίκτυο συνεργασίας (π.χ. ομάδα αλληλοβοήθειας προϊσταμένων νηπιαγωγών και/ή εκπαιδευτικών, υποστήριξη ειδικών, υποστήριξη συντονιστών εκπαιδευτικού έργου κ.ά.)» (Γράφημα 27 - βλ. και Παράρτημα 2.6.2., Πίνακας 39, σελ.168), και επιπλέον το 61,06% του δείγματος δήλωσε ότι συμφωνεί απόλυτα και/ή συμφωνεί αναφορικά με τη δήλωση «Η συμμετοχή μου στα δίκτυα συνεργασίας μου παρείχε ουσιώδεις και σημαντικές πρακτικές αντιμετώπισης της κατάστασης» (Γράφημα 28 - βλ. και Παράρτημα 2.6.3., Πίνακας 40, σελ.170).

Γράφημα 27.

Σχήμα 25. Για να αναμετωπίσω την αβεβαιότητα των συνθηκών του ρόλου μου συμμετείχα σε κάποιο δίκτυο συνεργασίας (π.χ. ομάδα αλληλοβοήθειας προϊσταμένων νηπιαγωγών και/ή εκπαιδευτικών, υποστήριξη ειδικών, υποστήριξη συντονιστών εκπαιδευτικού έργου κ.ά.)

Γράφημα 28.

Σχήμα 26. Η συμμετοχή μου στα δίκτυα συνεργασίας μου παρείχε ουσιώδεις και σημαντικές πρακτικές αντιμετώπισης της κατάστασης

6.2.2. Επιρροές που έλαβαν οι σχέσεις των προϊσταμένων νηπιαγωγών

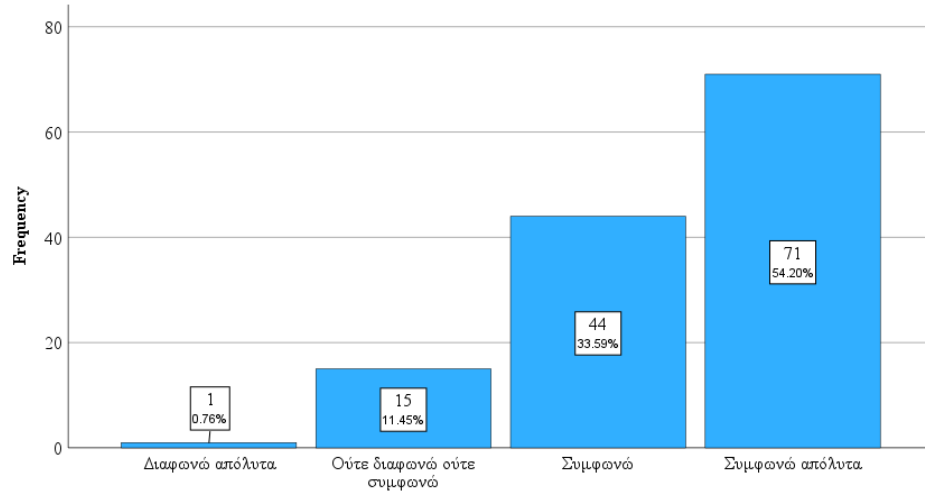
Αναφορικά με την αλληλοσύνδεση που έλαβαν οι σχέσεις των προϊσταμένων νηπιαγωγών με τα μέλη του νηπιαγωγείου ευθύνης τους, κατά τη διάρκεια της πανδημίας, με βάση, επίσης, σημαντικά κριτήρια της αστάθειας, της αβεβαιότητας, της πολυπλοκότητας και της ασάφειας που έφερε το νηπιαγωγείο, αυτές αναδείχθηκαν κυρίως θετικές. Χαρακτηριστική, δε, αποτελεί η δήλωση μίας προϊσταμένης 2/θέσιου νηπιαγωγείου:

«... ε ... νομίζω ότι η σχέση με τους συναδέλφους εμ... ε ... προχώρησε σε ένα άλλο επίπεδο δεδομένου ότι ... με όλη αυτή την κατάσταση που επικρατούσε προσπαθήσαμε από κοινού να βρούμε λύσεις για να αντιμετωπίσουμε διάφορα ζητήματα που προέκυπταν σε σχέση ε ... με την εκπαιδευτική διαδικασία ... (παίρνει ανάσα και συνεχίζει) ήταν και για τους εκπαιδευτικούς κάτι πρωτόγνωρο ... οπότε νομίζω ότι αυτό έδωσε τη δυνατότητα για συνεργασία και για ανεύρεση λύσεων με τους συναδέλφους ε... ώστε να γίνει πιο αποδοτική ... η... η δουλειά συνολικά του σχολείου. Όσον αφορά τους γονείς, νομίζω ότι σε πολύ μεγάλο βαθμό η μοναδική ε ... επιτυχία αν θα μπορούσα να το χαρακτηρίσω έτσι της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ήταν η σχέση που καλλιεργήθηκε με τους γονείς των μικρών μαθητών μας ... ε ... οι οποίοι μας επέτρεψαν να μπούμε ουσιαστικά στα σπίτια τους ... ε ... αυτό οδήγησε σε μία ... ε... στο να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη που είχαν προς εμάς το να καταλάβουν ποια είναι δουλειά που γίνεται στο νηπιαγωγείο και σε πολύ μεγάλο βαθμό να εκτιμήσουν και όλα αυτά τα οποία προσφέρονται στο νηπιαγωγείο (παίρνει ανάσα και συνεχίζει) να ... ε... ε... αναγνωρίσουν την αλλαγή στο ρόλο του νηπιαγωγείου σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια...» (Σ10)

Την προαναφερθείσα, μεταξύ άλλων, δήλωση ενισχύουν και τα ευρήματα της επισκόπησης. Πιο συγκεκριμένα, το 88,79% (Γράφημα 29 - βλ. και Παράρτημα 2.7.7., Πίνακας 47, σελ.180), το 70,23% (Γράφημα 30 - βλ. και Παράρτημα 2.8.1., Πίνακας 48, σελ.182) και το 71,75% (Γράφημα 31 - βλ. και Παράρτημα 2.8.2., Πίνακας 49, σελ.183), αντίστοιχα, δήλωσαν απόλυτη συμφωνία και/ή συμφωνία αναφορικά με τις δηλώσεις «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω την επικοινωνία μεταξύ των μελών του σχολείου ευθύνης μου», «Η ασάφεια της «νέας κανονικότητας» με βοήθησε να αποκτήσω πιο οικείες και ενδυναμωμένες σχέσεις

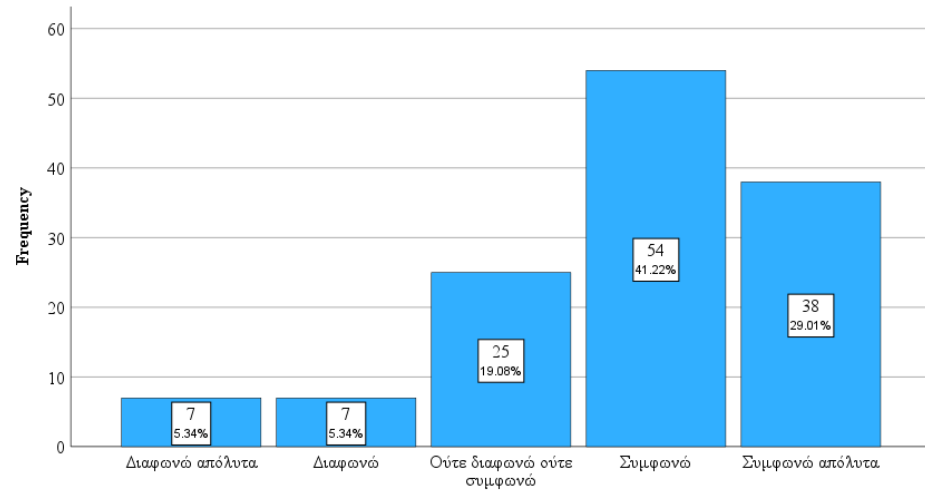
με τα μέλη του σχολείου ευθύνης μου» και «Η ασάφεια της «νέας κανονικότητας» ενίσχυσε το αίσθημα της συλλογικότητας και υποστήριξης ανάμεσα στα μέλη του σχολείου ευθύνης μου».

Γράφημα 29.

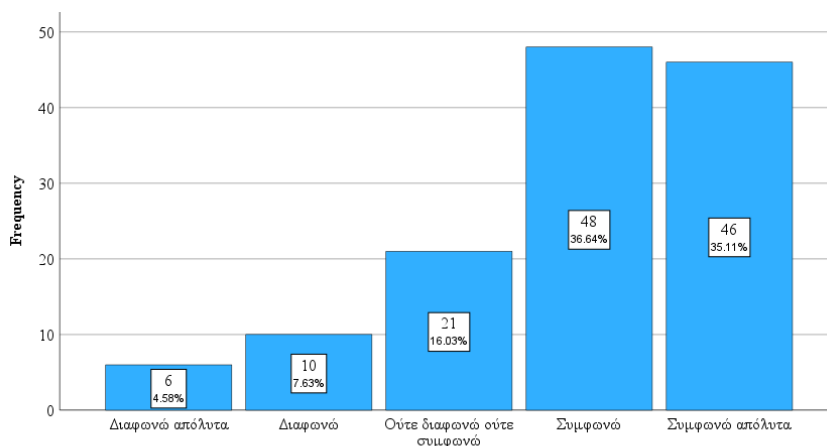
Σχήμα 33. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω την επικοινωνία μεταξύ των μελών του σχολείου ευθύνης μου

Γράφημα 30.

Σχήμα 34. Η ασάφεια της «νέας κανονικότητας» με βοήθησε να αποκτήσω πιο οικείες και ενδυναμωμένες σχέσεις με τα μέλη του σχολείου ευθύνης μου

Γράφημα 31.

Σχήμα 35. Η ασάφεια της «νέας κανονικότητας» ενίσχυσε το αίσθημα της συλλογικότητας και υποστήριξης ανάμεσα στα μέλη του σχολείου ευθύνης μου

Τα προαναφερθέντα ευρήματα, αναδεικνύουν, επίσης, ότι οι προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγείου επιδείκνυαν ενσυναίσθηση ανεξάρτητα από το φύλο τους. Το εν λόγω, εύρημα αν και έρχεται σε αντίθεση με το αναμενόμενο της 4^{ης} ερευνητικής υπόθεσης, από την άλλη ο μικρός αριθμός ανδρών (συνολικά 4 -ποσοτική και ποιοτική μαζί) που συμμετείχαν στην συγκεκριμένη έρευνα δεν καθίσταται επαρκής για να εξαχθεί ένα τέτοιο ασφαλές συμπέρασμα. Παρόλα αυτά, στις συνεντεύξεις φάνηκε ότι επιδείκνυαν ενσυναίσθηση, κυρίως, όμως, ως προς τις ανάγκες των μαθητών/τριών τους, και οι δύο εκ των τριών ανδρών (ο 3^{ος} άνδρας -Σ8- δεν αναφέρθηκε καθόλου σχετικά). Για παράδειγμα αναφέρουν:

« ... κι αυτή είναι η αλήθεια εντάξει ζορίζονται τα παιδιά με τη μάσκα ζορίζονται ...» (Σ2)

«... με τα παιδιά είχαμε όχι το τυπικό μάθημα .. επειδή τα παιδιά είναι από το χωριό εδώ που διδάσκω ... και γνωριζόμασταν και έξω και τους έβλεπα και μιλούσαμε είχαμε μια πιο οικεία σχέση ως προς την επικοινωνία ...» (Σ4)

Αντιθέτως, ως προς τις ανάγκες των γονέων, ο ένας εκ των προαναφερθέντων δύο προϊσταμένων, στάθηκε αντιφατικά:

«... ε... υπήρχε μία δυσκολία... δυσαρέσκειας ως προς το messenger γιατί οι γονείς το εκλάμβαναν ως φιλικό μέσον και ενώ εγώ τους έστελνα αιτήματα για το σχολείο αυτοί μου απαντούσανε πώς είσαι καλημέρα χρόνια πολλά (γελάει) τέτοιες ε εμπειρίες...» (Σ4)

Ωστόσο, ελάχιστοι/ες εκ των συνεντευξιαζόμενων προϊσταμένων νηπιαγωγείου, ανέφεραν αρνητικές και/ή ουδέτερες επιρροές στις σχέσεις τους, και κυρίως όσον αφορά τις σχέσεις αυτών με τους γονείς και δε με την τήρηση των μέτρων προστασίας. Για παράδειγμα, ένας προϊστάμενος ανέφερε:

«...εε η αλήθεια είναι πως αν έλεγα στους γονείς να φορέσουμε μάσκα που το είχα πει έτσι απ'έξω απ'έξω ήταν στραβωμένοι δεν ήθελαν τόσο πολύ αυτό το μέτρο... πιστεύω πώς ο κοινωνικός περίγυρος ο τρόπος ζωής της κοινωνίας μας επηρέασε και εμάς στο σχολείο αν χρησιμοποιούμε ή όχι τη μάσκα.» (Σ2).

Σημαντικότερες, επίσης, δυσκολίες ανέφερε μία άλλη προϊσταμένη:

«... με τους γονείς είχαμε θέματα με .. τς... συγκρούσεων κυρίως όσον αφορά τα... το να ...ας πούμε όταν είχαμε την Webex...το να μπουν τα παιδιά στη Webex για να έχουν κάποια επαφή με το σχολείο... αργότερα όταν άνοιξαν τα σχολεία και είχαμε τα μέτρα προφύλαξης είχαμε πολύ μεγάλες συγκρούσεις όσον αφορά το να γίνουν τα τεστ ... το να ειδοποιούν όταν τα παιδιά είναι άρρωστα.. το να να μην τα στέλνουν άρρωστα σχολείο ...και είχαμε και παράπονα από άλλους γονείς γιατί το ... τα rapid... έπρεπε να είναι 3..3 rapid και 2 σέλφι.. ή 3 σέλφι και 2 rapid; .. κάπως έτσι... οπότε εκεί είχαμε τις πολύ μεγάλες συγκρούσεις... Ο προβληματισμός μου ήταν με τους γονείς, εκεί περάσαμε τα δύσκολα ας πούμε...» (Σ5)

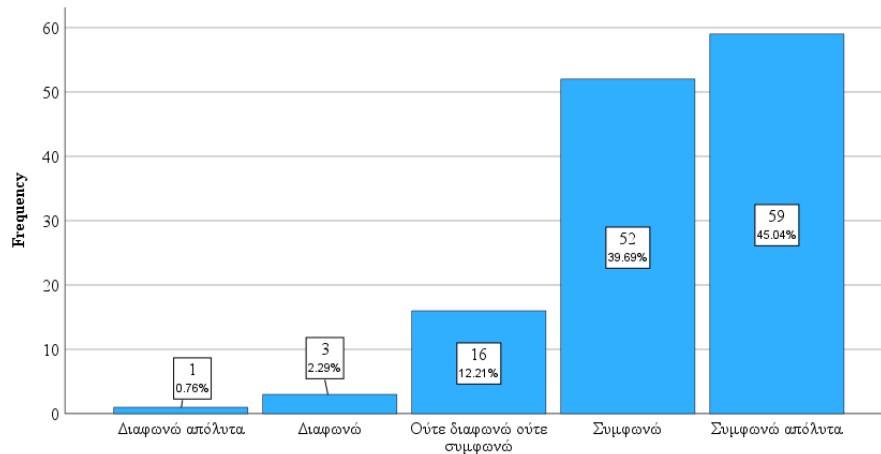
Τέλος, ως προς την ικανότητα διατήρησης ή μη της κουλτούρας του νηπιαγωγείου, δύο εκ των συνεντευξιαζόμενων ανέφεραν ότι ήταν σε θέση να διατηρήσουν τη φιλοσοφία της τάξης τους ακόμη και όταν χρειάστηκε να μεταβούν στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση:

«...δηλαδή ήτανε ακριβώς μέσα στη φιλοσοφία της διδασκαλίας μέσα στην τάξη...» (Σ3)

«...πρώτον και κύριον έπρεπε να κερδηθεί η εμπιστοσύνη και από τους εκπαιδευτικούς και από τους ... ααα... γονείς αλλά απ' τους μαθητές ... εε... γιατί στον πανικό που περιήλθαμε όλοι ήταν και οι γονείς και οι μαθητές και πολύ περισσότερο οι εκπαιδευτικοί ...» (Σ8)

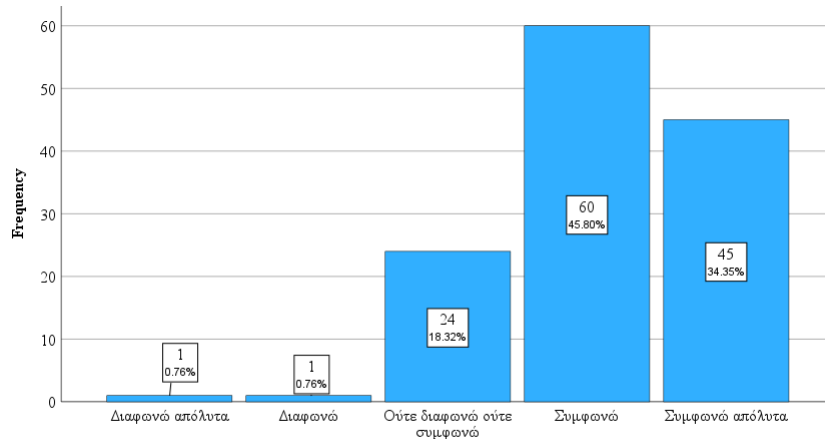
Σε συμφωνία, τέλος, με το προαναφερθέν παραγόμενο υλικό βρίσκονται τα ευρήματα της επισκόπησης. Συγκεκριμένα, το 84,73% και το 80,15% του δείγματος δήλωσε απόλυτη συμφωνία και/ή συμφωνία στη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω τις αξίες (π.χ. αποδοχή, δικαιοσύνη, ισότητα, εμπιστοσύνη, σεβασμός, αλληλεγγύη κ.ά.) του σχολείου ευθύνης μου, ακόμη και όταν αυτό λειτουργούσε σε υβριδικό περιβάλλον.» (Γράφημα 32 - βλ. και Παράρτημα 2.7.5., Πίνακας 45, σελ.177) και στη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω το αίσθημα του «ανήκειν» μεταξύ των μελών του σχολείου ευθύνης μου» (Γράφημα 33 - βλ. Παράρτημα 2.7.6., Πίνακας 46, σελ.179) αντίστοιχα.

Γράφημα 32.

Σχήμα 31. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω τις αξίες (π.χ. αποδοχή, δικαιοσύνη, ισότητα, εμπιστοσύνη, σεβασμός, αλληλεγγύη κ.ά.) του σχολείου ευθύνης μου, ακόμη και όταν αυτό λειτουργούσε σε υβριδικό περιβάλλον

Γράφημα 33.

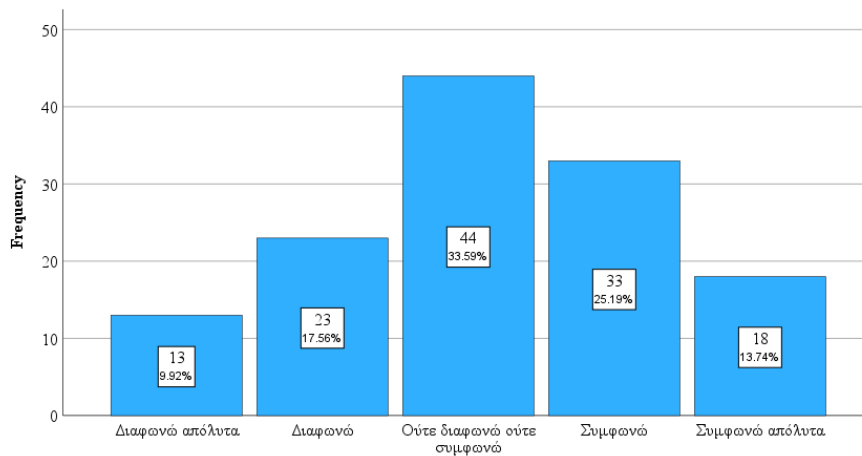

Σχήμα 32. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω το αίσθημα του «ανήκειν» μεταξύ των μελών του σχολείου ευθύνης μου

6.2.3. Διαχείριση των προκυπτουσών, από την πανδημία, καταστάσεων

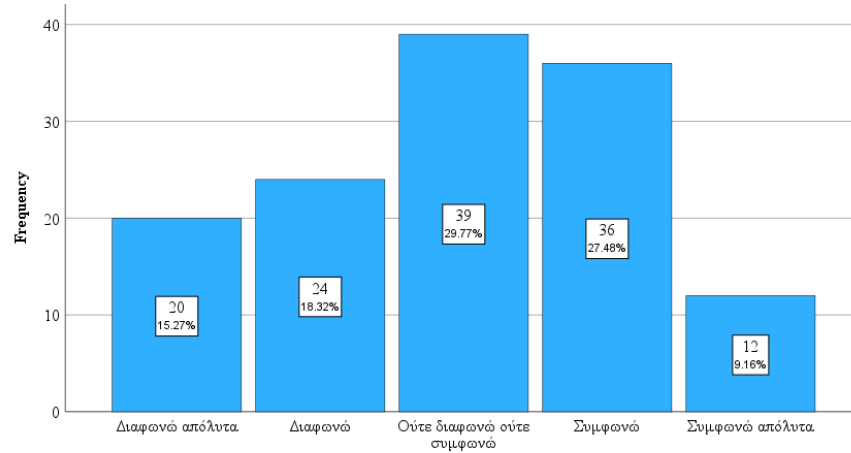
Όσον αφορά τη διαχείριση των προκυπτουσών, από την πανδημία, καταστάσεων προς το νηπιαγωγείο, τα ευρήματα της παρούσας έρευνας είναι συγκεχυμένα και αντιφατικά ως προς το αναμενόμενο. Ειδικότερα, στο ερωτηματολόγιο της έρευνας επισκόπησης, μόλις το 38,93% και το 36,64%, αντίστοιχα, δήλωσε απόλυτη συμφωνία και/ή συμφωνία στη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα αδυναμία να διακρίνω τις πιθανές απρόοπτες επιπλοκές της πανδημικής κατάστασης προς το σχολείο ευθύνης μου» (Γράφημα 34 - βλ. και Παράρτημα 2.7.1., Πίνακας 41, σελ.171), και, στη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα ανικανότητα να προβλέψω τον αντίκτυπο της κατάστασης προς το σχολείο ευθύνης μου» (Γράφημα 35 - βλ. και Παράρτημα 2.6.1., Πίνακας 38, σελ.166). Αντιθέτως, ένα σχεδόν ισάριθμο ποσοστό ερωτηθέντων -33.59% και 29.77%- δήλωσαν στις προαναφερθείσες δηλώσεις ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ.

Γράφημα 34.

Σχήμα 27. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα αδυναμία να διακρίνω τις πιθανές απρόοπτες επιπλοκές της πανδημικής κατάστασης προς το σχολείο ευθύνης μου

Γράφημα 35.

Σχήμα 24. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα ανικανότητα να προβλέψω τον αντίκτυπο της κατάστασης προς το σχολείο ευθύνης μου

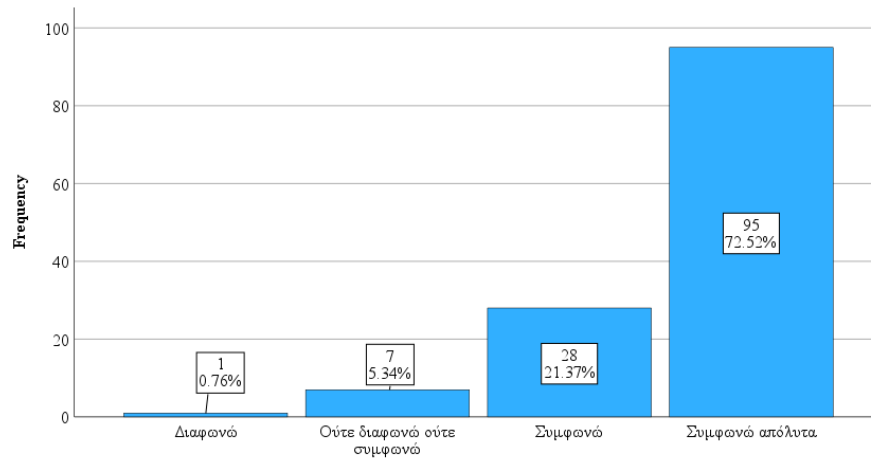
Όσον αφορά, δε, τον τρόπο διαχείρισης των νέων πρωτόγνωρων καταστάσεων δύο συνεντευξιαζόμενοι/ες αναφέρουν:

«...τον 1^ο χρόνο της πανδημίας ήμασταν όλοι σε θολά νερά και δεν ξέραμε ακριβώς τι πρέπει να κάνουμε, και τι επιτρέπεται και δεν επιτρέπεται, το ψάχναμε μόνοι μας» (Σ1)

« ... τον πανικό και την άγνοια που υπήρχε για αυτή τη νέα... εε.. για αυτό το νέο σύστημα που έπρεπε να εφαρμοστούν στα σχολεία...» (Σ8)

Σε ενίσχυση αυτών, το 93,89% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι *«Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αντιμετώπισα νέες καταστάσεις μη προσδιορισμένες από παλιά πρότυπα, αναφορικά με το σχολείο ευθύνης μου»* (Γράφημα 36 - βλ. και Παράρτημα 2.5.2.4., Πίνακας 36, σελ.163).

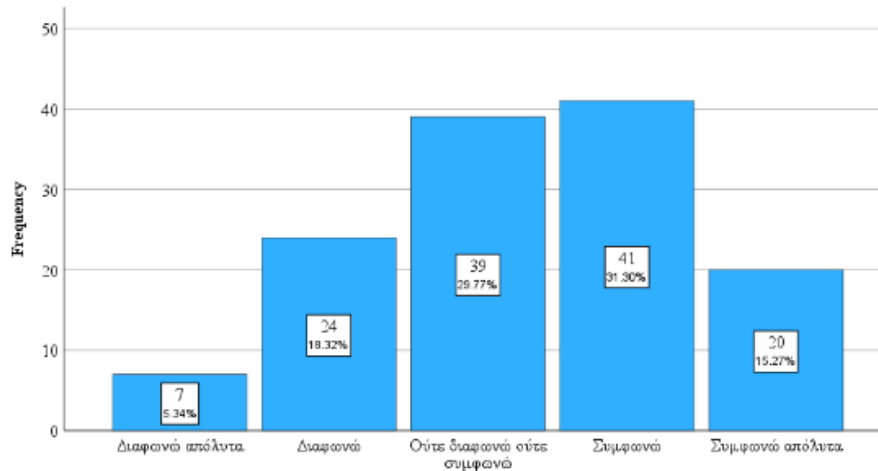
Γράφημα 36.

Σχήμα 1. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αντιμετώπισα νέες καταστάσεις μη προσδιορισμένες από παλιά πρότυπα, αναφορικά με το σχολείο ευθύνης μου

Σε αντίθεση, όμως, με τα προαναφερθέντα, το 46,57% των ερωτηθέντων δήλωσε απόλυτη συμφωνία και/ή συμφωνία στη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να αντιμετωπίσω οποιαδήποτε νέα κατάσταση εφαρμόζοντας παλιές εμπειρίες και καλές πρακτικές.» (Γράφημα 37 - βλ. και Παράρτημα 2.5.2.5., Πίνακας 37, σελ.165).

Γράφημα 37.

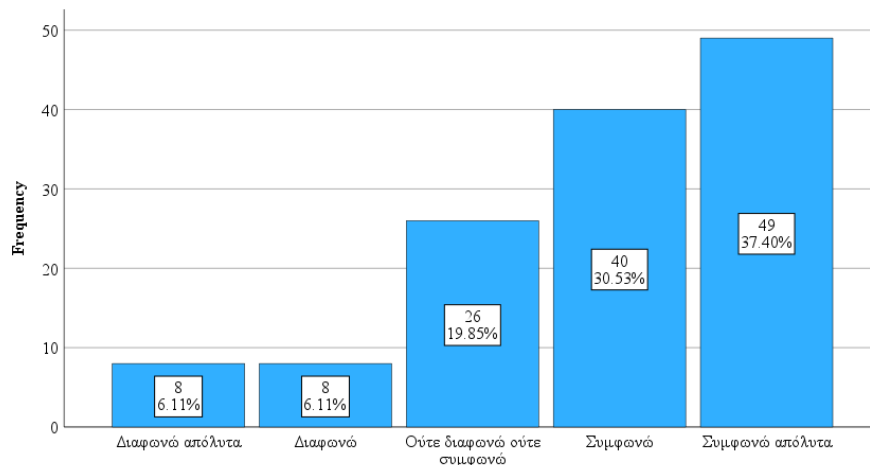
Σχήμα 2. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να αντιμετωπίσω οποιαδήποτε νέα κατάσταση εφαρμόζοντας παλιές εμπειρίες και καλές πρακτικές

Αναφορικά, δε, με την επίδειξη ή μη αυτονομίας από μέρους των προϊσταμένων νηπιαγωγών το 67,93% του δείγματος επισκόπησης, δήλωσε ότι συμφωνεί απόλυτα και/ή

συμφωνεί με τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ανέμενα κεντρικές, από το ΥΠΑΙΘ, το ΙΕΠ, την Διεύθυνση Εκπαίδευσης, το ΠΕΚΕΣ κ.ά., βήμα προς βήμα οδηγίες και πρακτικές διαχείρισης της κατάστασης» (Γράφημα 38 - βλ. και Παράρτημα 2.8.3., Πίνακας 50, σελ.185). Σε συμφωνία, μάλιστα, βρίσκεται και η απάντηση μιας προϊσταμένης η οποία ανέφερε:

«εεε ... ξαναλέω ότι ακολουθούσα πιστά όλες τις οδηγίες που είχαν δοθεί από τη διεύθυνση και το υπουργείο ... δηλαδή όταν είχαμε κρούσματα ... εε... έκανα ακριβώς ... υπήρχε το πρωτόκολλο τι ακριβώς θα κάνω ... ήταν σαφέστατο ... θα πάρεις τηλέφωνο εκεί ... θα κάνεις αυτό ... τηρούσαμε τα μέτρα ... αυτά ακριβώς που ... που είχανε δοθεί ... αποστάσεις ... αυτά ... (δεν ακούγεται καλά)... ενημέρωση των γονέων... ενημέρωση των μαθητών ... όπως ήταν το πρωτόκολλο ακριβώς, ακολουθούσαμε τα πάντα ...» (Σ6).

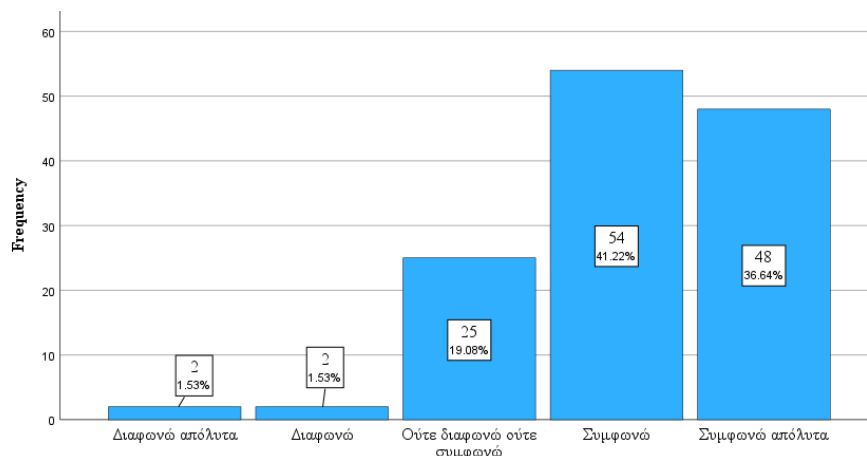
Γράφημα 38.

Σχήμα 3. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ανέμενα κεντρική, από το ΥΠΑΙΘ, το ΙΕΠ, την Διεύθυνση Εκπαίδευσης, το ΠΕΚΕΣ κ.ά., βήμα προς βήμα οδηγίες και πρακτικές διαχείρισης της κατάστασης

Παράλληλα, όμως, το 77,86% των ερωτηθέντων στην έρευνα επισκόπησης, δήλωσε ότι συμφωνεί απόλυτα και/ή συμφωνεί με τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έλαβα αυτόνομα, γρήγορες αποφάσεις και πρωτοβουλίες, με βάση τις εκάστοτε συνθήκες και ανάγκες των μελών του σχολείου ευθύνης μου» (Γράφημα 39 - βλ. και Παράρτημα 2.8.4., Πίνακας 51, σελ.186).

Γράφημα 39.

Σχήμα 4. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έλαβα αυτόνομο, γρήγορες αποφάσεις και πρωτοβουλίες, με βάση τις εκάστοτε συνθήκες και ανάγκες των μελών του σχολείου ευθύνης μου

Σε παρόμοια, επίσης, ερώτηση στις συνεντεύξεις κάποιου/ες εκ των συνεντευξιζόμενων ανέφεραν επίδειξη αυτονομίας και/ή μερικής αυτονομίας, κυρίως, όσον αφορά την τηλεκπαίδευση και/ή την τήρηση των μέτρων προστασίας. Για παράδειγμα αναφέρουν:

«... Τώρα έδωσα περισσότερη βάση στα παιδιά. Να είναι πιο καλά αυτά, να περνάνε καλά. Να έχουνε διάθεση να μπορούνε να συμμετέχουνε. Δεν τους πίεσα για τις μάσκες, δεν ... κάποιες φορές τους φόβησα λίγο .. θα ρθει κανείς... αλλά για ελάχιστο χρόνο έτσι για να χούμε να λέμε όχι γιατί φοβόμουνα και ... για την πανδημία...» (Σ4)

«... εεμμμ ... εντάξει οι οδηγίες ήταν οδηγίες ... από κει και πέρα πως θα εφαρμοστούνε οι οδηγίες ήταν ένα πάρα πολύ μεγάλο πρόβλημα γιατί ... έπρεπε να ... να λάβουμε υπόψη μας πρώτα πρώτα όχι μόνο τις ανάγκες των παιδιών ... αλλάαα μμμ ... και αν μπορούσαν να ανταποκριθούνε τα παιδιά σε αυτό που ζητούσε το Υπουργείο ... γιατί μπορεί τα παιδιά να είχανε διάθεση αλλά οι γονείς να μην ήτανε στο σπίτι ... μπορεί τα παιδιά να διέθεταν ταμπλετ ή συσκευές αλλά οι γονείς να μην ήξεραν να λειτουργήσουνε τις συσκευές ... άρα λοιπόν και αυτό ... ήταν ... ένα μεγάλο πρόβλημα. Λάβαμε υπόψη βέβαια τις οδηγίες του Υπουργείου αλλά από κει και πέρα και τις ανάγκες των μαθητών ... και τις ανάγκες των γονιών ... έτσι προσαρμόσαμε ... προσαρμόσαμε την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ανάλογα με την ηλικία και με τις ανάγκες των ... των γονιών ... κάναμε και εμείς κάποιες υποχωρήσεις οι γονείς

πάρα πολλές υποχωρήσεις έτσι ώστε να προσαρμόσουμε το πρόγραμμα ανάλογα με τις ανάγκες.» (Σ9)

«... Σας είπα επειδή στην κοινωνία μου δεν υπήρχαν κρούσματα ενεργά καθόλου όσο και (κακή σύνδεση) και τα δύο χρόνια ε! δεν υπήρχε κανένα κρούσμα ε! (κακή σύνδεση) να 'θελα να πάρω κάποιο μέτρο και αυτά τα μέτρα του Υπουργείου τα ακολούθησα εν μέρει τα ακολούθησα π.χ. την εντολή να κλείσουν τα σχολεία και να κάνουμε την τηλεκπαίδευση αυτό το ακολούθησα, χρήση αντισηπτικού την ακολούθησα, την ακολουθώ και τώρα, χρήση μάσκας δεν την ακολούθησα, γιατί στην κοινωνία έξω δεν κυκλοφορούσαμε με μάσκες (κακή σύνδεση) φέτος για παράδειγμα άμα βγει μια τέτοια οδηγία που είναι μεγαλύτερο το σχολείο και έχει πιο πολύ κόσμο και τα λοιπά φυσικά και θα την ακολουθήσω αυτό λέω.» (Σ2)

Από τις προαναφερθείσες, μάλιστα, δηλώσεις φαίνεται ότι τα χρόνια εμπειρίας δεν σχετίζονται θετικά με την επίδειξη ή μη αυτονομίας. Για παράδειγμα, ο Σ2 δήλωσε μόνο 2 χρόνια προϋπηρεσίας ως προϊστάμενος, ενώ, ανέδειξε μέσω των δηλώσεων του μερική αυτονομία. Παράλληλα, η Σ6 δήλωσε 20+ χρόνια προϋπηρεσίας ως προϊσταμένη και μέσω των δηλώσεων της φαίνεται να ανέμενε κεντρικές από το Υπουργείο αποφάσεις.

Πράγματι, παρόλο που στην εν λόγω έρευνα αναμένονταν οι έχοντες μεγαλύτερη εμπειρία ως προϊστάμενοι/προϊσταμένες να επιδείκνυαν μεγαλύτερη αυτονομία, ευελιξία και προσαρμοστικότητα από τους μη έχοντες (2^η ερευνητική υπόθεση), η συγκεκριμένη υπόθεση δεν επιβεβαιώθηκε. Πιο συγκεκριμένα, δεν παρατηρήθηκε στατιστικά σημαντική εξάρτηση μεταξύ των μεταβλητών ΕΤΗ_ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ_ΠΡΟΙΣΤ και ΑΣΑΦΕΙΑ_4, η οποία αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έλαβα αυτόνομα, γρήγορες αποφάσεις και πρωτοβουλίες, με βάση τις εκάστοτε συνθήκες και ανάγκες των μελών του σχολείου ευθύνης μου». (Πίνακας 5 - βλ. και Παράρτημα 2.9.2., Σχήμα 37, σελ.195). Συνεπώς, βάσει του ελέγχου X^2 , φαίνεται ότι τα έτη εμπειρίας ως προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγείου ΔΕΝ επηρεάζουν τον βαθμό αυτονομίας, ευελιξίας και προσαρμοστικότητας που επιδεικνύαν.

Πίνακας 8.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	24.316 ^a	16	.083
Likelihood Ratio	27.515	16	.036
Linear-by-Linear Association	.302	1	.583
N of Valid Cases	131		

a. 16 cells (64.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .14.

Όσον αφορά, τέλος, τον χρόνο ανταπόκρισης των προϊσταμένων νηπιαγωγών προς τις καταστάσεις που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν, εξαιτίας της πανδημίας (3^η ερευνητική υπόθεση), παρόλο που, ο αριθμός των συμμετεχόντων ανδρών δεν επιτρέπει, και πάλι, την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων τα αποτελέσματα, από την άλλη παρουσιάζουν ενδιαφέρον. Αναλυτικότερα, οι προϊστάμενοι/ες νηπιαγωγείου αναφέρουν αμεσότητα, εγρήγορση και αποφασιστικότητα ως προς τη λήψη αποφάσεων ανεξάρτητα από το φύλο τους. Ενδιαφέρον, για παράδειγμα, αποτελεί ότι στις δηλώσεις τους, λάμβαναν υπόψη τους το συγκείμενο-περιεχόμενο της κατάστασης:

«... Ανταποκρίθηκα άμεσα σε αυτό που έδωσαν σαν εντολές σαν οδηγίες... Εντάξει από την στιγμή που δεν ζητούσανε πολύ εξειδικευμένα πράγματα ήμουν σε θέση εύκολα και άμεσα να ανταποκριθώ σε ότι ζητούσε και το Υπουργείο και προσωπικά για να προστατέψω την τάξη μου και εμένα από την πανδημία από τον ιό... εάν όμως τώρα ήταν κάποιο πιο δύσκολο λογισμικό που δεν μπορούσα να το χρησιμοποιήσω χρειαζόμουν χρόνο να το μάθω ή θέλανε κάποια υλικά που ήταν σε έλλειψη δεδομένου ότι σε αυτά τα νησιά είναι δύσκολη η πρόσβαση το χειμώνα τότε ίσως να μην ανταποκρινόμουν τόσο άμεσα» (Σ2-άνδρας)

«Χρόνο ανταπόκρισης ε; Μέτριο, μερικές φορές αργό, εεε ... α.... στ.. στην αρχή... όχι πάντα, όμως, δηλαδή κάποιες φορές αργό, κάποιες φορές μέτριο και κάποιες φορές εμ ... μ .. εε ... άμεσο, δηλαδή ήταν καινούριες οι καταστάσεις και κάθε φορά ήταν διαφορετικά.» (Σ9-γυναίκα)

«... ε ... νομίζω ότι η ανταπόκριση του σχολείου ήταν άμεση ... σε αυτό βοήθησε και η διάθεση που υπήρχε από τους συναδέλφους ... βοήθησε βέβαια σε πολύ μεγάλο βαθμό ... ε ... εμ ... η ... η κοινωνικοοικονομική κατάσταση της μεγαλύτερης μερίδας των ... των γονέων των μαθητών μας ...» (Σ10-γυναίκα)

Από την άλλη, κάποιοι/ες εκ των συνεντευξιζόμενων προϊσταμένων απέδωσαν την αμεσότητά τους ως μη έχοντες/έχουσες άλλη επιλογή:

«... εεε αναγκαστικά έπρεπε να ανταποκριθούμε ... ε ... άμεσα σε όλα αυτά τα καινούργια δεδομένα ... ε ... διότι αλλάζανε τα πράγματα και έπρεπε και εμείς να είμαστε συνεπείς σε ότι αφορούσε το κο... το δικό μας κομμάτι.» (Σ11-γυναίκα)

«... εεεε ... εκ των πραγμάτων ... ήταν πολύ άμεσος γιατί δεν είχαμε και περιθώρια να ... να κωλυσιεργούμε». (Σ8-άνδρας)

Κεφάλαιο 7: Συμπεράσματα-Συζήτηση

Σκοπός της παρούσας μεικτής πιλοτικής έρευνας ήταν να διερευνήσει, αναδρομικά, τις απόψεις των προϊσταμένων νηπιαγωγών αναφορικά με τον ρόλο τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας υπό το πρίσμα της αστάθειας, της αβεβαιότητας, της πολυπλοκότητας και της ασάφειας (VUCA ηγεσία). Αναλυτικότερα, μία έρευνα επισκόπησης και μία ποιοτική έρευνα ημιδομημένων συνεντεύξεων διεξήχθησαν, έτσι ώστε να διερευνηθεί εάν και κατά πόσο τα VUCA περιβάλλοντα λειτούργησαν εμπλουτιστικά και επανορθωτικά ή επέφεραν οργανωτικές προκλήσεις, νέες προτεραιότητες και/ή επιπρόσθετα εμπόδια στον ρόλο των προϊσταμένων νηπιαγωγών της Ελλάδας.

Στην εν λόγω έρευνα, το παραγόμενο υλικό των συνεντεύξεων λειτούργησε υποστηρικτικά και ενισχυτικά του ερωτηματολογίου επισκόπησης. Συγκεκριμένα, τα αποσπάσματα των ημιδομημένων συνεντεύξεων παρείχαν επιπρόσθετες σημαντικές πληροφορίες, ειδικότερα αναφορικά, με τις επιρροές που έλαβαν ο διττός ρόλος και οι σχέσεις των προϊσταμένων νηπιαγωγών κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Επιπλέον, παρείχαν μέσα από τις απόψεις, πεποιθήσεις, ερμηνείες και εμπειρίες των προϊσταμένων νηπιαγωγών, την ανάδειξη των επιλεχθέντων -κατά περίπτωση- τρόπων διαχείρισης των προκυπτουσών από την πανδημία καταστάσεων.

Αναλυτικότερα, όσον αφορά το ερευνητικό ερώτημα *«Τι είδους επιρροές έλαβε ο ρόλος των προϊσταμένων νηπιαγωγών κατά τη διάρκεια της πανδημίας, με βάση σημαντικά κριτήρια της αστάθειας, της αβεβαιότητας, της πολυπλοκότητας και της ασάφειας που έφερε το νηπιαγωγείο λόγω της πανδημίας;»* οι συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενοι/αμένες νηπιαγωγοί ανέδειξαν σε συμφωνία και με τη σχετική βιβλιογραφία (Johansen, 2007· Johnson, 2020· OECD, 2020d· Reuge et al., 2021), ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης τους, και συνάμα και ο ρόλος τους, κατά τη διάρκεια της πανδημίας έφερε χαρακτηριστικά ενός VUCA περιβάλλοντος. Πιο συγκεκριμένα, οι συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενοι/αμένες νηπιαγωγοί ανέδειξαν ότι η πανδημία του κορωνοϊού δεν αποτέλεσε απλά πηγή ανησυχίας για την υγεία. Η, μεν, πλειοψηφία των ερωτηθέντων 89,32%, στην έρευνα επισκόπησης ανέφεραν την ύπαρξη συχνών, απρόβλεπτων, έντονων κτλ. αλλαγών, ενώ, οι συμμετέχοντες/ουσες, στη συνέντευξη, θεώρησαν ότι η πανδημία αποτέλεσε μία κατάσταση με κοινωνικό, οικονομικό, ψυχοσυναισθηματικό, οργανωτικό και παιδαγωγικό αντίκτυπο προς τα ελληνικά νηπιαγωγεία και τα μέλη αυτών:

«είναι πραγματικά κρίμα σε τέτοια μικρά μέρη να παίρνουν τις ίδιες αποφάσεις που θα παίρνανε σε μεγάλες πόλεις που έχουνε πρόβλημα... κάποια πράγματα που θεωρούμε αυτονόητα στην Ελλάδα στην Ηπειρωτική Ελλάδα ε! Σε απομακρυσμένα μέρη σε απομακρυσμένα νησιά του Αιγαίου ... κάποια πράγματα που θεωρούνται αυτονόητα κάπου αλλού εδώ δεν είναι αυτονόητα αυτό θα πρέπει να ληφθεί υπόψη από όλους» (Σ2)

«ε ... καταστάσεις όπως προανέφερα που ήτανε αγχώδεις και δύσκολες και στενάχωρες...» (Σ11)

«ε ... για αυτό το νέο σύστημα που έπρεπε να εφαρμοστούν στα σχολεία...» (Σ8)

«... ήταν και για τους εκπαιδευτικούς κάτι πρωτόγνωρο...» (Σ10)

Οι προαναφερθείσες δηλώσεις, σε συνδυασμό με τα ευρήματα της επισκόπησης επιβεβαιώνουν και ενισχύουν την ύπαρξη σύγχυσης (Johansen & Euchner, 2013), των πολύπλοκων αλληλένδετων συνεπειών (Barber,1992), των «αβέβαιων και κρυφών απειλών» (Bennett & Lemoine, 2014), των απρόβλεπτων καταστάσεων (Roderick, 1998), κτλ.. Πτυχών, δηλαδή, που χαρακτηρίζουν τα VUCA περιβάλλοντα, και απαιτούν μια VUCA ηγεσία (Barber 1992· Johansen & Euchner, 2013).

Επιπροσθέτως, οι συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενοι/άμενες νηπιαγωγοί στην έρευνα, ανέδειξαν, ότι η πανδημία επέφερε οργανωτικές προκλήσεις, δημιούργησε νέες προτεραιότητες και έφερε στο προσκήνιο επιπρόσθετα προβλήματα αναφορικά με τον διττό τους ρόλο. Όσον αφορά τις οργανωτικές προκλήσεις, αυτές αφορούσαν αύξηση (93,89%) των ευθυνών που προέκυψαν από τον ρόλο τους. Αναλυτικότερα, κλήθηκαν να τηρήσουν και εφαρμόσουν τις αυξημένες οδηγίες, δρώντας άμεσα σε περίπτωση νόσησης και διασφαλίζοντας, παράλληλα, την εύρυθμη λειτουργία του υβριδικού πλέον νηπιαγωγείου τους.

Χαρακτηριστικές, δε, του προαναφερθέντος αποτελούν οι αναφορές δύο συνεντευξιαζόμενων, σύμφωνα με τις οποίες οι οδηγίες του ΥΠΑΙΘ

«ερχότανε σαν ριπές πολυβόλου» (Σ4),

ενώ σε ύπαρξη κρούσματος...

« ... ήμασταν το πρώτο σχολείο ... που είχαμε κρούσμα οπότεεε εεε... τότε είχε κλείσει το σχολείο αλλά δεν παρουσιάστηκαν άλλα κρούσματα ... και μου είχαν δώσει και τα εύσημα

ότι μπράβο ότι ... τηρούσατε τους κανόνες ... εφόσον δεν παρουσιάστηκε άλλο κρούσμα ...»
(Σ6),

...καλούνταν να επιδείξουν εγρήγορση, ετοιμότητα και συνάμα να λογοδοτήσουν. Ευρήματα, τα οποία συνάδουν με τη σχετική βιβλιογραφία και έρευνα (AITSL, 2020· Garikipati & Kambhampati, 2021· Μαξούρης, 2021· Thornton, 2021), και στις οποίες αναφέρεται αμεσότητα και αποφασιστικότητα αναφορικά με το κλείσιμο και την επανέναρξη των εκάστοτε οργανισμών. Από την άλλη, όμως, η σχετική πλειοψηφία (36,08%) των ερωτηθέντων στην έρευνα επισκόπησης, ανέφερε ανικανότητα πρόβλεψης του αντίκτυπου της πανδημίας προς το σχολείο ευθύνης του (βλ. Παράρτημα 2.6.1., Πίνακας 38 & Σχήμα 24, σελ.166-167), ευρήματα τα οποία έρχονται σε συμφωνία με σχετικές μελέτες (Bennett & Lemoine, 2014· Kok et. al., 2019). Ωστόσο, ένα περίπου ισάξιο ποσοστό (33,15%) ένιωσε ικανό πρόβλεψης του αντίκτυπου, το οποίο μπορεί να υποδηλώνει ενόραση, διορατικότητα, κτλ. (Codreanu, 2016· Johansen, 2007), και ένα σχεδόν ισάξιο ποσοστό (29,77%) ερωτηθέντων στάθηκε ουδέτερο, το οποίο ενδέχεται να υποδηλώνει μία ορθολογική θεώρηση της δήλωσης στην οποία να εμπεριέχεται η συνάρτηση του «εξαρτάται» (Codreanu, 2016· Murthy, 2014· Rimita, 2019).

Παρόμοια, διαφορούμενα, αποτελέσματα αναδείχθηκαν, επίσης, αναφορικά με τη δυνατότητα ή μη διάκρισης τυχόν απρόβλεπτων και απρόοπτων επιπλοκών (βλ. Παράρτημα 2.7.1., Πίνακας 41 & Σχήμα 27, σελ.171-172). Συγκεκριμένα, η πλειοψηφία (38,93%) των ερωτηθέντων ανέφερε αδυναμία διάκρισης αυτών, εύρημα το οποίο έρχεται σε συμφωνία με τη σχετική βιβλιογραφία όπου γίνεται αναφορά της αλληλοσύνδεσης, αλλά και, της πολυπλοκότητας που χαρακτηρίζει τα VUCA περιβάλλοντα (Bennett & Lemoine, 2014· Johansen & Euchner, 2013· Murthy, 2014). Επιπλέον, το εν λόγω εύρημα ενισχύει την αναφορά των Heinonen et. al. (2017) περί κινδύνου παρερμηνεύσης των ενδείξεων. Από την άλλη, το γεγονός ότι το 27,48% των ερωτηθέντων ανέφερε απόλυτη διαφωνία και/ή διαφωνία ενδέχεται να υποδηλώνει εννοιακές ικανότητες του εκάστοτε προϊστάμενου/αμένης νηπιαγωγείου (Codreanu, 2016· Johansen, 2007).

Μία επιπλέον οργανωτική πρόκληση τόσο για τους/τις ερωτηθέντες στην έρευνα επισκόπησης (81,68%), όσο και για κάποιους/ες συμμετέχοντες/ουσες στη συνέντευξη αποτέλεσε, το γεγονός ότι, μέρος των ευθυνών τους, κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήταν η φροντίδα και η ευημερία των μελών του νηπιαγωγείου ευθύνης τους. Το εν λόγω εύρημα βρίσκεται σε συμφωνία με αρκετές σχετικές έρευνες (Hatami et. al., 2020· Logan, McFarland, Cumming, & Wong, 2021·

McLeod & Dulsky, 2021· Παπαγγελουπούλου, 2022· Sergent & Stajkovic, 2020· Sum, 2022· Thornton, 2021), στις οποίες η εκάστοτε ηγεσία κλήθηκε κατά την πανδημία να επιδείξει φροντίδα, ενδιαφέρον, καθοδήγηση, κτλ.

Από την άλλη, η πανδημία φαίνεται να λειτούργησε εμπλουτιστικά και επανορθωτικά, αναφορικά με συγκεκριμένες πτυχές του ρόλου των προϊσταμένων νηπιαγωγείου. Πιο συγκεκριμένα, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων ανέφερε ότι λειτούργησε με ενσυναίσθηση (70,23%), και ότι ήταν σε θέση να διατηρήσει τις αξίες (84,73%) και το αίσθημα του «ανήκειν» (80,15%) ακόμη και σε υβριδικό περιβάλλον. Ευρήματα, τα οποία συνάδουν με τη σχετική βιβλιογραφία (Barber 1992· Kok et. al., 2019), βάσει της οποίας αναφέρεται ότι μέρος των ευθυνών των ηγετών/ηγέτιδων είναι η προσπάθεια διατήρησης της σχολικής κουλτούρας. Τα ευρήματα αναφορικά με την ικανότητα επίδειξης ενσυναίσθησης, τη διατήρηση αξιών, κτλ., έρχονται, επίσης, σε συμφωνία με άλλες μελέτες (Andreu, 2022· Garikipati & Kambhampati, 2021· Sergent & Stajkovic, 2020· Sum, 2022).

Επιπλέον, των προαναφερθέντων, οι προϊστάμενοι/αμένες νηπιαγωγοί που συμμετείχαν στην εν λόγω έρευνα ανέφεραν προκλήσεις, εμπόδια, αλλά και επανορθωτικές επιρροές όσον αφορά το διδακτικό τους ρόλο. Αναλυτικότερα, οι συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα κλήθηκαν να ανταπεξέλθουν άμεσα στις ανάγκες της τηλεκπαίδευσης, και ενώ, διακρίνονταν σύμφωνα με δηλώσεις κάποιων συμμετεχόντων/ουσών (Σ1, Σ4, Σ8-βλ. Παράρτημα 6) από ψηφιακή ανεπάρκεια αλλά και έλλειψη επιθυμίας. Τα εν λόγω ποιοτικά αποτελέσματα, βρίσκονται σε συμφωνία με τα αποτελέσματα σχετικών μελετών (Atiles et. al., 2021· Νικολού, 2021· Μανώλη, 2022, Σιώκου, 2021), όπου καταγράφηκε η ανησυχία των εκπαιδευτικών αναφορικά με τον βαθμό ετοιμότητάς τους προς τις νέες απαιτήσεις εκπαίδευσης, αλλά και των μικρών μαθητών/τριών του νηπιαγωγείου.

Πρόκληση, όχι οργανωτική αλλά σε προσωπικό επίπεδο, αποτέλεσε το αντίκτυπο που έφεραν όσα προαναφέρθηκαν στην προσωπική και κοινωνική ευημερία των ερωτηθέντων στην έρευνα επισκόπησης, αλλά και για κάποιους/ες συνεντευξιαζόμενους/ες (Σ1, Σ8-βλ. Παράρτημα 6). Μάλιστα, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (84,74%) εξέφρασε το αίσθημα ότι εργαζόταν σε ένα αγχωτικό και πιεστικό περιβάλλον, με παρόμοια αναφορά να κάνει και μία συνεντευξιαζόμενη (Σ11). Τα προαναφερθέντα ευρήματα, ενισχύουν τη σχετική βιβλιογραφία και έρευνα (π.χ. Allen et. al., 2020· Conor et. al., 2022· Hatami et. al., 2020· Κωνσταντογιάννη, 2021· Μανώλη, 2022· Μουζακιώτη, 2022· Neelakantan et. al., 2022· Ramos-Pla et. al., 2021), στις οποίες αναδεικνύεται

η αρνητική επιρροή που δύναται να φέρουν τέτοιου τύπου περιβάλλοντα στην ψυχική και συναισθηματική ηρεμία και ευημερία των ηγετών/ηγέτιδων.

Εντούτοις, τα ευρήματα και της επισκόπησης και των συνεντεύξεων, ανέδειξαν τη σημαντική συμβολή στη διαχείριση των εκάστοτε προκλήσεων, απαιτήσεων και προβλημάτων, από τη συμμετοχή τους σε κάποιο τυπικό και/ή άτυπο δίκτυο συνεργασίας. Παρόμοια αποτελέσματα ανέδειξε μεταξύ άλλων και η έρευνα του Sum (2022), στην οποία οι συμμετέχοντες/ουσες σχολικοί ηγέτες/ηγέτιδες ανέφεραν τη σημαντική συμβολή των δικτύων στη διαχείριση της πίεσης, της άγνοιας, του άγνωστου κτλ. Το εν λόγω εύρημα, υποδηλώνει, συνεπώς, ότι το νηπιαγωγείο ως VUCA περιβάλλον κατά τη διάρκεια της πανδημίας, λειτούργησε στην προκειμένη περίπτωση εμπλουτιστικά ως προς τον ρόλο των προϊσταμένων νηπιαγωγών.

Εμπλουτιστικά, επίσης, ανέδειξαν, τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, ότι λειτούργησε το VUCA περιβάλλον του νηπιαγωγείου και όσον αφορά τις σχέσεις των συμμετεχόντων/ουσών προϊσταμένων νηπιαγωγών με τα μέλη του σχολείου ευθύνης τους. Πιο συγκεκριμένα, η πλειοψηφία (87,79%) των ερωτηθέντων ανέφερε ικανότητα διατήρησης της επικοινωνίας με τα μέλη του σχολείου τους, στο οποίο συνέβαλε βάσει των συνεντευξιαζόμενων η καινούρια -για τα μέχρις πρότινος δεδομένα- μορφή επικοινωνίας, αυτή της εξ αποστάσεως επικοινωνίας (π.χ. Σ3, Σ7, Σ10, Σ11, Σ12-βλ. Παράρτημα 6). Επιπλέον, η πλειοψηφία (71,75%) των ερωτηθέντων, όπως επίσης και αρκετοί/ές συνεντευξιαζόμενοι (π.χ. Σ5, Σ9, Σ10, Σ12-βλ. Παράρτημα 6), ανέφεραν θετική επιρροή στη συνεργασία και στη συλλογικότητα με τα μέλη του σχολείου ευθύνης τους, μέσω των οποίων αναδείχθηκε η εμπιστοσύνη, η ποιοτικότερη και τακτικότερη επικοινωνία, κτλ. Τα ευρήματα αυτά, βρίσκονται σε συμφωνία με αρκετές έρευνες (Fernandez & Shaw, 2020· Κωνσταντογιάννη, 2021· Kok et. al., 2019· Μαξούρης, 2021· Μπανίκα, 2021· Netolicky, 2020· Smith & Riley, 2012· Sum, 2022· Thornton, 2021), στις οποίες αναφέρονται συνεργατικές και συλλογικές πρακτικές με ανάδειξη παρεμφερών εκφάνσεων. Ωστόσο, κάποιοι/ες εκ των συνεντευξιαζόμενων νηπιαγωγών ανέφεραν σημαντικές δυσκολίες και εμπόδια στις σχέσεις τους με τους γονείς των μαθητών/τριών, κυρίως όμως, αναφορικά με την τήρηση των εκάστοτε μέτρων προφύλαξης (Σ4,Σ5-βλ. Παράρτημα 6). Παρόμοια, ωστόσο, αποτελέσματα ανέδειξε και η έρευνα της Κωνσταντογιάννη (2021), η οποία αναφέρει συγκρούσεις και ύπαρξη διχασμού μεταξύ των σχολικών ηγετών/ηγέτιδων και των μελών (εκπαιδευτικούς και γονείς) του σχολείου.

Αναφορικά με τις ερευνητικές υποθέσεις της εν λόγω έρευνας, αυτές δεν επιβεβαιώθηκαν. Αναλυτικότερα, η 1^η ερευνητική υπόθεση της παρούσας έρευνας, ήτοι «*οι σχετικά*

επιμορφούμενοι/ες προϊσταμένοι/προϊσταμένες νηπιαγωγοί έχοντας ευκαιρίες επαγγελματικής μάθησης να ήταν σε θέση να ανταποκριθούν καλύτερα στο ρόλο του/της φροντιστή/ίστριας της σχολικής κοινότητας από τους/τις μη έχοντες σχετική επιμόρφωση», δεν επιβεβαιώθηκε και δε συνάδει επομένως, με τα ευρήματα του Sum (2022). Ωστόσο, η προαναφερθείσα μη στατιστικά σημαντική εξάρτηση, δύναται να αιτιολογηθεί, από άλλους εμφανείς και μη παράγοντες, όπως για παράδειγμα οι πρότερες προσωπικές εμπειρίες (Johansen, 2007), η προσωπικότητα του/της ηγέτη/ηγέτιδας (Κωνσταντογιάννη, 2021), ενώ, οι Ramos-Pla et. al. (2021) κάνουν αναφορά ότι δύναται η ίδια η κρίση να αποτέλεσε μια μορφή εκπαίδευσης/επιμόρφωσης.

Επιπλέον, σε αντίθεση με τις έρευνες των Andreu (2022), Garikipati & Kambhampati (2021) και Sergent & Stajkovic (2020), στην παρούσα έρευνα δεν επιβεβαιώθηκε η 4^η ερευνητική υπόθεση βάσει της οποίας αναμένονταν *«οι γυναίκες προϊσταμένες νηπιαγωγείου να επιδείκνυαν περισσότερη ενσυναίσθηση από τους άντρες προϊσταμένους»*. Ειδικότερα, το παραγόμενο υλικό των συνεντεύξεων ανέδειξε -εν μέρει- ότι οι προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγείου επιδείκνυαν ενσυναίσθηση ανεξάρτητα από το φύλο τους, με τους άνδρες (Σ2 & Σ4-βλ. Παράρτημα 6), όμως, να επιδεικνύουν κυρίως ως προς τους μαθητές/ήτριες τους. Τα προαναφερόμενα ευρήματα, ενισχύονται και από σχετικές αναφορές συνεντευξιαζόμενων, στις οποίες, παρατηρείται η εστίαση κατά κύριο λόγο στις ανάγκες των παιδιών, σε βάρος, όμως, κάποιες φορές της τήρησης των μέτρων προστασίας π.χ. απόφαση για μη χρήση μάσκας βάσει της κείμενης νομοθεσίας.

Ωστόσο, τα ευρήματα φαίνεται να υποδηλώνουν πως η οργανωτική αυτή πρόκληση τους/τις οδήγησε στη δημιουργία νέων προτεραιοτήτων, αλλά και συνάμα, σε διαφορετικούς τρόπους διαχείρισης. Πράγματι, τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας ανέδειξαν διφορούμενα αποτελέσματα, και συνεπώς επιπρόσθετα εμπόδια του ρόλου των προϊσταμένων νηπιαγωγών όσον αφορά τη διαχείριση των προκυπτουσών από την πανδημία καταστάσεων. Ειδικότερα, ενώ, η πλειοψηφία (93,89%) των ερωτηθέντων ανέφερε ως παρωχημένες τις παλιές εμπειρίες και πρακτικές στη διαχείριση των νέων προκυπτουσών από την πανδημία καταστάσεων, οι σχεδόν μισοί (46,57%) εκ των ερωτηθέντων ανέφεραν, συγχρόνως, ότι διαχειρίστηκαν τις νέες προκυπτουσες από την πανδημία καταστάσεις βάσει πρότερων εμπειριών και πρακτικών.

Παράλληλα, αναμένονταν στην παρούσα έρευνα η επίδειξη αυτονομίας, και συνάμα ευελιξίας και προσαρμοστικότητας να συσχετίζεται θετικά με τα έτη εμπειρίας, και επιπλέον, να συσχετίζεται θετικά το φύλο των γυναικών με την εγρήγορση και αποφασιστικότητα κατά τη λήψη

αποφάσεων. Αναλυτικότερα, βάσει της 2^{ης} ερευνητικής υπόθεσης αναμένονταν *«οι έχοντες μεγαλύτερη εμπειρία ως προϊστάμενοι/προϊσταμένες να επιδείκνυαν μεγαλύτερη αυτονομία, ευελιξία και προσαρμοστικότητα από τους μη έχοντες»*, και με βάση την 3^η ερευνητική υπόθεση αναμένονταν *«οι γυναίκες προϊσταμένες νηπιαγωγείου να ήταν σε θέση να λάβουν πιο γρήγορες και αποφασιστικές αποφάσεις από ό,τι οι άντρες προϊσταμένοι»*. Παρόλα αυτά, οι εν λόγω υποθέσεις δεν επιβεβαιώθηκαν, και συνεπώς δεν συνάδουν με τις έρευνες του Sum (2022) και των Garikipati & Kambhampati (2021) και Sargent & Stajkovic (2020), αντίστοιχα. Σύμφωνα, μάλιστα, με το παραγόμενο υλικό, οι προϊστάμενοι/αμένες νηπιαγωγοί ανέφεραν αμεσότητα, εγρήγορση και αποφασιστικότητα ως προς τη λήψη αποφάσεων ανεξάρτητα από το φύλο τους (Σ2, Σ9, Σ10-βλ. Παράρτημα 6). Ενδιαφέρον, επίσης, αποτελεί ότι κάποιοι/ες εξ αυτών απέδωσαν την άμεση ανταπόκρισή τους ως κάτι αναγκαστικό (Σ11, Σ8-βλ. Παράρτημα 6).

Το παραγόμενο, όμως, υλικό των συνεντεύξεων δύναται να διασαφηνίσει εν μέρει τα προαναφερθέντα διαφορούμενα αποτελέσματα. Αναλυτικότερα, οι συνεντευξιαζόμενοι/ες προϊστάμενοι/αμένες νηπιαγωγοί αναφέρουν, για παράδειγμα, εστίαση στις ανάγκες των παιδιών έναντι της τήρησης μέτρων (Σ4-βλ. Παράρτημα 6), ή εστίαση στην ψηφιακή ετοιμότητα και/ή πρόγραμμα των γονέων έναντι των οδηγιών για τηλεκπαίδευση (Σ9-βλ. Παράρτημα 6), ή εστίαση και προσαρμογή ανάλογα με τις πεποιθήσεις του κοινωνικού περίγυρου του νηπιαγωγείου αναφορικά με τα προτεινόμενα μέτρα προφύλαξης (Σ2-βλ. Παράρτημα 6), ή ακόμη και αναφορικά με την ύπαρξη ή μη του κορωνοϊού (Σ8-βλ. Παράρτημα 6), κτλ. Οι συνεντεύξεις ενισχύουν, καθώς φαίνεται, την μη ύπαρξη συσχέτισης μεταξύ των προαναφερθέντων μεταβλητών.

Εν συντομία, τα ευρήματα των συνεντεύξεων φαίνεται να υποδηλώνουν, και συνεπώς, επιβεβαιώνουν, την σημαντική συμβολή του συγκείμενου-περιεχομένου αναφορικά με τον τρόπο διαχείρισης ενός VUCA περιβάλλοντος (Barber, 1992· Braun et. al., 2011· Clarke & O'Donoghue, 2013). Πράγματι, τα προαναφερθέντα ευρήματα, συνάδουν -κατά περίπτωση- με σχετικές έρευνες, στις οποίες η σχολική και μη, ηγεσία κλήθηκε να διαχειριστεί κρίσεις VUCA διαστάσεων και έλαβε κατά περίπτωση αυτόνομες και μη αποφάσεις. Συγκεκριμένα, η χρήση πρότερων πρακτικών συνάδει, για παράδειγμα με την έρευνα των Gouëdard et. al. (2020) και των Ramos-Pla et. al. (2021), ενώ, η θεώρηση αυτών ως παρωχημένες συνάδει με σχετικές έρευνες (Hudson et. al., 2020· Sum, 2022) και με τη σχετική βιβλιογραφία (Codreanu, 2016· Rimita, 2019)

Επιπροσθέτως, όμως, κρίνεται σημαντικό στην ερμηνεία των προαναφερθέντων ευρημάτων, να ληφθεί υπόψη ότι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα χαρακτηρίζεται ως συγκεντρωτικό με ελάχιστες αποκεντρωμένες εκ του ανωτέρου διοικητικού οργάνου να εναπόκεινται στα στελέχη των σχολείων (Κουτούζης, 2012· OECD, 2020b· 2020g). Συγκεκριμένα, στο συγκεντρωτικό σύστημα, παρατηρείται όπως αναφέρει ο Μιχόπουλος (1997 όπ. αναφ. στην Αργυροπούλου, 2007), ιεραρχική εξάρτηση και έλεγχος των περιφερειακών οργάνων (π.χ. στελέχη σχολείων) από τα κεντρικά όργανα (π.χ. ΥΠΑΙΘ), χωρίς, να έχουν τα πρώτα την ευχέρεια, να λάβουν σημαντικές για το σχολείο τους, αυτόνομες αποφάσεις. Επιπλέον, παρόλο που τα συγκεντρωτικά συστήματα προωθούν την ενότητα του σκοπού και του τρόπου επίτευξης αυτού, τείνουν, από την άλλη, να ευνοούν την ανάπτυξη της γραφειοκρατίας, και κατά συνέπεια την καθυστέρηση επίλυσης σημαντικών ζητημάτων και/ή προβλημάτων (Αργυροπούλου, 2007). Δεδομένου αυτού, ευνόητο αποτελεί ότι ο συγκεντρωτισμός του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, στάθηκε για τους/τις προϊστάμενους/αμένες νηπιαγωγούς ένα -κατά περίπτωση- επιπρόσθετο εμπόδιο στις προκλήσεις που έφερε το VUCA περιβάλλον του νηπιαγωγείου. Η Μπανίκα (2021), για παράδειγμα, αναφέρει ότι οι σχολικοί ηγέτες/ηγέτιδες στην έρευνά της προσπάθησαν να εφαρμόσουν πιστά όλες τις σχετικές εγκυκλίους του ΥΠΑΙΘ, και συνεπώς φαίνεται να λειτούργησαν μη αυτόνομα.

Εν κατακλείδι, τα ευρήματα της μεικτής αυτής έρευνας επιβεβαιώνουν την άποψη των Johansen (2007) και ο Johnson (2020), οι οποίοι αναφέρουν ότι η πανδημία, και συνάμα, ένα πανδημικό σχολικό περιβάλλον, αποτελεί ένα VUCA περιβάλλον. Υπό την οπτική αυτού, ο διττός ρόλος των συμμετεχόντων/ουσών -στην παρούσα έρευνα- προϊσταμένων νηπιαγωγών, φαίνεται να έφερε τόσο αρνητικές όσο και θετικές επιρροές. Το VUCA περιβάλλον του νηπιαγωγείου λειτούργησε εμπλουτιστικά αλλά και στάθηκε συγχρόνως, ως μία πρόκληση -οργανωτική και προσωπική της σχολικής VUCA ηγεσίας του νηπιαγωγείου. Επιπλέον, τα ευρήματα της έρευνας ανέδειξαν ότι η ικανότητα ανταπόκρισης στον ρόλο του φροντιστή/φροντίστριας δεν εναπόκειται σε επιμορφωτικές γνώσεις του/της εκάστοτε προϊστάμενου/αμένης. Ανέδειξαν, επίσης, ότι η αυτονομία, η ευελιξία και η προσαρμοστικότητα δεν εναπόκειται στην εμπειρία των προϊσταμένων νηπιαγωγών. Τέλος, βάσει των ευρημάτων της παρούσας έρευνας, φαίνεται ότι η εγρήγορση, η ετοιμότητα και η αποφασιστικότητα, καθώς επίσης και η ικανότητα ενσυναίσθησης αποτελεί, έναν ανεξάρτητο του φύλου παράγοντα.

Κεφάλαιο 8: Περιορισμοί της έρευνας και προτάσεις

Η παρούσα έρευνα, δεδομένου ότι αποτέλεσε μία πιλοτική έρευνα εντάσσεται, αναγκαστικά, σε συγκεκριμένους περιορισμούς. Πιο αναλυτικά, η ερευνήτρια αναγνωρίζει ότι, η εν λόγω έρευνα, ως μία πιλοτική έρευνα, φέρει τα μειονεκτήματα της μη γενικευσιμότητας των αποτελεσμάτων και της μεροληψίας, λόγω του μικρού αντιπροσωπευτικού δείγματος και των συμμετεχόντων/ουσών στην έρευνα, της επιλεγείσας δειγματοληπτικής μεθόδου και της επιλεγείσας μεθόδου διανομής ερωτηματολογίου. Επιπλέον, αναγνωρίζεται το γεγονός ότι η ερμηνεία των αποτελεσμάτων φέρουν την προσωπική -της ερευνήτριας- εκτίμηση των ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων.

Παρόλα αυτά, η συμβολή των εν λόγω ευρημάτων θα μπορούσε να θεωρηθεί σημαντική υπό την οπτική της εγκυρότητας και αυθεντικότητας των αποτελεσμάτων καθώς συλλέχθηκαν από προϊστάμενους/αμένες νηπιαγωγούς, οι οποίοι/οποίες βίωσαν το VUCA πανδημικό περιβάλλον του νηπιαγωγείου κατά τη διάρκεια των υπό μελέτη σχολικών ετών. Επίσης, προτέρημα της εν λόγω έρευνας θεωρείται ότι η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε αναδρομικά. Παρόλο που, αναγνωρίζεται στην εν λόγω έρευνα ότι η επιλογή μιας αναδρομικής έρευνας ενδέχεται να φέρει ζητήματα υποκειμενικότητας της ανάκλησης πληροφοριών από την μνήμη των συμμετεχόντων/ουσών προϊστάμενων νηπιαγωγών, παράλληλα, αναγνωρίζεται το προτέρημα που αυτή φέρει. Συγκεκριμένα, θετικό στοιχείο, θεωρείται ότι, οι συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενοι/αμένες νηπιαγωγείου δεν υπόκεινται σε σημαντικό βαθμό στις συναισθηματικές επιρροές του θυμικού που δύνανται να έφεραν στη αντίθετη περίπτωση, καθώς κλήθηκαν να απαντήσουν με μια αναστοχαστική ματιά.

Συνεπώς, τα ευρήματα της παρούσας έρευνας πιθανόν να μπορούσαν να αξιοποιηθούν σε μία μεγαλύτερης εμβέλειας έρευνα τυχαίας δειγματοληψίας, η οποία μελετά τα VUCA σχολικά περιβάλλοντα. Επιπλέον, στην εν λόγω έρευνα συλλέχθηκαν και καταγράφηκαν οι απόψεις των προϊσταμένων νηπιαγωγείου με βάση τους άξονες της αστάθειας, της αβεβαιότητας, της πολυπλοκότητας και της ασάφειας (Bennett & Lemoine, 2014), και με γνώμονα την πανδημία του κορωνοϊού. Παρόλο που, και επίσημα η πανδημία του κορωνοϊού δεν αποτελεί πλέον μία κατάσταση έκτακτης ανάγκης (WHO, 03/ 2023), ωστόσο η πρωτοφανής αναστάτωση που ο Covid-19 επέφερε στην καθημερινότητα των ανθρώπων παγκοσμίως (Aagaard & Earnest, 2021 ·

Sharma et. al., 2021), συνεχίζει να υφίσταται, κατά την εν λόγω καταγραφή, απασχολώντας ειδικούς και κυβερνήσεις για το τι έπεται στη συνέχεια. Πολλές φορές μάλιστα, γίνεται αναφορά περί προσαρμογής στο μετά Covid «νέο φυσιολογικό (new normal)», σε μια προσπάθεια ανάδειξης του μετασχηματισμού που επήλθε σε σημαντικές πτυχές του κόσμου και των ανθρώπων (Asmolov, 2018· Corpuz, 2021 · Raghavan, Demircioglu, & Orazgaliyev, 2021). Επιπροσθέτως, ένα VUCA περιβάλλον ενδέχεται να εμπεριέχει, όπως αναφέρθηκε στο θεωρητικό μέρος της παρούσας έρευνας, αμυδρά αντιληπτά αισιόδοξα μηνύματα, μελλοντικών ευκαιριών και δυνατοτήτων, το οποίο απαιτεί μία πιο ενεργή και ευέλικτη ηγεσία (Bennett & Lemoine, 2014· Eilers et. al., 2022· Johansen, 2007· Johansen & Euchner, 2013).

Ως εκ τούτου, προτείνεται, μελλοντικά, να επεκταθεί η μελέτη, έτσι ώστε, αυτή να διερευνά τις απόψεις των προϊσταμένων νηπιαγωγείου υπό την αισιόδοξη οπτική διαχείρισης των VUCA περιβαλλόντων, ήτοι VUCA (vision, understanding, clarity, agility) Prime (Codreanu, 2016· Johansen, 2007· Kirk, 2013), και εν συνέχεια να συγκριθούν με τα παρόντα ευρήματα. Συμπερασματικά, η προτεινόμενη έρευνα, δύναται να βοηθήσει τη σχολική ηγεσία του νηπιαγωγείου -αλλά και την ελληνική εκπαιδευτική κοινότητα γενικότερα- να συνειδητοποιήσουν ότι η πανδημία του κορωνοϊού προσφέρει ευκαιρίες αλλαγής για τα σχολεία της χώρας, παρά την αντιξοότητα των συνθηκών. Ευκαιρίες, οι οποίες, απαιτούν σωστής «αξιοποίησης» από την ελληνική εκπαιδευτική πολιτική, έτσι ώστε αυτές να προσδώσουν ουσιώδεις και βιώσιμες αλλαγές (Harris, 2020· Zhao, 2020).

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Aagaard, E. M., & Earnest, M. (2021). Educational leadership in the time of a pandemic: Lessons from two institutions. *FASEB BioAdvances*, 3, 182-188. doi: 10.1096/fba.2020-00113
- Allen, R., Jerrim, J., & Sims, S. (2020). *How did the early stages of the COVID-19 pandemic affect teacher wellbeing?* (UCL Centre for Education Policy and Equalizing Opportunities No. 20-15). Retrieved from EconPapers website: <https://EconPapers.repec.org/RePEc:ucl:cepeow:20-15>
- Andreu, N. (2022). *The role of women leadership in community wellness and resilience: Looking through the lens of the COVID-19 crisis*. (Doctoral dissertation Order No. 29208743). Available from ProQuest One Academic. (No 2669075339).
- Αργυροπούλου, Ε. (2007). *Οργάνωση και διοίκηση της προσχολικής εκπαίδευσης*. Αθήνα: Κριτική
- Αργυροπούλου, Ε. (2018). *Οργάνωση, διοίκηση και λειτουργία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης*. Αθήνα: Κριτική
- ASSA Ethics. (n.n.). *Ethical Guidelines for Good Research Practice*. Retrieved from: <https://www.theasa.org/ethics/guidelines.shtml>
- Asmolov, A. G. (2018). Race for the Future. *Russian Education & Society*, 60(5), 381-391. doi: 10.1080/10609393.2018.1495017
- Atiles, J. T., Almodóvar, M., Vargas, A. C., Dias, M. J. A., & Zúñiga León, I. M. (2021). International responses to COVID-19: challenges faced by early childhood professionals. *European Early Childhood Education Research Journal*, 29(1), 66-78. doi: 10.1080/1350293X.2021.1872674
- Australian Institute of Teaching and School Leadership (AITSL). 2020. *Spotlight: The Role of School Leadership in Challenging Times*. Retrieved from: <https://www.aitsl.edu.au/research/spotlights/the-role-of-school-leadership-in-challenging-times>

- Barber, H. F. (1992). Developing Strategic Leadership: The US Army War College Experience. *The Journal of Management Development*, 11(6), 4–12. doi:10.1108/02621719210018208
- Bennett, N., & Lemoine, G. J. (2014). What a difference a word makes: Understanding threats to performance in a VUCA world. *Business Horizons*, 57. doi: 10.2139/ssrn.2406676
- Bennis, W. G., & Nanus, N. (2003). *Leaders: Strategies for Taking Charge*. New York: Harper Business Essentials.
- Borman, G. D., & Boulay, M. (Eds.). (2004). *Summer learning: Research, policies, and programs*. Taylor & Francis Group. Retrieved from: <https://ebookcentral-proquest-com.proxy.eap.gr/lib/eapgr/detail.action?docID=356302#>
- Boulay, M., & McChesney, E. (2021). What will summer look like? summer learning loss and COVID-19 learning gaps. *Children & Libraries*, 19(2), 3-5. doi: 10.5860/cal.19.2.3
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. doi: 10.1191/1478088706qp063oa
- Braun, A., Ball, S. J., Maguire, M., & Hoskins, K. (2011). Taking context seriously: towards explaining policy enactments in the secondary school. *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 32(4), 585-596. doi: 10.1080/01596306.2011.601555
- Bryman, A. (2017). *Μέθοδοι κοινωνικής έρευνας* (μτφ. Π. Σακελλαρίου). Αθήνα: Gutenberg. (έτος έκδοσης πρωτότυπου 2016)
- Burns, T., & Gottschalk, F. (Eds.). (2019). Educating 21st Century Children: Emotional Well-being in the Digital Age. *Educational Research and Innovation*, OECD Publishing, Paris. doi: 10.1787/b7f33425-en
- Clarke, S. R. P., & O'Donoghue, T. A. (Eds.). (2013). *School level leadership in post-conflict societies: The importance of context*. Taylor & Francis Group. Retrieved from: <https://ebookcentral-proquest-com.proxy.eap.gr/lib/eapgr/detail.action?docID=1207510#>
- Codreanu, A. (2016). A vuca action framework for a vuca environment. Leadership challenges and solutions. *Journal of Defense Resources Management Studies*, 7, 31-38. Retrieved

from

https://www.researchgate.net/publication/316967836_A_VUCA_ACTION_FRAMEWORK_FOR_A_VUCA_ENVIRONMENT_LEADERSHIP_CHALLENGES_AND_SOLUTIONS

- Connor, C., De Valliere, N., Warwick, J., Stewart-Brown, S., & Thompson, A. (2022). The COVID Survey: exploring the impact of learning and teaching from home on parent/carers' and teachers' mental health and wellbeing during COVID-19 lockdown. *BMC Public Health*, 22, 889. doi: 10.1186/s12889-022-13305-7
- Cooper, H., Nye, B., Charlton, K., Lindsay, J., & Greathouse, S. (1996). The Effects of Summer Vacation on Achievement Test Scores: A Narrative and Meta-Analytic Review. *Review of Educational Research*, 66(3), 227–268. doi: 10.3102/003465430660032
- Corpuz, J. C. G. (2021). Adapting to the culture of 'new normal': an emerging response to COVID-19. *Journal of Public Health*, 43(2). 344–345. doi: 10.1093/pubmed/fdab057
- Γούβιας, Δ. Σ. & Θεριανός, Κ. Ν. (2014). *Εκπαιδευτική Πολιτική*. Αθήνα: Gutenberg.
- Creswell, J. W. (2009). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. SAGE (3rd edition). Retrieved from: https://www.ucg.ac.me/skladiste/blog_609332/objava_105202/fajlovi/Creswell.pdf
- Creswell, J. W. (2014). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. SAGE (4th edition). Retrieved from: https://fe.unj.ac.id/wp-content/uploads/2019/08/Research-Design_Qualitative-Quantitative-and-Mixed-Methods-Approaches.pdf
- Daniel, S. J. (2020). Education and the COVID-19 pandemic. *Prospects*, 49, 91–96. doi: 10.1007/s11125-020-09464-3
- DeCaprio, D., Gartner, J., McCall, C., J., Burgess, Th., Garcia, K., Kothari, S., & Sayed, Sh. (2020). Building a COVID-19 Vulnerability Index. *Journal of Medical Artificial Intelligence*. doi: 10.21037/jmai-20-47

- Doliopoulou, E. (2017). *Greece – ECEC Workforce Profile*. In *Workforce Profiles in Systems of Early Childhood Education and Care in Europe*, edited by Oberhuemer, P. & Schreyer, I. Retrieved from: www.seepro.eu/English/Country_Reports.htm
- Doucet, A., Netolicky, D., Timmers, K., & Tuscano, F. J. (2020). *Thinking about Pedagogy in an Unfolding Pandemic: An Independent Report on Approaches to Distance Learning during COVID19 School Closures*. Retrieved from: https://www.oitcenterfor.org/sites/default/files/file_publicacion/2020_Research_COVID-19.pdf
- Downey, D. B., von Hippel, P. T., & Broh, B. A. (2004). Are schools the great equalizer? cognitive inequality during the summer months and the school year. *American Sociological Review*, 69(5), 613-635. Retrieved from: <https://www.proquest.com/docview/218794132?parentSessionId=s9euAnXpzZzJGsHOOX02Tz3No9bF9%2BarpXVwQ3dV4jA%3D&pq-origsite=summon&accountid=16059>
- Eilers, K., Peters, Ch., & Leimeister, J. M. (2022). Why the Agile Mindset Matters. *Technological Forecasting and Social Change*, 179 (121650), 1-14. Retrieved from https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4089718#
- Ευαγγέλου, Φ. (Σεπτέμβριος, 2021). Οι απόψεις εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφέρειας Ηπείρου από την εφαρμογή της εξ αποστάσεως – σύγχρονης και ασύγχρονης –εκπαίδευσης την περίοδο του Covid-19. *Open Education -The Journal for Open and Distance Education and Educational Technology*. 17 (2). doi: 10.12681/jode.25427
- Eurosurveillance editorial team (2020). Note from the editors: World Health Organization declares novel coronavirus (2019-nCoV) sixth public health emergency of international concern. *Euro Surveill*. 25(5). doi: 10.2807/1560-7917.ES.2020.25.5.200131e
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή. (10/2020). *Ερωτήσεις & απαντήσεις σχετικά με τον συντονισμό των μέτρων που περιορίζουν την ελεύθερη κυκλοφορία στην Ευρωπαϊκή Ένωση λόγω της πανδημίας του κορονοϊού*. Ανακτήθηκε από: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/qanda_20_1875

- Fancera, S. F. & Saperstein, E. (2021). Preparation, Expectations, and External School Contexts: Navigating the COVID-19 School Closures. *Journal of Organizational & Educational Leadership*, 6(3). Retrieved from: <https://digitalcommons.gardner-webb.edu/joel/vol6/iss3/2>
- Fernandez, A. A., & Shaw, G. P. (2020). Academic Leadership in a Time of Crisis: The Coronavirus and COVID-19. *Journal of Leadership Studies*, 14(1), 39–45. doi: 10.1002/jls.21684
- Ζωονόσος. (2003). Στο Εικονογραφημένο εγκυκλοπαιδικό λεξικό & πλήρες λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας Πάπυρος Larousse (650). Αθήνα: Πάπυρος
- Garikipati, S., & Kambhampati, U. (2021). Leading the Fight Against the Pandemic: Does Gender Really Matter? *Feminist Economics*, 27(1-2), 401-418. doi: 10.1080/13545701.2021.1874614
- Glesne, K. (2017). *Η ποιοτική έρευνα. Οδηγός για νέους επιστήμονες*. (μτφ. Γ. Α. Κουλαουζίδης). Αθήνα: Μεταίχμιο (έτος έκδοσης πρωτότυπου 2016).
- Gouëdard, P., Pont, B., & Viennet, R. (2020). *Education responses to COVID-19: Implementing a way forward*. (OECD Education Working Papers No. 224). OECD Publishing, Paris. doi: 10.1787/8e95f977-en.
- Greenhalgh, T., Jimenez, J. L., Prather, K. A., Tufekci, Z., Fisman, D., & Schooley, R. (2021). Ten scientific reasons in support of airborne transmission of SARS-CoV-2. *Lancet*, 397(10285), 1603–1605. doi: 10.1016/S0140-6736(21)00869-2
- Gurr, D., & Drysdale, L. (2020). Leadership for challenging times. *International Studies in Educational Administration*, 48(1), 24-30. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/342915017_Leadership_for_challenging_times
- Harris, A. (2020). COVID-19 – school leadership in crisis? *Journal of Professional Capital and Community*, 5(3/4), 321-326. doi: 10.1108/JPCC-06-2020-0045
- Harris, A., & Jones, M. (2020). COVID 19 – school leadership in disruptive times. *School Leadership & Management*, 40(4), 243-247, doi: 10.1080/13632434.2020.1811479

- Harris, A., & Jones, M. (2022). Leading during a pandemic – what the evidence tells us. *School Leadership & Management*, 42(2), 105-109, doi: 10.1080/13632434.2022.2064626
- Hatami, H., Sjatil, P. E., & Sneader. K. (2020). *The Toughest Leadership Test*. McKinsey & Company. Retrieved from <https://www.mckinsey.com/featured-insights/leadership/the-toughest-leadership-test>
- Heinonen, S., Karjalainen, J., Ruotsalainen, J., & Steinmüller, K. (2017). Surprise as the new normal: Implications for energy security. *European Journal of Futures Research*, 5(1), 1-13. doi: 10.1007/s40309-017-0117-5
- Hooge, E., & Pont, B. (2020). School leadership in unpredictable times. *Eur J Educ*, 55, 135-138. doi: 10.1111/ejed.12397
- Hudson, L., Mahendrarajah, S., Walton, M., Pascaris, M., J., Melim, S., & Ruttenberg-Rozen, R. (2020). Leadership in Education During COVID-19: Learning and Growing Through a Crisis. *Inaugural Issue - Digital Life and Learning*. 1(1). doi: 10.51357/jdll.v1i1.113
- Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (2014). Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου. Στο πλαίσιο της Πράξης «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών» με κωδικό ΟΠΣ: 295450
- Ίσαρη, Φ. & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική Μεθοδολογία Έρευνας: Εφαρμογές στην ψυχολογία και στην εκπαίδευση*. ΣΕΑΒ, Κάλλιπος.
- Johansen, B. (2007). *Get There Early: Sensing the Future to Compete in the Present*. San Francisco, CA: Berrett-Koehler Publishers.
- Johansen, B., & Euchner, E. (2013). Navigating the VUCA World. *Research-Technology Management*, 56(1), 10-15, doi: 10.5437/08956308X5601003
- Johnson, H., A. (2020). *Strategic management competencies for radical innovation in a volatile, uncertain, complex, and ambiguous (VUCA) world: A systematic review of the evidence* (Doctoral dissertation Order No. 28317379). Available from ProQuest One Academic. (No 2498538203).
- Katella, K. (2021). *Our Pandemic Year- A COVID-19 Timeline*. Retrieved 9 March, 2023 from Yale Medicine website: <https://www.yalemedicine.org/news/covid-timeline>

- Kirk, L. (2013). *Developing Leaders in a VUCA environment*. UNC Renan-Flagler Business School. Retrieved from: <https://www.emergingnleader.com/wp-content/uploads/2013/02/developing-leaders-in-a-vuca-environment.pdf>
- Kok, J., Niemandt, C., Barentsen, J., & Jordaan, B. (2019). *Leading in a VUCA World: Integrating Leadership, Discernment and Spirituality*. Springer Open. Retrieved from: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-319-98884-9>
- Κοινή Υπουργική απόφαση Δ1α/ΓΠ.οικ. 16838/2020. Επιβολή του μέτρου της προσωρινής απαγόρευσης λειτουργίας των βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών, νηπιαγωγείων, σχολικών μονάδων, ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, κέντρων ξένων γλωσσών, φροντιστηρίων και πάσης φύσεως εκπαιδευτικών δομών, φορέων και ιδρυμάτων, δημοσίων και ιδιωτικών, κάθε τύπου και βαθμού της χώρας για το χρονικό διάστημα από 11.3.2020 έως και 24.3.2020. (ΦΕΚ Β' 783/10-03-2020)
- Κοινή Υπουργική Απόφαση Δ1α/ΓΠ.οικ. 24343. Παράταση ισχύος της κοινής απόφασης των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Προστασίας του Πολίτη, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, Υγείας, Πολιτισμού και Αθλητισμού και Εσωτερικών με αριθμό Δ1α/ΓΠ.οικ. 20021/21.3.2020 (Β' 956) έως και τις 10.5.2020.
- Κοινή Υπουργική Απόφαση Δ1α/ΓΠ.οικ. 55339. Λειτουργία των εκπαιδευτικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, εργαστηριακών κέντρων και σχολικών εργαστηρίων, Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης, Μεταλυκειακού έτους – τάξης Μαθητείας ΕΠΑΛ, Κολλεγίων, Κέντρα Διά Βίου Μάθησης, δομών Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ. της Σιβιτανιδείου Δημόσιας Σχολής Τεχνών και Επαγγελμάτων, φροντιστηρίων, κέντρων ξένων γλωσσών, φορέων παροχής εκπαίδευσης και πιστοποίησης δεξιοτήτων, ξενόγλωσσων ινστιτούτων εκπαίδευσης και πάσης φύσεως συναφών δομών, δημοσίων και ιδιωτικών, Δημοσίων Βιβλιοθηκών, της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος και των Γενικών Αρχείων του Κράτους κατά την έναρξη του σχολικού έτους 2020 - 2021 και μέτρα για την αποφυγή διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19 κατά τη λειτουργία τους.

Κοινή Υπουργική Απόφαση Δ1α/Γ.Π.οικ. 55254/09-09-2021. Λειτουργία των εκπαιδευτικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, εργαστηριακών κέντρων και σχολικών εργαστηρίων, Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης, Μεταλυκειακού έτους τάξης Μαθητείας ΕΠΑ.Λ., Κέντρων Διά Βίου Μάθησης, δομών Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. της Σιβιτανιδείου Δημόσιας Σχολής Τεχνών και Επαγγελμάτων, φροντιστηρίων, κέντρων ξένων γλωσσών, φορέων παροχής εκπαίδευσης και πιστοποίησης δεξιοτήτων, ξενόγλωσσων ινστιτούτων εκπαίδευσης και πάσης φύσεως συναφών δομών, Δημοσίων και Ιδιωτικών, Δημοσίων Βιβλιοθηκών, της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος και των Γενικών Αρχείων του Κράτους κατά την έναρξη του σχολικού έτους 2021-2022 και μέτρα για την αποφυγή διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19 κατά τη λειτουργία τους.

Κοινή Υπουργική Απόφαση Δ1α/Γ.Π.οικ.50908/7.9.2022. Λειτουργία των εκπαιδευτικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, εργαστηριακών κέντρων και σχολικών εργαστηρίων, Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης, Μεταλυκειακού έτους – τάξης Μαθητείας ΕΠΑ.Λ., Κέντρων Διά Βίου Μάθησης, δομών Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. της Σιβιτανιδείου Δημόσιας Σχολής Τεχνών και Επαγγελμάτων, φροντιστηρίων, κέντρων ξένων γλωσσών, φορέων παροχής εκπαίδευσης και πιστοποίησης δεξιοτήτων, ξενόγλωσσων ινστιτούτων εκπαίδευσης και πάσης φύσεως συναφών δομών, Δημοσίων και Ιδιωτικών, Δημοσίων Βιβλιοθηκών, της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος και των Γενικών Αρχείων του Κράτους κατά την έναρξη του σχολικού έτους 2022-2023 και μέτρα για την αποφυγή διάδοσης του κορωνοϊού COVID-19 κατά τη λειτουργία τους» (Β' 4695).

Κοινή Υπουργική Απόφαση Δ1α/ΓΠ.οικ. 19240 (ΦΕΚ 2019/2023). Κατάργηση της υπό στοιχεία Δ1α/ΓΠ.οικ.50908/7.9.2022 κοινής υπουργικής απόφασης «Λειτουργία των εκπαιδευτικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, εργαστηριακών κέντρων και σχολικών εργαστηρίων, Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης, Μεταλυκειακού έτους - τάξης Μαθητείας ΕΠΑ.Λ., Κέντρων Διά Βίου Μάθησης, δομών Ε.Ε.Κ. και Δ.Β.Μ. της Σιβιτανιδείου Δημόσιας Σχολής Τεχνών και Επαγγελμάτων, φροντιστηρίων, κέντρων ξένων γλωσσών, φορέων παροχής εκπαίδευσης και πιστοποίησης δεξιοτήτων,

ξενόγλωσσων ινστιτούτων εκπαίδευσης και πάσης φύσεως συναφών δομών, Δημοσίων και Ιδιωτικών, Δημοσίων Βιβλιοθηκών, της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος και των Γενικών Αρχείων του Κράτους κατά την έναρξη του σχολικού έτους 2022-2023 και μέτρα για την αποφυγή διάδοσης του κορωνοϊού COVID- 19 κατά τη λειτουργία τους» (Β' 4695).

Κουτούζης, Μ. (2012). Διοίκηση – Ηγεσία – Αποτελεσματικότητα: Αναζητώντας πεδίο εφαρμογής στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Στο: Καρακατσάνη, Δ. & Παπαδιαμαντάκη, Γ. (Επιμ.), *Σύγχρονα Θέματα Εκπαιδευτικής Πολιτικής*. Αθήνα: Επίκεντρο

Κωνσταντογιάννη, Σ. (2021). *Ηγεσία και Διαχείριση κρίσης στη Πρωτοβάθμια εκπαίδευση εν καιρώ πανδημίας*. (Μεταπτυχιακή διπλωματική, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο). Διαθέσιμο από τη βάση διδακτορικών και διπλωματικών apotheosis του ΕΑΠ (<https://apothesis.eap.gr/handle/repo/53505>)

Logan, H., McFarland, L., Cumming, T., & Wong, S. (2021). Supporting educator well-being during the COVID-19 pandemic: A case study of leadership in early childhood education and care organisations. *Australasian Journal of Early Childhood*, 46(4), 309–321. doi: 10.1177/183693912111040940

Μανώλη, Χ. (2022). *Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και ο αντίκτυπος της εφαρμογής της στους εκπαιδευτικούς*. (Μεταπτυχιακή διπλωματική, Πανεπιστήμιο Πειραιώς). Διαθέσιμο από τη βάση διδακτορικών και διπλωματικών Διώνη (https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/14157/Manoli_20056.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Μαξούρης, Π. (2021). *Σχολική ηγεσία και διαχείριση κρίσεων: Διερεύνηση του αντίκτυπου της πανδημίας COVID-19 στη σχολική πραγματικότητα και τρόποι διαχείρισης από διευθυντές σχολικών μονάδων*. (Μεταπτυχιακή διπλωματική, Πανεπιστήμιο Πειραιώς). Διαθέσιμο από τη βάση διδακτορικών και διπλωματικών Διώνη (<https://dione.lib.unipi.gr/xmlui/handle/unipi/13509>)

Μάρκος, Α. (Αλεξανδρούπολη, 2012). *Οδηγός Ανάλυσης Αξιοπιστίας και Εγκυρότητας Ψυχομετρικών Κλιμάκων με το SPSS*. Ανακτήθηκε από: <http://www.amarkos.gr/courses/notes/mva.pdf>

- Mason, J. (2011). *Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας*. (μτφ. Ε. Δημητριάδου). Αθήνα: Πεδίο (έτος έκδοσης πρωτότυπου 2002)
- McLeod, S., & Dulsky, S. (2021). Resilience, Reorientation, and Reinvention: School Leadership During the Early Months of the COVID-19 Pandemic. *Frontiers in Education*, 6. doi: 10.3389/educ.2021.637075
- Molina-Azorin, J. (2016). Mixed methods research: An opportunity to improve our studies and our research skills. *European Journal of Management and Business Economics*, 25, 37-38. doi: 10.1016/j.redeen.2016.05.001
- Μουζακιώτη, Ε. (2022). *Η επιμόρφωση και η αποτίμηση τής εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στο νηπιαγωγείο εν μέσω πανδημίας Covid-19*. (Μεταπτυχιακή διπλωματική, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας). Διαθέσιμο από τη βάση διδακτορικών και διπλωματικών DSpace: <https://dspace.uowm.gr/xmlui/handle/123456789/2553>
- Μπανίκα, Ε. (2021). *Ο ρόλος του διευθυντή- ηγέτη στη διαμόρφωση σχολικού κλίματος και οι ηγετικές πρακτικές στην ετοιμότητα της σχολικής μονάδας για την αντιμετώπιση κρίσεων. Η περίπτωση της πανδημίας λόγω COVID-19*. (Μεταπτυχιακή διπλωματική, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο). Διαθέσιμο από τη βάση διδακτορικών και διπλωματικών apothesis: <https://apothesis.eap.gr/archive/item/154468>
- Murthy, V. (2014). Learning from praxis: How high-profile winners and losers inform business's extant theories on longevity, environment, and adaptation. *World Journal of Entrepreneurship, Management and Sustainable Development*, 10(1), 33-47. Retrieved from: <https://proxy.eap.gr/login?url=https://www.proquest.com/scholarly-journals/learning-praxis/docview/1469956420/se-2>
- Nandram, S. S., & Bindlish, P. K. (2017). Introduction to VUCA στο *Managing VUCA through integrative self-management. How to Cope with Volatility, Uncertainty, Complexity and Ambiguity in Organizational Behavior*. (p.p. 3-14) Springer. Retrieved from <https://link-springer-com.proxy.eap.gr/book/10.1007/978-3-319-52231-9>

- Neelakantan, M., Kumar, A., Alex, S. M., & Sadana, A. (2022). Steering through the pandemic: narrative analysis of school leader experiences in India. *International Journal of Leadership in Education*, doi: 10.1080/13603124.2022.2045630
- Netolicky, D. M. (2020). School leadership during a pandemic: Navigating tensions. *Journal of Professional Capital and Community*, 5(3), 391-395. doi: 10.1108/JPCCC-05-2020-0017
- Νικολού, Β. (2021). *Απόψεις Νηπιαγωγών για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση (σύγχρονη και ασύγχρονη), κατά την περίοδο της πανδημίας Covid-19.* (Μεταπτυχιακή διπλωματική, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο). Διαθέσιμο από τη βάση διδακτορικών και διπλωματικών apotheosis (<https://apotheosis.eap.gr/archive/item/154442>)
- Νόμος 1566/1985. Δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις. (ΦΕΚ 167/Α/30-09-1985)
- Νόμος 2525/1997, άρθρο 3, παρ. 1. Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων του στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις. (ΦΕΚ 188/Α/ 23-9-1997)
- Νόμος 3518/2006, άρθρο 73, παρ. 1. Αναδιάρθρωση των κλάδων του Ταμείου Συντάξεων Μηχανικών και Εργοληπτικών Δημοσίων Έργων (Τ.Σ.ΜΕ.ΔΕ.) και ρύθμιση άλλων θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας. (ΦΕΚ 272/Α/21-12-2006)
- Νόμος 3699/2008, άρθρο 6, παρ. 1-2. Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. (ΦΕΚ 199/Α/2-10-2008)
- Νόμος 4521/2018, άρθρο 33, παρ. 3. Ίδρυση Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και άλλες διατάξεις. (ΦΕΚ 38/Α/02-03-2018)
- Νόμος 4589/2019, άρθρο 40, παρ. 4. Συνέργειες Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με τα Τ.Ε.Ι. Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας, Παλλημνιακό Ταμείο και άλλες διατάξεις. (ΦΕΚ 13/Α/29-01-2019)
- Νόμος 4823/2021, άρθρο 30, παρ. 2. Αναβάθμιση του σχολείου, ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις. (ΦΕΚ 136/Α/3-08-2021)

- Ντολιοπούλου, Ε. (2006). *Σύγχρονες τάσεις της προσχολικής αγωγής*. Αθήνα: Τυπωθήτω/ Δάρδανος
- NWEA (11 April 2022). *Some Students Lose More Ground When School is Out*. Retrieved from: <https://www.nwea.org/news-center/press-releases/some-students-lose-more-ground-when-school-is-out/>
- OECD (2001). *Education at a Glance 2001: OECD Indicators*, OECD Publishing. Retrieved from: https://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2001_eag-2001-en
- OECD (2020a). *Education Responses to Covid-19: Embracing Digital Learning and Online Collaboration*. Retrieved from: https://oecd.dam-broadcast.com/pm_7379_120_120544-8ksud7oaj2.pdf
- OECD (2020b). *The impact of Covid-19 on education. Insights from education at a glance*. OECD Publishing. Retrieved from: <https://www.oecd.org/education/the-impact-of-covid-19-on-education-insights-education-at-a-glance-2020.pdf>
- OECD (2020c). *TALIS 2018 Results (Volume II): Teachers and School Leaders as Valued Professionals*, TALIS, OECD Publishing, Paris. Retrieved from: <https://www-oecd-ilibrary-org.proxy.eap.gr/docserver/19cf08df-en.pdf?expires=1680965994&id=id&accname=oid055052&checksum=1464BCA288AF F220A5CB3C245CEBDB37>
- OECD (2020d). *Education responses to COVID-19: An implementation strategy toolkit*. (OECD Education Policy Perspectives No. 5). OECD Publishing, Paris, doi: 10.1787/81209b82-en.
- OECD (2020e). *Coronavirus special edition: Back to school*. (Trends Shaping Education Spotlights No. 21). OECD Publishing, Paris. doi: 10.1787/339780fd-en.
- OECD (2020f). *Schooling disrupted, schooling rethought: How the Covid-19 pandemic is changing education*. OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19), OECD Publishing, Paris. doi: 10.1787/68b11faf-en.

- OECD (2020g). *Education Policy outlook: Greece*. Retrieved from: <https://www.oecd.org/education/policy-outlook/country-profile-Greece-2020.pdf>
- OECD (09/2021). *School closure during COVID-19*. Retrieved from: <https://www.oecd.org/coronavirus/en/data-insights/school-closure-during-covid-19>
- OECD (2021). *The State of Global Education: 18 Months into the Pandemic*. OECD Publishing. doi: 10.1787/1a23bb23-en.
- OECD (2022). *Education at a Glance 2022: OECD Indicators*. OECD Publishing, Paris. doi: 10.1787/3197152b-en
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2011). Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου. Στο πλαίσιο της Πράξης «NEO ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο πρόγραμμα σπουδών, στους Άξονες Προτεραιότητας 1, 2, 3 - Οριζόντια Πράξη», με κωδικό MIS 295450
- Παπαγγελοπούλου, Β. (2022). *Σχολική ηγεσία και διαχείριση κρίσεων: διερεύνηση τρόπων διαχείρισης της πανδημίας COVID-19 από τους διευθυντές σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Αχαΐας*. (Μεταπτυχιακή διπλωματική, Πανεπιστήμιο Πατρών). Ανακτήθηκε από: <http://repository.library.teimes.gr/xmlui/handle/123456789/9998>
- Πεντέρη, Ε., Χλαπάνα, Ε., Μέλλιου, Κ., Φιλιππίδη, Α., & Μαρινάτου, Θ. (2021). Πρόγραμμα Σπουδών Προσχολικής Εκπαίδευσης Νηπιαγωγείου. Στο πλαίσιο της Πράξης «Αναβάθμιση των Προγραμμάτων Σπουδών και Δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» " του ΙΕΠ με MIS 5035542.
- Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου (Φ. 42/ 25-2-2020). Κατεπείγοντα μέτρα αποφυγής και περιορισμού της διάδοσης κορωνοϊού.
- Προεδρικό Διάταγμα 79/2017. Οργάνωση και λειτουργία νηπιαγωγείων και δημοτικών σχολείων. (ΦΕΚ 109/Α/1-8-2017).
- Raghavan, A., Demircioglu, M. A., & Orazgaliyev, S. (2021). COVID-19 and the New Normal of Organizations and Employees: An Overview. *Sustainability*, 13(21), 11942. doi: 10.3390/su132111942

- Ramos-Pla, A., Tintoré, M., & del Arco, I. (2021). Leadership in times of crisis. School principals facing COVID-19. *Heliyon*, 7(11), e08443. doi: 10.1016/j.heliyon.2021.e08443
- Reed, D. E. (2018). Resilient educational leaders in turbulent times: Applying the leader resilience profile to assess resiliency in relationship to gender and age. *Periferia*, 10 (2), 119-134. Retrieved from <https://www.redalyc.org/journal/5521/552157626008/html/>
- Reuge, N. et. al. (2021). Education response to COVID 19 pandemic, a special issue proposed by UNICEF: Editorial review. *International Journal of Educational Development*, 87. doi: 10.1016/j.ijedudev.2021.102485
- Rimita, K. N. (2019). *Leader Readiness in a Volatile, Uncertain, Complex, and Ambiguous (VUCA) Business Environment* (Walden Dissertations and Doctoral Studies, 7727). Retrieved from <https://scholarworks.waldenu.edu/dissertations/7727/>
- Roderick, R. M. II (1998). *Strategic Leadership Primer*. PA: U.S. Army War College. Retrieved from: <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA430467.pdf>
- Ρούσος, Π. Λ., & Τσαούσης, Γ. (2011). *Στατιστική στις επιστήμες της συμπεριφοράς με τη χρήση του SPSS*. Αθήνα: Τόπος
- Sergent, K., & Stajkovic, A. D. (2020). Women's leadership is associated with fewer deaths during the COVID-19 crisis: Quantitative and qualitative analyses of United States governors. *Journal of Applied Psychology*, 105(8), 771–783. doi: 10.1037/apl0000577
- Sharma, A., Ahmad Farouk, I., & Lal, S. K. (2021). COVID-19: A Review on the Novel Coronavirus Disease Evolution, Transmission, Detection, Control and Prevention. *Viruses*, 13(2), 202. doi: 10.3390/v13020202
- Shinwell, J., & Defeyter, M. A. (2017). Investigation of Summer Learning Loss in the UK- Implications for Holiday Club Provision. *Frontiers in public health*, 5, 270. doi: 10.3389/fpubh.2017.00270
- Sibusiso, M. B. (2022). Cases of Principal Leadership Responses in a Volatile, Uncertain and Complex School Environment. *IntechOpen*. doi: 10.5772/intechopen.102852

- Singizi, T. (n.n.). *Preschool education Re-Imagined! Uzbekistan Launches Learning passport for preschool education*. Retrieved from UNICEF site: <https://www.unicef.org/eca/stories/preschool-education-re-imagined>
- Σιώκου, Σ. (2021). *Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην προσχολική εκπαίδευση την εποχή της πανδημίας και οι επιπτώσεις της στη λειτουργία των νηπιαγωγείων. Μια εμπειρική μελέτη υπό το πρίσμα της συστημικής θεωρίας*. (Μεταπτυχιακή Διπλωματική, Πανεπιστήμιο Αιγαίου). Διαθέσιμο από τη βάση διδακτορικών και διπλωματικών HELLANICUS (<https://hellanicus.lib.aegean.gr/handle/11610/22622>)
- Smith, L., & Riley, D. (2012). School leadership in times of crisis. *School Leadership & Management*, 32(1), 57-71, doi: 10.1080/13632434.2011.614941
- Sum, N. (2022). School leaders' perceptions of their roles during the pandemic: an Australian case study exploring volatility, uncertainty, complexity and ambiguity (VUCA leadership). *School Leadership & Management*, 42(2), 188-207. doi: 10.1080/13632434.2022.2045268
- Συντακτική ομάδα ertnews.gr . (Φεβρουάριος, 2022). *Δύο χρόνια κορονοϊός στην Ελλάδα: Η πορεία, τα lockdowns, τα μέτρα και η ελπίδα*. Ανακτήθηκε 11 Μαρτίου, 2023 από την ιστοσελίδα της ΕΡΤ: <https://www.ertnews.gr/eidiseis/mono-sto-ertgr/dyo-chronia-koronoios-stin-ellada-i-poreia-ta-lockdowns-ta-metra-kai-i-elpida/>
- Thornton, K. (2021). Leading through COVID-19: New Zealand secondary principals describe their reality. *Educational Management Administration & Leadership*, 49(3), 393-409. doi:10.1177/1741143220985110
- Υ.Π.Ε.Π.Θ. & Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2003). Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών για το Νηπιαγωγείο.
- Υπουργείο Υγείας. (χ.η.). *Η Εθνική Εκστρατεία Εμβολιασμού για την covid-19 ξεκίνησε*. Ανακτήθηκε από: <https://www.moh.gov.gr/articles/health/emboliasmoi-covid-19/8212-ethnikh-ekstrateia-emboliasmoy-gia-thn-covid-19-ksekinhse>
- Υπουργική Απόφαση Φ.353.1.324.105657/Δ1, άρθρο 27-32. Καθορισμός των ειδικότερων καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των προϊσταμένων των περιφερειακών υπηρεσιών

- πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τωνδ ιευθυντών και υποδιευθυντών των σχολικών μονάδων και ΣΕΚ και των συλλόγων των διδασκόντων. (ΦΕΚ 1340/Β/2002)
- Υπουργική Απόφαση Φ.3/898/97657/Γ1/2006. Αριθμός νηπίων ανά Τμήμα στα Νηπιαγωγεία. (ΦΕΚ 1507/Β/13-10-2006)
- Υπουργική Απόφαση 130272/Δ1/2016. Ωρολόγιο Πρόγραμμα Ενιαίου Τύπου Ολοήμερου Νηπιαγωγείου. (ΦΕΚ 2670/Β/26-8-2016)
- Υπουργική Απόφαση Αριθμ. Φ.361.22 /63 /133921 / Ε3. Καθορισμός του χρόνου και της διαδικασίας, υποβολής αιτήσεων και επιλογής των προϊσταμένων νηπιαγωγείων και των προϊσταμένων δημοτικών σχολείων. (ΦΕΚ 2972/Β/07-08-2017)
- Υπουργική Απόφαση 57521/ΓΔ4/ 17-05-2020. Οδηγίες προς Διευθυντές και Εκπαιδευτικούς Δ/θμιας Εκπ/σης για την ταυτόχρονη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Ανακτήθηκε από: <https://www.minedu.gov.gr/koronoios-kentriki>
- UNESCO (2020). *Global monitoring of school closures caused by COVID-19*. Retrieved from: <https://www.unesco.org/en/covid-19/education-response>
- UNESCO (04/2022). *290 million students out of school due to COVID-19: UNESCO releases first global numbers and mobilizes response*. Retrieved from: <https://www.unesco.org/en/articles/290-million-students-out-school-due-covid-19-unesco-releases-first-global-numbers-and-mobilizes>
- UNICEF (03/2021). *COVID-19 and School Closures. One year of education disruption*. Retrieved from: <https://data.unicef.org/resources/one-year-of-covid-19-and-school-closures/>
- UNICEF (09/2021). *Education disrupted: The second year of the COVID-19 pandemic and school closures*. Retrieved from: <https://data.unicef.org/resources/education-disrupted/>
- UNICEF (01/ 2022). *COVID:19 Scale of education loss 'nearly insurmountable', warns UNICEF*. Retrieved from: <https://www.unicef.org/turkiye/en/press-releases/covid19-scale-education-loss-nearly-insurmountable-warns-unicef>
- UNICEF (04/2022). *Preschool education Re-Imagined!* Retrieved from: <https://www.unicef.org/eca/stories/preschool-education-re-imagined>

- Visnjic-Jevtic, A., Varga Nagy, A., et. al. (2021). Policies and practices of early childhood education and care during the COVID-19 pandemic: Perspectives from five countries. *Journal of Childhood, Education & Society*, 2(2), 200–216. doi: 10.37291/2717638X.202122114
- Wang, G., Zhang, Y., Zhao, J., Zhang, J., & Jiang, F. (2020). Mitigate the effects of home confinement on children during the COVID-19 outbreak. *Lancet*, 395 (10228), 945-947. doi: 10.1016/S0140-6736(20)30547-X
- Watts, R., & Pattnaik, J. (2022). Perspectives of Parents and Teachers on the Impact of the COVID-19 Pandemic on Children's Socio-Emotional Well-Being. *Early childhood education journal*, 1–12. doi: 10.1007/s10643-022-01405-3
- WHO-World Health Organization. (n.n.) *Coronavirus disease (COVID-19)*. Retrieved 9/03/2023 from WHO website: https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_1
- WHO-World Health Organization. (February, 2023). *Tracking SARS-CoV-2 variants*. Retrieved 11/03/2023 from WHO website: <https://www.who.int/activities/tracking-SARS-CoV-2-variants>
- WHO-World Health Organization. (March, 2023). *Statement on the fifteenth meeting of the IHR (2005) Emergency Committee on the COVID-19 pandemic*. Retrieved from WHO website: [https://www.who.int/news/item/05-05-2023-statement-on-the-fifteenth-meeting-of-the-international-health-regulations-\(2005\)-emergency-committee-regarding-the-coronavirus-disease-\(covid-19\)-pandemic?adgroupsurvey={adgroupsurvey}&gclid=Cj0KCQjwu-KiBhCsARIsAPztUF3l3NuG2VM0352PvqHFbUof6ZbYlsB_E4eYFFnKnCX_lkLw15pDcBUaApDSEALw_wcB](https://www.who.int/news/item/05-05-2023-statement-on-the-fifteenth-meeting-of-the-international-health-regulations-(2005)-emergency-committee-regarding-the-coronavirus-disease-(covid-19)-pandemic?adgroupsurvey={adgroupsurvey}&gclid=Cj0KCQjwu-KiBhCsARIsAPztUF3l3NuG2VM0352PvqHFbUof6ZbYlsB_E4eYFFnKnCX_lkLw15pDcBUaApDSEALw_wcB)
- Zhao, Y. (2020). COVID-19 as a catalyst for educational change. *Prospects*, 49, 29–33. Retrieved from <https://link.springer.com/article/10.1007/s11125-020-09477-y>

Παράρτημα 1

Εργαλείο ποσοτικής έρευνας

«Διερεύνηση των απόψεων των προϊσταμένων νηπιαγωγών αναφορικά με τον ρόλο τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας: μια πιλοτική έρευνα διερευνώντας την αστάθεια, την αβεβαιότητα, την πολυπλοκότητα και την ασάφεια (VUCA ηγεσία)»

Ενότητα 1 από 6

Αγαπητοί προϊστάμενοι και αγαπητές προϊσταμένες νηπιαγωγοί,

Ονομάζομαι Ζωή Σιδηροπούλου και για τις ανάγκες της διπλωματικής μου εκπονώ μία έρευνα με θέμα « Διερεύνηση των απόψεων των προϊσταμένων νηπιαγωγών αναφορικά με τον ρόλο τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας: μια πιλοτική ποσοτική έρευνα διερευνώντας την αστάθεια, την αβεβαιότητα, την πολυπλοκότητα και την ασάφεια (VUCA ηγεσία)», οι οποίοι/ες κατά τα σχολικά έτη 2020-2021 και/ή 2021-2022 ασκούσαν χρέη διοίκησης. Πιο συγκεκριμένα, σκοπός της έρευνας είναι να διερευνηθεί, εάν τα VUCA περιβάλλοντα λειτουργούν θετικά ή φέρουν επιπρόσθετα εμπόδια στο ρόλο των προϊσταμένων νηπιαγωγών της Ελλάδας.

Η συμμετοχή σας θεωρείται ιδιαίτερος σημαντική και πολύτιμη στην διεξαγωγή της εν λόγω έρευνας. Εφόσον το επιθυμείτε, μπορείτε να συμμετάσχετε μεταβαίνοντας στο ερωτηματολόγιο μέσω του υπερσυνδέσμου (<https://forms.gle/gfDgPXUzE8Yh74wL7>). Σε περίπτωση που επιθυμείτε να αποχωρήσετε πριν την ολοκλήρωση του ερωτηματολογίου έχετε το δικαίωμα να το πράξετε. Η εν λόγω έρευνα ακολουθεί τις αρχές περί ανωνυμίας και προστασίας προσωπικών δεδομένων.

Σε κάθε ερώτημα-δήλωση καλείστε να επιλέξετε την απάντηση που αντιπροσωπεύει την προσωπική σας βούληση και γνώμη. Δεν υπάρχουν σωστές ή λάθος απαντήσεις. Προς διευκόλυνσή σας, δίνονται οδηγίες και αποσαφηνίσεις εννοιών εντός του ερωτηματολογίου.

Σας ευχαριστούμε πολύ για τη συμμετοχή σας!

Με εκτίμηση,

Ζωή Σιδηροπούλου

Ενότητα 2 από 6

Σας ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας στην έρευνά μας. Η γνώμη σας είναι πολύ σημαντική για εμάς λόγω της ιδιότητάς σας ως **προϊστάμενοι και προϊσταμένες νηπιαγωγοί γενικής αγωγής** κατά τη διάρκεια της πανδημίας τα δύο προηγούμενα σχολικά έτη (2020-2021 και/ή 2021-2022). Οι απαντήσεις σας θα μας βοηθήσουν να αναδείξουμε σημαντικές πτυχές του ρόλου σας υπό το πρίσμα των VUCA περιβαλλόντων και της VUCA ηγεσίας. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου θα διαρκέσει περίπου 10-15 λεπτά. Θα τηρηθεί ανωνυμία όσον αφορά τα προσωπικά σας στοιχεία.

Ενότητα 3 από 6

Δημογραφικά Στοιχεία - Γενικές πληροφορίες

Επιλέξτε την απάντηση που σας αντιπροσωπεύει την παρούσα στιγμή. Μπορείτε να επιλέξετε μόνο μία απάντηση. Οι πληροφορίες που μας παρέχετε θα παραμείνουν ανώνυμες.

1. Δηλώστε το φύλο σας
 - Γυναίκα
 - Άνδρας
 - Εκτός διπόλου
2. Δηλώστε την ηλικία σας
 - 30-
 - 31-40
 - 41-50
 - 51+
3. Οικογενειακή κατάσταση.
 - Άγαμος/η
 - Παντρεμένος/η
 - Διαζευγμένος/η
 - Σε διάσταση

Χήρος/α

Άλλο:

4. Αριθμός τέκνων

0

1

2

3

4

5+

5. Υπηρεσιακή κατάσταση

Μόνιμος/μόνιμη

Αναπληρωτής/αναπληρώτρια

6. Έτη υπηρεσίας ως νηπιαγωγός

1-5

6-10

11+

7. Επιπρόσθετες σπουδές

Άλλο πτυχίο

Μεταπτυχιακό

Διδακτορικό

8. Επιμόρφωση

Σχολική διοίκηση και ηγεσία

Διαχείριση σχολικών κρίσεων

Ψυχολογία

Ειδική αγωγή

- Διαπολιτισμική αγωγή
- Αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη
- Εξ αποστάσεως διδασκαλία
- Διαπροσωπικές σχέσεις-επικοινωνία
- Άλλο....

9. Ιδιότητα προϊστάμενου/προϊσταμένης τα έτη:

- 2020-2021
- 2021-2022
- Και τα δύο προαναφερθέντα

10. Έτη εμπειρίας ως προϊστάμενος/προϊσταμένη

- 1-2
- 3-5
- 6-8
- 9-11
- 12+

11. Οργανικότητα νηπιαγωγείου (για τις αναφερόμενες σχολικές χρονιές)

- 1/θέσιο
- 2/θέσιο
- 3/θέσιο
- 4/θέσιο

12. Δυναμικό παιδιών νηπιαγωγείου (για τις αναφερόμενες σχολικές χρονιές)

- 5-25
- 26-50
- 51-75
- 76+

13. Λειτουργούν στο σχολείο σας ενταξιακές δομές (τμήμα ένταξης, παράλληλη στήριξη), για μαθητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή αναπηρία;

Ναι

Όχι

14. Τύπος νηπιαγωγείου

Δημόσιο

Ιδιωτικό

15. Περιφέρεια νηπιαγωγείου

Ανατολική Μακεδονία και Θράκη

Κεντρική Μακεδονία

Δυτική Μακεδονία

Ήπειρος

Θεσσαλία

Στερεά Ελλάδα

Δυτική Ελλάδα

Αττική

Πελοπόννησος

Βόρειο Αιγαίο

Νότιο Αιγαίο

Κρήτη

Νησιά Ιονίου

16. Βαθμός αστικότητας περιοχής νηπιαγωγείου

Αγροτική (έως 2.000 κάτοικοι)

Ημιαστική (2.001-10.000 κάτοικοι)

Αστική (πάνω από 10.001 κάτοικοι)

Ενότητα 4 από 6

Περιβάλλοντα VUCA

Ο όρος VUCA περιβάλλοντα αναφέρεται στα περιβάλλοντα τα οποία είναι ασταθή (volatile), αβέβαια (uncertain), πολύπλοκα (complex) και ασαφή (ambiguous), ενώ η VUCA ηγεσία, αναγνωρίζει την πρόκληση για τους ηγέτες που προσπαθούν να επηρεάσουν την οργανωσιακή κουλτούρα, να διαχειριστούν τους πόρους και να οδηγήσουν την ομάδα τους προς έναν κοινό στόχο σε ένα περιβάλλον ταχείας και έντονης αλλαγής (Johansen & Euchner, 2013).

Ενότητα 5 από 6

Λαμβάνοντας υπόψη την προαναφερθείσα εννοιολογική αποσαφήνιση, σας παρακαλούμε να επιλέξετε την απάντηση που θεωρείτε ως αντιπροσωπευτική του ρόλου σας κατά τη διάρκεια της πανδημίας τα έτη 2020-2021 και/ή 2021-2022. Μπορείτε να επιλέξετε μόνο μία απάντηση.

17. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, κλήθηκα να διαχειριστώ συχνές, έντονες, ξαφνικές και μη προβλέψιμες αλλαγές αναφορικά με το ρόλο μου.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

18. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, οι ευθύνες του ρόλου μου αυξήθηκαν.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

19. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ανησύχησα για τη κοινωνική και συναισθηματική μου ευημερία λόγω των ευθυνών του ρόλου μου.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

20. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αντιμετώπισα νέες καταστάσεις μη προσδιορισμένες από παλιά πρότυπα, αναφορικά με το σχολείο ευθύνης μου

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

21. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να αντιμετωπίσω οποιαδήποτε νέα κατάσταση εφαρμόζοντας παλιές εμπειρίες και καλές πρακτικές.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

22. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα ανικανότητα να προβλέψω το αντίκτυπο της κατάστασης προς το σχολείο ευθύνης μου.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

23. Για να αντιμετωπίσω την αβεβαιότητα των συνθηκών του ρόλου μου συμμετείχα σε κάποιο δίκτυο συνεργασίας (π.χ. ομάδα αλληλοβοήθειας προϊσταμένων νηπιαγωγών και/ή εκπαιδευτικών κ.ά.).

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

24. Η συμμετοχή μου στα δίκτυα συνεργασίας μου παρείχε ουσιώδεις και με αξία πρακτικές αντιμετώπισης της κατάστασης.

1 2 3 4 5
Διαφωνώ απόλυτα Συμφωνώ απόλυτα

25. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα αδυναμία να διακρίνω τις πιθανές περιπλοκές της κατάστασης προς το σχολείο ευθύνης μου.

1 2 3 4 5
Διαφωνώ απόλυτα Συμφωνώ απόλυτα

26. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα και ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνης μου.

1 2 3 4 5
Διαφωνώ απόλυτα Συμφωνώ απόλυτα

27. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αυξήθηκαν οι προσδοκίες προς το πρόσωπό μου από μέλη του σχολείου ευθύνης μου.

1 2 3 4 5
Διαφωνώ απόλυτα Συμφωνώ απόλυτα

28. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα λόγω των προσδοκιών προς το πρόσωπό μου να εργάζομαι σε ένα αγχωτικό και πιεστικό περιβάλλον μεγάλης έντασης και συχνότητας.

1 2 3 4 5
Διαφωνώ απόλυτα Συμφωνώ απόλυτα

29. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω τις αξίες (π.χ. αποδοχή, δικαιοσύνη, ισότητα, αλληλεγγύη κ.ά.) του σχολείου ευθύνης μου, ακόμη και όταν αυτό λειτουργούσε σε υβριδικό περιβάλλον.

1 2 3 4 5
Διαφωνώ απόλυτα Συμφωνώ απόλυτα

30. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω το αίσθημα του «ανήκειν» μεταξύ των μελών του σχολείου ευθύνης μου.

1 2 3 4 5
Διαφωνώ απόλυτα Συμφωνώ απόλυτα

31. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω την επικοινωνία μεταξύ των μελών του σχολείου ευθύνης μου.

1 2 3 4 5
Διαφωνώ απόλυτα Συμφωνώ απόλυτα

32. Η ασάφεια της «νέας κανονικότητας» με βοήθησε να αποκτήσω πιο οικείες και ενδυναμωμένες σχέσεις με τα μέλη του σχολείου ευθύνης μου.

1 2 3 4 5
Διαφωνώ απόλυτα Συμφωνώ απόλυτα

33. Η ασάφεια της «νέας κανονικότητας» ενίσχυσε το αίσθημα της συλλογικότητας και υποστήριξης ανάμεσα στα μέλη του σχολείου ευθύνης μου.

1 2 3 4 5
Διαφωνώ απόλυτα Συμφωνώ απόλυτα

34. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ανέμενα κεντρικές, από την πρωτοβάθμια διεύθυνση εκπαίδευσης και το ΥΠΑΙΠΘ, βήμα προς βήμα οδηγίες και πρακτικές διαχείρισης της κατάστασης.

1 2 3 4 5
Διαφωνώ απόλυτα Συμφωνώ απόλυτα

35. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έλαβα αυτόνομα, γρήγορες αποφάσεις και πρωτοβουλίες, με βάση τις εκάστοτε συνθήκες και ανάγκες των μελών του σχολείου ευθύνης μου.

1 2 3 4 5
Διαφωνώ απόλυτα Συμφωνώ απόλυτα

Ενότητα 6 από 6

Σας ευχαριστούμε πολύ για τη συμμετοχή σας!

Παράρτημα 2¹

Αποτελέσματα στατιστικών αναλύσεων

2. 1. ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ, ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑΣ & ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ VUCA ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

2.1.1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ

2.1.1.1. Διερεύνηση της αξιοπιστίας της διάστασης «αστάθεια»

Πίνακας 1.

Reliability Statistics - Έλεγχος αξιοπιστίας της διάστασης «αστάθεια»

Cronbach's Alpha	N of Items
.535	5

Η τιμή του δείκτη α του Cronbach για τις προτάσεις της διάστασης «αστάθεια» είναι **0.535**, η οποία δείχνει μη ικανοποιητική αξιοπιστία, με την έννοια της εσωτερικής συνέπειας.

Πίνακας 2.

Item-Total Statistics

	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	

¹ Η παρουσίαση των σχημάτων και των πινάκων έγινε σύμφωνα με το σχετικό έντυπο που επιμελήθηκε ο κ. Πετρογιάννης «Σχήματα και Πίνακες- Βασικοί κανόνες παρουσίασης τους σύμφωνα με το σύστημα APA».

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, κλήθηκα να διαχειριστώ συχνές, έντονες, ξαφνικές και μη προβλέψιμες αλλαγές αναφορικά με το ρόλο μου	16.75	4.636	.472	.378
Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, οι ευθύνες του ρόλου μου αυξήθηκαν	16.58	4.892	.576	.360
Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ανησύχησα για την προσωπική και κοινωνική μου ευημερία λόγω των ευθυνών του ρόλου μου	17.19	4.202	.325	.471
Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αντιμετώπισα νέες καταστάσεις μη προσδιορισμένες από παλιά πρότυπα, αναφορικά με το σχολείο ευθύνης μου	16.61	4.932	.614	.354
Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να αντιμετωπίσω οποιαδήποτε νέα κατάσταση εφαρμόζοντας παλιές εμπειρίες και καλές πρακτικές	17.94	6.335	-.101	.748

Βάσει της τελευταίας στήλης του Πίνακα “Cronbach’s Alpha if Item deleted”, παρατηρείται ότι, εάν αφαιρεθεί η τελευταία ερώτηση «*Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να αντιμετωπίσω οποιαδήποτε νέα κατάσταση εφαρμόζοντας παλιές εμπειρίες και καλές πρακτικές*», ο δείκτης α του Cronbach για την μεταβλητή «*αστάθεια*» αυξάνεται στο **0.748** το οποίο οδηγεί σε ικανοποιητική αξιοπιστία, με την έννοια της εσωτερικής συνέπειας. Παρόλα αυτά, λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική βιβλιογραφία, η συμπερίληψη αυτής κρίθηκε απαραίτητη.

2.1.1.2. Διερεύνηση της αξιοπιστίας της διάστασης «*αβεβαιότητα*»

Πίνακας 3.

Reliability Statistics - Έλεγχος αξιοπιστίας της διάστασης «αβεβαιότητα»

Cronbach's Alpha	N of Items
.166	3

Η τιμή του δείκτη α του Cronbach για τις προτάσεις της διάστασης «*αβεβαιότητα*» είναι **0.166**, η οποία δείχνει μη ικανοποιητική αξιοπιστία, με την έννοια της εσωτερικής συνέπειας.

Πίνακας 4.

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα ανικανότητα να προβλέψω τον αντίκτυπο της κατάστασης προς το σχολείο ευθύνης μου	7.03	3.768	.050	.197

Για να αντιμετωπίσω την αβεβαιότητα των συνθηκών του ρόλου μου συμμετείχα σε κάποιο δίκτυο συνεργασίας (π.χ. ομάδα αλληλοβοήθειας προϊσταμένων νηπιαγωγών και/ή εκπαιδευτικών, υποστήριξη ειδικών, υποστήριξη συντονιστών εκπαιδευτικού έργου κ.ά.)	6.66	2.658	.180	-.165 ^a
Η συμμετοχή μου στα δίκτυα συνεργασίας μου παρείχε ουσιώδεις και σημαντικές πρακτικές αντιμετώπισης της κατάστασης	6.31	3.863	.032	.234

a. The value is negative due to a negative average covariance among items. This violates reliability model assumptions. You may want to check item codings.

2.1.1.3. Διερεύνηση της αξιοπιστίας της διάστασης «πολυπλοκότητα»

Πίνακας 5.

Reliability Statistics - Έλεγχος αξιοπιστίας της διάστασης «πολυπλοκότητα»

Cronbach's Alpha	N of Items
.657	7

Η τιμή του δείκτη α του Cronbach για τις προτάσεις της διάστασης «πολυπλοκότητα» είναι **0.657, η οποία δείχνει μη ικανοποιητική αξιοπιστία**, με την έννοια της εσωτερική συνέπειας.

Πίνακας 6.

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα αδυναμία να διακρίνω τις πιθανές απρόοπτες επιπλοκές της πανδημικής κατάστασης προς το σχολείο ευθύνης μου	25.63	11.682	.014	.750
Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνης μου	24.60	9.597	.478	.587

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αυξήθηκαν οι προσδοκίες προς το πρόσωπό μου από τα άλλα μέλη της σχολικής κοινότητας (εκπαιδευτικούς, γονείς, στελέχη εκπαίδευσης, μαθητές/τριες)	24.50	9.206	.579	.556
Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα λόγω των προσδοκιών προς το πρόσωπό μου να εργάζομαι σε ένα αγχωτικό και πιεστικό περιβάλλον μεγάλης έντασης και συχνότητας	24.40	9.981	.387	.616
Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω τις αξίες (π.χ. αποδοχή, δικαιοσύνη, ισότητα, εμπιστοσύνη, σεβασμός, αλληλεγγύη κ.ά.) του σχολείου ευθύνης μου, ακόμη και όταν αυτό λειτουργούσε σε υβριδικό περιβάλλον	24.52	10.652	.344	.629

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω το αίσθημα του «ανήκειν» μεταξύ των μελών του σχολείου ευθύνης μου	24.66	10.289	.448	.602
Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω την επικοινωνία μεταξύ των μελών του σχολείου ευθύνης μου	24.37	10.128	.515	.587

Βάσει της τελευταίας στήλης του Πίνακα “Cronbach’s Alpha if Item deleted”, παρατηρείται ότι, εάν αφαιρεθεί η τελευταία ερώτηση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα αδυναμία να διακρίνω τις πιθανές απρόοπτες επιλοκές της πανδημικής κατάστασης προς το σχολείο ευθύνης μου», ο δείκτης α του Cronbach για την μεταβλητή «πολυπλοκότητα» αυξάνεται στο **0.750** το οποίο οδηγεί σε ικανοποιητική αξιοπιστία, με την έννοια της εσωτερικής συνέπειας. Παρόλα αυτά, λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική βιβλιογραφία, η συμπερίληψη αυτής κρίθηκε απαραίτητη.

2.1.1.4. Διερεύνηση της αξιοπιστίας της διάστασης «ασάφεια»

Πίνακας 7.

Reliability Statistics - Έλεγχος αξιοπιστίας της διάστασης «ασάφεια»

Cronbach's Alpha	N of Items
.653	4

Η τιμή του δείκτη α του Cronbach για τις προτάσεις της διάστασης «ασάφεια» είναι **0.653**, η οποία δείχνει μη ικανοποιητική αξιοπιστία, με την έννοια της εσωτερικής συνέπειας.

Πίνακας 8.*Item-Total Statistics*

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Η ασάφεια της «νέας κανονικότητας» με βοήθησε να αποκτήσω πιο οικείες και ενδυναμωμένες σχέσεις με τα μέλη του σχολείου ευθύνης μου	11.87	4.637	.652	.419
Η ασάφεια της «νέας κανονικότητας» ενίσχυσε το αίσθημα της συλλογικότητας και υποστήριξης ανάμεσα στα μέλη του σχολείου ευθύνης μου	11.80	4.637	.617	.443
Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ανέμενα κεντρικές, από το ΥΠΑΙΘ, το ΙΕΠ, την Διεύθυνση Εκπαίδευσης, το ΠΕΚΕΣ κ.ά., βήμα προς βήμα οδηγίες και πρακτικές διαχείρισης της κατάστασης	11.83	5.541	.348	.651

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έλαβα αυτόνομα, γρήγορες αποφάσεις και πρωτοβουλίες , με βάση τις εκάστοτε συνθήκες και ανάγκες των μελών του σχολείου ευθύνης μου	11.60	7.303	.161	.731
--	-------	-------	------	------

Βάσει της τελευταίας στήλης του Πίνακα “Cronbach’s Alpha if Item deleted”, παρατηρείται ότι, εάν αφαιρεθεί η τελευταία ερώτηση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έλαβα αυτόνομα, γρήγορες αποφάσεις και πρωτοβουλίες , με βάση τις εκάστοτε συνθήκες και ανάγκες των μελών του σχολείου ευθύνης μου», ο δείκτης α του Cronbach για την μεταβλητή «ασάφεια» αυξάνεται στο **0.731** το οποίο οδηγεί σε ικανοποιητική αξιοπιστία, με την έννοια της εσωτερική συνέπειας. Παρόλα αυτά, λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική βιβλιογραφία, η συμπερίληψη αυτής κρίθηκε απαραίτητη.

2.2. ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ

2.2.1. Εγκυρότητα Εννοιολογικής Κατασκευής στο σύνολο των μεταβλητών VUCA

Πίνακας 11.

KMO and Bartlett's Test – Έλεγχος εγκυρότητας εννοιολογικής κατασκευής στο σύνολο των μεταβλητών VUCA

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.754
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	1017.233
	df	171
	Sig.	<.001

Υπάρχει ικανοποιητική εγκυρότητα εννοιολογικής κατασκευής για το σύνολο των μεταβλητών VUCA με τιμή 0.754.

2.2.2. Εγκυρότητα Εννοιολογικής Κατασκευής της μεταβλητής «αστάθεια»

Πίνακας 12.

KMO and Bartlett's Test – Έλεγχος εγκυρότητας εννοιολογικής κατασκευής της μεταβλητής «αστάθεια»

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.756
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	173.017
	df	10
	Sig.	<.001

Υπάρχει ικανοποιητική εγκυρότητα εννοιολογικής κατασκευής για την μεταβλητή «αστάθεια» με τιμή 0.756.

2.2.3. Εγκυρότητα Εννοιολογικής Κατασκευής της μεταβλητής «αβεβαιότητα»

Πίνακας 13.

KMO and Bartlett's Test – Έλεγχος εγκυρότητας εννοιολογικής κατασκευής της μεταβλητής «αβεβαιότητα»

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.449
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	4.996
	df	3
	Sig.	.172

Υπάρχει μη ικανοποιητική εγκυρότητα εννοιολογικής κατασκευής για την μεταβλητή «αβεβαιότητα» με τιμή 0.449.

**2.2.4. Εγκυρότητα Εννοιολογικής Κατασκευής της μεταβλητής
«πολυπλοκότητα»**

Πίνακας 14

*KMO and Bartlett's Test – Έλεγχος εγκυρότητας εννοιολογικής κατασκευής της μεταβλητής
«πολυπλοκότητα»*

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.703
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	305.294
	df	21
	Sig.	<.001

Υπάρχει ικανοποιητική εγκυρότητα εννοιολογικής κατασκευής για την μεταβλητή «πολυπλοκότητα» με τιμή 0.703.

2.2.5. Εγκυρότητα Εννοιολογικής Κατασκευής της μεταβλητής «ασάφεια»

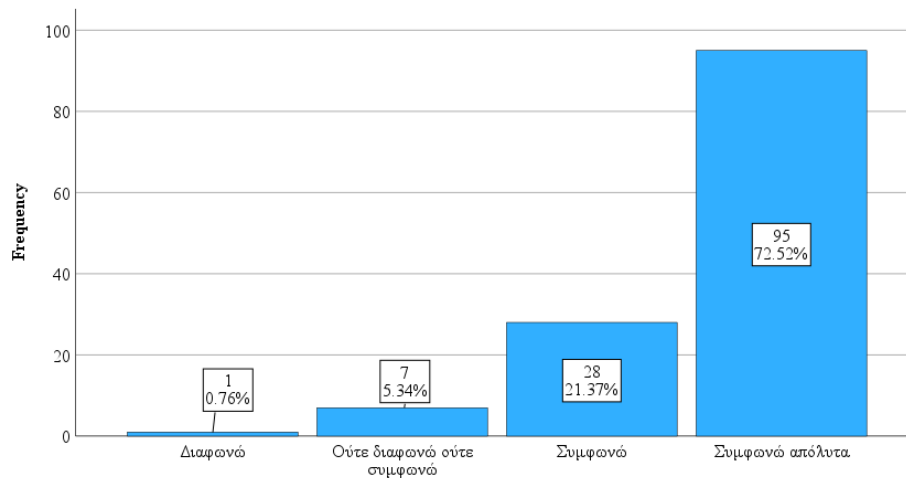
Πίνακας 15.

KMO and Bartlett's Test – Έλεγχος εγκυρότητας εννοιολογικής κατασκευής της μεταβλητής «ασάφεια»

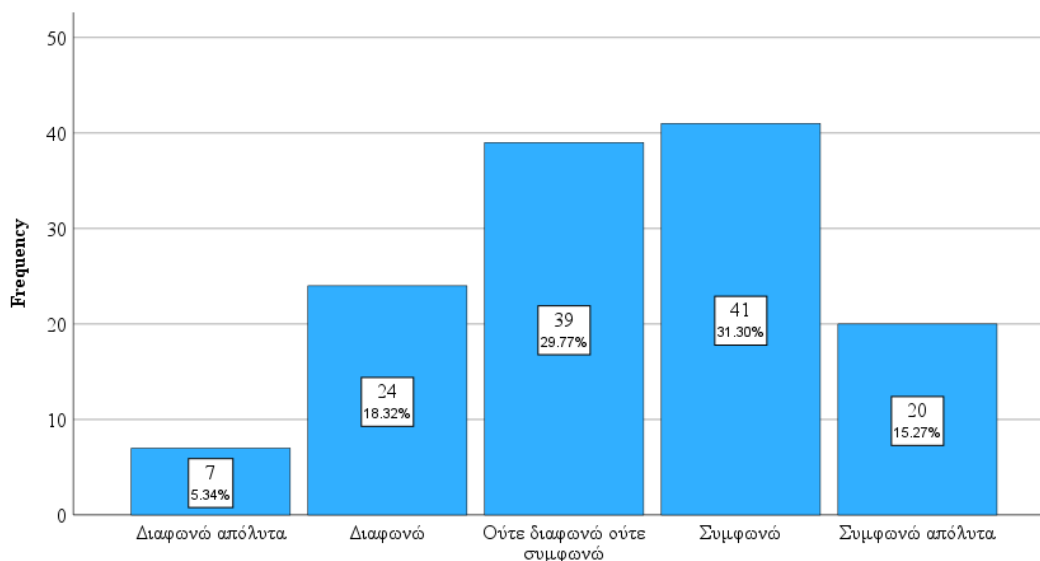
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		.558
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	188.524
	df	6
	Sig.	<.001

Υπάρχει σχεδόν ικανοποιητική εγκυρότητα εννοιολογικής κατασκευής για την μεταβλητή «ασάφεια» με τιμή 0.558.

2.3. ΈΛΕΓΧΟΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΣΥΝΕΠΕΙΑΣ

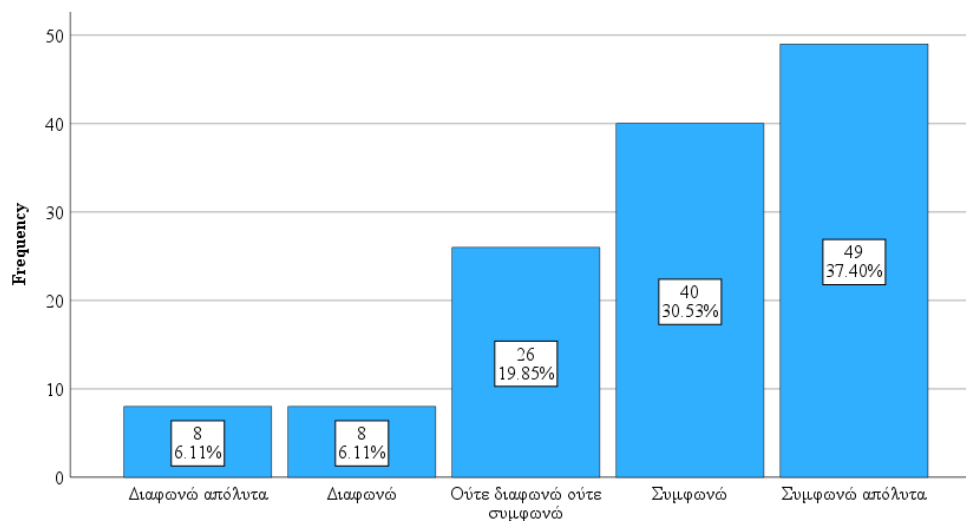

Σχήμα 1. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αντιμετώπισα νέες καταστάσεις μη προσδιορισμένες από παλιά πρότυπα, αναφορικά με το σχολείο ευθύνης μου

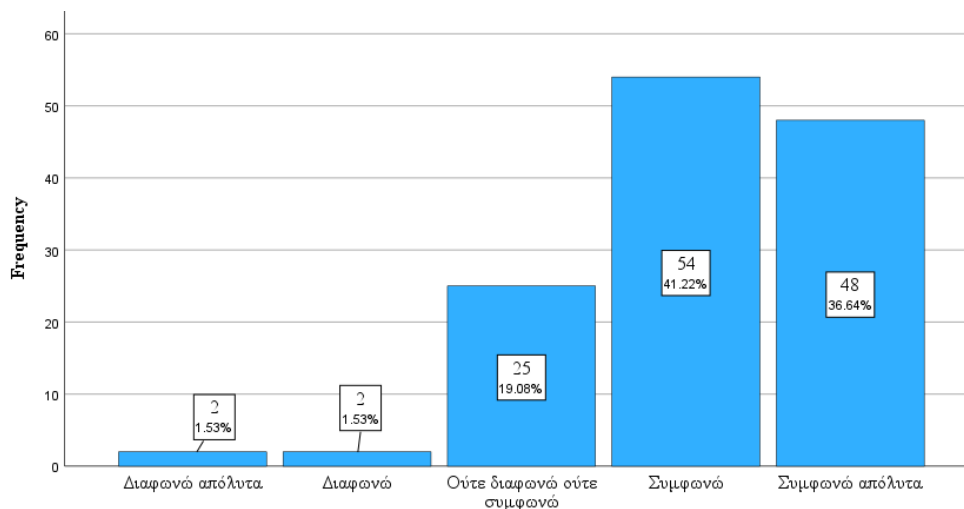

Σχήμα 2. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να αντιμετωπίσω οποιαδήποτε νέα κατάσταση εφαρμόζοντας παλιές εμπειρίες και καλές πρακτικές

Στις προαναφερθείσες δηλώσεις (Σχήμα 1 και Σχήμα 2), θα αναμενόταν οι περισσότερες απαντήσεις να είναι στην μεν 20^η είτε Συμφωνώ απόλυτα είτε Συμφωνώ, και στη δε, 21^η είτε Διαφωνώ απόλυτα είτε Διαφωνώ, ή ακριβώς το αντίθετο, όμως, όπως φαίνεται και από τα ιστογράμματα αυτά δεν υφίστανται.

Σχήμα 3. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ανέμενα κεντρικές, από το ΥΠΙΑΙΘ, το ΙΕΠ, την Διεύθυνση Εκπαίδευσης, το ΠΕΚΕΣ κ.ά., βήμα προς βήμα οδηγίες και πρακτικές διαχείρισης της κατάστασης

Σχήμα 4. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έλαβα αυτόνομα, γρήγορες αποφάσεις και πρωτοβουλίες, με βάση τις ελάχιστες συνθήκες και ανάγκες των μελών του σχολείου ευθύνης μου

Στις προαναφερθείσες δηλώσεις (Σχήμα 3 και Σχήμα 4), θα αναμενόταν οι περισσότερες απαντήσεις να είναι στην μεν 34^η είτε Συμφωνώ απόλυτα είτε Συμφωνώ, και στη δε, 35^η είτε Διαφωνώ απόλυτα είτε Διαφωνώ, ή ακριβώς το αντίθετο, όμως, όπως φαίνεται και από τα ιστογράμματα αυτά δεν υφίστανται.

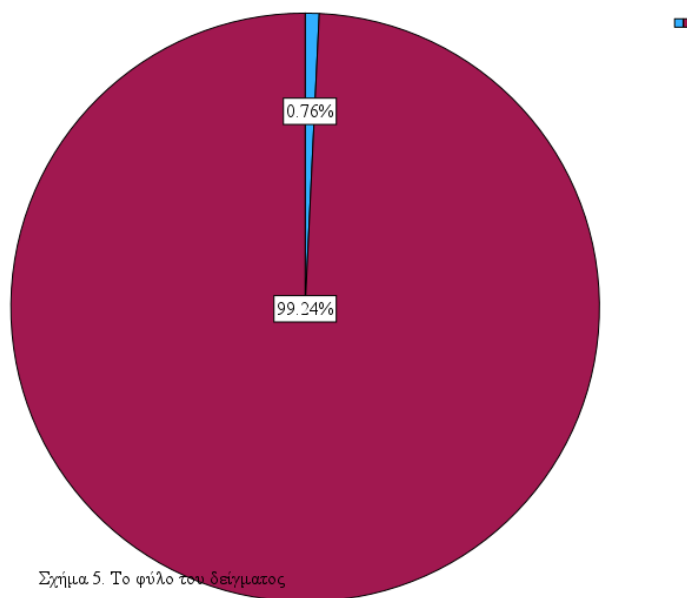
2.4. ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

2.4.1 Φύλο δείγματος

Πίνακας 16.

Το φύλο του δείγματος

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άνδρας	1	.8	.8	.8
	Γυναίκα	130	99.2	99.2	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

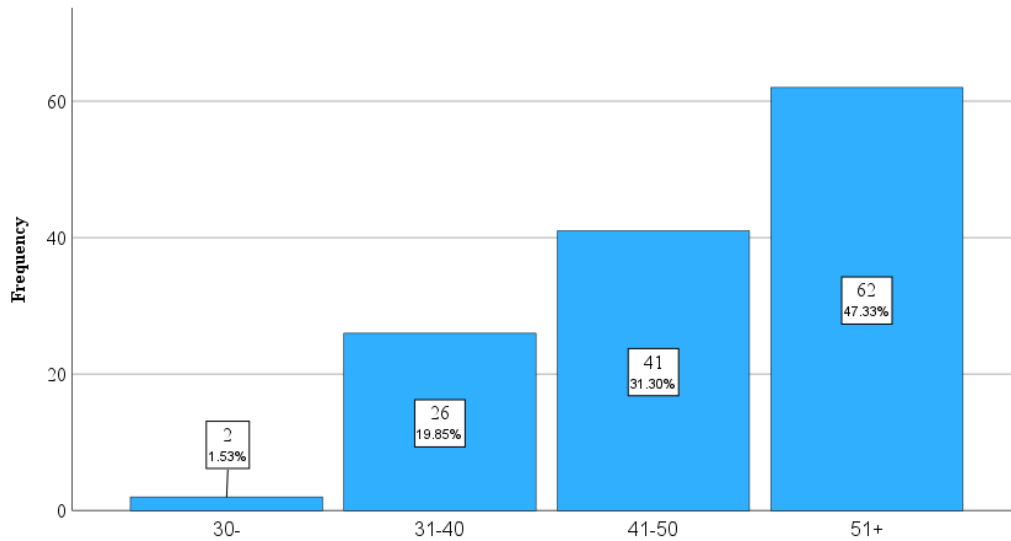
Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε 131 νηπιαγωγούς με την ιδιότητα προϊστάμενου/προϊσταμένης, εκ των οποίων μόνο 0.8% (N=1) ήταν άνδρας και οι 99.2 % (N=130) ήταν γυναίκες. **Οι ερωτήσεις 32 και 35, οι οποίες έπρεπε να συσχετιστούν ως προς το φύλο έτσι ώστε να δοθεί απάντηση στις ερευνητικές υποθέσεις 3 και 4, εφόσον στο δείγμα οι άνδρες ήταν μόνο 1 αυτό δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί.**

2.4.2 Ηλικία δείγματος

Πίνακας 17.

Η ηλικία του δείγματος

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	30-	2	1.5	1.5	1.5
	31-40	26	19.8	19.8	21.4
	41-50	41	31.3	31.3	52.7
	51+	62	47.3	47.3	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 6. Η ηλικία του δείγματος

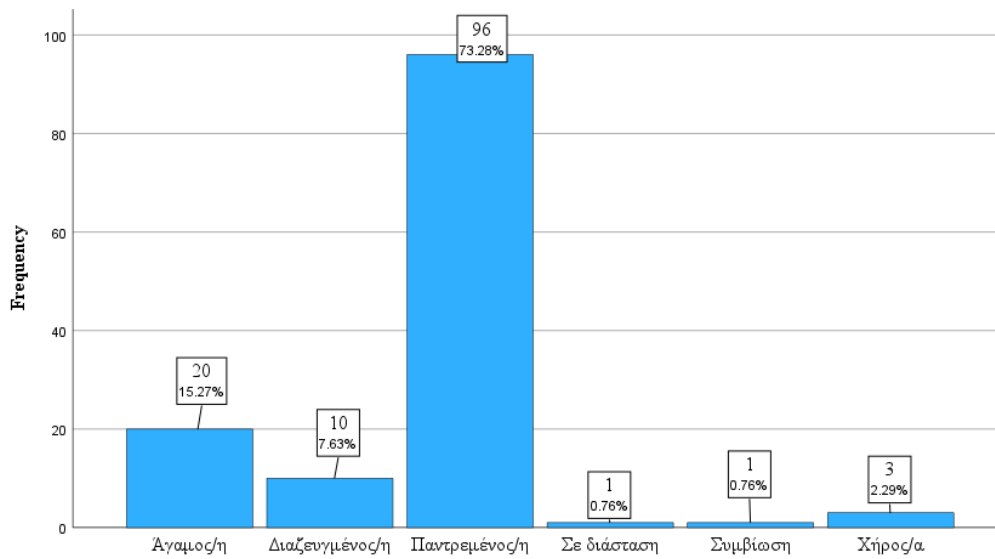
Από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 47.3% (N=62), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, είχαν ηλικία άνω των 51 ετών. Οι 31.3% (N=41) είχαν ηλικία μεταξύ 41 και 50 ετών, οι 19.8% (N=26) είχαν ηλικία μεταξύ 31-40 ετών, ενώ τέλος μόνο 1.5% (N=2) είχαν ηλικία κάτω των 30 ετών. Σημαντικό κρίνεται, να διευκρινιστεί ότι οι αναφερόμενες από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες ηλικίες αφορούν το έτος 2022, και όχι τα σχολικά έτη (2020-2021 έως 2021-2022), τα οποία αφορά η εν λόγω αναδρομική έρευνα.

2.4.3. Οικογενειακή κατάσταση δείγματος

Πίνακας 18.

Η οικογενειακή κατάσταση του δείγματος

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άγαμος/η	20	15.3	15.3	15.3
	Διαζευγμένος/ η	10	7.6	7.6	22.9
	Παντρεμένος/ η	96	73.3	73.3	96.2
	Σε διάσταση	1	.8	.8	96.9
	Συμβίωση	1	.8	.8	97.7
	Χήρος/α	3	2.3	2.3	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 7. Η οικογενειακή κατάσταση του δείγματος

Από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 73.28% (N=96), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν παντρεμένοι. Οι

15.27% (N=20) δήλωσαν άγαμοι, οι 7.63% (N=10) δήλωσαν διαζευγμένοι, οι 2.29% δήλωσαν χήροι/ες, ενώ τέλος μόνο 0.76% (N=1) δήλωσαν είτε σε καθεστώς διάστασης είτε συμβίωσης, αντίστοιχα.

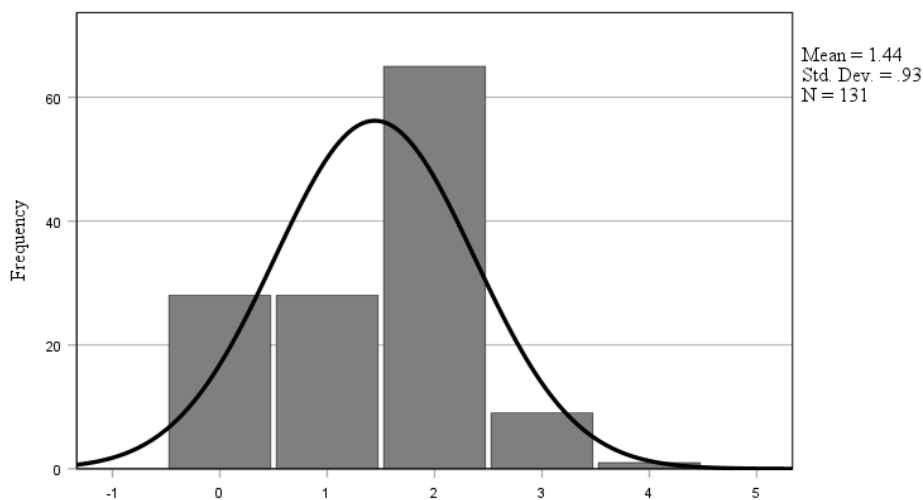
2.4.4. Αριθμός τέκνων δείγματος

Πίνακας 19.

Αριθμός τέκνων δείγματος

N	Valid	131
	Missing	0
Mean		1.44
Median		2.00
Mode		2
Std. Deviation		.930
Variance		.864
Range		4
Minimum		0
Maximum		4
Percentiles	25	1.00
	50	2.00
	75	2.00

Histogram

Σχήμα 8. Αριθμός τέκνων δείγματος

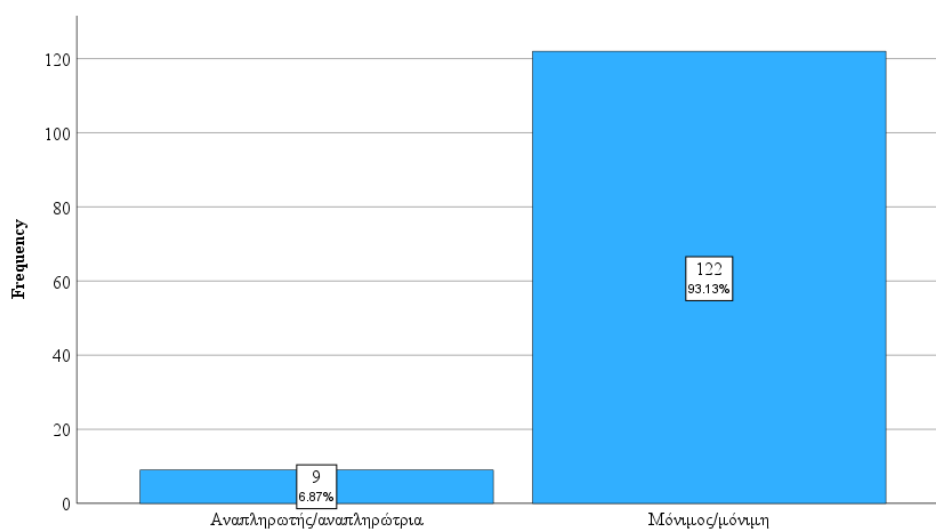
Ο μέσος αριθμός παιδιών του δείγματος ήταν 1.44 με τυπική απόκλιση 0.930. Ο μεγαλύτερος αριθμός παιδιών που παρατηρήθηκε ήταν 4 παιδιά ενώ ο μικρότερος αριθμός παιδιών που παρατηρήθηκε ήταν 0 παιδιά. Δηλαδή υπάρχει ένα εύρος 4 παιδιών μέσα στο δείγμα. Οι περισσότεροι/ες προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγοί (επικρατούσα τιμή) είχαν 2 παιδιά. Οι μισοί προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγοί είχαν έως 2 παιδιά και οι άλλοι μισοί από 2 παιδιά και πάνω (διάμεσος). Το 25% των προϊσταμένων νηπιαγωγών είχαν 1 παιδί. Το 50% είχαν, όπως προαναφέρθηκε 2 παιδιά και το 75% των προϊσταμένων νηπιαγωγών είχαν, επίσης, 2 παιδιά. Δηλαδή το 25% των προϊσταμένων νηπιαγωγών είχαν πάνω από 2 παιδιά.

2.4.5. Υπηρεσιακή κατάσταση δείγματος

Πίνακας 20.

Η υπηρεσιακή κατάσταση του δείγματος

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αναπληρωτής/αναπληρώτρια	9	6.9	6.9	6.9
	Μόνιμος/μόνιμη	122	93.1	93.1	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 9. Η υπηρεσιακή κατάσταση του δείγματος

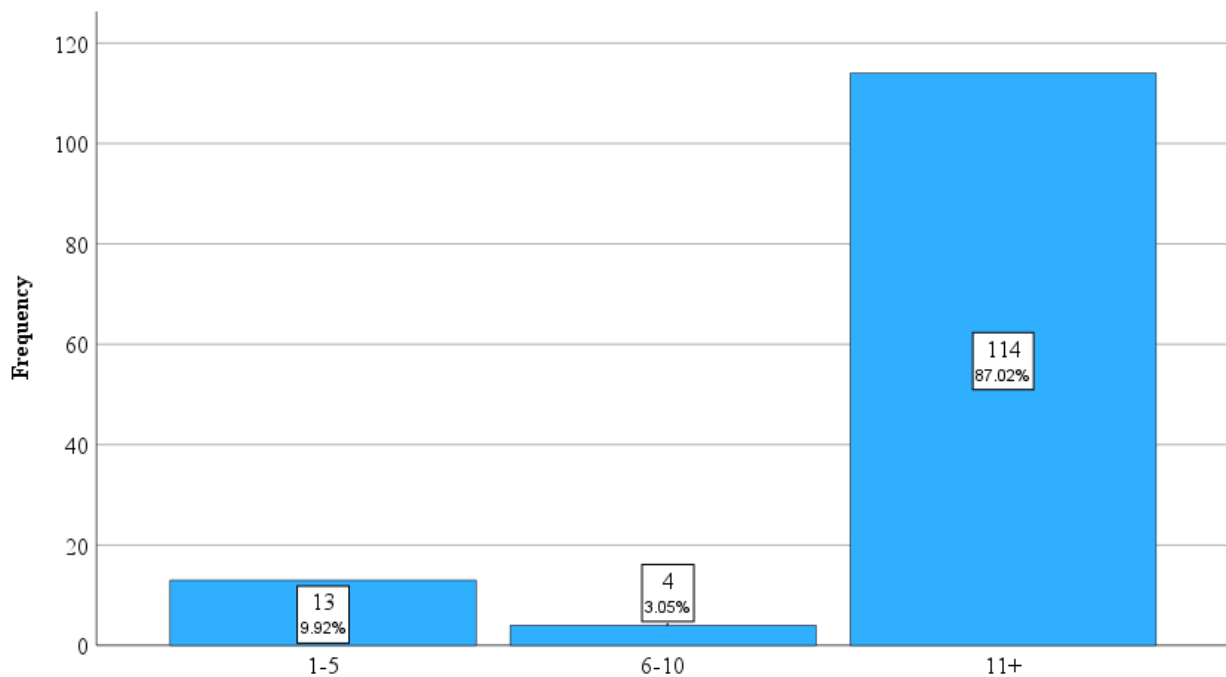
Από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 93.13% (N=122), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι είναι μόνιμοι εκπαιδευτικοί, ενώ, μόνο 6.78% (N=9) δήλωσαν ότι είναι αναπληρωτές/αναπληρώτριες.

2.4.6. Έτη υπηρεσίας ως νηπιαγωγός

Πίνακας 21.

Έτη υπηρεσίας ως νηπιαγωγός

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1-5	13	9.9	9.9	9.9
	6-10	4	3.1	3.1	13.0
	11+	114	87.0	87.0	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 10. Έτη υπηρεσίας ως νηπιαγωγός

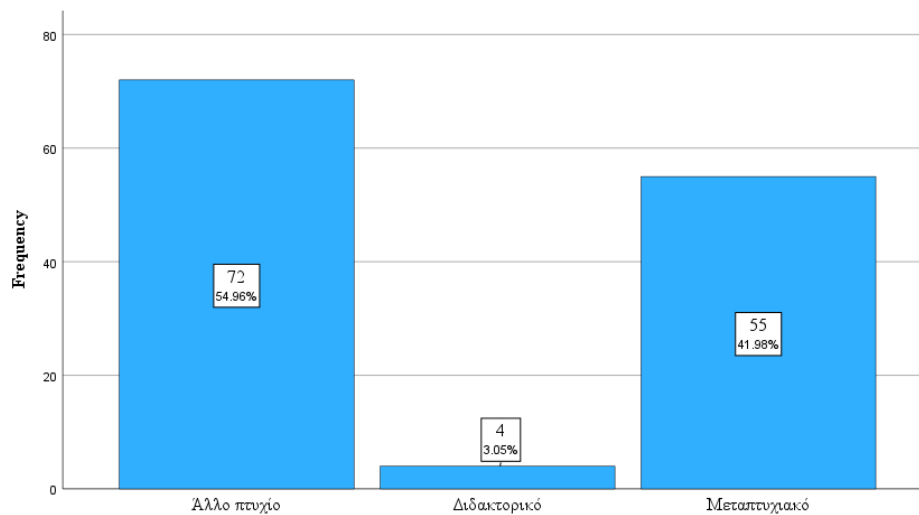
Από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 87.02% (N=114), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι έχουν 11+ χρόνια υπηρεσίας ως νηπιαγωγοί. Οι 3.05% (N=4) δήλωσαν ότι έχουν από 6 έως 10 χρόνια υπηρεσίας ως νηπιαγωγοί, ενώ, οι 9.92% (N=13) δήλωσαν ότι έχουν 1 μέχρι 5 χρόνια υπηρεσίας ως νηπιαγωγοί.

2.4.7. Επιπρόσθετες σπουδές δείγματος

Πίνακας 22.

Επιπρόσθετες σπουδές

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Άλλο πτυχίο	72	55.0	55.0	55.0
	Διδακτορικό	4	3.1	3.1	58.0
	Μεταπτυχιακ ό	55	42.0	42.0	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 11. Επιπρόσθετες σπουδές

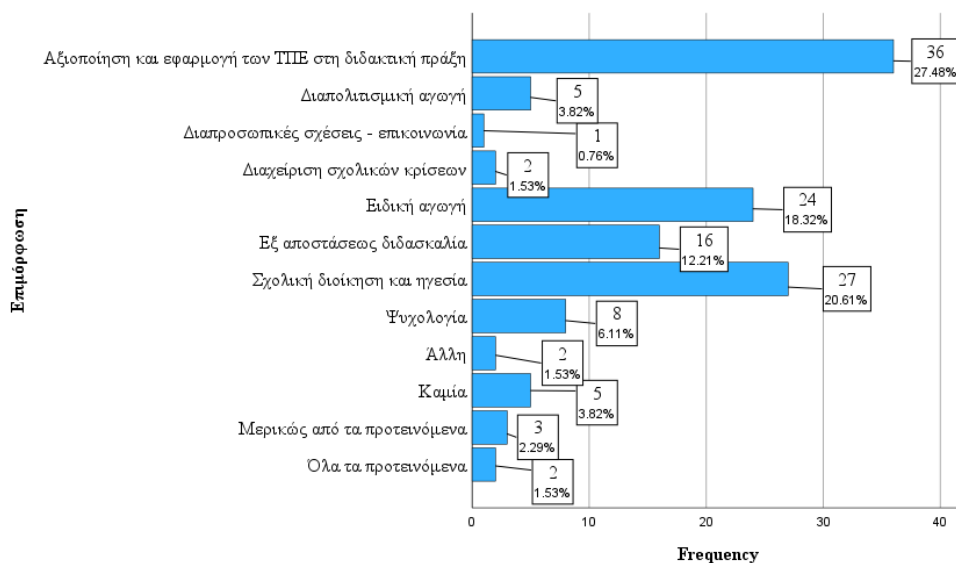
Από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 54.96% (N=72), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι έχουν και άλλο πτυχίο. Οι 41.98% (N=55) δήλωσαν ότι έχουν μεταπτυχιακό, ενώ, μόνο 3.05% (N=4) δήλωσαν ότι έχουν διδακτορικό.

2.4.8. Επιμόρφωση

Πίνακας 23.

Επιμόρφωση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη	36	27.5	27.5	27.5
	Διαπολιτισμική αγωγή	5	3.8	3.8	31.3
	Διαπροσωπικές σχέσεις - επικοινωνία	1	.8	.8	32.1
	Διαχείριση σχολικών κρίσεων	2	1.5	1.5	33.6
	Ειδική αγωγή	24	18.3	18.3	51.9
	Εξ αποστάσεως διδασκαλία	16	12.2	12.2	64.1
	Σχολική διοίκηση και ηγεσία	27	20.6	20.6	84.7
	Ψυχολογία	8	6.1	6.1	90.8
	Άλλη	2	1.5	1.5	92.4
	Καμία	5	3.8	3.8	96.2
	Μερικώς από τα προτεινόμενα	3	2.3	2.3	98.5
	Όλα τα προτεινόμενα	2	1.5	1.5	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 12. Επιμόρφωση

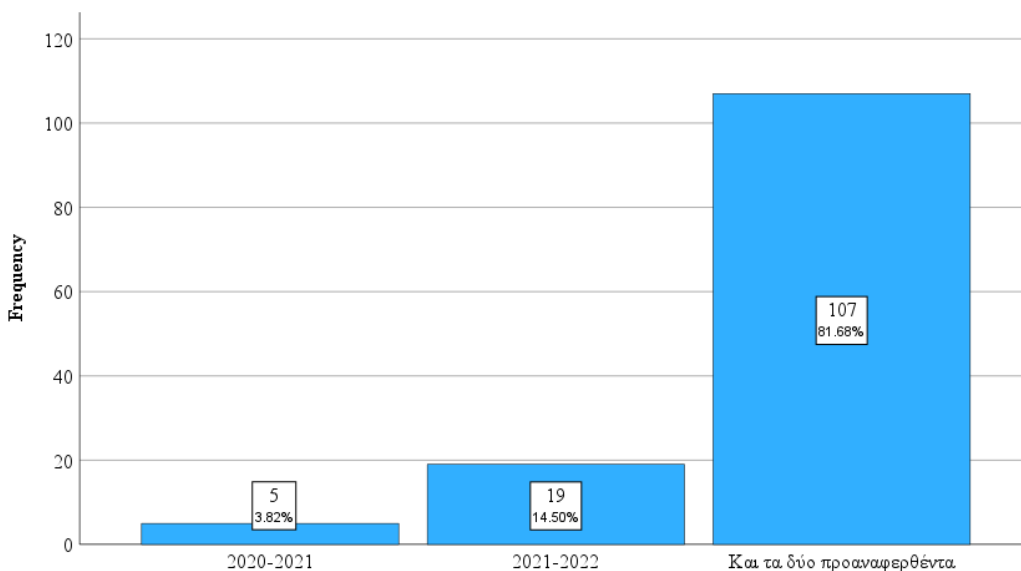
Από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 27.48% (N=36), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι έχουν επιμόρφωση στην «Αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη». Οι 20.61% (N=27) δήλωσαν ότι έχουν επιμόρφωση στην «Σχολική διοίκηση και ηγεσία», οι 18.32% (N=24) δήλωσαν ότι έχουν επιμόρφωση στην «Ειδική αγωγή», οι 12.21% (N=16) δήλωσαν ότι έχουν επιμόρφωση στην «Εξ αποστάσεως διδασκαλία», οι 6.11% (N=8) δήλωσαν ότι έχουν επιμόρφωση στην «Ψυχολογία». Επιπλέον, οι 3.82% (N=5) δήλωσαν είτε ότι δεν έχουν κάποια επιμόρφωση είτε ότι έχουν στην «Διαπολιτισμική αγωγή», οι 2.29% (N=3) δήλωσαν ότι έχουν «Μερικώς από τα προτεινόμενα» ως επιμόρφωση, οι 1.53% (N=2) δήλωσαν είτε ότι έχουν «Όλα τα προτεινόμενα» ως επιμόρφωση είτε στη «Διαχείριση σχολικών κρίσεων», ενώ, μόνο 0.76% (N=1) δήλωσαν ότι έχουν επιμόρφωση στις «Διαπροσωπικές σχέσεις – επικοινωνία». Σημαντικό κρίνεται να αναφερθεί ότι, η εν λόγω έρευνα δεν έλεγξε εάν το δείγμα απέκτησε τις δηλωθείσες επιμορφώσεις πριν, κατά ή μετά τα αναφερόμενα σχολικά έτη.

2.4.9 Ιδιότητα προϊστάμενου/προϊσταμένης

Πίνακας 24.

Ιδιότητα προϊστάμενου/προϊσταμένης τα έτη

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2020-2021	5	3.8	3.8	3.8
	2021-2022	19	14.5	14.5	18.3
	Και τα δύο προαναφερθέντα	107	81.7	81.7	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 13. Ιδιότητα προϊστάμενου/προϊσταμένης/σχολικό έτος

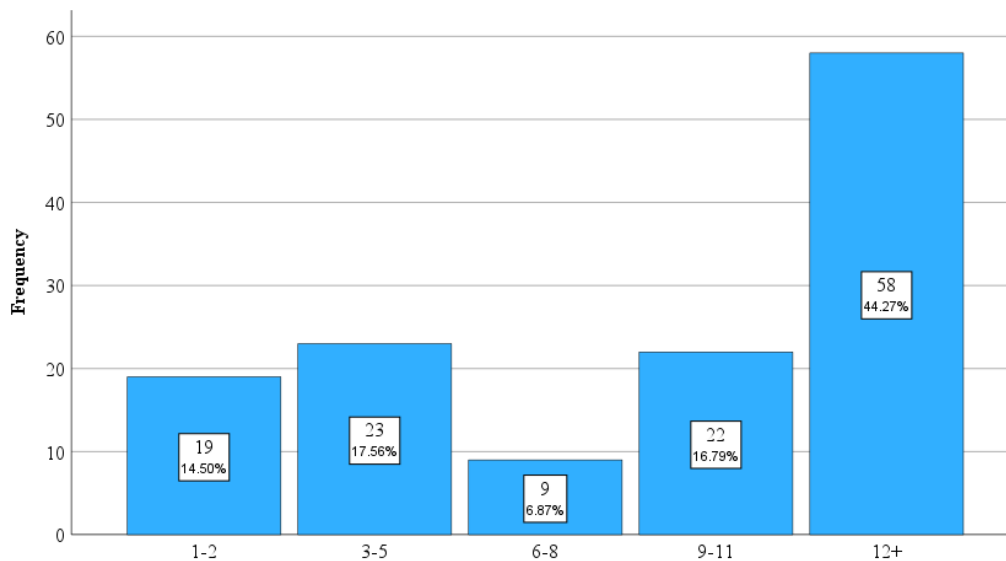
Από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 81.68% (N=107), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι είχαν την ιδιότητα του προϊστάμενου/προϊσταμένης και τα δύο αναφερόμενα σχολικά έτη. Οι 14.50% (N=19) δήλωσαν ότι είχαν την ιδιότητα του προϊστάμενου/προϊσταμένης μόνο το σχολικό έτος 2021-2022, ενώ, μόνο 3.82% (N=5) δήλωσαν ότι είχαν την ιδιότητα του προϊστάμενου/προϊσταμένης μόνο το σχολικό έτος 2020-2021.

2.4.10. Έτη εμπειρίας ως προϊστάμενος/προϊσταμένη νηπιαγωγείου

Πίνακας 25.

Έτη εμπειρίας ως προϊστάμενος/προϊσταμένη

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1-2	19	14.5	14.5	14.5
	3-5	23	17.6	17.6	32.1
	6-8	9	6.9	6.9	38.9
	9-11	22	16.8	16.8	55.7
	12+	58	44.3	44.3	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 14. Έτη εμπειρίας ως προϊστάμενος/προϊσταμένη

Από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 44.27% (N=58), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι έχουν 12+ έτη εμπειρίας ως προϊστάμενος/προϊσταμένη νηπιαγωγείου. Οι 16.79% (N=22) δήλωσαν ότι έχουν 9 με 11 έτη εμπειρίας ως προϊστάμενος/προϊσταμένη νηπιαγωγείου, οι 6.87% (N=9) δήλωσαν ότι έχουν 6 έως 8 έτη εμπειρίας ως προϊστάμενος/προϊσταμένη νηπιαγωγείου, οι 17.56% (N=23)

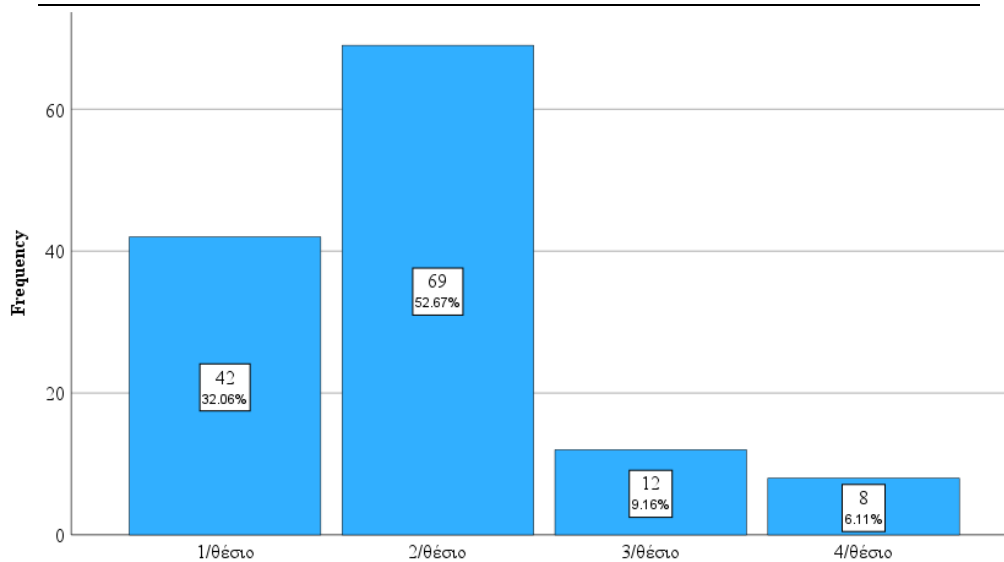
δήλωσαν ότι έχουν 3 έως 5 έτη εμπειρίας ως προϊστάμενος/προϊσταμένη νηπιαγωγείου, και, οι 14.50% (N=19) δήλωσαν ότι έχουν 1 έως 2 έτη εμπειρίας ως προϊστάμενος/προϊσταμένη νηπιαγωγείου.

2.4.11. Οργανικότητα νηπιαγωγείου

Πίνακας 26.

Οργανικότητα νηπιαγωγείου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1/θέσιο	42	32.1	32.1	32.1
	2/θέσιο	69	52.7	52.7	84.7
	3/θέσιο	12	9.2	9.2	93.9
	4/θέσιο	8	6.1	6.1	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 15. Οργανικότητα νηπιαγωγείου

Από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 52.67% (N=69), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι το σχολείο ευθύνης τους λειτουργούσε ως 2/θεσιο κατά τα αναφερόμενα στην έρευνα σχολικά έτη. Οι 32.06% (N=42)

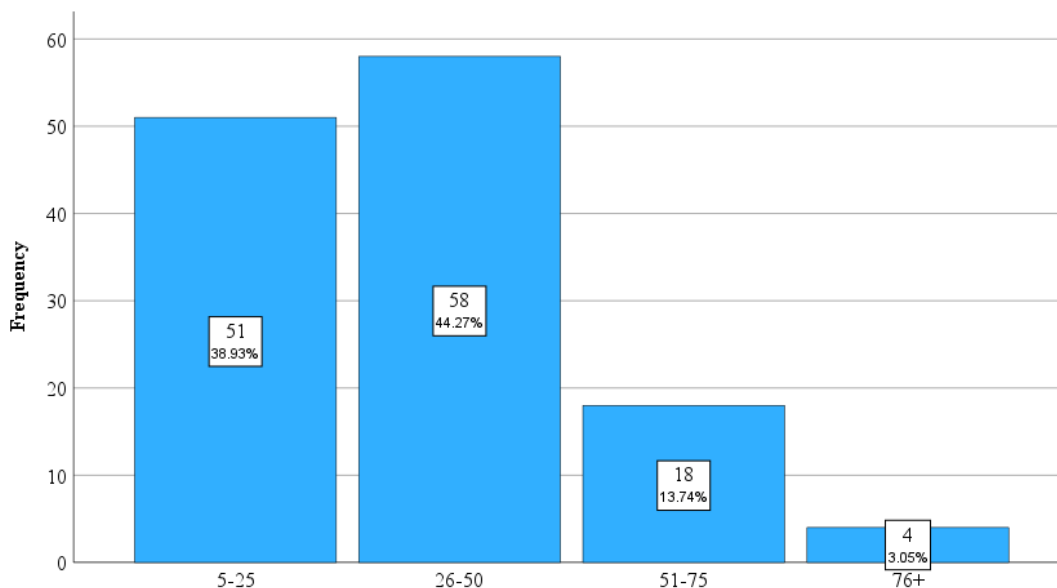
δήλωσαν ότι το σχολείο ευθύνης τους λειτουργούσε ως 1/θεσιο, οι 9.16% (N=12) δήλωσαν ότι το σχολείο ευθύνης τους λειτουργούσε ως 3/θεσιο, ενώ, μόνο οι 6.11% (N=8) δήλωσαν ότι το σχολείο ευθύνης τους λειτουργούσε ως 4/θεσιο κατά τα αναφερόμενα στην έρευνα σχολικά έτη.

2.4.12. Δυναμικό παιδιών νηπιαγωγείου

Πίνακας 27.

Δυναμικό παιδιών νηπιαγωγείου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	5-25	51	38.9	38.9	38.9
	26-50	58	44.3	44.3	83.2
	51-75	18	13.7	13.7	96.9
	76+	4	3.1	3.1	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 16. Δυναμικό παιδιών νηπιαγωγείου

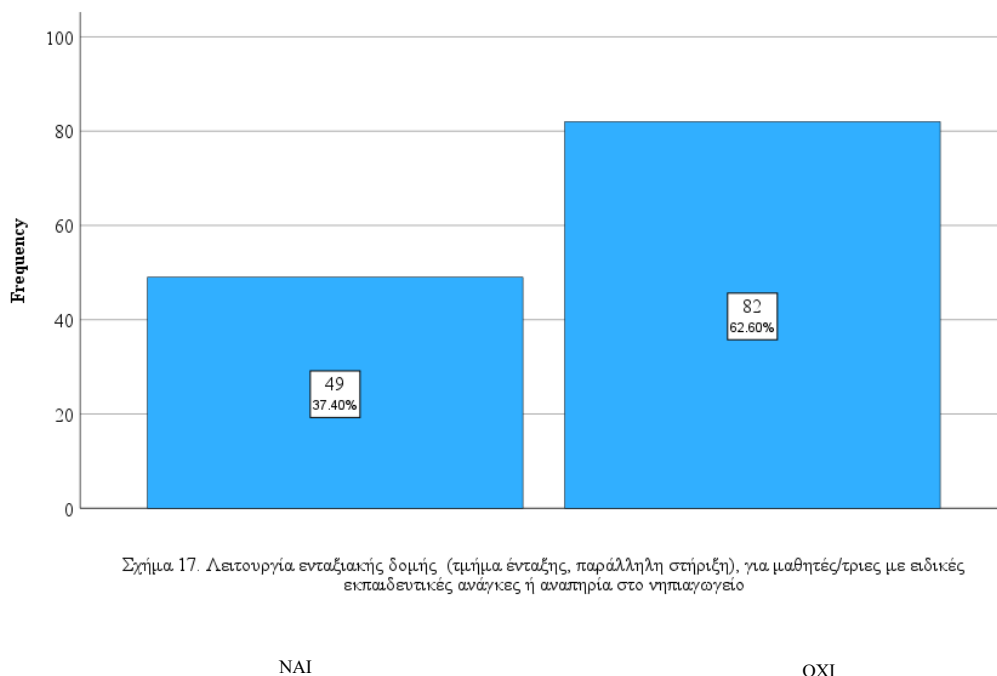
Από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 38.93% (N=51) δήλωσαν ότι το δυναμικό των παιδιών κατά τα αναφερόμενα σχολικά έτη ήταν 5 έως 25, οι 44.27% (N=58), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι το δυναμικό των παιδιών κατά τα αναφερόμενα σχολικά έτη ήταν 26 έως 50. Οι 13.74% (N=18) δήλωσαν ότι το δυναμικό των παιδιών κατά τα αναφερόμενα σχολικά έτη ήταν 51 έως 75, ενώ, μόνο οι 3.05% (N=4) δήλωσαν ότι το δυναμικό των παιδιών κατά τα αναφερόμενα σχολικά έτη ήταν από 76 και πάνω.

2.4.13. Λειτουργία ενταξιακής δομής στο νηπιαγωγείο

Πίνακας 28.

Λειτουργία ενταξιακών δομών (τμήμα ένταξης, παράλληλη στήριξη), για μαθητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή αναπηρία

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ναι	49	37.4	37.4	37.4
	Όχι	82	62.6	62.6	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 17. Λειτουργία ενταξιακής δομής (τιμήμα ένταξης, παράλληλη στήριξη), για μαθητές/τριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή αναπηρία στο νηπιαγωγείο

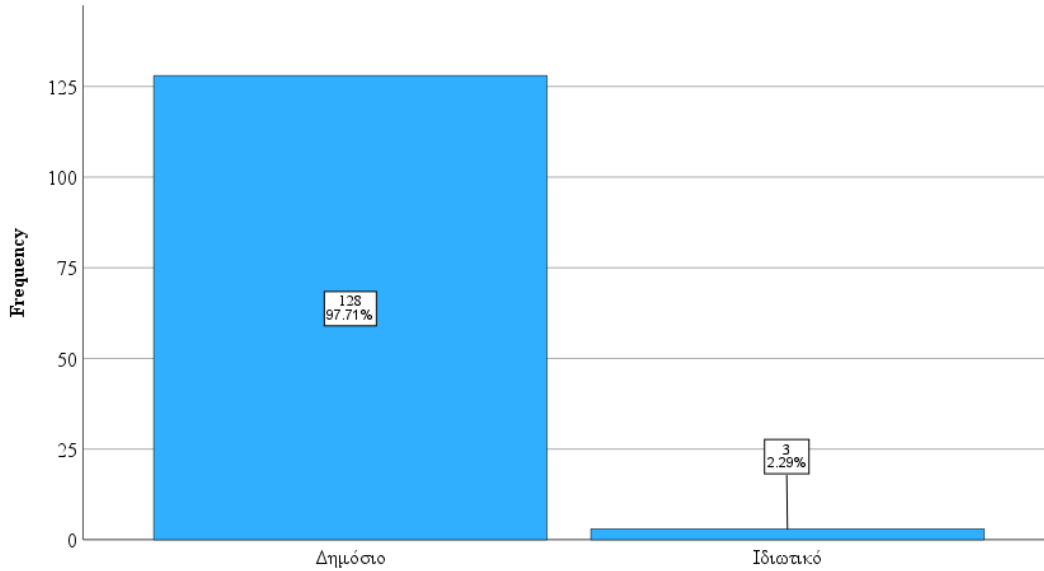
Από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 62.60% (N=82), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι δεν λειτουργούσε κάποια ενταξιακή δομή στο νηπιαγωγείο ευθύνης τους, ενώ, το 37.40% (N=49) δήλωσαν ότι λειτουργούσε ενταξιακή δομή στο νηπιαγωγείο ευθύνης τους.

2.4.14. Τύπος νηπιαγωγείου

Πίνακας 29.

Τύπος νηπιαγωγείου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δημόσι	128	97.7	97.7	97.7
	ο				
	Ιδιωτικό	3	2.3	2.3	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 18. Τύπος νηπιαγωγείου

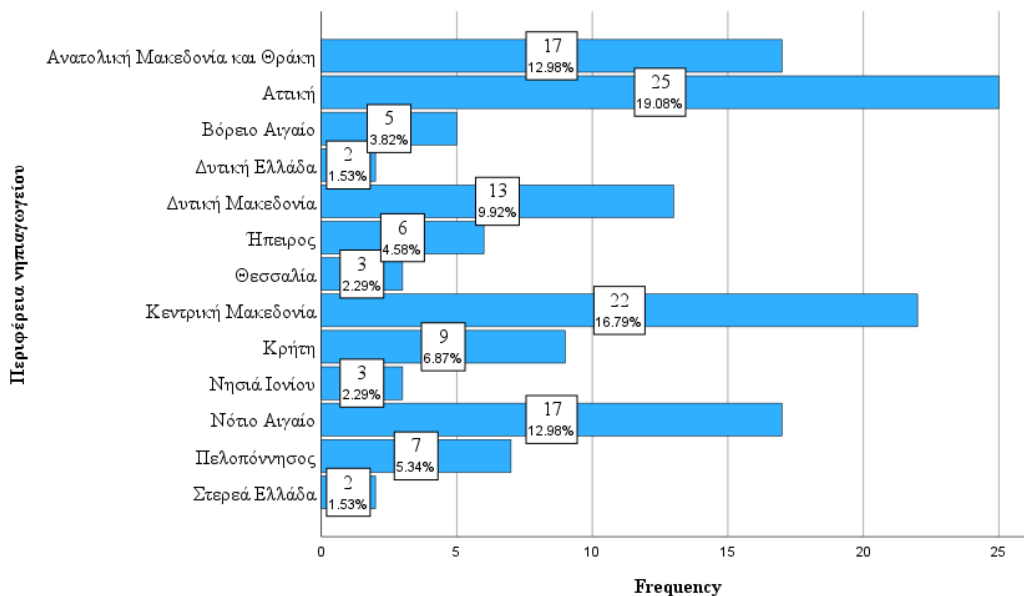
Από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 97.71% (N=128), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης τους ήταν δημόσιο, ενώ, μόνο το 2.29% (N=3) 37.40% (N=49) δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης τους ήταν ιδιωτικό.

2.4.15. Περιφέρεια νηπιαγωγείου

Πίνακας 30.

Περιφέρεια νηπιαγωγείου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ανατολική Μακεδονία και Θράκη	17	13.0	13.0	13.0
	Αττική	25	19.1	19.1	32.1
	Βόρειο Αιγαίο	5	3.8	3.8	35.9
	Δυτική Ελλάδα	2	1.5	1.5	37.4
	Δυτική Μακεδονία	13	9.9	9.9	47.3
	Ήπειρος	6	4.6	4.6	51.9
	Θεσσαλία	3	2.3	2.3	54.2
	Κεντρική Μακεδονία	22	16.8	16.8	71.0
	Κρήτη	9	6.9	6.9	77.9
	Νησιά Ιονίου	3	2.3	2.3	80.2
	Νότιο Αιγαίο	17	13.0	13.0	93.1
	Πελοπόννησος	7	5.3	5.3	98.5
	Στερεά Ελλάδα	2	1.5	1.5	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 19. Περιφέρεια νηπιαγωγείου

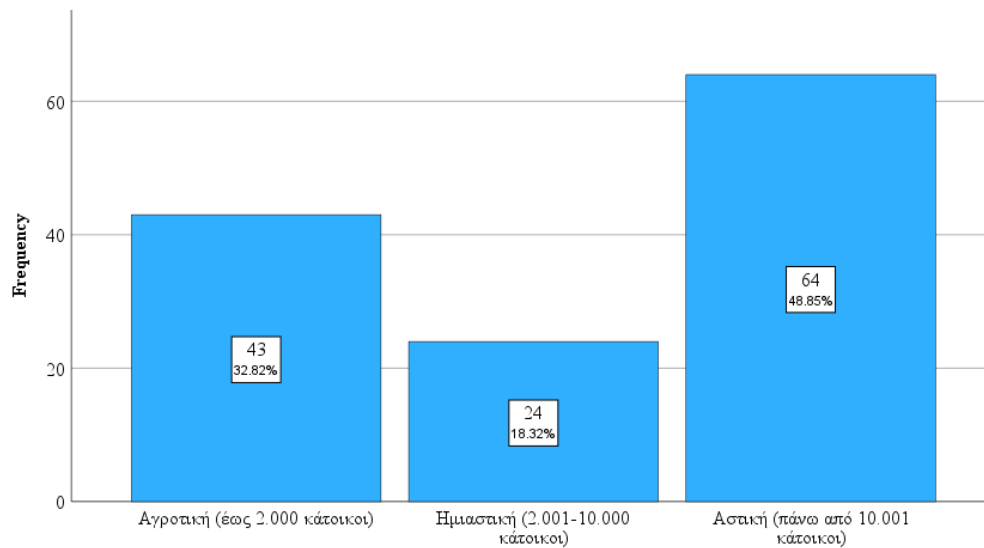
Από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 19.08% (N=25), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης του ανήκε στην περιφέρεια Αττικής. Οι 16.79% (N=22) δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης του ανήκε στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, οι 12.98% (N=17) δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης του ανήκε στις περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου και Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης αντίστοιχα, οι 9.92% (N=13) δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης του ανήκε στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, οι 6.87% (N=9) δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης του ανήκε στην περιφέρεια Κρήτης. Επιπλέον, οι 5.34% (N=7) δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης του ανήκε στην περιφέρεια Πελοποννήσου, οι 4.58% (N=6) δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης του ανήκε στην περιφέρεια Ηπείρου, οι 3.82% (N=5) δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης του ανήκε στην περιφέρεια Βορείου Αιγαίου, οι 2.29% (N=3) δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης του ανήκε στην περιφέρεια Ιονίων Νήσων, ενώ, οι 1.53% (N=2) δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης του ανήκε στις περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας και Δυτικής Ελλάδας, αντίστοιχα.

2.4.16. Βαθμός αστικότητας νηπιαγωγείου

Πίνακας 31.

Βαθμός αστικότητας περιοχής νηπιαγωγείου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Αγροτική (έως 2.000 κάτοικοι)	43	32.8	32.8	32.8
	Ημιαστική (2.001-10.000 κάτοικοι)	24	18.3	18.3	51.1
	Αστική (πάνω από 10.001 κάτοικοι)	64	48.9	48.9	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 20. Βαθμός αστικότητας περιοχής νηπιαγωγείου

Από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 48.85% (N=64), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης τους ήταν σε αστική περιοχή, οι 32.82% (N=43) δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης τους ήταν σε αγροτική περιοχή, ενώ, μόνο το 18.32% (N=24) δήλωσαν ότι το νηπιαγωγείο ευθύνης τους ήταν σε ημιαστική περιοχή.

2.5. ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ VUCA ΔΙΑΣΤΑΣΕΩΝ

2.5.1. Συνολική απεικόνιση των VUCA διαστάσεων

Πίνακας 32.

Statistics – Συνολική απεικόνιση των VUCA διαστάσεων

		Η διάσταση της αστάθειας συνολικά	Η διάσταση της αβεβαιότητας συνολικά	Η διάσταση της πολυπλοκότητα ς συνολικά	Η διάσταση της ασάφειας συνολικά
N	Valid	131	131	131	131
	Missing	0	0	0	0
Mode		23.00	9.00	31.00	16.00

Όσον αφορά τη συνολική απεικόνιση των VUCA διαστάσεων, από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα, οι N=31 ανέδειξαν τη διάσταση της πολυπλοκότητας ως επικρατέστερη. Οι N=23 ανέδειξαν τη διάσταση της αστάθειας, οι N=16 τη διάσταση της ασάφειας, ενώ μόνο οι N=9 ανέδειξαν τη διάσταση της αβεβαιότητας.

2.5.2. Διάσταση «αστάθειας»

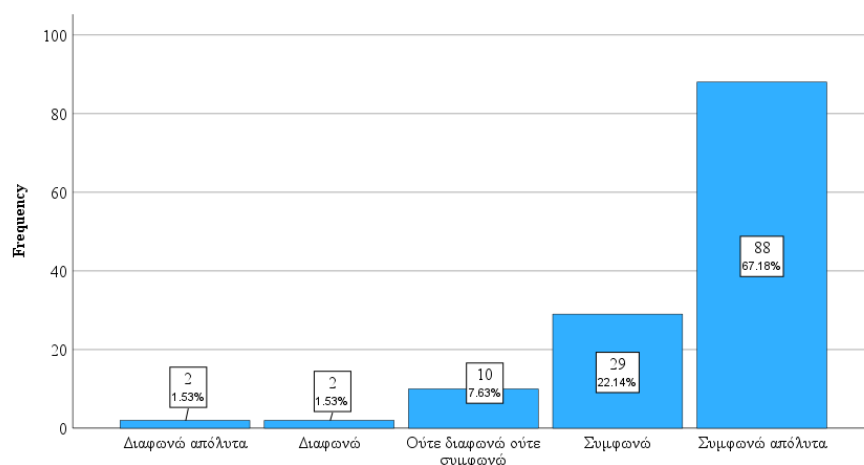
2.5.2.1. *Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, κλήθηκα να διαχειριστώ συχνές, έντονες, ζαφνικές και μη προβλέψιμες αλλαγές αναφορικά με το ρόλο μου*

Πίνακας 33.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, κλήθηκα να διαχειριστώ συχνές, έντονες, ζαφνικές και μη προβλέψιμες αλλαγές αναφορικά με το ρόλο μου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	2	1.5	1.5	1.5

Διαφωνώ	2	1.5	1.5	3.1
Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	10	7.6	7.6	10.7
Συμφωνώ	29	22.1	22.1	32.8
Συμφωνώ απόλυτα	88	67.2	67.2	100.0
Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 21. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, κλήθηκα να διαχειριστώ συχνές, έντονες, ξαφνικές και μη προβλέψιμες αλλαγές αναφορικά με το ρόλο μου

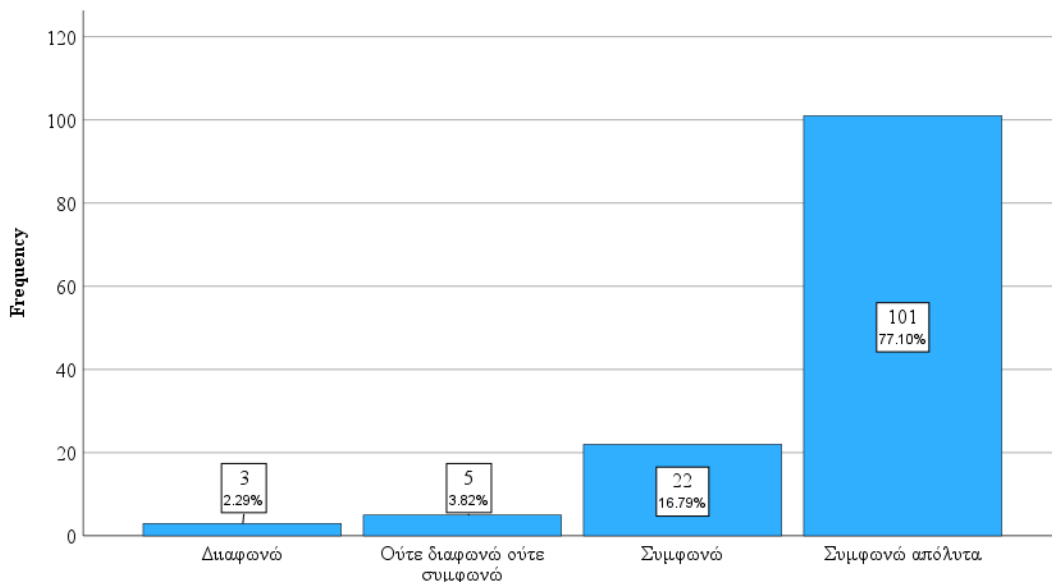
Όσον αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, κλήθηκα να διαχειριστώ συχνές, έντονες, ξαφνικές και μη προβλέψιμες αλλαγές αναφορικά με το ρόλο μου», από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 67.18% (N=88), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι Συμφωνούν απόλυτα. Οι 22.14% (N=29) δήλωσαν ότι Συμφωνούν, οι 7.63% (N=10) δήλωσαν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, ενώ, μόνο το 1.53% (N=2) δήλωσαν είτε ότι Διαφωνούν είτε ότι Διαφωνούν απόλυτα.

2.5.2.2. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, οι ευθύνες του ρόλου μου αυξήθηκαν

Πίνακας 34.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, οι ευθύνες του ρόλου μου αυξήθηκαν

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ	3	2.3	2.3	2.3
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	5	3.8	3.8	6.1
	Συμφωνώ	22	16.8	16.8	22.9
	Συμφωνώ απόλυτα	101	77.1	77.1	100.0
Total		131	100.0	100.0	

Σχήμα 22. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, οι ευθύνες του ρόλου μου αυξήθηκαν

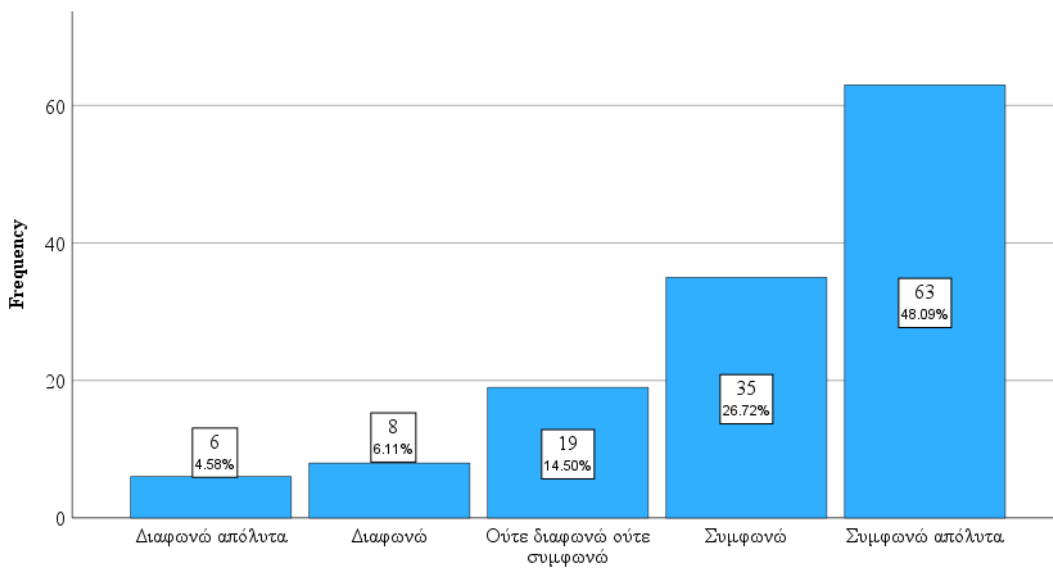
Όσον αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, οι ευθύνες του ρόλου μου αυξήθηκαν», από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 77.10% (N=101), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι Συμφωνούν απόλυτα. Οι 16.79% (N=22) δήλωσαν ότι Συμφωνούν, οι 3.82% (N=5) δήλωσαν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, ενώ, μόνο το 2.29% (N=3) δήλωσαν ότι Διαφωνούν.

2.5.2.3. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ανησύχησα για την προσωπική και κοινωνική μου ευημερία λόγω των ευθυνών του ρόλου μου

Πίνακας 35.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ανησύχησα για την προσωπική και κοινωνική μου ευημερία λόγω των ευθυνών του ρόλου μου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	6	4.6	4.6	4.6
	Διαφωνώ	8	6.1	6.1	10.7
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	19	14.5	14.5	25.2
	Συμφωνώ	35	26.7	26.7	51.9
	Συμφωνώ απόλυτα	63	48.1	48.1	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 23. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ανησύχησα για την προσωπική και κοινωνική μου ευημερία λόγω των ευθυνών του ρόλου μου

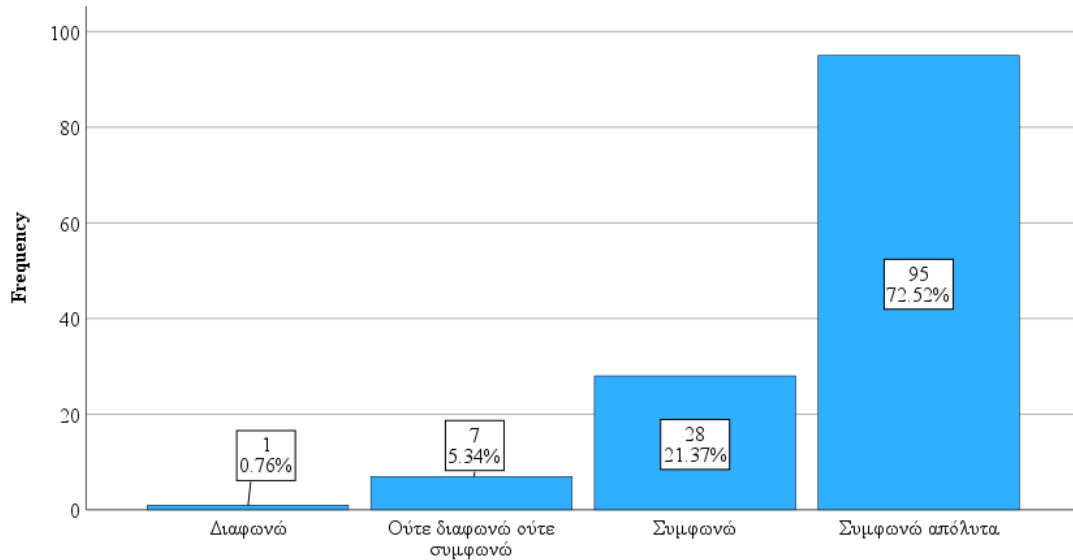
Όσον αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ανησύχησα για την προσωπική και κοινωνική μου ευημερία λόγω των ευθυνών του ρόλου μου», από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 48.09% (N=63), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι Συμφωνούν απόλυτα. Οι 26.72% (N=35) δήλωσαν ότι Συμφωνούν, οι 14.50% (N=19) δήλωσαν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, ενώ, μόνο το 6.11% (N=8) και 4.58% (N=6) δήλωσαν, αντίστοιχα, ότι Διαφωνούν και Διαφωνούν απόλυτα.

2.5.2.4. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αντιμετώπισα νέες καταστάσεις μη προσδιορισμένες από παλιά πρότυπα, αναφορικά με το σχολείο ευθύνης μου

Πίνακας 36.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αντιμετώπισα νέες καταστάσεις μη προσδιορισμένες από παλιά πρότυπα, αναφορικά με το σχολείο ευθύνης μου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ	1	.8	.8	.8
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	7	5.3	5.3	6.1
	Συμφωνώ	28	21.4	21.4	27.5
	Συμφωνώ απόλυτα	95	72.5	72.5	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 1. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αντιμετώπισα νέες καταστάσεις μη προσδιορισμένες από παλιά πρότυπα, αναφορικά με το σχολείο ευθύνης μου

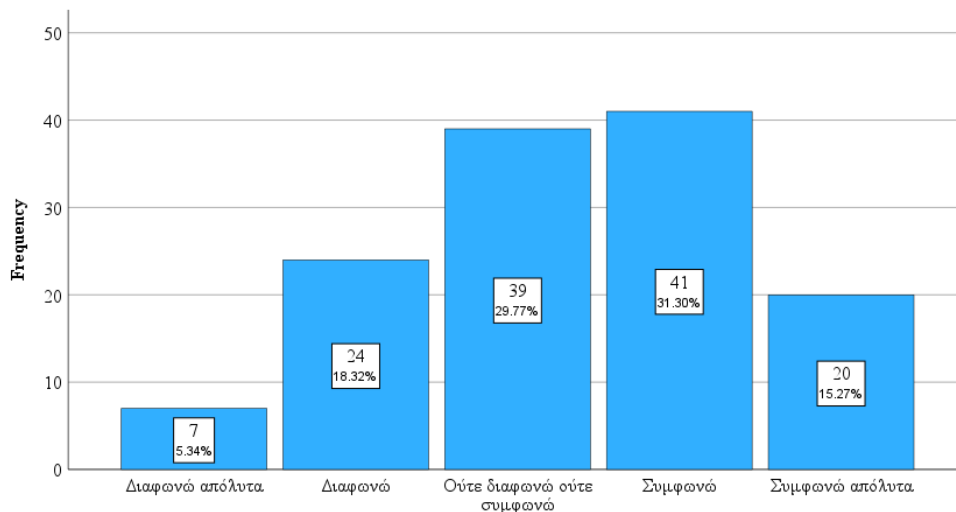
Όσον αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αντιμετώπισα νέες καταστάσεις μη προσδιορισμένες από παλιά πρότυπα, αναφορικά με το σχολείο ευθύνης μου», από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 72.52% (N=95), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι Συμφωνούν απόλυτα. Οι 21.37% (N=28) δήλωσαν ότι Συμφωνούν, οι 5.34% (N=7) δήλωσαν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, ενώ, μόνο το 0.76 % (N=1) δήλωσε ότι Διαφωνεί.

2.5.2.5. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να αντιμετωπίσω οποιαδήποτε νέα κατάσταση εφαρμόζοντας παλιές εμπειρίες και καλές πρακτικές.

Πίνακας 37.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να αντιμετωπίσω οποιαδήποτε νέα κατάσταση εφαρμόζοντας παλιές εμπειρίες και καλές πρακτικές

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	7	5.3	5.3	5.3
	Διαφωνώ	24	18.3	18.3	23.7
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	39	29.8	29.8	53.4
	Συμφωνώ	41	31.3	31.3	84.7
	Συμφωνώ απόλυτα	20	15.3	15.3	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 2. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να αντιμετωπίσω οποιαδήποτε νέα κατάσταση εφαρμόζοντας παλιές εμπειρίες και καλές πρακτικές

Όσον αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να αντιμετωπίσω οποιαδήποτε νέα κατάσταση εφαρμόζοντας παλιές εμπειρίες και καλές πρακτικές», από τους/τις

συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 15.27% (N=20) δήλωσαν ότι Συμφωνούν απόλυτα. Οι 31.30% (N=41), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι Συμφωνούν, οι 29.77% (N=39) δήλωσαν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, οι 18.32% (N=24) δήλωσαν ότι Διαφωνούν, ενώ, μόνο το 5.34% (N=7) δήλωσαν ότι Διαφωνούν απόλυτα.

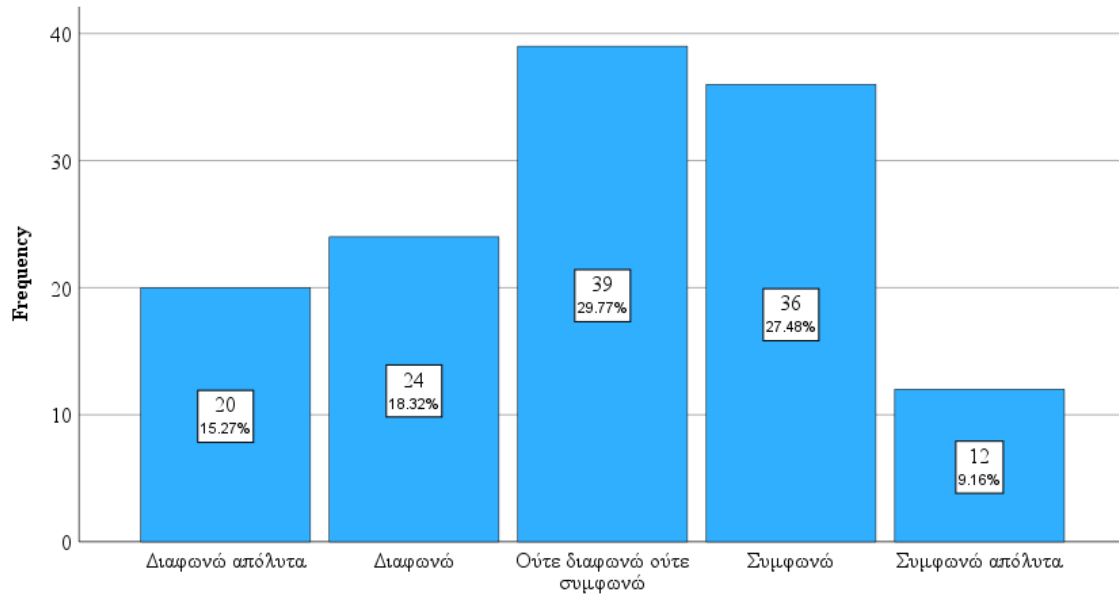
2.6. Διάσταση «αβεβαιότητας»

2.6.1. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα ανικανότητα να προβλέψω τον αντίκτυπο της κατάστασης προς το σχολείο ευθύνης μου

Πίνακας 38.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα ανικανότητα να προβλέψω τον αντίκτυπο της κατάστασης προς το σχολείο ευθύνης μου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	20	15.3	15.3	15.3
	Διαφωνώ	24	18.3	18.3	33.6
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	39	29.8	29.8	63.4
	Συμφωνώ	36	27.5	27.5	90.8
	Συμφωνώ απόλυτα	12	9.2	9.2	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 24. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα ανικανότητα να προβλέψω τον αντίκτυπο της κατάστασης προς το σχολείο ευθύνης μου

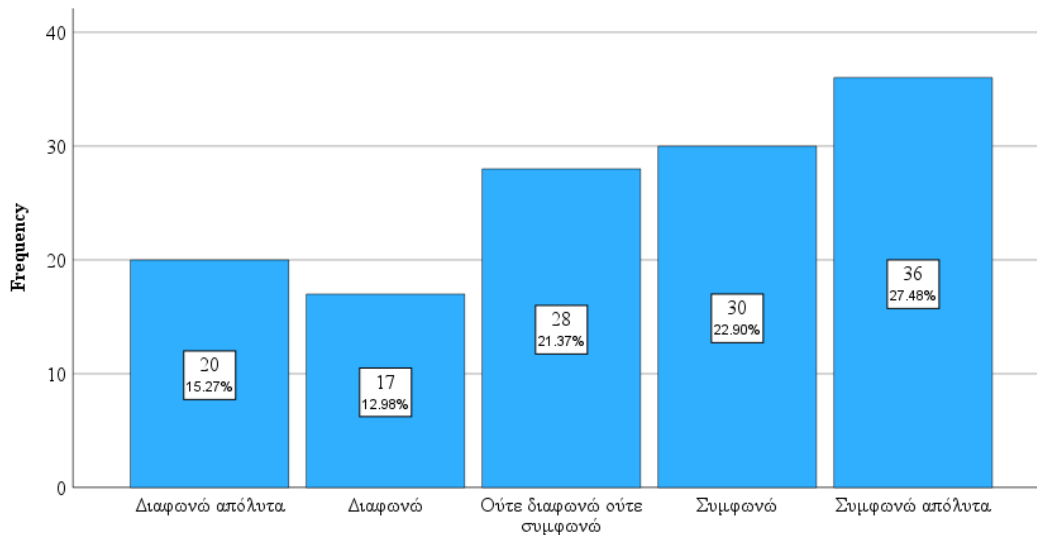
Όσον αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα ανικανότητα να προβλέψω τον αντίκτυπο της κατάστασης προς το σχολείο ευθύνης μου», από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 9.16% (N=12) δήλωσαν ότι Συμφωνούν απόλυτα, οι 27.48% (N=36) δήλωσαν ότι Συμφωνούν, οι 29.77% (N=39), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, οι 18.32% (N=24) δήλωσαν ότι Διαφωνούν και οι 15.27% (N=20) δήλωσαν ότι Διαφωνούν απόλυτα.

2.6.2. Για να αντιμετωπίσω την αβεβαιότητα των συνθηκών του ρόλου μου συμμετείχα σε κάποιο δίκτυο συνεργασίας (π.χ. ομάδα αλληλοβοήθειας προϊσταμένων νηπιαγωγών και/ή εκπαιδευτικών, υποστήριξη ειδικών, υποστήριξη συντονιστών εκπαιδευτικού έργου κ.ά.)

Πίνακας 39.

Για να αντιμετωπίσω την αβεβαιότητα των συνθηκών του ρόλου μου συμμετείχα σε κάποιο δίκτυο συνεργασίας (π.χ. ομάδα αλληλοβοήθειας προϊσταμένων νηπιαγωγών και/ή εκπαιδευτικών, υποστήριξη ειδικών, υποστήριξη συντονιστών εκπαιδευτικού έργου κ.ά.)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	20	15.3	15.3	15.3
	Διαφωνώ	17	13.0	13.0	28.2
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	28	21.4	21.4	49.6
	Συμφωνώ	30	22.9	22.9	72.5
	Συμφωνώ απόλυτα	36	27.5	27.5	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 25. Για να αντιμετωπίσω την αβεβαιότητα των συνθηκών του ρόλου μου συμμετείχα σε κάποιο δίκτυο συνεργασίας (π.χ. ομάδα αλληλοβοήθειας προϊσταμένων νηπιαγωγών και/ή εκπαιδευτικών, υποστήριξη ειδικών, υποστήριξη συντονιστών εκπαιδευτικού έργου κ.ά.)

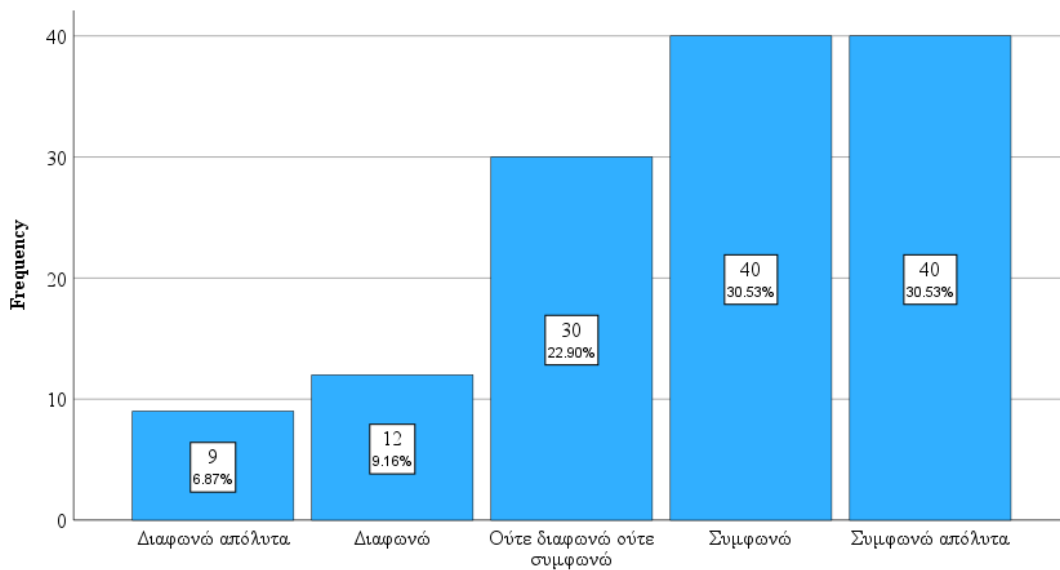
Όσον αφορά τη δήλωση «Για να αντιμετωπίσω την αβεβαιότητα των συνθηκών του ρόλου μου συμμετείχα σε κάποιο δίκτυο συνεργασίας (π.χ. ομάδα αλληλοβοήθειας προϊσταμένων νηπιαγωγών και/ή εκπαιδευτικών, υποστήριξη ειδικών, υποστήριξη συντονιστών εκπαιδευτικού έργου κ.ά.)», από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 27.48% (N=36), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι Συμφωνούν απόλυτα. Οι 22.90% (N=30) δήλωσαν ότι Συμφωνούν, οι 21.37% (N=28) δήλωσαν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, οι 12.98% (N=17) δήλωσαν ότι Διαφωνούν και οι 15.27% (N=20) δήλωσαν ότι Διαφωνού απόλυτα.

2.6.3. Η συμμετοχή μου στα δίκτυα συνεργασίας μου παρείχε ουσιώδεις και σημαντικές πρακτικές αντιμετώπισης της κατάστασης

Πίνακας 40.

Η συμμετοχή μου στα δίκτυα συνεργασίας μου παρείχε ουσιώδεις και σημαντικές πρακτικές αντιμετώπισης της κατάστασης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	9	6.9	6.9	6.9
	Διαφωνώ	12	9.2	9.2	16.0
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	30	22.9	22.9	38.9
	Συμφωνώ	40	30.5	30.5	69.5
	Συμφωνώ απόλυτα	40	30.5	30.5	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 26. Η συμμετοχή μου στα δίκτυα συνεργασίας μου παρείχε ουσιώδεις και σημαντικές πρακτικές αντιμετώπισης της κατάστασης

Όσον αφορά τη δήλωση «*Η συμμετοχή μου στα δίκτυα συνεργασίας μου παρείχε ουσιώδεις και σημαντικές πρακτικές αντιμετώπισης της κατάστασης*», από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 30.53% (N=40), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν είτε ότι Συμφωνούν απόλυτα είτε ότι Συμφωνούν. Οι 22.90% (N=30) δήλωσαν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, ενώ, μόνο οι 9.16% (N=12) και 6.87% (N=9) δήλωσαν, αντίστοιχα, ότι Διαφωνούν και Διαφωνούν απόλυτα.

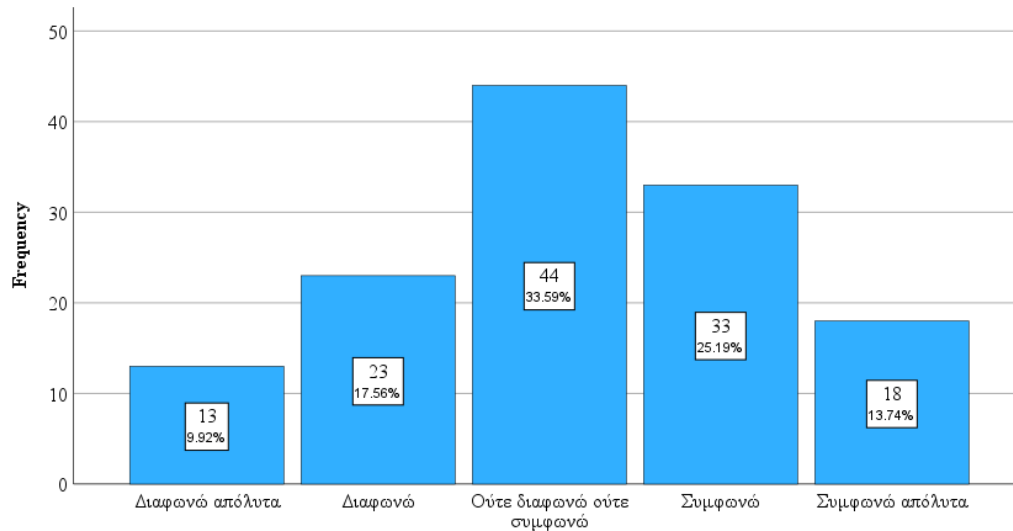
2.7. Διάσταση «πολυπλοκότητας»

2.7.1. *Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα αδυναμία να διακρίνω τις πιθανές απρόοπτες επιπλοκές της πανδημικής κατάστασης προς το σχολείο ευθύνης μου*

Πίνακας 41.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα αδυναμία να διακρίνω τις πιθανές απρόοπτες επιπλοκές της πανδημικής κατάστασης προς το σχολείο ευθύνης μου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	13	9.9	9.9	9.9
	Διαφωνώ	23	17.6	17.6	27.5
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	44	33.6	33.6	61.1
	Συμφωνώ	33	25.2	25.2	86.3
	Συμφωνώ απόλυτα	18	13.7	13.7	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 27. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα αδυναμία να διακρίνω τις πιθανές απρόοπτες επιπλοκές της πανδημικής κατάστασης προς το σχολείο ευθύνης μου

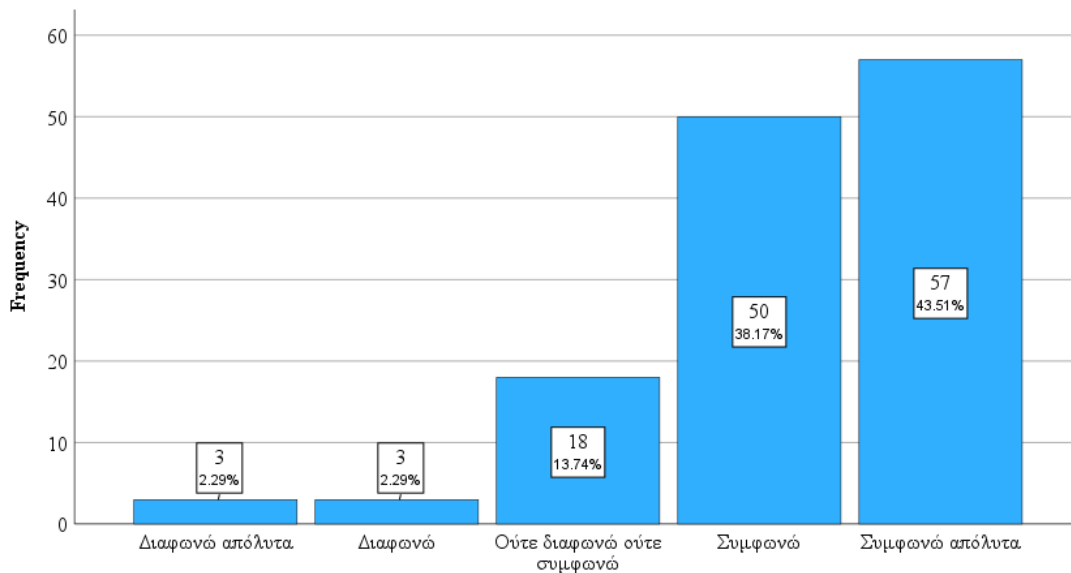
Όσον αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα αδυναμία να διακρίνω τις πιθανές απρόοπτες επιπλοκές της πανδημικής κατάστασης προς το σχολείο ευθύνης μου», από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 13.74% (N=18) δήλωσαν Συμφωνούν απόλυτα και οι 25.19% (N=33) δήλωσαν ότι Συμφωνούν. Οι 33.59% (N=44), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, ενώ, οι 17.56% (N=23) και οι 9.92% (N=13) δήλωσαν ότι Διαφωνούν και ότι Διαφωνούν απόλυτα, αντίστοιχα.

2.7.2. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνης μου

Πίνακας 42.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνης μου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	3	2.3	2.3	2.3
	Διαφωνώ	3	2.3	2.3	4.6
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	18	13.7	13.7	18.3
	Συμφωνώ	50	38.2	38.2	56.5
	Συμφωνώ απόλυτα	57	43.5	43.5	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 28. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνης μου

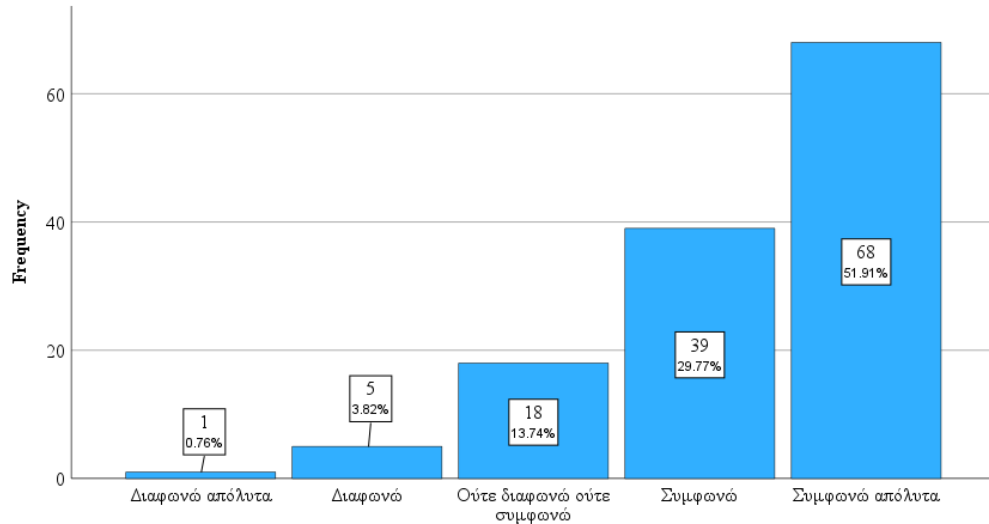
Όσον αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνης μου» από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 43.51% (N=57), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι Συμφωνούν απόλυτα και οι 38.17% (N=50) δήλωσαν ότι Συμφωνούν. Οι 13.74% (N=18) δήλωσαν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, ενώ, μόνοι οι 2.29% (N=3) δήλωσαν είτε ότι Διαφωνού απόλυτα είτε ότι Διαφωνούν.

2.7.3. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αυξήθηκαν οι προσδοκίες προς το πρόσωπό μου από τα άλλα μέλη της σχολικής κοινότητας (εκπαιδευτικούς, γονείς, στελέχη εκπαίδευσης, μαθητές/τριες)

Πίνακας 43.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αυξήθηκαν οι προσδοκίες προς το πρόσωπό μου από τα άλλα μέλη της σχολικής κοινότητας (εκπαιδευτικούς, γονείς, στελέχη εκπαίδευσης, μαθητές/τριες)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	1	.8	.8	.8
	Διαφωνώ	5	3.8	3.8	4.6
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	18	13.7	13.7	18.3
	Συμφωνώ	39	29.8	29.8	48.1
	Συμφωνώ απόλυτα	68	51.9	51.9	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 29. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αυξήθηκαν οι προσδοκίες προς το πρόσωπό μου από τα άλλα μέλη της σχολικής κοινότητας (εκπαιδευτικούς, γονείς, στελέχη εκπαίδευσης, μαθητές/τριες)

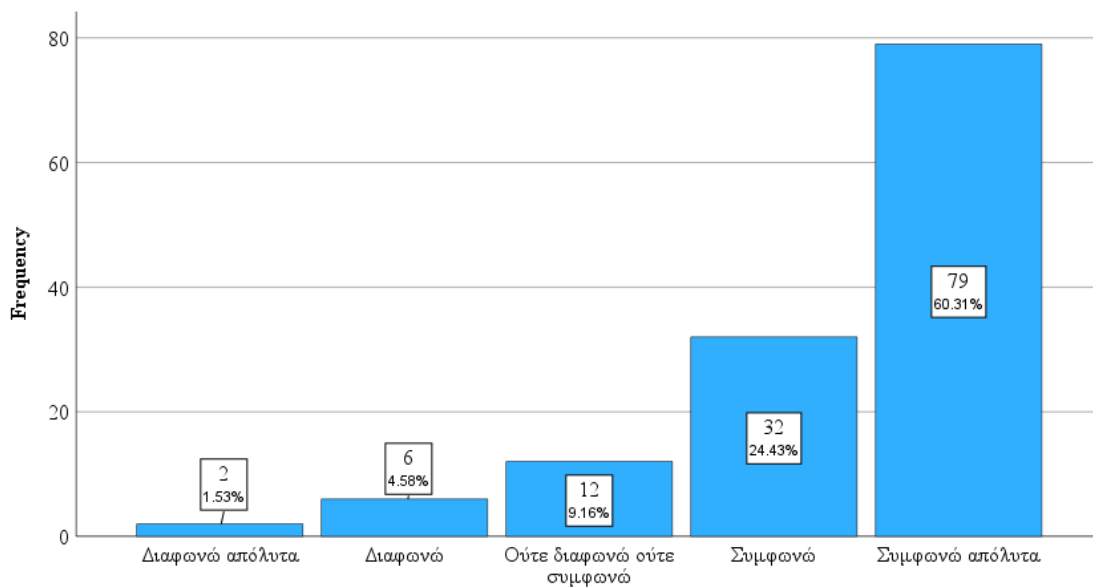
Όσον αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, αυξήθηκαν οι προσδοκίες προς το πρόσωπό μου από τα άλλα μέλη της σχολικής κοινότητας (εκπαιδευτικούς, γονείς, στελέχη εκπαίδευσης, μαθητές/τριες)», από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 51.91% (N=68), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι Συμφωνούν απόλυτα και οι 29.77% (N=39) δήλωσαν ότι Συμφωνούν. Οι 13.74% (N=18) δήλωσαν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, ενώ, μόνον οι 3.82% (N=5) και οι 0.76% (N=1), δήλωσαν, αντίστοιχα, ότι Διαφωνούν και ότι Διαφωνούν απόλυτα.

2.7.4. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα λόγω των προσδοκιών προς το πρόσωπό μου να εργάζομαι σε ένα αγχωτικό και πιεστικό περιβάλλον μεγάλης έντασης και συχνότητας

Πίνακας 44.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα λόγω των προσδοκιών προς το πρόσωπό μου να εργάζομαι σε ένα αγχωτικό και πιεστικό περιβάλλον μεγάλης έντασης και συχνότητας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	2	1.5	1.5	1.5
	Διαφωνώ	6	4.6	4.6	6.1
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	12	9.2	9.2	15.3
	Συμφωνώ	32	24.4	24.4	39.7
	Συμφωνώ απόλυτα	79	60.3	60.3	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 30. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα λόγω των προσδοκιών προς το πρόσωπό μου να εργάζομαι σε ένα αγχωτικό και πιεστικό περιβάλλον μεγάλης έντασης και συχνότητας

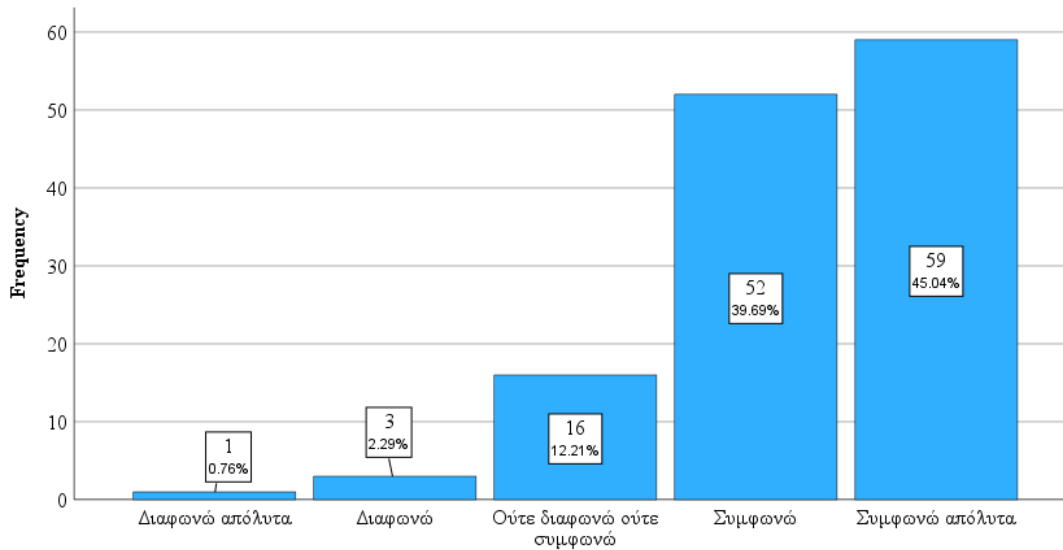
Όσον αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ένιωσα λόγω των προσδοκιών προς το πρόσωπό μου να εργάζομαι σε ένα αγχωτικό και πιεστικό περιβάλλον μεγάλης έντασης και συχνότητας», από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 60.31% (N=79), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι Συμφωνούν απόλυτα, και οι 24.43% (N=32) δήλωσαν ότι Συμφωνούν. Οι 9.16% (N=12) δήλωσαν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, ενώ, μόνο οι 4.58% (N=6) και οι 1.53% (N=2) δήλωσαν, αντίστοιχα, ότι Διαφωνούν και ότι Διαφωνούν απόλυτα.

2.7.5. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω τις αξίες (π.χ. αποδοχή, δικαιοσύνη, ισότητα, εμπιστοσύνη, σεβασμός, αλληλεγγύη κ.ά.) του σχολείου ευθύνης μου, ακόμη και όταν αυτό λειτουργούσε σε υβριδικό περιβάλλον.

Πίνακας 45.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω τις αξίες (π.χ. αποδοχή, δικαιοσύνη, ισότητα, εμπιστοσύνη, σεβασμός, αλληλεγγύη κ.ά.) του σχολείου ευθύνης μου, ακόμη και όταν αυτό λειτουργούσε σε υβριδικό περιβάλλον

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	1	.8	.8	.8
	Διαφωνώ	3	2.3	2.3	3.1
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	16	12.2	12.2	15.3
	Συμφωνώ	52	39.7	39.7	55.0
	Συμφωνώ απόλυτα	59	45.0	45.0	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 31. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω τις αξίες (π.χ. αποδοχή, δικαιοσύνη, ισότητα, εμπιστοσύνη, σεβασμός, αλληλεγγύη κ.ά.) του σχολείου ευθύνης μου, ακόμη και όταν αυτό λειτουργούσε σε υβριδικό περιβάλλον

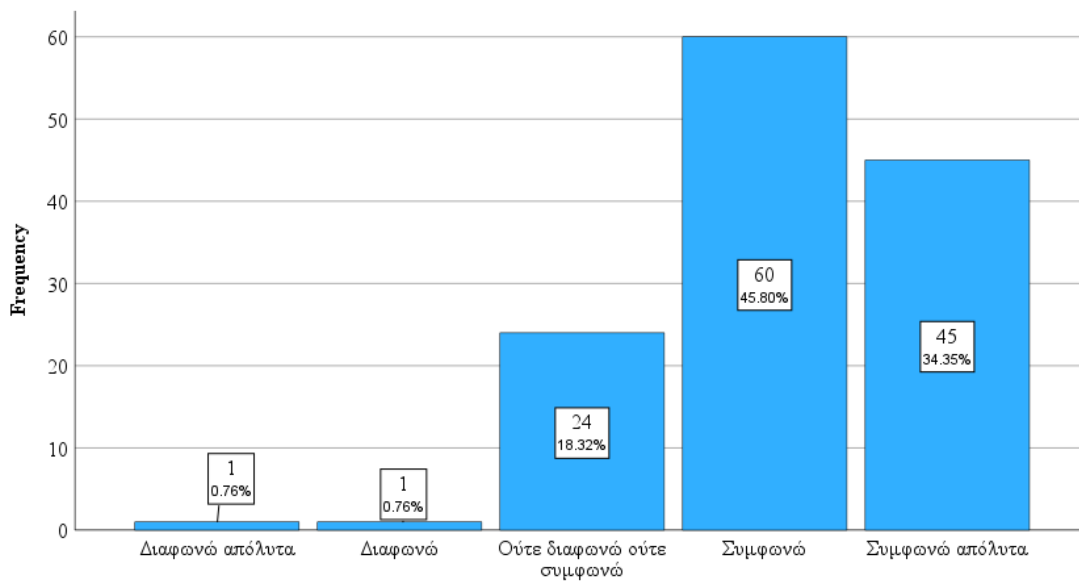
Όσον αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω τις αξίες (π.χ. αποδοχή, δικαιοσύνη, ισότητα, εμπιστοσύνη, σεβασμός, αλληλεγγύη κ.ά.) του σχολείου ευθύνης μου, ακόμη και όταν αυτό λειτουργούσε σε υβριδικό περιβάλλον», από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 45.04% (N=59), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι Συμφωνούν απόλυτα, και οι 39.69% (N=52) δήλωσαν ότι Συμφωνούν. Οι 12.21% (N=16) δήλωσαν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, ενώ, μόνο οι 2.29% (N=3) και οι 0.76% (N=1) δήλωσαν, αντίστοιχα, ότι Διαφωνούν και ότι Διαφωνούν απόλυτα.

2.7.6. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω το αίσθημα του «ανήκειν» μεταξύ των μελών του σχολείου ευθύνης μου

Πίνακας 46.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω το αίσθημα του «ανήκειν» μεταξύ των μελών του σχολείου ευθύνης μου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	1	.8	.8	.8
	Διαφωνώ	1	.8	.8	1.5
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	24	18.3	18.3	19.8
	Συμφωνώ	60	45.8	45.8	65.6
	Συμφωνώ απόλυτα	45	34.4	34.4	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 32. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω το αίσθημα του «ανήκειν» μεταξύ των μελών του σχολείου ευθύνης μου

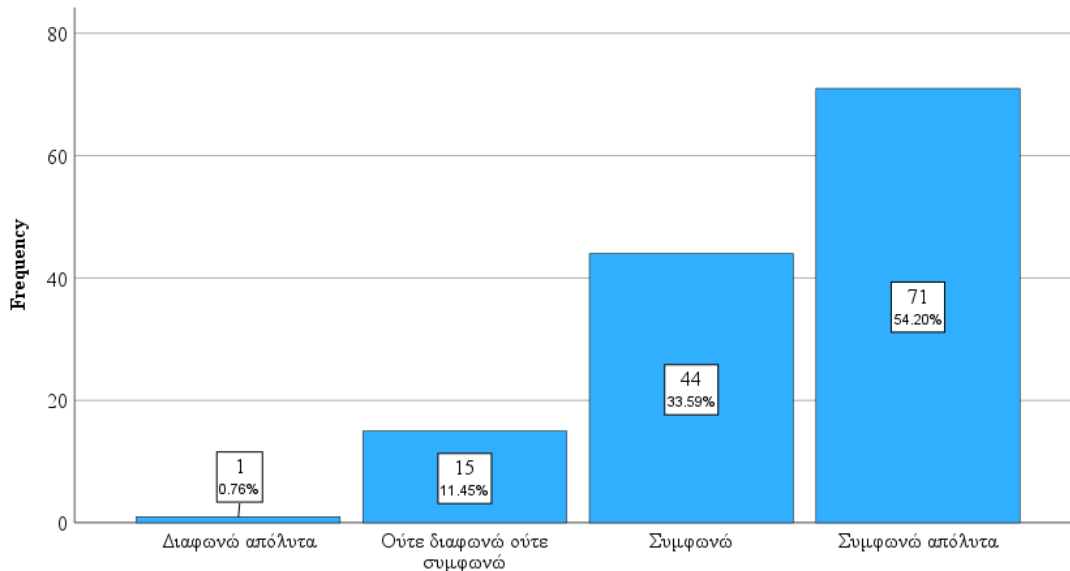
Όσον αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω το αίσθημα του «ανήκειν» μεταξύ των μελών του σχολείου ευθύνης μου», από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 34.35% (N=45) δήλωσαν ότι Συμφωνούν απόλυτα και οι 45.80% (N=60), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι Συμφωνούν. Οι 18.32% (N=24) δήλωσαν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, ενώ, μόνο οι 0.76% (N=1) δήλωσαν είτε ότι Διαφωνούν είτε ότι Διαφωνούν απόλυτα.

2.7.7. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω την επικοινωνία μεταξύ των μελών του σχολείου ευθύνης μου

Πίνακας 47.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω την επικοινωνία μεταξύ των μελών του σχολείου ευθύνης μου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	1	.8	.8	.8
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	15	11.5	11.5	12.2
	Συμφωνώ	44	33.6	33.6	45.8
	Συμφωνώ απόλυτα	71	54.2	54.2	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 33. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω την επικοινωνία μεταξύ των μελών του σχολείου ευθύνης μου

Όσον αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήμουν σε θέση να διατηρήσω την επικοινωνία μεταξύ των μελών του σχολείου ευθύνης μου», από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 54.20% (N=71), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι Συμφωνούν απόλυτα, και οι 33.59% (N=44) δήλωσαν ότι Συμφωνούν. Οι 11.45% (N=15) δήλωσαν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, ενώ, μόνο οι 0.76% (N=1) δήλωσαν ότι Διαφωνούν απόλυτα.

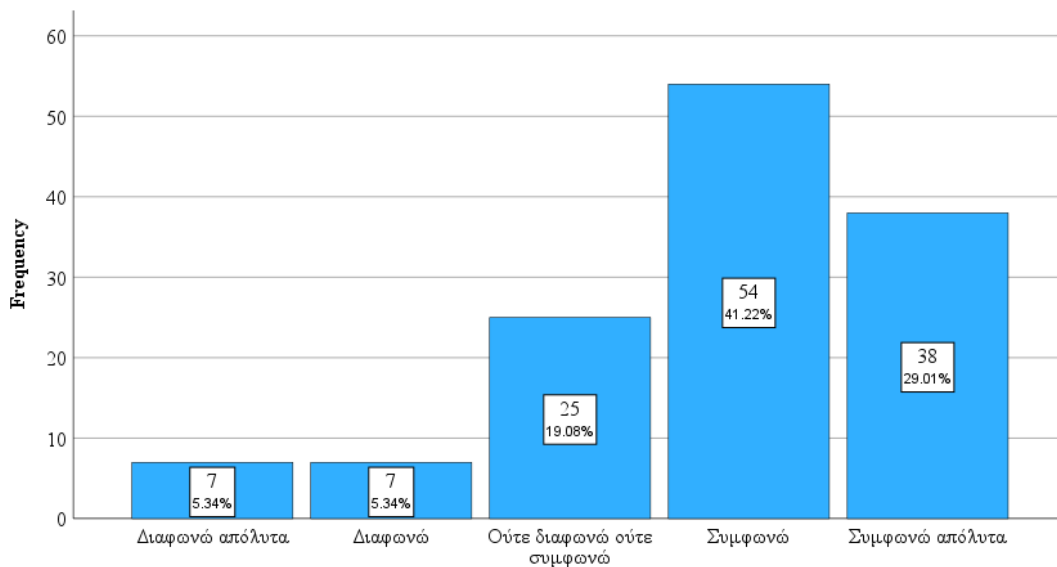
2.8. Διάσταση «ασάφειας»

2.8.1. Η ασάφεια της «νέας κανονικότητας» με βοήθησε να αποκτήσω πιο οικείες και ενδυναμωμένες σχέσεις με τα μέλη του σχολείου ευθύνης μου

Πίνακας 48.

Η ασάφεια της «νέας κανονικότητας» με βοήθησε να αποκτήσω πιο οικείες και ενδυναμωμένες σχέσεις με τα μέλη του σχολείου ευθύνης μου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	7	5.3	5.3	5.3
	Διαφωνώ	7	5.3	5.3	10.7
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	25	19.1	19.1	29.8
	Συμφωνώ	54	41.2	41.2	71.0
	Συμφωνώ απόλυτα	38	29.0	29.0	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 34. Η ασάφεια της «νέας κανονικότητας» με βοήθησε να αποκτήσω πιο οικείες και ενδυναμωμένες σχέσεις με τα μέλη του σχολείου ευθύνης μου

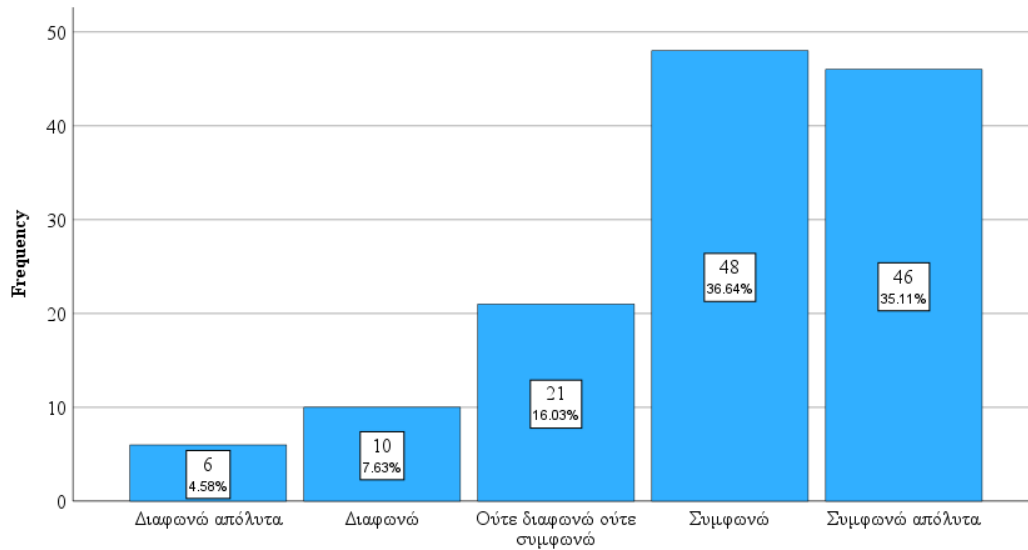
Όσον αφορά τη δήλωση «*Η ασάφεια της «νέας κανονικότητας» με βοήθησε να αποκτήσω πιο οικείες και ενδυναμωμένες σχέσεις με τα μέλη του σχολείου ευθύνης μου*», από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 29.01% (N=38) δήλωσαν ότι Συμφωνούν και οι 41.22% (N=54), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι Συμφωνούν απόλυτα. Οι 19.08% (N=25) δήλωσαν ότι Ούτε Διαφωνούν ούτε συμφωνούν, ενώ, μόνο οι 5.34% (N=7) δήλωσαν είτε ότι Διαφωνούν είτε ότι Διαφωνούν απόλυτα.

2.8.2. *Η ασάφεια της «νέας κανονικότητας» ενίσχυσε το αίσθημα της συλλογικότητας και υποστήριξης ανάμεσα στα μέλη του σχολείου ευθύνης μου*

Πίνακας 49.

Η ασάφεια της «νέας κανονικότητας» ενίσχυσε το αίσθημα της συλλογικότητας και υποστήριξης ανάμεσα στα μέλη του σχολείου ευθύνης μου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	6	4.6	4.6	4.6
	Διαφωνώ	10	7.6	7.6	12.2
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	21	16.0	16.0	28.2
	Συμφωνώ	48	36.6	36.6	64.9
	Συμφωνώ απόλυτα	46	35.1	35.1	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 35. Η ασάφεια της «νέας κανονικότητας» ενίσχυσε το αίσθημα της συλλογικότητας και υποστήριξης ανάμεσα στα μέλη του σχολείου ευθύνης μου

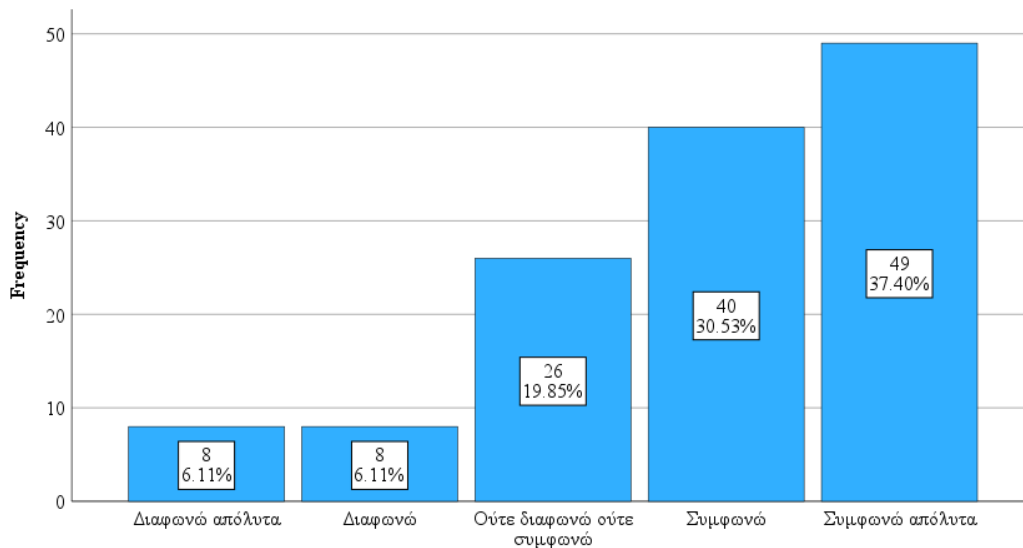
Όσον αφορά τη δήλωση «*Η ασάφεια της «νέας κανονικότητας» ενίσχυσε το αίσθημα της συλλογικότητας και υποστήριξης ανάμεσα στα μέλη του σχολείου ευθύνης μου*», από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 35.11% (N=46) δήλωσαν ότι Συμφωνούν και οι 36.64% (N=48), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι Συμφωνούν απόλυτα. Οι 16.03% (N=21) δήλωσαν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, ενώ, μόνο οι 7.63% (N=10) και 4.58% (N=6) δήλωσαν, αντίστοιχα, ότι Διαφωνούν και Διαφωνούν απόλυτα.

2.8.3. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ανέμενα κεντρικές, από το ΥΠΑΙΘ, το ΙΕΠ, την Διεύθυνση Εκπαίδευσης, το ΠΕΚΕΣ κ.ά., βήμα προς βήμα οδηγίες και πρακτικές διαχείρισης της κατάστασης

Πίνακας 50.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ανέμενα κεντρικές, από το ΥΠΑΙΘ, το ΙΕΠ, την Διεύθυνση Εκπαίδευσης, το ΠΕΚΕΣ κ.ά., βήμα προς βήμα οδηγίες και πρακτικές διαχείρισης της κατάστασης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	8	6.1	6.1	6.1
	Διαφωνώ	8	6.1	6.1	12.2
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	26	19.8	19.8	32.1
	Συμφωνώ	40	30.5	30.5	62.6
	Συμφωνώ απόλυτα	49	37.4	37.4	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 3. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ανέμενα κεντρικές, από το ΥΠΑΙΘ, το ΙΕΠ, την Διεύθυνση Εκπαίδευσης, το ΠΕΚΕΣ κ.ά., βήμα προς βήμα οδηγίες και πρακτικές διαχείρισης της κατάστασης

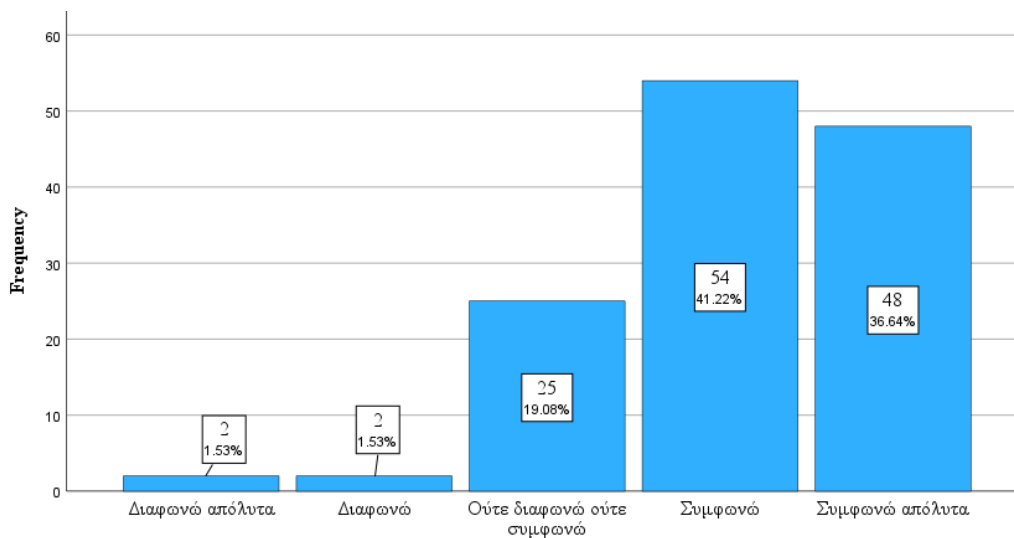
Όσον αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ανέμενα κεντρικές, από το ΥΠΑΙΘ, το ΙΕΠ, την Διεύθυνση Εκπαίδευσης, το ΠΕΚΕΣ κ.ά., βήμα προς βήμα οδηγίες και πρακτικές διαχείρισης της κατάστασης», από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 37.40% (N=49), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι Συμφωνούν απόλυτα, και, οι 30.53% (N=40) δήλωσαν ότι Συμφωνούν. Οι 19.85% (N=26) δήλωσαν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, ενώ, μόνο οι 6.11% (N=8) δήλωσαν, αντίστοιχα, ότι Διαφωνούν και Διαφωνούν απόλυτα.

2.8.4. *Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έλαβα αυτόνομα, γρήγορες αποφάσεις και πρωτοβουλίες, με βάση τις εκάστοτε συνθήκες και ανάγκες των μελών του σχολείου ευθύνης μου*

Πίνακας 51.

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έλαβα αυτόνομα, γρήγορες αποφάσεις και πρωτοβουλίες, με βάση τις εκάστοτε συνθήκες και ανάγκες των μελών του σχολείου ευθύνης μου

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	2	1.5	1.5	1.5
	Διαφωνώ	2	1.5	1.5	3.1
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	25	19.1	19.1	22.1
	Συμφωνώ	54	41.2	41.2	63.4
	Συμφωνώ απόλυτα	48	36.6	36.6	100.0
	Total	131	100.0	100.0	

Σχήμα 4. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έλαβα αυτόνομα, γρήγορες αποφάσεις και πρωτοβουλίες, με βάση τις εκάστοτε συνθήκες και ανάγκες των μελών του σχολείου ευθύνης μου

Όσον αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έλαβα αυτόνομα, γρήγορες αποφάσεις και πρωτοβουλίες, με βάση τις εκάστοτε συνθήκες και ανάγκες των μελών του σχολείου ευθύνης μου», από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς στην έρευνα οι 36.64% (N=48) δήλωσαν ότι Συμφωνούν και οι 41.22% (N=54), η οποία ήταν και η επικρατούσα τιμή, δήλωσαν ότι Συμφωνούν απόλυτα. Οι 19.08% (N=25) δήλωσαν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, ενώ, μόνο οι 1.53% (N=2) δήλωσαν, αντίστοιχα, ότι Διαφωνούν και Διαφωνούν απόλυτα.

2.9. ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

2.9.1. Έλεγχος 1^{ης} ερευνητικής υπόθεσης «οι σχετικά επιμορφούμενοι/ες προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγοί έχοντας ευκαιρίες επαγγελματικής μάθησης να ήταν σε θέση να ανταποκριθούν καλύτερα στο ρόλο του/της φροντιστή/ίστριας της σχολικής κοινότητας από τους/τις μη έχοντες σχετική επιμόρφωση»

Για τις αναφερόμενες ποιοτικές μεταβλητές

μεταβλητή 1: ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ

μεταβλητή 2: ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ_2

Ορίζουμε την υπόθεσή μας:

H_0 : Οι δυο ποιοτικές μεταβλητές ανεξάρτητες.

H_1 : Οι δυο ποιοτικές μεταβλητές είναι εξαρτημένες.

Με στάθμες σημαντικότητας:

$\alpha = 0.05, 0.01, 0.005, 0.001$

και τον κανόνα

Αν $\text{sig.} < \alpha$ τότε η H_0 απορρίπτεται και άρα η επιμόρφωση **επηρεάζει** την ανταπόκριση των προϊστάμενων νηπιαγωγών στο ρόλο τους ως φροντιστές της σχολικής κοινότητας.

Αν $\text{sig.} > \alpha$ τότε η H_0 ΔΕΝ απορρίπτεται, και άρα η επιμόρφωση **ΔΕΝ επηρεάζει** την ανταπόκριση των προϊστάμενων νηπιαγωγών στο ρόλο τους ως φροντιστές της σχολικής κοινότητας.

Πίνακας 52.

*Επιμόρφωση * Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνες μου*
Crosstabulation

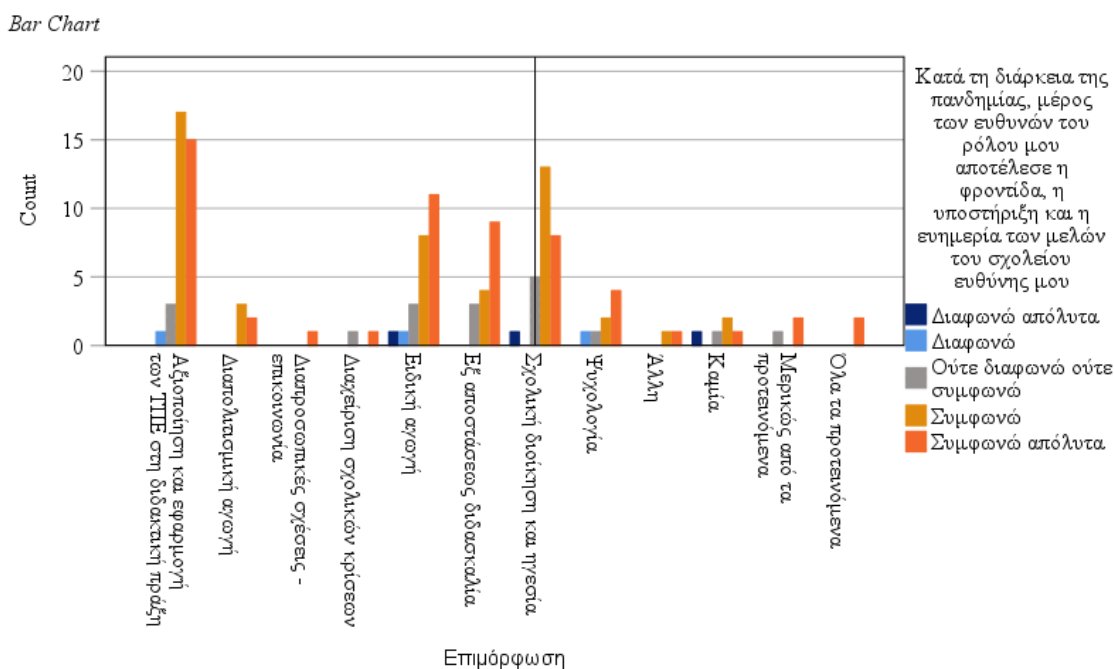
		Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνες μου					
		Διαφωνώ απολύτα	Διαφωνώ	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απολύτα	Total
Επιμόρφωση	Αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη	Count 0	1	3	17	15	36
	% within Επιμόρφωση	0.0%	2.8%	8.3%	47.2%	41.7%	100.0%
Διαπολιτισμική αγωγή	Count	0	0	0	3	2	5
	% within Επιμόρφωση	0.0%	0.0%	0.0%	60.0%	40.0%	100.0%
Διαπροσωπικές σχέσεις - επικοινωνία	Count	0	0	0	0	1	1
	% within Επιμόρφωση	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
Διαχείριση σχολικών κρίσεων	Count	0	0	1	0	1	2
	% within Επιμόρφωση	0.0%	0.0%	50.0%	0.0%	50.0%	100.0%
Ειδική αγωγή	Count	1	1	3	8	11	24
	% within Επιμόρφωση	4.2%	4.2%	12.5%	33.3%	45.8%	100.0%
Εξ αποστάσεως διδασκαλία	Count	0	0	3	4	9	16
	% within Επιμόρφωση	0.0%	0.0%	18.8%	25.0%	56.3%	100.0%
Σχολική διοίκηση και ηγεσία	Count	1	0	5	13	8	27
	% within Επιμόρφωση	3.7%	0.0%	18.5%	48.1%	29.6%	100.0%
Ψυχολογία	Count	0	1	1	2	4	8
	% within Επιμόρφωση	0.0%	12.5%	12.5%	25.0%	50.0%	100.0%
Άλλη	Count	0	0	0	1	1	2
	% within Επιμόρφωση	0.0%	0.0%	0.0%	50.0%	50.0%	100.0%
Καμία	Count	1	0	1	2	1	5
	% within Επιμόρφωση	20.0%	0.0%	20.0%	40.0%	20.0%	100.0%
Μερικώς από τα προτενομένα	Count	0	0	1	0	2	3
	% within Επιμόρφωση	0.0%	0.0%	33.3%	0.0%	66.7%	100.0%
Όλα τα προτενομένα	Count	0	0	0	0	2	2
	% within Επιμόρφωση	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	100.0%	100.0%
Total	Count	3	3	18	50	57	131
	% within Επιμόρφωση	2.3%	2.3%	13.7%	38.2%	43.5%	100.0%

Πίνακας 53.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2- sided)
Pearson Chi-Square	32.128 ^a	44	.908
Likelihood Ratio	31.938	44	.912
Linear-by-Linear Association	.857	1	.355
N of Valid Cases	131		

a. 52 cells (86.7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .02.

Σχήμα 36. Συσχέτιση των μεταβλητών επιμόρφωση & "Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου ..."

Δεν παρατηρήθηκε στατιστικά σημαντική εξάρτηση μεταξύ των μεταβλητών ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ και ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ_2 ($X^2= 32.128$, $df= 44$, $p = 0.908 > 0.05$). Πιο συγκεκριμένα:

- από τους/τις 36 προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς που παρακολούθησαν την επιμόρφωση: «Αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στη διδακτική πράξη», το 47.2% δήλωσε Συμφωνώ, το 41.7% δήλωσε Συμφωνώ απόλυτα, όμως, το 8.3% δήλωσε Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ και το 2.8% δήλωσε Διαφωνώ, όσον αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνης μου.»
- από τους/τις 5 προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς που παρακολούθησαν την επιμόρφωση: «Διαπολιτισμική αγωγή», το 60% δήλωσε Συμφωνώ, ενώ το 40% δήλωσε Συμφωνώ απόλυτα, όσον αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνης μου.»

- από τους/τις προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς που παρακολούθησαν την επιμόρφωση: «Διαπροσωπικές σχέσεις - επικοινωνία» μόνο 1 άτομο δήλωσε την παρακολούθηση αυτής, το οποίο και δήλωσε Συμφωνώ απόλυτα, όσον αφορά τη δήλωση *«Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνης μου.»*
- από τους/τις προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς που παρακολούθησαν την επιμόρφωση: «Διαχείριση σχολικών κρίσεων» μόνο 2 άτομα δήλωσαν την παρακολούθηση αυτής, τα οποία δήλωσαν 50% δήλωσε Συμφωνώ απόλυτα, όμως, το 50% Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ, όσον αφορά τη δήλωση *«Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνης μου.»*
- από τους/τις 24 προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς που παρακολούθησαν την επιμόρφωση: «Ειδική αγωγή», το 45.8% δήλωσε Συμφωνώ απόλυτα, το 33.3% δήλωσε Συμφωνώ, όμως, το 12.5% δήλωσε Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ, και, το 4.2% δήλωσε είτε Διαφωνώ είτε Διαφωνώ απόλυτα, όσον αφορά τη δήλωση *«Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνης μου.»*
- από τους/τις 16 προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς που παρακολούθησαν την επιμόρφωση: «Εξ αποστάσεως διδασκαλία», το 56.3% δήλωσε Συμφωνώ απόλυτα, το 25% δήλωσε Συμφωνώ όμως, το 18.8% δήλωσε Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ, όσον αφορά τη δήλωση *«Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνης μου.»*
- από τους/τις 27 προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς που παρακολούθησαν την επιμόρφωση: «Σχολική διοίκηση και ηγεσία», το 48.1% δήλωσε Συμφωνώ, το 29.6% δήλωσε Συμφωνώ απόλυτα, όμως, το 18.5% δήλωσε Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ και το 3.7% δήλωσε Διαφωνώ απόλυτα, όσον αφορά τη δήλωση *«Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνης μου.»*

- από τους/τις 8 προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς που παρακολούθησαν την επιμόρφωση: «Ψυχολογία», το 50% δήλωσε Συμφωνώ απόλυτα, το 25% δήλωσε Συμφωνώ, όμως, το 12.5% δήλωσε είτε Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ, είτε Διαφωνώ, όσον αφορά τη δήλωση *«Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνης μου.»*
- από τους/τις 2 προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς που δήλωσαν «Άλλη» ως επιμόρφωση: το 50% δήλωσε Συμφωνώ απόλυτα και το 50% δήλωσε Συμφωνώ, όσον αφορά τη δήλωση *«Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνης μου.»*
- από τους/τις 5 προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς που δήλωσαν «Καμία» ως επιμόρφωση το 20% δήλωσε είτε Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ είτε Διαφωνώ απόλυτα, όμως, το 40% και το 20% δήλωσαν Συμφωνώ απόλυτα και Συμφωνώ αντίστοιχα, όσον αφορά τη δήλωση *«Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνης μου.»*
- από τους/τις 3 προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς που δήλωσαν «Μερικώς από τα προτεινόμενα» ως επιμόρφωση το 66.7% δήλωσε Συμφωνώ, όμως, το 33.3% δήλωσε Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ, όσον αφορά τη δήλωση *«Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνης μου.»*
- τέλος, από τους/τις 2 προϊστάμενους/προϊσταμένες νηπιαγωγούς που δήλωσαν «Όλα τα προτεινόμενα» ως επιμόρφωση το 100% δήλωσε Συμφωνώ απόλυτα, όσον αφορά τη δήλωση *«Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, μέρος των ευθυνών του ρόλου μου αποτέλεσε η φροντίδα, η υποστήριξη και η ευημερία των μελών του σχολείου ευθύνης μου.»*

Συνεπώς, βάσει του ελέγχου X^2 , φαίνεται ότι η μεταβλητές ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ και ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ_2 είναι ανεξάρτητες, και συγκεκριμένα η επιμόρφωση ΔΕΝ επηρεάζει

την ανταπόκριση των προϊστάμενων νηπιαγωγών στο ρόλο τους ως φροντιστές της σχολικής κοινότητας.

2.9.2. Έλεγχος 2^{ης} ερευνητικής υπόθεσης «οι έχοντες μεγαλύτερη εμπειρία ως προϊστάμενοι/προϊσταμένες να επιδείκνυαν μεγαλύτερη αυτονομία, ευελιξία και προσαρμοστικότητα από τους μη έχοντες»

Για τις αναφερόμενες ποιοτικές μεταβλητές

μεταβλητή 1: ΕΤΗ_ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ_ΠΡΟΙΣΤ

μεταβλητή 2: ΑΣΑΦΕΙΑ_4

Ορίζουμε την υπόθεσή μας:

H₀: Οι δυο ποιοτικές μεταβλητές ανεξάρτητες.

H₁: Οι δυο ποιοτικές μεταβλητές είναι εξαρτημένες.

Με στάθμες σημαντικότητας:

$\alpha = 0.05, 0.01, 0.005, 0.001$

και τον κανόνα

Αν $\text{sig.} < \alpha$ τότε η H₀ απορρίπτεται και άρα τα έτη εμπειρίας ως προϊστάμενοι/αμένες νηπιαγωγοί **επηρεάζουν** τον βαθμό αυτονομίας, ευελιξίας και προσαρμοστικότητας που επιδεικνύαν.

Αν $\text{sig.} > \alpha$ τότε η H₀ ΔΕΝ απορρίπτεται, και άρα τα έτη εμπειρίας ως προϊστάμενοι/αμένες νηπιαγωγοί **ΔΕΝ επηρεάζουν** τον βαθμό αυτονομίας, ευελιξίας και προσαρμοστικότητας που επιδεικνύαν.

Πίνακας 54.

*Ετη εμπειρίας ως προϊστάμενος/προϊσταμένη * Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έλαβα αυτόνομα, γρήγορες αποφάσεις και πρωτοβουλίες, με βάση τις εκάστοτε συνθήκες και ανάγκες των μελών του σχολείου ευθύνης μου Crosstabulation*

			Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έλαβα αυτόνομα, γρήγορες αποφάσεις και πρωτοβουλίες, με βάση τις εκάστοτε συνθήκες και ανάγκες των μελών του σχολείου ευθύνης μου					
			Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα	Total
Ετη εμπειρίας ως προϊστάμενος/προϊσταμένη	1-2	Count	1	1	4	8	5	19
		% within Ετη εμπειρίας ως προϊστάμενος/προϊσταμένη	5.3%	5.3%	21.1%	42.1%	26.3%	100.0%
3-5	Count	Count	0	1	4	5	13	23
		% within Ετη εμπειρίας ως προϊστάμενος/προϊσταμένη	0.0%	4.3%	17.4%	21.7%	56.5%	100.0%
6-8	Count	Count	0	0	4	0	5	9
		% within Ετη εμπειρίας ως προϊστάμενος/προϊσταμένη	0.0%	0.0%	44.4%	0.0%	55.6%	100.0%
9-11	Count	Count	0	0	5	9	8	22
		% within Ετη εμπειρίας ως προϊστάμενος/προϊσταμένη	0.0%	0.0%	22.7%	40.9%	36.4%	100.0%
12+	Count	Count	1	0	8	32	17	58
		% within Ετη εμπειρίας ως προϊστάμενος/προϊσταμένη	1.7%	0.0%	13.8%	55.2%	29.3%	100.0%
Total	Count	Count	2	2	25	54	48	131
		% within Ετη εμπειρίας ως προϊστάμενος/προϊσταμένη	1.5%	1.5%	19.1%	41.2%	36.6%	100.0%

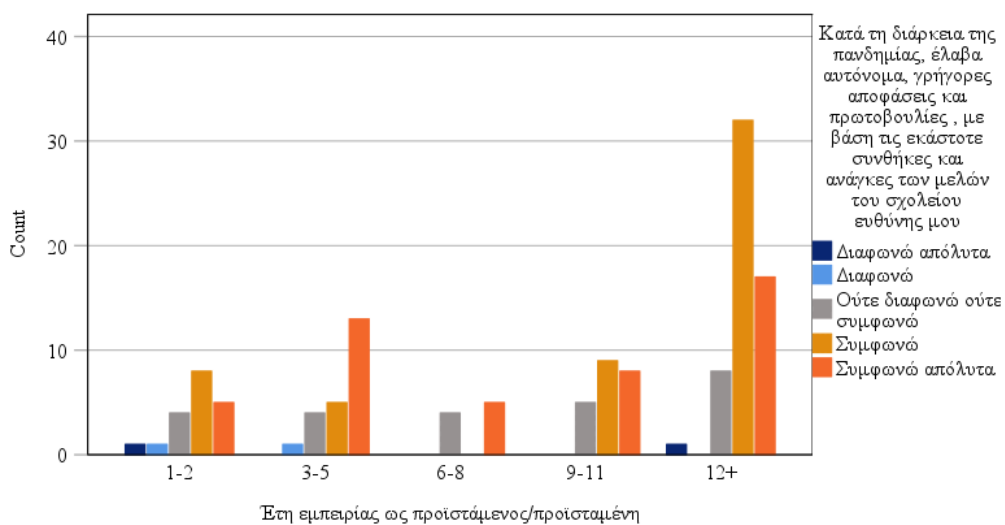
Πίνακας 55.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	24.316 ^a	16	.083
Likelihood Ratio	27.515	16	.036
Linear-by-Linear Association	.302	1	.583
N of Valid Cases	131		

a. 16 cells (64.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .14.

Bar Chart

Σχήμα 37. Συσχέτιση των μεταβλητών έτη εμπειρίας ως προϊστάμενος/προϊσταμένη & "Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έλαβα αυτόνομα, γρήγορες αποφάσεις και πρωτοβουλίες, με βάση τις εκάστοτε συνθήκες και ανάγκες των μελών του σχολείου ευθύνης μου".

Δεν παρατηρήθηκε στατιστικά σημαντική εξάρτηση μεταξύ των μεταβλητών ΕΤΗ_ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ_ΠΡΟΙΣΤ και ΑΣΑΦΕΙΑ_4 ($\chi^2 = 24.316$, $df = 16$, $p = .083 > 0.05$). Πιο συγκεκριμένα, οι προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγοί με 1-2 έτη εμπειρίας ως προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγείου, δηλώνουν σε ποσοστό 42.1% και 26.3% ότι Συμφωνούν και Συμφωνούν απόλυτα, αντίστοιχα, ενώ, δηλώνουν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, Διαφωνούν ή Διαφωνούν απόλυτα σε μικρότερα ποσοστά 21.1%, 5.3% και 5.3% αντίστοιχα, όσον αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έλαβα αυτόνομα, γρήγορες αποφάσεις και πρωτοβουλίες, με βάση τις εκάστοτε συνθήκες και ανάγκες των μελών του σχολείου ευθύνης μου». Παρόμοια περίπου ποσοστά φαίνεται να δηλώνουν και οι προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγοί με 3-5 έτη εμπειρίας ως προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγείου. Συγκεκριμένα, δηλώνουν σε ποσοστό 56.5% και 21.7% ότι Συμφωνούν απόλυτα και Συμφωνούν, αντίστοιχα, ενώ, δηλώνουν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν και Διαφωνούν σε μικρότερα ποσοστά 17.4% και 4.3% αντίστοιχα, όσον αφορά τη δήλωση «Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έλαβα αυτόνομα, γρήγορες αποφάσεις και πρωτοβουλίες, με βάση τις εκάστοτε συνθήκες και ανάγκες των μελών του σχολείου ευθύνης μου». Οι προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγοί με 6-8 έτη εμπειρίας ως προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγείου, από την άλλη, δηλώνουν σε ποσοστό 55.6% ότι Συμφωνούν απόλυτα, ενώ, σε παρόμοιο ποσοστό 44.4% δηλώνουν ότι Ούτε

διαφωνούν ούτε συμφωνούν, όσον αφορά τη δήλωση «*Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έλαβα αυτόνομα, γρήγορες αποφάσεις και πρωτοβουλίες , με βάση τις εκάστοτε συνθήκες και ανάγκες των μελών του σχολείου ευθύνης μου*». Οι προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγοί με 9-11 έτη εμπειρίας ως προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγείου, δηλώνουν σε ποσοστό 40.9% και 36.4% ότι Συμφωνούν και Συμφωνούν απόλυτα, αντίστοιχα, και σε μικρότερο ποσοστό 22.7% δηλώνουν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, όσον αφορά τη δήλωση «*Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έλαβα αυτόνομα, γρήγορες αποφάσεις και πρωτοβουλίες , με βάση τις εκάστοτε συνθήκες και ανάγκες των μελών του σχολείου ευθύνης μου*». Τέλος, οι Οι προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγοί με 12+ έτη εμπειρίας ως προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγείου, δηλώνουν σε ποσοστό 55.2% και 29.3% ότι Συμφωνούν και Συμφωνούν απόλυτα, αντίστοιχα, και σε μικρότερα ποσοστά 13.8% και 1.7% δηλώνουν ότι Ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν και ότι Διαφωνούν απόλυτα, αντίστοιχα, όσον αφορά τη δήλωση «*Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, έλαβα αυτόνομα, γρήγορες αποφάσεις και πρωτοβουλίες , με βάση τις εκάστοτε συνθήκες και ανάγκες των μελών του σχολείου ευθύνης μου*».

Συνεπώς, βάσει του ελέγχου χ^2 , φαίνεται ότι η μεταβλητές ΕΤΗ_ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ_ΠΡΟΙΣΤ και ΑΣΑΦΕΙΑ_4 είναι ανεξάρτητες, και συγκεκριμένα τα έτη εμπειρίας ως προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγείου ΔΕΝ επηρεάζουν τον βαθμό αυτονομίας, ευελιξίας και προσαρμοστικότητας που επιδείκνυαν.

Οι ερευνητικές υποθέσεις

- οι γυναίκες προϊσταμένες νηπιαγωγείου να ήταν σε θέση να λάβουν πιο γρήγορες και αποφασιστικές αποφάσεις από ό,τι οι άντρες προϊσταμένοι (3^η ερευνητική υπόθεση), και
- οι γυναίκες προϊσταμένες νηπιαγωγείου να επιδείκνυαν περισσότερη ενσυναίσθηση από τους άντρες προϊσταμένους (4^η ερευνητική υπόθεση)

δε δύνανται να ελεγχθούν λόγω του ότι στο δείγμα της εν λόγω έρευνας οι άνδρες ήταν μόνο 1.

Παράρτημα 3

Πρωτόκολλο συνέντευξης

3.1. Έντυπο συναίνεσης

Αγαπητέ/αγαπητή /προϊστάμενε/προϊσταμένη νηπιαγωγείου,

Πριν λάβει χώρα η συνέντευξη θα ήθελα να σας ενημερώσω σχετικά με τη φύση και το σκοπό της έρευνάς μου.

Το θέμα αυτής είναι «Διερεύνηση των απόψεων των προϊσταμένων νηπιαγωγών αναφορικά με τον ρόλο τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας: μια πιλοτική έρευνα διερευνώντας την αστάθεια, την αβεβαιότητα, την πολυπλοκότητα και την ασάφεια (VUCA ηγεσία)», οι οποίοι/ες κατά τα σχολικά έτη 2020-2021 και/ή 2021-2022 ασκούσαν χρέη διοίκησης. Πιο συγκεκριμένα, σκοπός της έρευνας είναι να διερευνηθεί, εάν τα VUCA περιβάλλοντα λειτουργούν θετικά ή φέρουν επιπρόσθετα εμπόδια στο ρόλο των προϊσταμένων νηπιαγωγών της Ελλάδας.

Η εν λόγω ποιοτική συνέντευξη, η οποία αποτελεί μέρος της προαναφερθείσας έρευνας, έχει ως επιμέρους στόχο τη διερεύνηση και εμβάθυνση σε ζητήματα που αφορούν τις επιρροές που έλαβε ο ρόλος σας ως προϊστάμενος/ προϊσταμένη νηπιαγωγείου, υπό την οπτική των VUCA περιβαλλόντων, τα οποία χαρακτηρίζονται ως ασταθή (volatile), αβέβαια (uncertain), πολύπλοκα (complex) και ασαφή (ambiguous) (Johansen & Euchner, 2013).

Η συμμετοχή σας θεωρείται ιδιαίτερος σημαντική και πολύτιμη στην διεξαγωγή της εν λόγω έρευνας. Οι απαντήσεις σας θα καταστούν σημαντικός αρωγός στην προαγωγή και εμβάθυνση των υπό μελέτη ζητημάτων.

Σε περίπτωση που επιθυμείτε να αποχωρήσετε πριν την ολοκλήρωση της συνέντευξης ή να μην απαντήσετε σε κάποιο ερώτημα έχετε το δικαίωμα να το πράξετε. Η εν λόγω έρευνα ακολουθεί τις αρχές περί ανωνυμίας και προστασίας προσωπικών δεδομένων. Οποιαδήποτε αποσπάσματα από την εν λόγω συνέντευξη συμπεριληφθούν στο τελικό κείμενο της συγγραφής της συγκεκριμένης έρευνας, αυτά θα καταγραφούν με τρόπο μέσω του οποίου θα διασφαλίζονται τα προσωπικά σας δικαιώματα περί ανωνυμίας. Επίσης, εφόσον το επιθυμείτε μπορεί να σας αποσταλεί αντίγραφο αυτών.

Η συνέντευξη αποτελείται από 2 ερωτήσεις με 2 υποερωτήματα ανά ερώτηση. Για την ολοκλήρωση της συνέντευξης χρειάζεται να διαθέσετε περίπου 20-30 λεπτά του χρόνου σας, και στα οποία σας ζητείται να απαντήσετε με ειλικρίνεια και με γνώμονα ότι αφορά το ρόλο σας κατά τη διάρκεια των σχολικών ετών 2020-2021 και/ή 2021-2022. Σας αποστέλλω το λινκ σύνδεσης στο skype/ zoom, στο οποίο θα πραγματοποιηθεί η συνέντευξή μας.

Σας ευχαριστώ πολύ για τη συμμετοχή σας!

Με εκτίμηση,

Ζωή Σιδηροπούλου

3.2.Ερωτήματα ημιδομημένης συνέντευξης

- ✓ Με ποιον ή ποιους τρόπους επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης (π.χ. εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μέτρα προφύλαξης κ.ά.) κατά διάρκεια της πανδημίας
 - α) το ρόλο σας ως προϊστάμενο/αμμένη νηπιαγωγείου κατά τα έτη 2020-2021 και/ή 2021-2022;
 - β) τις σχέσεις σας με τα μέλη του σχολείου ευθύνης σας (συναδέλφους, γονείς, μαθητές/τριες, ευρύτερο του σχολείου κοινωνικό περιβάλλον);
- ✓ Σε τι είδους ενέργειες προβήκατε για να αντιμετωπίσετε τις προκύπτουσες -προς το σχολείο ευθύνης σας- από την πανδημία καταστάσεις;
 - α) Τι είδους παράγοντες λάβατε υπόψη σας (οδηγίες ΥΠΑΙΘ, ανάγκες παιδιών, ανάγκες εκπαιδευτικών, κτλ.) στις εν λόγω ενέργειες;
 - α) Πώς θα χαρακτηρίζατε τον χρόνο ανταπόκρισής σας προς τις προαναφερθείσες προκύπτουσες από την πανδημία καταστάσεις;

Παράρτημα 4

Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων/συμμετεχουσών στις συνεντεύξεις

Πίνακας 56.

Δημογραφικά στοιχεία συμμετεχόντων/συμμετεχουσών

ΚΩΔΙΚΟΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ	ΦΥΛΟ	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	ΠΑΙΔΙΑ	ΟΡΓΑΝΙΚΟΤΗΤΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ	ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	ΕΤΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΩΣ ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ/Η	ΣΠΟΥΔΕΣ	ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΡΙΣΕΩΝ
Σ1	ΓΥΝΑΙΚΑ	ΕΓΓΑΜΟΣ/Η	3	2/ΘΕΣΙΟ	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	10+	ΠΤΥΧΙΟ ΑΕΙ	ΝΑΙ
Σ2	ΑΝΔΡΑΣ	ΑΓΑΜΟΣ/Η	0	1/ΘΕΣΙΟ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ/ΤΡΙΑ	2	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ (ΥΠ. ΔΙΔΑΚΤΩΡ)	ΟΧΙ
Σ3	ΓΥΝΑΙΚΑ	ΕΓΓΑΜΟΣ/Η	1	1/ΘΕΣΙΟ	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	10	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ	ΝΑΙ
Σ4	ΑΝΔΡΑΣ	ΕΓΓΑΜΟΣ/Η		1/ΘΕΣΙΟ	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	25	ΠΤΥΧΙΟ ΑΕΙ	ΟΧΙ
Σ5	ΓΥΝΑΙΚΑ	ΑΓΑΜΟΣ/Η	0	2/ΘΕΣΙΟ	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	3	ΠΤΥΧΙΟ ΑΕΙ	ΟΧΙ
Σ6	ΓΥΝΑΙΚΑ	ΕΓΓΑΜΟΣ/Η	3	1/ΘΕΣΙΟ	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	20+	ΠΤΥΧΙΟ ΑΕΙ	ΟΧΙ
Σ7	ΓΥΝΑΙΚΑ	ΕΓΓΑΜΟΣ/Η	1	2/ΘΕΣΙΟ	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	20	ΠΤΥΧΙΟ ΑΕΙ	ΝΑΙ
Σ8	ΑΝΔΡΑΣ	ΕΓΓΑΜΟΣ/Η	1	1/ΘΕΣΙΟ	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	10	ΠΤΥΧΙΟ ΑΕΙ	ΟΧΙ
Σ9	ΓΥΝΑΙΚΑ	ΕΓΓΑΜΟΣ/Η	3	2/ΘΕΣΙΟ	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	20	ΠΤΥΧΙΟ ΑΕΙ	ΟΧΙ
Σ10	ΓΥΝΑΙΚΑ	ΑΓΑΜΟΣ/Η	1	2/ΘΕΣΙΟ	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	16	ΠΤΥΧΙΟ ΑΕΙ	ΝΑΙ
Σ11	ΓΥΝΑΙΚΑ	ΕΓΓΑΜΟΣ/Η	1	2/ΘΕΣΙΟ	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	15	ΠΤΥΧΙΟ ΑΕΙ	ΟΧΙ
Σ12	ΓΥΝΑΙΚΑ	ΕΓΓΑΜΟΣ/Η	1	2/ΘΕΣΙΟ	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	17	ΠΤΥΧΙΟ ΑΕΙ	ΟΧΙ

Από τους/τις 12 συμμετέχοντες/συμμετέχουσες οι 3 ήταν άντρες και οι 12 γυναίκες. Εξ αυτών, οι 3 ήταν άγαμοι/ες, ενώ οι υπόλοιποι/ες ήταν έγγαμοι/ες. Είτε 1 είτε 3 παιδιά είχαν οι 9 εξ αυτών. Όλοι/όλες εκτός ενός ήταν μόνιμοι/ες, ενώ μεταπτυχιακό είχαν μόνο 2 εξ αυτών. Σχετική με τη διαχείριση κρίσεων επιμόρφωση είχαν μόνο οι 4 εξ αυτών. Με εξαίρεση 2 συμμετεχόντων/συμμετεχουσών οι οποίοι/οποίες είχαν 2-3 χρόνια εμπειρίας ως προϊστάμενοι/προϊσταμένες νηπιαγωγείου, οι υπόλοιποι/ες είχαν πάνω από 10 έτη με ανώτερο να αναφέρουν τα 25 χρόνια. Αναφορικά, τέλος, με την οργανικότητα του νηπιαγωγείου τους, κατά τα αναφερόμενα σχολικά έτη, τα 7 λειτουργούσαν ως 2/θεσια και τα υπόλοιπα ως 1/θεσια.

Παράρτημα 5

Συγκριτικός πίνακας ποιοτικής ανάλυσης

Ερώτημα συνέντευξης	Θεματικό μοτίβο	Κατηγορίες	Κωδικοί
<p>Με ποιον ή ποιους τρόπους επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης (π.χ. εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μέτρα προφύλαξης κ.ά.) κατά διάρκεια της πανδημίας, το ρόλο σας ως προϊστάμενο/μένη νηπιαγωγείου κατά τα έτη 2020-2021 και/ή 2021-2022;</p>	<p>επιρροές που έλαβε ο διττός ρόλος των προϊσταμένων νηπιαγωγών</p>	<p>- θετικές επιρροές - αρνητικές επιρροές</p>	<p>«VUCA διαστάσεις», «πανικός-άγχος και/ή στρες», «δυσκολίες», «ευθύνες-φόρτος εργασίας και/ή αύξηση ωραρίου», «προσαρμογή», «απόκτηση νέων γνώσεων/ δεξιοτήτων»</p>
<p>Με ποιον ή ποιους τρόπους επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης (π.χ. εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μέτρα προφύλαξης κ.ά.) κατά διάρκεια της πανδημίας, τις σχέσεις σας με τα μέλη του σχολείου ευθύνης σας (συναδέλφους, γονείς, μαθητές/τριες, ευρύτερο του σχολείου κοινωνικό περιβάλλον);</p>	<p>επιρροές που έλαβαν οι σχέσεις των προϊσταμένων νηπιαγωγών</p>	<p>- θετικές σχέσεις - ουδέτερες και/ή αρνητικές σχέσεις.</p>	<p>«Συνεργασία - συλλογικότητα-δίκτυο επικοινωνίας», «τρόποι και μέσα επικοινωνίας», «αξίες», «δυσκολίες-συγκρούσεις».</p>

<p>Σε τι είδους ενέργειες προβήκατε για να αντιμετωπίσετε τις προκύπτουσες -προς το σχολείο ευθύνης σας- από την πανδημία καταστάσεις;</p> <p>α) Τι είδους παράγοντες λάβατε υπόψη σας (οδηγίες ΥΠΑΙΘ, ανάγκες παιδιών, ανάγκες εκπαιδευτικών, κτλ) στις εν λόγω ενέργειες;</p> <p>α) Πώς θα χαρακτηρίζατε τον χρόνο ανταπόκρισής σας προς τις προαναφερθείσες προκύπτουσες από την πανδημία καταστάσεις;</p>	<p>διαχείριση των προκυπτουσών από την πανδημία καταστάσεων</p>	<p>-αυτονομία -μερική αυτονομία -έλλειψη αυτονομίας</p>	<p>«αναμονή και τήρηση οδηγιών», «πρωτοβουλία-εύρεση νέων τρόπων», «δεξιότητες: ευελιξία, ενόραση, προσαρμογή, ετοιμότητα,αμεσότητα κτλ.», «κατά περίπτωση τήρηση οδηγιών»</p>
---	--	---	--

Παράρτημα 6

Αποσπάσματα συνεντεύξεων

Συνεντευξιαζόμενη 1

Ημ/νία συνέντευξης: 16 Δεκεμβρίου 2022

Ώρα συνέντευξης: 17:30

-Εάν είστε έτοιμη να ξεκινήσουμε;

Σ1: Ναι ναι πες μου

-Όσον αφορά κάποια δημογραφικά στοιχεία η οικογενειακή σας κατάσταση;

Σ1: έγαμμη

-παιδιά υπάρχουνε;

Σ1: τρια

-ε! συγγνώμη δεν σας άκουσα

Σ1: τα δύο ενήλικα

-Α ωραία. Όσον αφορά το σχολείο είναι 1/θεσιο, 2/θεσιο, 3/θεσιο ή 4/θεσιο;

Σ1: 2/θεσιο (δυσκολία σύνδεσης)

-2/θέσιο;

Σ1: Ναι 2/θεσιο

-Ε! είσαστε μόνιμη ή αναπληρώτρια;

Σ1: Μόνιμη

-Ωραία! πόσα έτη προϋπηρεσίας έχετε ως προϊσταμένη;

Σ1: πάνω από 10

-Ωραία! Και από σπουδές είσαστε κάτοχος πτυχίου μεταπτυχιακού διδακτορικού;

Σ1: Πτυχίο ΑΕΙ

- Ωραία! και έχετε κάποια σχετική επιμόρφωση με τη διαχείριση κρίσεων; Έχετε επιμορφωθείς χετικά σε διαχείριση κρίσεων;

Σ1: κάποια σεμινάρια κάποια ναι όχι μεταπτυχιακό ή κάποιο άλλο πρόγραμμα

- ναι για σεμινάρια αναφέρομαι

Σ1: εεε διάφορα ναι έχω κάνει

- ***ε! Θα μπορούσατε να πείτε κάποιο παράδειγμα;***

Σ1: Ε! Από το κέντρο πρόληψης παράδειγμα. Α!ε.. ήτανε.Ε.. από την... ε! Αυτό ήτανε 10 ώρων... από τη διεύθυνση πρωτοβάθμιας αυτά που έχει κάνει προς προϊστάμενες

- ***θυμάστε συγκεκριμένα τους τίτλους αυτών; Για να μπορέσω να τα κατηγοριοποιήσω για αυτό το ρωτάω.***

Σ1: ναι, το κέντρο πρόληψης ας πούμε ήταν διαχείριση κρίσεων

- ***α! ωραία!*** αυτά γίνανε πριν την πανδημία υποθέτω..

Σ1: μετά

- ***α! μετά την πανδημία***

Σ1: το ένα είναι περσινό ας πούμε, αυτό το διαχείριση κρίσεων, ε! Και πιο παλιά από τη διεύθυνση ενημερώσεις και ότι σεμινάρια μας έκαναν ...

- ***πάλι όσον αφορά τη διαχείριση κρίσεων;***

Σ1: Ναι.

- ***Ωραία. Και τώρα θα προχωρήσω στα ερωτήματα της συνέντευξης. Το πρώτο είναι με ποιον ή με ποιους τρόπους επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης όπως ήταν η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τα μέτρα προφύλαξης και άλλα κατά τη διάρκεια της πανδημίας το ρόλο σας ως προϊσταμένη τα προηγούμενα δύο σχολικά χρόνια δηλαδή τα '20 '21 και '21 '22;***

Σ1: ε..ε.. επηρέασε πάρα πολύ γιατί αναγκαστήκαμε να μάθουμε να χρησιμοποιούμε πάρα πολύ τον υπολογιστή σε πράγματα που δεν κάναμε μέχρι τότε. Ε..εε να οργανώσουμε και να επικοινωνούμε με τους γονείς με διάφορους τρόπους, εεε αυτά μπορώ να πω

- ***ωραία εε με ποιον ή ποιους τρόπους επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης πάλι εξ'αποστάσεως εκπαίδευση μέτρα προφύλαξης και άλλα κατά τη διάρκεια της πανδημίας τις σχέσεις σας τώρα με τα μέλη του σχολείου ευθύνης όπως είναι οι συνάδελφοί σας οι γονείς οι μαθητές ή το ευρύτερο του σχολείου κοινωνικό περιβάλλον***

Σ1: πάλι θα πω ότι αναγκαστήκαμε να χρησιμοποιήσουμε πάρα πολύ τον υπολογιστή ή τις οθόνες και όλους αυτούς τους τρόπους για να μπορούμε εξ αποστάσεως και να συνεννοηθούμε και να επικοινωνήσουμε e-mail messenger εεε viber εεε ακόμη και το email του σχολείου δεν το χρησιμοποιούσαμε στο βαθμό που το χρησιμοποιούμε τώρα ή και εκείνα τα δύο χρόνια σας

- ***ε! Σας βοήθησε να εξοικειωθείτε παραπάνω ή ήσασταν ήδη εξοικειωμένοι με τη χρήση του υπολογιστή;***

Σ1: βοήθησε παραπάνω και επίσης έκανα σεμινάρια εκείνο τον καιρό πάνω στη χρήση υπολογιστών έτυχε δηλαδή και αυτό.

- *Έτυχε ή ήταν έναυσμα λόγω της κατάστασης για να ανταπεξέλθετε;*

Σ1: ήταν σχεδόν ταυτόχρονο γιατί είχα ήδη κάνει την αίτηση για να ξεκινήσω αυτό το πράγμα πριν ακόμα εκδηλωθεί πανδημία;

- *Α! ωραία οπότε έτυχε η συγκυρία.*

Σ1: Ναι έτυχε και με βοήθησαν όλα αυτά

- *Ωραία και σε τι είδους ενέργειες...*

Σ1: Τις κάναμε Ιούνιο τις αιτήσεις για να καταλάβεις για τα προγράμματα etwinning και η πανδημία ξεκίνησε Νοέμβριο

- *σε τι είδους ενέργειες... συγνώμη.. χάνω (παύση ομιλίας λόγω σύνδεσης) λόγω του ιντερνετ (παύση ομιλίας λόγω σύνδεσης) δεν έχω και πάρα πολύ καλό... (παύση ομιλίας λόγω σύνδεσης) ...πείτε μου.*

Σ1: Έχει χαθεί η εικόνα σου να ξέρεις

- *Αλήθεια; (παύση ομιλίας λόγω σύνδεσης) δεν έχω πάρα πολύ καλό ιντερνετ νοικιάζω (παύση ομιλίας λόγω σύνδεσης) σπίτι και δεν έχω καλή σύνδεση*

Σ1: Κατάλαβα, κατάλαβα, δεν πειράζει

- *Ε! θα το ξαναοιζω, θα το κλείσω και θα το ξαναοιζω μήπως εμφανιστεί και πάλι... τώρα φαίνομαι;*

Σ1: Ναι, εντάξει

- *συνήθως όταν το κάνω επανεκκίνηση το βίντεο εμφανίζεται...*

Σ1: ωραία

- *ε! και το δεύτερο ερώτημα που αποτελείται επίσης από δύο υπο-ερωτήματα είναι σε τι είδους ενέργειες προβήκατε για να αντιμετωπίσετε τις καταστάσεις που προέκυψαν από την πανδημία προς στο σχολείο ευθύνης σας*

Σ1: μμμ πάλι θα επικεντρωθώ στο ότι αναγκαστήκαμε να χρησιμοποιήσουμε τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης το email εεε διαφορετικά με πολλούς και ποικίλους τρόπους (μικρή παύση) τηλέφωνο ε! ενημερωθήκαμε για ψηφιακά εργαλεία που μέχρι τότε δεν μας ενδιέφεραν και τόσο πολύ εεε μμ συνεργαστήκαμε με συναδέλφους (μικρή παύση)

- *εννοείται και από άλλα σχολεία; Σαν δίκτυο;*

Σ1: εννοώ και με άλλα σχολεία (μικρή παύση) βασικά με όλες τις φίλες για να μπορέσουμε να βγάλουμε ένα συμπέρασμα πως θα έπρεπε να λειτουργήσουμε σε κάποια πράγματα;

- *Οπότε απευθυνθήκατε σε συναδέλφους προϊσταμένες*

Σ1: ναι ναι (μικρή παύση) ναι.. σε φίλες... και να σου πω κάτι, η αλήθεια είναι αυτό γίνεται έτσι κι αλλιώς συνήθως (μικρή παύση) δηλαδή μόλις υπάρχει κάποιο πρόβλημα και κάποια δεν μπορεί

να το διαχειριστεί παίρνει τηλέφωνο μια δυο φίλες που είναι προϊσταμένες «αυτό πώς το κάνουμε, εκείνο πώς το κάνουμε» αντί να πάρουμε στο γραφείο συνήθως

- **μάλιστα**

Σ1: είναι συνήθης τακτική

- **όμορφη και γλυκιά τακτική θα έλεγα**

Σ1: ναι (μικρή παύση) ναι

- **εεε και τι είδους παράγοντες λάβατε υπόψη σας όταν προβήκατε σε αυτές τις ενέργειες, για παράδειγμα οδηγίες από το Υπουργείο Παιδείας, τις ανάγκες των παιδιών; ανάγκες συναδέλφων;**

Σ1: Όλα αυτά και ειδικά φροντίσαμε να είμαστε όσο γίνεται πιο νόμιμοι. Εε φροντίσαμε να μη χρησιμοποιήσουμε το δικό μας προσωπικό e-mail και να προστατεύσουμε τη δική μας την ιδιωτικότητα σε πάρα πολλά πράγματα όταν ακόμα δεν υπήρχε η προστασία των δεδομένων με τόσο εε μι έκδηλο τρόπο και δεν γνωρίζαν οι γονείς ας πούμε τι εστί προσωπικά δεδομένα εεε κοιτάξαμε να είναι όλα νομότυπα ότι κάνουμε.

- **εεε και το τελευταίο ερώτημα είναι πώς θα χαρακτηρίζατε το χρόνο ανταπόκρισης σας προς τις προαναφερθείσες προκύπτουσες από την πανδημία καταστάσεις;**

Σ1: (κουνάει κεφάλι με μορφασμό και χαμόγελο) εξοντωτικό (μικρή παύση) εξοντωτικό εεε γιατί δεν υπήρχε ωράριο και ακόμα και τώρα δεν υπάρχει εεε διεκπεραιώναμε πράγματα και δουλειές σε χρόνο που δεν ήταν εεε μέσα σε ωράριο καθηκόντων ακόμα και η webex που κάναμε ήταν εκτός (μικρή παύση) ωραρίου του προγράμματός μας

- **Μάλιστα**

Σ1: Βγήκαμε από τον οικογενειακό προγραμματισμό 100%

- **Α! επηρρέασε άρα και τις οικογενειακές σας σχέσεις και την οικογενειακή σας ζωή;**

Σ1: Βεβαίως..

- **Εννοείτε την εξισσορόπηση την επαγγελματική με την προσωπική και την οικογενειακή;**

Σ1: Ακριβώς

- **Μάλιστα. Ε! Αν δεν έχετε κάτι άλλο να συμπληρώσετε, εγώ αυτά είχα να ρωτήσω.. ήταν τόσο απλή... τελικά ήταν πολύ πιο σύντομη ...έβαλα ενδεικτικά το χρόνο γιατί καμιά φορά υπάρχουνε άνθρωποι που θέλουνε να πούνε και περισσότερα (εξήγηση λόγω του ότι ρωτηθήκαμε πριν την βιντεοσκόπηση για τον απαιτούμενο συνολικό χρόνο της συνέντευξης)**

Σ1: Ναι ναι ναι

- **ΕΙ Υπάρχει κάτι άλλο που θα θέλατε να συμπληρώσετε;**

Σ1: Όχι, νομίζω ότι σου είπα όλα όσα προβλήματα ας πούμε παρουσιάστηκαν και κοιτάξαμε να επιλύσουμε ...πολλές φορές επιλύοντας τα προβλήματα μόνοι μας αποκλειστικά, με συναδέλφους και στο σχολείο το ίδιο (μικρή πάυση) το δικό μας

- **Ωραία.**

Σ1: χωρίς βοήθεια και από τη διεύθυνση να πω να εξηγήσω

- **εννοείτε χωρίς να σας πα... δοθεί ή χωρίς να την επιδιώξετε;**

Σ1: Ε...ε.. Υπήρχαν ελάχιστες οδηγίες σε κάποια πράγματα, τον 1^ο χρόνο, τον 2^ο χρόνο ήταν καλύτερα τα πράγματα... αλλά τον 10 χρόνο της πανδημίας ήμασταν όλοι σε θολά νερά και δεν ξέραμε ακριβώς τι πρέπει να κάνουμε, και τι επιτρέπεται και δεν επιτρέπεται, το ψάχναμε μόνοι μας

- **Οπότε... (κακή συνδεσιμότητα)... θα (μικρή παύση) μπο (μικρή παύση) ρούσατε (μικρή παύση) σετε και κάπως αυτόνομα;**

Σ1: Ε! Ναι κάθε σχολείο έκανε ότι πίστευε σωστό

- **(κακή συνδεσιμότητα) με βάση τις πληροφορίες που λάμβανε;**

Σ1: Ακριβώς, μάλιστα

- **Ωραία, σας ευχαριστώ πάρα μα πάρα πολύ!**

Σ1: Καλή επιτυχία!

- **Ευχαριστώ! Εγώ τώρα θα σταματήσω την ηχογράφηση και αυτόματα θα σας σταλεί στο chat αντίγραφο της ΤΕΛΟΣ**

Συνεντευξιαζόμενος 2

Ημ/νία συνέντευξης: 17 Δεκεμβρίου 2022

Ώρα συνέντευξης: 10:00

- *(κακή συνδεσιμότητα) Ε! Θα ξεκινήσω με κάποια δημογραφικά στοιχεία, η οικογενειακή σας κατάσταση;*

Σ2: Άγαμος

- *εεε υπάρχουνε παιδιά;*

Σ2: Όχι δνε υπάρχουνε

- *Εε τοσο η οργανικότητα του νηπιαγωγείου ππο δουλεύατε τις προηγούμενες δύο σχολικές χρονιές, γιατί ... (διακοπή από συνεντευξιαζόμενο)*

Σ2: 1/θέσιο

- *1/θέσιο. Η επαγγελματική σας κατάσταση; Είσασετε αναπληρωτής ή μόνιμος;*

Σ2: Αναπληρωτής

- *Ε! τα έτη προϋπηρεσίας ως προϊστάμενος (μικρή παύση) νηπιαγωγείου;*

Σ2: δύο

- *ε! Είσαστε.. όσον αφορά τις σπουδές σας είσαστε κάτοχος πτυχίου μεταπτυχιακού ή διδακτορικού; Ή και διδακτορικού;*

Σ2: Είμαι κάτοχος μεταπτυχιακού κι αυτή τη στιγμή ολοκληρώνω το διδακτορικό μου. Είμαι δηλαδή υποψήφιος διδάκτορας.

- *Α! ωραία! καλή επιτυχία να ευχηθώ! (γελάει)*

Σ2: (Χαμογελώντας) ευχαριστώ ευχαριστώ!

- *Ε .. έχετε κάποια επιμόρφωση σχετικά με τη διαχείριση κρίσεων;*

Σ2: Όχι, δεν έχω

- *Ωραία, ε! και τώρα θα προχωρήσω στα ερωτήματα της συνέντευξης τα οποία είναι δύο και αποτελούνται από δύο υποερωτήματα το καθένα. Ε! το πρώτο ει.. αφορά Με ποιον ή ποιους τρόπους επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης όπως είναι για παράδειγμα η εξ αποστάσεως εκπαίδευση τα μέτρα προφύλαξης και άλλα που έπρεπε να λάβετε υπόψη κατά τη διάρκεια της πανδημίας στο ρόλο σας ως προϊστάμενος του νηπιαγωγείου τις δύο προηγούμενες σχολικές χρονιές;*

Σ2: Ωραία, να ξεκινήσω με αυτό;

- *Ναι*

Σ2: Ε, στην πρώτη χρονιά, πρόπερσι δηλαδή που είχαμε την τηλεκπαίδευση, τη σύγχρονη, που τη βάλουμε τέλη Οκτώβρη περίπου με το κύμα του κορωνοϊού εεε αποφάσισα σαν προϊστάμενος τότε να μην κάνουμε τη σύγχρονη τηλεκπαίδευση αλλά να κάνουμε ασύγχρονα κάποια πράγματα και δίνοντας το έντυπο στους μαθητές μου γιατί το νησί στο οποίο έμενα είχε πρόβλημα με το internet

- *(Συγκαταβατικός μορφασμός)*

Σ2: Δηλαδή δεν μπορώ να μειώσω την τηλεκπαίδευση σε τέτοιες καταστάσεις αλλά θα πρέπει να μεριμνήσει η κοινωνία σε κάποια μέρη που υπάρχει δυσκολία πρόσβασης στο διαδίκτυο (κακή συνδεσιμότητα) νησιά ε! Στη (κακή συνδεσιμότητα) πολλές μέρες δεν είχαμε ρεύμα όχι ίντερνετ. Πώς θα κάνουμε τηλεκπαίδευση;ε! τώρα μην κοροϊδευόμαστε σε κάποια μικρά χωριά, σε κάποια μικρά μέρη είναι 100 άνθρωποι όλοι κι όλοι. Δηλαδή τι (κακή συνδεσιμότητα) και τι κουραφέξαλα είναι αυτά που λένε. Στην (κακή συνδεσιμότητα) κανένας δεν έφυγε κανένας δεν πήγε πουθενά, δηλαδή πως θα κολλήσουμε; Ε! Τώρα τι άλλο να σας πω. Εγώ σας λέω γενικά γι' αυτό το πράμα. Όσον αφορά τώρα την τηλεκπαίδευση γενικότερα είναι ένα ζόρικο κομμάτι στο νηπιαγωγείο. Ε! δεν υπάρχει αρκετό υλ... το υλικό που υπάρχει δεν είναι τόσο καλό για τα παιδιά αυτής της ηλικίας κουράζονται μπροστά στις οθόνες ε! Είναι πολύ πολύ πιο διαφορετικό από είναι να κάνεις μάθημα μέσα στην τάξη που τα έχουν μπροστά τους τα υλικά, θα μπορούσαν να (κακή συνδεσιμότητα) με τους συμμαθητές τους, να κάνεις μία ομάδα να συνεργαστούνε το ένα δίπλα στο άλλο και όλα αυτά.

- *Όσον αφορά άλλους... άλλες καταστάσεις που έπρεπε λόγω πανδημίας για παράδειγμα τα μέτρα προφύλαξης που έπρεπε να ακολουθηθούνε;*

Σ2: Ναι, ε! Σε αυτό το κομμάτι πάλι δεν εφαρμόσαμε, δεν εφάρμοσα πολλά πράγματα, γιατί όπως σας είπα ήταν μικρές οι κοινωνίες και ήμασταν σε καθημερινή επαφή με τους ανθρώπους τώρα δηλαδή να φοράμε στο σχολείο τη μάσκα και φεύγοντας από το σχολείο νααα είμαστε όλοι μαζί σε ένα καφενείο ή σε μία σε ένα σπίτι το θεωρώ γελοίο και τραγικό αυτό το πράγμα. Φυσικά φέτος που είμαι πάλι προϊστάμενος που είμαι στους (αναφορά περιοχής σχολείου) που είναι πάρα πολύ τα παιδιά που είναι 20 παιδιά μέσα, που είναι 20 διαφορετικές οικογένειες κτλ. εάν πέσει μία τέτοια οδηγία φυσικά και θα την ακολουθήσουμε και θα φορέσουμε τη μάσκα μας προσωπικά πιστεύω κιόλας επειδή εδώ πέρα έχουμε πάρα πολλές ιώσεις και πολύ κόβιντ φέτος κακώς δεν έχει εφαρμοστεί ακόμη αυτό το μέτρο για τη μάσκα γιατί είναι συνεχώς άρρωστος είμαι μία με ίωση ο συνάδελφος κόλλησε κόβιντ πριν (κακή συνδεσιμότητα) μήνες και πάει συνεχώς αυτό το πράγμα συνέχεια έτσι.

- *αα οπότε η κατάσταση συνεχίζεται και φέτ...*

(διακοπή από τον συνεντευξιαζόμενο & κακή συνδεσιμότητα)

Σ2: πιστεύω πως παρόλο που δεν την εφάρμοσα να είμαι ειλικρινής τα προηγούμενα προηγούμενα δύο χρόνια τη μάσκα στην τάξη γιατί ήταν μικρή κοινωνία δεν ήταν κάποιος άρρωστος ρε παιδί μου δεν πήγαιναν ερχόντουσαν τα νησιά ήταν μικρά νησιά φέτος που βλέπω τι ιώσεις υπάρχουνε και τι ε! Κρούσματα έχουμε στο νησί ε! Θα ήθελα να φορεθεί χθες κάναμε μια γιορτή ήμασταν μέσα στο νηπιαγωγείο σε ένα χώρο μιλάμε πόσο τετραγωνικών μέτρων να είναι το νηπιαγωγείο

να είναι να είναι 10x7 70 τετραγωνικών μέτρων 70 τετραγωνικά μέτρα ήμασταν μέσα 130 άτομα ο ένα πάνω στον άλλο για τη σχολική μας γιορτή

- *ναι*

Σ2: εντάξει (κουνώντας τους ώμους)

- *εεε το δεύτερο υποερώτημα ξανά είναι ξανά ότι με ποιον ή ποιους τρόπους επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης πάλι εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μέτρα προφύλαξης και τα υπόλοιπα κατά τη διάρκεια της πανδημίας τις σχέσεις σας τώρα με τα μέλη του σχολείου ευθύνης όπως είναι οι συνάδελφοι οι γονείς οι μαθητές οι μαθήτριες ή ακόμα και το ευρύτερο του σχολείου κοινωνικό περιβάλλον;*

Σ2: ωραία! Ε! Εντάξει πέρυσι και πρόπερσι να μιλήσω για τις περσινές χρονιές που θέλετε ε! Δεν είχα συνάδελφο στο σχολείο ήμουνα μόνος μου ήταν μονοθεσιο σχολείο δεν είχαμε ούτε ολόημερο ήταν μικρής δυναμικότητας σχολείο εε η αλήθεια είναι πως αν έλεγα στους γονείς να φορέσουμε μάσκα που το είχα πει έτσι απ' έξω απ' έξω ήταν στραβωμένοι δεν ήθελαν τόσο πολύ αυτό το μέτρο

- *μάλιστα*

Σ2: τώρα που το θυμάμαι λιγάκι μερικά γεγονότα θυμάμαι περιμέναμε κάποιους επισκέπτες από κάποια άλλα μέρη να ρθούνε για να κάνουμε κάποια κάποιες δράσεις ε! τότε είχα πει στους γονείς να φέρουμε μάσκα να φορέσουμε μέσα στην τάξη γιατί θα'ρθουν από μακριά αυτοί οι άνθρωποι δεν ξέρουμε τι είναι κι αυτό εκεί συμφώνησαν αλλά στο καθημερινό δεν θέλανε δεν θέλανε γιατί όπως σας είπα και εγώ πριν το θεωρούσανε ανόητο σε μια μικρή κοινωνία που δεν έχει τουρισμό που δεν έχει να φεύγει ο κόσμος και τα λοιπά να προφυλαχθούνε μέσα στο σχολείο και ζορίζονται τα παιδιά τους γιατί θεωρούσανε πως ζορίζονται τα παιδιά με αυτό το πράμα με τη μάσκα

- *κατάλαβα*

Σ2: κι αυτή είναι η αλήθεια εντάξει ζορίζονται τα παιδιά με τη μάσκα ζορίζονται και (ηχητικό με το στόμα) στο νηπιαγωγείο τρώμε μέσα στην τάξη κοιμόμαστε μέσα στην τάξη στο ολόημερο και τα λοιπά δεν ξέρω τι πόσο επαρκές είναι αυτό το μέτρο με τη μάσκα δηλαδή τη φοράμε όλη την ημέρα στις δραστηριότητες στις (βήξιμο & κακός ήχος) στις αυτόνομες στις οργανωμένες μας στις ρουτίνες και τα λοιπά (βήχας) κι όταν τρώμε τις κατεβάζουμε τις μάσκες μας και τρώμε όλοι μαζί όταν κοιμόμαστε τις κατεβάζουμε τις μάσκες μας και κοιμόμαστε στον ίδιο χώρο είμαστε εδώ πέρα στον ίδιο χώρο κανουμε μάθημα στον ίδιο χώρο τρώμε στον ίδιο χώρο κοιμόμαστε ποιο είναι το νόημα δηλαδή να φοράμε μάσκα στις τρεις ώρες και τη μία ώρα να μην τη φοράμε ακυρώνει δηλαδή αυτή η μία ώρα τον και δεν γίνεται άλλως τις προηγούμενες τρεις ε ε και το δημοτικό πέρσι είχε ακολουθήσει και προπέρσι την ίδια λογική και πιστεύω αυτό το διαμόρφωσε η κοινωνία γενικότερα γιατί η κοινωνία γενικότερα δεν ήταν υπέρ της χρήσης της μάσκας όταν στις μεγάλες πόλεις στην καφετέρια φορούσες τη μάσκα στο σουπερ μαρκετ φορούσες τη μάσκα και τα λοιπά ε! Σε αυτά τα μέρη που έμενα εγώ πουθενά δεν υπήρχε χρήση της μάσκας όπου και να πήγαινες ήσουνε ελεύθερος πιστεύω πως ο κοινωνικός περίγυρος ο τρόπος ζωής της κοινωνίας μας επηρέασε και εμάς στο σχολείο αν χρησιμοποιούμε ή όχι τη μάσκα.

- **Κατάλαβα. Εάν δεν έχετε κάτι άλλο να συμπληρώσετε γι' αυτό να προχωρήσω στο επόμενο;**

Σ2: ναι

- **ωραία. Ε! Σε τι είδους ενέργειες προβήκατε για να αντιμετωπίσετε προκύπτουσες προς το σχολείο ευθύνης κατ... από την πανδημία καταστάσεις;**

Σ2: Δηλαδή; Δώστε μου ένα παράδειγμα σε αυτό;

- **Ε! Εσείς τι είδους ενέργειες κάνατε έτσι ώστε να αντιμετωπίσετε τις καταστάσεις που προέκυψαν λόγω της πανδημίας προς στο σχολείο ευθύνη σας.**

Σ2: εντάξει τα μέτρα αυτά που είχαν θεσπιστεί από τον νόμο που μας είχαν δώσει όσες φορές τα ακολούθησα δεν τα ακολούθησα και πολλές φορές και γενικότερα επειδή στην κοινωνία που ζούμε δεν υπήρχαν κρούσματα και δεν είχαμε πρόβλημα με τον κόβιντ δεν έκανα κάποιες ενέργειες περαιτέρω από ότι χρειαζόταν

- **ε! Υποθέτω ότι εν μέρει απαντήσατε και στο πρώτο υποερώτημα αυτής όπου αναφέρω τι είδους παράγοντες λάβετε υπόψη σας για να καν για τις εν λόγω ενέργειες αν θα λάβατε υπόψη οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας ανάγκες παιδιών ανάγκες εκπαιδευτικούς (κακή συνδεσιμότητα)**

Σ2: ναι ναι αλλά όσον το κομμάτι της τηλεκπαίδευσης που το παρακάμψαν για το Webex και τα λοιπά τώρα γυρίζω στο πρώτο ερώτημα γιατί μου έρχονται ένα ένα δεν τα θυμάμαι ε! Είχα κάνει και συζήτηση με τη σχολική σύμβουλο τότε θυμάμαι (αναφέρει περιφέρεια) και μου είχε πει καλώς πράττετε έτσι αφού δεν έχετε ινερνεντ και θα πρέπει να γίνεται να υπάρχει μια ευελιξία στον τρόπο διδασκαλίας (κακή σύνδεση) προβλήματα (κακή σύνδεση) θα βρίσκουμε λύσεις δηλαδή κι αυτή δεν ήταν αντίθετη δηλαδή ντε και καλά να γίνει Webex 14.00 με 16.30 που κάναμε.

- **Ναι και η τηλεκπαίδευση κι αυτό αποτελεί μέρος των προκύπτουσων καταστάσεων προς την πανδημία, αναφέρω κι αυτό**

Σ2: Ναι

- **Στο ερώτημά μου**

κακή σύνδεση) μιλάνε συγχρόνως και οι δύο

Σ2: Εμάς δεν χρειαζό

- **Γι' αυτές τις καταστάσεις είτε είναι μέτρα προφύλαξης είτε είναι τηλεκπαίδευση τι είδου παράγοντες λάβετε υπόψη σας για νααα και σε τι είδους ενέργειες προβήκατε**

Σ2: Ναι. Σας είπα επειδή στην κοινωνία μου δεν υπήρχαν κρούσματα ενεργά καθόλου όσο και (κακή σύνδεση) και τα δύο χρόνια ε! δεν υπήρχε κανένα κρούσμα ε! (κακή σύνδεση) να θελα να πάρω κάποιο μέτρο και αυτά τα μέτρα του Υπουργείου τα ακολούθησα εν μέρει τα ακολούθησα π.χ. την εντολή να κλείσουν τα σχολεία και να κάνουμε την τηλεκπαίδευση αυτό το ακολούθησα χρήση αντισηπτικού την ακολούθησα την ακολουθώ και τώρα χρήση μάσκας δεν την ακολούθησα γιατί στην κοινωνία έξω δεν κυκλοφορούσαμε με μάσκες (κακή σύνδεση) φέτος για παράδειγμα

άμα βγει μια τέτοια οδηγία που είναι μεγαλύτερο το σχολείο και έχει πιο πολύ κόσμο και τα λοιπά φυσικά και θα την ακολουθήσω αυτό λέω

- ***Μάλιστα. Και το τελευταίο υποερώτημα είναι πώς θα χαρακτηρίζατε τον χρόνο ανταπόκρισης προς τις προαναφερθείσες προκύπτουσες από την πανδημία καταστάσεις;***

Σ2: Εντάξει από την στιγμή που δεν ζητούσανε πολύ εξειδικευμένα πράγματα ήμουν σε θέση εύκολα και άμεσα να ανταποκριθώ σε ότι ζητούσε και το Υπουργείο και προσωπικά για να προστατέψω την τάξη μου και εμένα από την πανδ από τον ιό. Ε τώρα εάν ζητούσαν κάτι πιο εξειδικευμένο κάποια πλατφόρμα που ήταν δύσκολη και δύσχρηστη να την χρησιμοποιήσω ή κάποια πράγματα που δεν μπορούσα να βρω εύκολα γιατί μάσκες και αντισηπτικά πλέον εύκολα βρίσκουμε εκεί δεν ξέρω κατά πόσο θα μπορούσα να ανταποκριθώ δεδομένου ότι η πρόσβαση και των εμπορευμάτων και των (κακή σύνδεση) σε μερικά νησιά όπως αυτά που πήγα ήταν δύσκολη

- ***Συγγνώμη σε αυτό το κομμάτι δεν σας άκουσα μπορείτε να επαναλάβετε;***

Σ2: Ναι το τελευταίο θέλετε;

- ***ναι ναι***

Σ2: ότι επειδή ήταν εύκολα αυτά τα πράγματα που ζήτησαν σαν μέτρα το λογισμικό ήταν εύκολο το χρησιμοποιήσω και το γνώριζα ε! τα υλικά π.χ. αντισηπτικό οι μάσκες μπορούσαν να βρω κάπου ε! Ανταποκρίθηκα άμεσα σε αυτό που έδωσαν σαν εντολές σαν οδηγίες εάν όμως τώρα ήταν κάποιο πιο δύσχρηστο λογισμικό που δεν μπορούσα να το χρησιμοποιήσω χρειαζόμουν χρόνο να το μάθω ή θέλανε κάποια υλικά που ήταν σε έλλειψη δεδομένου ότι σε αυτά τα νησιά είναι δύσκολη η πρόσβαση το χειμώνα τότε ίσως να μην ανταποκρινόμουν τόσο άμεσα

- ***κατάλαβα ωραία σας ευχαριστώ πάρα πολύ ήταν αρκετά διαφωτιστικές οι απαντήσεις σας ευχαριστώ***

Σ2: εντάξει εγώ ήμουν σε μικρές κοινωνίες εντάξει έχω η δική μου περίπτωση είναι περίεργη επειδή δεν ήμουν στην Αθήνα ή σε ένα μεγάλο αστικό κέντρο που ζούσαν έντονα την επιδημία (μικρή παύση) αλλά είναι ωραία να ακουστεί και αυτή η άποψη γιατί είναι πραγματικά κρίμα σε τέτοια μικρά μέρη να παίρνουν τις ίδιες αποφάσεις που θα παίρνανε σε μεγάλες πόλεις που έχουνε πρόβλημα

- ***Εεε***

Σ2: Απλά θέλω να τονίσω θέλω να συμπληρώσω ότι ε! κάποια πράγματα που θεωρούμε αυτονόητα στην Ελλάδα στην Ηπειρωτική Ελλάδα ε! Σε απομακρυσμένα μέρη σε απομακρυσμένα νησιά του Αιγίου δεν είναι όπως σας προείπα η σύνδεση στο διαδίκτυο τώρα από το κινητό μου τώρα μιλάμε να καταλάβετε γιατί είναι πολύ ασθενές εδώ το σήμα που έχω ε! τώρα το χειμώνα έχουμε μέρες που δεν έχουμε καν ρεύμα στο νησί δεν έχουμε ούτε φώτα αφού δεν έχουμε ρεύμα και το μάθημα ας πούμε σε σκοτεινή αίθουσα το κάνουμε κάποια πράγματα που θεωρούνται αυτονόητα κάπου αλλού εδώ δεν είναι αυτονόητα αυτό θα πρέπει να ληφθεί υπόψη από όλους δηλαδή όταν σου βάζει ο άλλος να κάνεις τηλεκαίτευση ντε και καλά εκείνη την ώρα και δεν ξέρεις αν στο νησί που υπηρετείς ο άνθρωπος έχει καλό ίντερνετ και τα λοιπά άφησε και ένα μικρό

παραθυράκι ώστε σε δύσκολες περιπτώσεις να γίνεται κάτι διαφορετικό μίας σύγχρονη εκπαίδευση κάτι άλλο

- *Κατάλαβα. Ωραία. Ε! εάν δεν έχετε κάτι άλλο να συμπληρώσετε να σταματήσω την ηχο... βιντεοσκόπηση*

Σ2: ναι ναι ... **ΤΕΛΟΣ**

Συνέντευξη 3

Ημ/νία συνέντευξης: 17 Δεκεμβρίου 2022

Ώρα συνέντευξης: 17:30

(κακή σύνδεση)

- **Θα σε ξεκινήσουμε με κάποια δημογραφικά στοιχεία. Η οικογενειακή σας κατάσταση;**

Σ3: Είμαι έγγαμη με ένα παιδί

- **Ωραία. Η οργανικότητα του νηπιαγωγείου στο οποίο δουλεύατε τις προηγούμενες δύο σχολικές χρονιές, γιατί είναι αναδρομική όπως θα είδατε στο έντυπο συναίνεσης**

Σ3: 1/θέσιο είναι

- **Ωραία. Η επαγγελματική σας κατάσταση; Είσαστε μόνιμη ή αναπληρώτρια;**

Σ3: Μόνιμη

- **Ωραία. Έτη προϋπηρεσίας;**

Σ3: Ως προϊσταμένη. Συγγνώμη. (.) Ως προϊσταμένη τώρα τα τελευταία πέντε χρόνια είμαι στο συγκεκριμένο σχολείο αλλά έχω και παλιότερα πέντε σίγουρα.. δέκα ας πούμε.

- **10 χρόνια έχετε ως προϊσταμένη έτη υπηρεσίας ωραία! Είσαστε κάτοχος πτυχίου μεταπτυχιακού, διδακτορικού;**

Σ3: μεταπτυχιακού

- **Ωραία και τέλος έχετε κάνει -όσον αφορά τα δημογραφικά στοιχεία- κάποια σχετική με τη διαχείριση κρίσεων επιμόρφωση ή και με τις νέες τεχνολογίες;**

Σ3: ναι έχω κάνει με τις νέες τεχνολογίες, έχω κάνει, ναι

- **Με διαχείριση κρίσεων;**

Σ3: με τη διαχείριση κρίσεων, κατά τη διάρκεια της πανδημίας κάτι πολύ σύντομες ίσως επιμορφώσεις που κάναμε Δεν θυμάμαι έτσι κάποια συγκεκριμένη μακροχρόνια

- **Μάλιστα, αλλά έγινε κατά τη διάρκεια της πανδημίας η εν λόγω μόρφωση ωραία**

Σ3: Ναι

- Θα προχωρήσω στα ερωτήματα της συνέντευξης Αποτελείται από δύο ερωτήματα με δύο υποερωτήματα η κάθε ερώτηση. Εε! το πρώτο ερώτημα αφορά **Με ποιον ή ποιους**

τρόπους επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης (π.χ. εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μέτρα προφύλαξης κ.ά.) κατά διάρκεια της πανδημίας το ρόλο σας ως προϊστάμενο/μένη νηπιαγωγείου κατά τα έτη 2020-2021 και/ή 2021-2022;

Σ3: Ναι, ήταν πάρα πολύ δύσκολη η κατάσταση ως προϊσταμένη μόνο όχι ως εκπαιδευτικός;

-Ναι ως προϊσταμένη ακριβώς

Σ3: ως προϊσταμένη ε.. γιατί δεν υπήρχε δυνατότητα πέρα από την τηλεφωνική επικοινωνία με την πρωτοβάθμια εκπαίδευση για να ε.. διευκρινιστούν κάποια πράγματα τέλος πάντων γραφειοκρατική φύσεως εε (δεν ακούγεται) ..τα οποία.. (δεν ακούγεται).. λόγω της πανδημίας. Δηλαδή υπήρξε ένας φόρτος εργασίας και οι διευκρινίσεις ήταν πολύ δύσκολο να δοθούν γιατί γινόταν όλα αυτό εξ αποστάσεως. Αυτό.. υπήρξε μεγάλος φόρτος εργασίας εε γιατί θα έπρεπε να βγάζουμε διάφορα πιστοποιητικά μετακίνησης θα έπρεπε εε να επικοινωνούμε με τους γονείς μέσω mail και λοιπά για να τους ενημερώνουμε για την εξέλιξη της διδασκαλίας... οπότε ... σίγουρα υπήρχε μεγάλος φόρτος. Πολλή περισσότερη δουλειά στο σπίτι.

- Ωραία εε αν δεν έχετε κάτι άλλο να προσθέσετε να προχωρήσω στο επόμενο υποερώτημα

Σ3: Ναι .. δεν έχω κάτι

-ωραία. Με ποιον ή ποιους τρόπους επηρέασε πάλι η διαχείριση της κατάστασης (π.χ. εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μέτρα προφύλαξης κ.ά.) κατά διάρκεια της πανδημίας τις σχέσεις σας τώρα με τα μέλη του σχολείου ευθύνης σας (συναδέλφους, γονείς, μαθητές/τριες, ευρύτερο του σχολείου κοινωνικό περιβάλλον); αναφερόμαστε πάλι για τα δύο προηγούμενα σχολικά έτη

Σ3: εεε δεν επηρέασε αρνητικά. Ε η αλήθεια είναι ότι την μία χρονιά ε είχα μία παράλληλη στήριξη και την πρώτη πρώτη χρονιά είχα μία συνάδελφο για το ολόημερο. Ε θετική ήταν η... ήταν καλή η συνεργασία δεν είχαμε κάτι προβλήματα δεν μας επηρέασε αρνητικά κάναμε τις συνεννοήσεις μας τηλεφωνικά εε και ότι χρειαζόταν το αντιμετωπίζαμε δεν αντιμετωπίσα κάποιο πρόβλημα

(λόγω κακής σύνδεσης μιλάνε συγχρόνως συνεντεύκτρια και συνεντευξιζόμενη)

-ευρύτερο του σχολείου κοινωνικό περιβάλλον;

Σ3: καλή ήταν η επικοινωνία απλά η... το πρόβλημα αν μπορεί (δεν ακούγεται) πρόβλημα αν και κατά πόσο λάμβαναν έγκαιρα τις ενημερώσεις ... έτσι ώστε να οργανώνονται και για το διαδικτυακό μάθημα ή για οτιδήποτε για το υλικό που στέλναμε εεε στην e-class και λοιπά λιγάκι δηλαδή εκεί υπήρχε μία ανασφάλεια αναφορικά με το κατά πόσο λάμβαναν οι γονείς έγκαιρα τις ενημερώσεις. Κατά πόσο επίσης κάποιοι μπορούσαν νααα χρησιμοποιήσουν τα μέσα για τη διδασκαλία.

-μάλιστα. Εεε... να προχωρήσω (η συνεντεύκτρια παρατηρεί ότι η Σ3 κοιτά κάποιο άλλο πρόσωπο που πιθανόν έχει μπει στο χώρο που βρίσκεται η Σ3)

Σ3: συγγνώμη ένα λεπτό να κάνουμε μία παύση;

-Ναι ναι φυσικά πατάω pause. ... Ωραία δεν πειράζει..ξανά έβαλα ξανά έβαλα την ηχογράφηση. Ε να προχωρήσω στο επόμενο ερώτημα;

Σ3: Ναι

- *Ωραία. Σε τι είδους ενέργειες προβήκατε για να αντιμετωπίσετε τις προκύπτουσες - προς το σχολείο ευθύνης σας- από την πανδημία καταστάσεις; όπως αυτές που αναφέρατε προηγουμένως και με τους γονείς τους συναδέλφους και τα λοιπά; Τι είδους ενέργειες κάνατε έτσι ώστε να τις αντιμετωπίσετε;*

Σ3: υπήρξε μία οργάνωση εε σχετικά με τα e-mail που δεν τα πολύ χρησιμοποιούσαμε προ πανδημίας εε ομάδα στο Viber που δεν το χρησιμοποιούσαμε προ πανδημίας εε εμπλουτισμός οργάνωση της e-class που επίσης δεν χρησιμοποιούνταν ε επίσης κάποιες φορές ε οργάνωσα και υλικό εε το οποίο ήρθαν οι γονείς και το πήρανε από την πόρτα του σχολείου τέλος πάντων είχα σακούλες με τα ονόματα των παιδιών και ήρθαν και πήραν υλικό εε για τις εργασίες για να μπορούμε να τις αξιοποιήσουμε στο διαδικτυακό μάθημα. αυτά θυμάμαι τώρα

- *Ωραία Τι είδους παράγοντες λάβατε υπόψη σας στις εν λόγω ενέργειες (οδηγίες ΥΠΑΙΘ, ανάγκες παιδιών, ανάγκες εκπαιδευτικών, κτλ);*

Σ3: ναι. Σίγουρα οι οδηγίες του Υπουργείου ήταν πολύ συγκεκριμένες βέβαια υπήρχε ευελιξία εε διάφορες επιμορφώσεις που γινότανε από τη συντονίστρια για το πώς θα διαχειριστούμε το κομμάτι αυτό τις εξ αποστάσεως διδασκαλίας εε και φυσικά ότι προσπαθούσα να είναι ε στο επίπεδο των παιδιών όλα αυτά που κάναμε να καλύπτω το επίπεδο όλα τα επίπεδα μάλλον κατά τη διάρκεια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης δηλαδή ε απηύθυνα το λόγο προσωπικά σε κάθε παιδί ε προκειμένου να απαντήσει και ήξερα επειδή γνώριζα και εκ των προτέρων το επίπεδό τους ε τι ερωτήματα θα θέσω ανάλογα με το αν ήταν προνήπιο ή νήπιο ανάλογα με το γνωστικό του επίπεδο και λοιπά

- *Ωραία κι αν δεν έχετε κάτι να συμπληρώσετε προχωράμε στο τελευταίο υποερώτημα*

(η Σ3 κουνάει το κεφάλι συγκαταβατικά)

- *Πώς θα χαρακτηρίζατε τον χρόνο ανταπόκρισής σας προς τις προαναφερθείσες προκύπτουσες από την πανδημία καταστάσεις;*

Σ3: εάν ανταποκρίθηκα άμεσα δηλαδή;

- *Ακριβώς*

Σ3: ή εάν ήτανε μία κουραστική διαδικασία (γελάει)

- ***E. Το ερώτημα αυτό αφορά καθαρά τον χρόνο ανταπόκρισή σας***

Σ3: επιβαρυντικός ανταποκριθήκαμε πάρα πολύ καλά πιστεύω ... απλά ήτανε πολύ γεμάτος χρόνος δηλαδή εε άμεση ανταπόκριση μπορούσαμε εε να διεκπεραιώσουμε τέλος πάντων το μάθημα στα πλαίσια αυτά που μας δινόταν και στο χρόνο που είχαμε στη διάθεσή μας αλλά ήταν πολύς ο χρόνος της προετοιμασίας πολύωρος δεν ξέρω τώρα αν κατάλαβα καλά την ερώτηση αν θέλει κάτι κάτι άλλο όχι

- ***ε όχι απλά θεωρώ ότι ίσως να μπορούσατε λίγο να πείτε παραπάνω πράγματα όπως για παράδειγμα αναφέραται ότι χρειάστηκε να μπειτε στη διαδικασία να δημιουργήσετε μία τάξη e-class που δεν είχατε κάνει πιο πανδημίας η ανταπόκριση όσον αφορά ας πούμε για παράδειγμα αυτό το συγκεκριμένο σας παράδειγμα θεωρείται ότι ήτανε ο χρόνος ανταπόκρισης σας ... ε για να ανταπεξέλθετε σε αυτό το ζητούμενο πώς θα το χαρακτηρίζατε; ή στην επικοινωνία σας με τους γονείς που έπρεπε να επικοινωνήσετε μέσω mail ενώ προ πανδημίας δεν υπήρχε αυτό***

Σ3: ε ήμουνα μέσα στο χρόνο τέλος πάντων εννοείται ότι έδρασα άμεσα απλά (δεν ακούγεται) για να γίνει όλο αυτό και (δεν ακούγεται) δρούμε άμεσα και να ενημερώνω τους γονείς ή να οργανώνω τα μαθήματα στην e-class υπήρχε πολύς προσωπικός χρόνος και κόπος δηλαδή υπήρχε μεγάλη προετοιμασία αλλά η ανταπόκριση ήταν άμεση αυτό που η απαίτηση που υπήρχε τέλος πάντων από πλευράς Υπουργείου Παιδείας προς τους προς τα καθήκοντα μας ως εκπαιδευτικοί και προϊστάμενοι ήτανε εντάξει ... τα καταφέρναμε ε να ανταποκριθούμε είχαμε κάποια (δεν ακούγεται) αλλά πειραματιζόμασταν και πάρα πολύ χρόνο για να τα βρούμε όλα αυτά και να τα ... να μπορούμε να τα λειτουργήσουμε σωστά. Υπήρχε αμεσότητα όλα γινότανε όπως έπρεπε να γίνουν. εγώ είμαι πολύ ευχαριστημένη από την ανταπόκριση του σχολείου μου στα διαδικτυακά μαθήματα θεωρώ δηλαδή ότι το επίπεδο ήταν πάρα πολύ υψηλό και το εννοώ αυτό ... δεν το λέω λόγω της συνέντευξης

- ***Μάλιστα. Ωραία.***

Σ3: (συνεχίζει) έμοιαζε πάρα πολύ με το μάθημα στην τάξη πάρα πολύ

- ***εε προκύπτει κι άλλο ερώτημα τώρα θέλετε να πείτε δηλαδή ότι καταφέρατε να μεταφέρεται με κάποιον τρόπο το μάθημα που γίνονταν δια ζώσης να μην υπάρξει η διαφορά στο εξ αποστάσεως;***

Σ3: διάφορα σίγουρα υπήρχε αλλά το επίπεδο και η ποιότητα του μαθήματος κατά τη γνώμη μου ήταν σχεδόν εφάμιλλη της τάξης

- ***Μάλιστα***

Σ3: δηλαδή ήτανε ακριβώς μέσα στη φιλοσοφία της διδασκαλίας μέσα στην τάξη. Δεν ήταν (δεν ακούγεται)... από τις ρουτίνες και το παρουσιολόγιο που όλα τα είχαμε ε έτσι σε συνεργασία με κάποιους συναδέλφους εε κάνει ψηφιακά εε μέχρι φύλλα εργασίας και με μολυβάκια που χρησιμοποιούσαν και συμμετείχαν τα παιδιά ένα ένα, νομίζω ότι ήταν πάρα πολύ υψηλό το επίπεδο με πολύ κόπο ξαναλέω όμως μας είχε εξαντλήσει αυτό το πράγμα

- *ε ωραία εάν δεν έχετε κάτι άλλο να συμπληρώσετε ε αυτές ήταν οι ερωτήσεις μου και σας ευχαριστώ πάρα πολύ και πάλι για τη συμμετοχή σας.*

Σ3: ε όχι καλή επιτυχία

- *ωραία. Σταματάω την ηχογράφιση ... **ΤΕΛΟΣ***

Συνεντευξιαζόμενος 4

Ημ/νία συνέντευξης: 18 Δεκεμβρίου 2022

Ώρα συνέντευξης: 12:00

- **Ωραία θα ξεκινήσω με κάποια δημογραφικά στοιχεία. η οικογενειακή σας κατάσταση**

Σ4: έγγαμος

- **παιδιά έχετε;**

Σ4: Ναι

- **ε το νηπιαγωγείο στο οποίο βρισκόσασταν τις προηγούμενες δύο σχολικές χρονιές ήταν το μονοθέσιο διθέσιο τριθέσιο η...;**

Σ4: (διακόπτει και απαντά_ μονοθέσιο)

- **ωραία. η επαγγελματική σας κατάσταση είσαστε μόνιμος ή αναπληρωτής;**

Σ4: είμαι μόνιμος

- **τα έτη προϋπηρεσίας ως προϊστάμενος νηπιαγωγείου**

Σ4: ε είμαι προϊστάμενος στα 26-27 χρόνια που είμαι στο επάγγελμα. Ε εντάξει μια χρονιά ίσως όχι περίπου... ε...περίπου 25 χρόνια

- **25 χρόνια. ωραία ε όσον αφορά τις σπουδές σας είσαστε κάτοχος πτυχίου μεταπτυχιακού η και διδακτορικού;**

Σ4: πτυχίου ΑΕΙ

- **ωραία και τελευταία δημογραφική ερώτηση έχετε κάποια σχετική επιμόρφωση με τη διαχείριση των κρίσεων;**

Σ4: όχι

- **όχι. Ωραία τώρα (δεν ακούγεται) στα επόμενα μας ερωτήματα τα οποία είναι δύο ερωτήσεις, αποτελούνται από δύο υποερωτήματα η καθεμία και αφορά καθαρά τις προηγούμενες δύο σχολικές χρονιές 20-21 και 21-22 με ποιον ή ποιους τρόπους επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης όπως για παράδειγμα η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και τα μέτρα προφύλαξης και άλλα κατά τη διάρκεια της πανδημίας το ρόλο σας ως προϊστάμενο νηπιαγωγείου;**

Σ4: ε (δεν ακούγεται καθαρά) ήταν μία αγχώδης κατάσταση κυρίως όμως όχι ως προϊστάμενος γιατί δεν είχα κάποιον κάτω από μένα αυτό αφορούσε καθαρά τη διδακτική πράξη ε τώρα δεν ξέρω πως να απαντήσω σε αυτό το ερώτημα;

- **Συγγνώμη που διακόπτω δεν είχατε συναδέλφους εννοείται;**

Σ4: ναι ναι ήμουνα μόνος μονοθέσιο νηπιαγωγείο ήμουνα μόνος μόνο το διοικητικό θέμα ήτανε πρόβλημα και κυρίως η επαφή με τους γονείς δημιουργούσε προβλήματα ε που έπρεπε να γίνεται με messenger (δεν ακούγεται) ή με ηλεκτρονικά με mail

- ***ε αυτή η ανάγκη να επικοινωνήσετε με ηλεκτρονικά μέσα αποτέλεσε κάποιου είδους δυσκολία σε εσάς προσωπικά ως προϊστάμενος ή όχι;***

Σ4: δυσκολία τεχνική όχι ε υπήρχε μία δυσκολία... δυσαρέσκειας ως προς το messenger γιατί οι γονείς το εκλάμβαναν ως φιλικό μέσον και ενώ εγώ τους έστελνα αιτήματα για το σχολείο αυτοί μου απαντούσανε πώς είσαι καλημέρα χρόνια πολλά (γελάει) τέτοιες ε εμπειρίες ε η επικοινωνία δεν μπορούσε να άμεση κάποιοι γονείς βλέπανε τα mail κάποιοι δεν τα βλέπανε ε υπήρχε πρόβλημα στους αλλοδαπούς γονείς που δεν είχαν επικοινων... δεν είχαν καν mail (δεν ακούγεται) ... να μη συνδεθούμε ποτέ να μην επικοινωνήσουμε με κάποιους

- ***μάλιστα***

Σ4: βασικά πηγαίναμε στα τυφλά κολυπούσαμε και όπου μας έβγαζε δεν υπήρχε ένα πλαίσιο οργανωμένο για να κινηθούμε

- ***ως προς το διοικητικό σας που αναφέρατε;***

Σ4: ως προς το διοικητικό ήτανε με τις βεβαιώσεις... έπρεπε να βγάλουμε βεβαιώσεις για να πάμε στο σχολείο να έχουμε ελευθερία κινήσεων ε επικοινωνία σε απρογράμματιστες ώρες από το ... από τη διεύθυνση ... ερχότανε πληροφορίες και αργά το βράδυ .. δεν υπήρχε ένα καθορισμένο πλαίσιο .. ε γενικά μέσω συναδέλφων επικοινωνούσα με ένα γαϊτανάκι επικοινωνίας «όχι μας έστειλε ο προϊστάμενος» «του απαντήσαμε» «δεν του απαντήσαμε» «ισχύει για εμάς δεν ισχύει για εμάς» ... υπήρχε ένα πρόβλημα κυρίως στην πρώτη χρονιά κυρίως εάν πρέπει τα νηπιαγωγεία να κάνουν τηλεκπαίδευση εμείς δεν ήμασταν υποχρεωμένοι παρόλα αυτά κάποιοι νηπιαγωγοί ξεκινήσανε εμάς μας ζητήθηκε εμμέσως πλην σαφώς από τον ε γενικό γραμματέα του υπουργείου μετά το Πάσχα ε με την ψυχή μας αν θέλουμε να κάνουμε .. λίγο μας εξαναγκάσανε αλλά όχι πιεστικά μας το φέρανε στο φιλότιμο ε ότι πρέπει να κάνουμε τηλεκπαίδευση για το καλό της.. πατρίδος και όλο αυτό δημιουργούσε ένα πρόβλημα «πρέπει; δεν πρέπει;» «είμαι υποχρεωμένος; Δεν είμαι;» «μπορώ να κάνω με τα παιδιά τηλεκπαίδευση; Ή τα παιδιά αυτά για τηλεκπαίδευση;» αυτά

- ***ωραία. Ε πάλι με γνώμονα το ερώτημα με ποιον ή ποιους τρόπους επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης π.χ. εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, μέτρα προφύλαξης κ.ά. κατά τη διάρκεια της πανδημίας; Τώρα θα' θελα να σκεφτείτε τις σχέσεις σας με τα μέλη του σχολείου ευθύνης σας; συναδέλφους εσείς αναφέρατε ότι δεν έχετε με γονείς μαθητές μαθήτριες αλλά και το ευρύτερο του σχολείου κοινωνικό περιβάλλον;***

Σ4: ε κατά τη διάρκεια αυτών των 2 ετών; Της πανδημίας;

- ***ναι. μάλιστα***

Σ4: ε ήταν πάρα πολύ καλές είχα επαφές με συναδέλφους είχαμε κάνει μία ομάδα από αλλά ... από προηγούμενα σχολεία γνωστοί μου στο messenger νομίζω και επικοινωνούσαμε και ανταλλάσσαμε ιδέες και εργασίες. Με του γονείς... ήτανε μια... ξεκίνησε κάπως δειλά να

φανταστείτε στην πρώτη συνάντηση που είχαμε για το μάθημα λέω δεν ξέρω τι να σας κάνω από δω και πέρα ειλικρινά δεν ξέρω και πώς θα πορευτούμε. παρόλα αυτά σιγά-σιγά ε δέθηκε μια καλή σχέση με τους γονείς και με τα παιδιά είχαμε όχι το τυπικό μάθημα .. επειδή τα παιδιά είναι από το χωριό εδώ που διδάσκω ... και γνωριζόμασταν και έξω και τους έβλεπα και μιλούσαμε είχαμε μια πιο οικεία σχέση ως προς την επικοινωνία και θα λεγα ότι και με... οι γονείς σοευχαριστήθηκαν πάρα πολύ το όλο πλαίσιο του μαθήματος

- ***εάν δεν έχετε κάτι να συμπληρώσετε να προχωρήσουμε στο επόμενο...;***

Σ4: (διακόπτει) ε όχι εάν δεν έχετε να ρωτήσετε πάνω σε αυτό; Ήταν πάντως καλές οι σχέσεις με όσους γονείς επικοινωνούσα ήταν καλές. Με κάποιους λίγους ήταν κάπως φορτικού στην αρχή όταν κλείσαμε την πρώτη φορά που ήτανε 25 Μαρτίου ακόμη ...ρωτούσαν «αν θα κάνουμε γιορτή; Αν θα κάνουμε ποιήματα;» ενώ ο κόσμος χανότανε κάποιοι γονείς ως συνήθως είναι στον κόσμο τους. Ε υπήρχε από εμένα μία δυσαρέσκεια ε αλλά προσπαθούσα να την καμουφλάρω να την καλύχω (γελάει) ... να μείνω στο τυπικό της υπόθεσης.

- ***μάλιστα. ωραία και το επόμενο ερώτημα είναι σε τι είδους ενέργειες προβήκατε για να αντιμετωπίσετε τις προκύπτουσες προς το σχολείο ευθύνης από την πανδημία καταστάσεις; τι κάνατε δηλαδή έτσι ώστε να αντιμετωπίσετε όλες αυτές τις καταστάσεις που αναφέρατε μέχρι και τώρα;***

Σ4: ε μέσα στο σχολείο ή εξ αποστάσεως;

- ***Όσον αφορά το σχόλιο σας αποκλειστικά. Σαν προϊστάμενος και όσον αφορά το σχολείο.***

Σ4: γενικά δεν τηρούσα τα πρωτόκολλα ... μπορώ να πω καθόλου...με ειλικρίνεια...δεν γινότανε, κάποιοι συνάδελφοι το κάνανε από ότι μου λέγανε αλλά θεωρούσα ότι τα παιδιά τα καταπιέζανε. Τα δικά μου παιδιά ερχότανε με μάσκα, στο επόμενο 5λεπτο τη βγάζανε και δεν μπορούσαν ούτε καν εγώ ο ίδιος δεν πληρούσα τα μέτρα. Και δεν τη θεωρούσα την πανδημία, προσωπικά, τόσο τραγική όσο μας την παρουσιάζανε. Και μπορώ να πω ότι... δικαιώθηκα δεν ξέρω...δεν είχαμε κανένα κρούσμα μέσα στο νηπιαγωγείο, παρόλο που δεν είχαμε καμία προφύλαξη, με εξαίρεση κάποιες φορές που κάναμε τα χέρια μας με το (.) με το απολυμαντικό, άλλα μέτρα δεν πήρα προσωπικά και δεν μπορούσαν να παρθούν άλλα μέτρα ειδικά στο νηπιαγωγείο ... κατά τη γνώμη μου.

- ***μχμ ωραία. Ε για όλες αυτές τις ενέργειες τι παράγοντες λάβατε υπόψη σας: τις οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας; τις ανάγκες των παιδιών; τις ανάγκες των εκπαιδευτικών; Αν και εν μέρει αναφέρατε όσον αφορά τις οδηγίες του υπουργείου παιδείας.***

Σ4: ε την πρώτη χρονιά τις οδηγίες του υπουργείου τις διάβαζα. Την δεύτερη (δεν ακούγεται) ερχότανε σαν ριπές πολυβόλου που δεν ήταν δυνατόν μαζί με όλα τα υπόλοιπα καθήκοντα να αναγνωστούν όλες αυτές οι οδηγίες και να μπουν ε οι τύποι ε της καραντίνας ανά περίπτωση... ανά έχει ο αδερφός covid, αν έχει η μητέρα covid, αν έχει εμβολιαστεί ο ένα, αν έχει μεβολιαστεί ο άλλος. Δεν τις ακολούθησα καθόλου, ούτε καν τις διάβαζα. Από συναδέλφους, επειδή συστεγάζομαι με το δημοτικό σχολείο, η προϊσταμένη του δημοτικού ... κάποιες φορές που

χρειάστηκε να ενημερωθώ, με ενημέρωνε για κάποιες ειδικές περιπτώσεις. Τώρα έδωσα περισσότερη βάση στα παιδιά. Να είναι πιο καλά αυτά, να περνάνε καλά. Να έχουνε διάθεση να μπορούνε να συμμετέχουνε. Δεν τους πίεσα για τις μάσκες, δεν ... κάποιες φορές τους φόβησα λίγο .. θα ρθει κανείς... αλλά για ελάχιστο χρόνο έτσι για να χούμε να λέμε όχι γιατί φοβόμουναι και ... για την πανδημία.

- **μάλιστα. Και τελευταίο ερώτημα αν δεν έχετε...**

Σ4: (διακόπτει) συγγνώμη. Ούτε με τους συναδέλφους είχα ιδιαίτερο άγχος και φοβία. Του δημοτικού τους συναδέλφους γιατί εγώ δεν έχω συναδέλφους. Ε συμπεριφερόμουναι κανονικά.

- **μχου. Ωραία. Και τελευταίο ερώτημα αν δεν έχετε κάτι άλλο να συμπληρώσετε; Να προχω...**

Σ4: κουνάει συγκαταβατικά το κεφάλι

- **ωραία. πώς θα χαρακτηρίζατε το χρόνο ανταπόκρισης σας προς τις προαναφερθείσες προκύπτουσες καταστάσεις από την πανδημία καταστάσεις; τον χρόνο ανταπόκρισης;**

Σ4: δηλαδή;

- **E... για παράδειγμα ζητήθηκε όπως αυτά που αναφέρατε σας ζητήθηκε να κάνετε εξ αποστάσεως; να κάνετε ...να λάβετε κάποια μέτρα προφύλαξης; και οτιδήποτε άλλο σας αιτήθηκε ... με τις βεβαιώσεις που αναφέρατε ότι έπρεπε να κάνετε; ο χρόνος ανταπόκρισης σας ως προς αυτές τις καταστάσεις αλλά και με τους γονείς που αναφέρατε ότι έπρεπε να επικοινωνήσετε άμεσα;**

Σ4: ε δεν υπήρχε καθυστέρηση, ήταν άμεσος. Είχαμε άλλωστε ελεύθερο χρόνο αρκετό και μπορούσαμε να τα... υπήρχε ένα πρόβλημα ως προς τη διδασκαλία, ήταν μία αγχώδης κατάσταση γιατί έπρεπε κάθε μέρα να εφεύρουμε κάτι καινούργιο, για να εντάξουμε τα παιδιά. Επίσης, υπήρχαν προβλήματα τεχνικά για μεγάλο διάστημα ειδικά την πρώτη φορά στην πρώτη καραντίνα, πολλά προβλήματα στο λάπτοπ, και ενώ ξεκινούσαμε να κάνουμε σύνδεση, ενώ ξεκινούσαμε το μάθημα.... κάποιιοι γονείς δεν μπαίνανε κάποιιοι γονείς βγαίναμε, κάποιιοι ξαναμπαίνανε, ήτανε μία τρέλα. Επίσης, ενώ δημιουργούσαμε 5, και 6 και 7 δραστηριότητες, κάποιιοι δεν μπορούσαν να υλοποιηθούν λόγω τεχνικών προβλημάτων, κάποιιοι δεν μπορούσαν τα παιδιά να ανταποκριθούν... ήτανε γενικά μια πολύ αγχώδης κατάσταση. Η καθημερινή αναζήτηση δραστηριοτήτων ... καθημερινή.

- **ωραία. Εάν δεν έχετε κάτι άλλο να συμπληρώσετε...**

Σ4: όχι. Εσείς εάν θέλετε κάτι άλλο.

- **όχι. Είμαι απόλυτα ικανοποιημένη με τις απαντήσεις σας ευχαριστώ πάρα πολύ για τη συμμετοχή**

Σ4: ήταν γενικά μια πολύ αγχώδης -προσωπικά για εμένα- κατάσταση. Γενικά είμαι άτομο που δεν μπορώ το free που έχουμε στα νηπιαγωγεία, μπες και δημιούργησε, θέλω κάτι πιο τυποποιημένο, θέλω ένα πρόγραμμα... κι αυτό μου δημιουργεί άγχος και τώρα... στην τηλεκπαίδευση ήταν ακόμη περισσότερο το άγχος γιατί έπρεπε να βρεις δραστηριότητες που να

ανταποκρίνονται σε όλα τα παιδιά, ε ήταν και οι γονείς από δίπλα οπότε έπρεπε και αυτούς να δείξεις ένα δείγμα καλής γραφής ... παρακολουθούσανε έτσι κι αλλιώς... αν και την πρώτη φορά που ξεκίνησαμε είχανε τα παιδιά στην αγκαλιά τους οι γονείς.... την επόμενη μέρα τους έστειλα μήνυμα τους είπα τέλος με αυτό κομμένο θα είστε δίπλα, κοντά εάν χρειαστεί βοήθεια, αλλά δεν θα είστε καθόλου... δεν θα απαντάτε εσείς... δεν θα υποδεικνύετε στα παιδιά σας τι θα κάνουνε. Και θεωρώ ότι λειτούργησε καλύτερα έτσι ... τα παιδιά ήταν πιο αυθόρμητα ... βγάλανε έναν άλλο εαυτό... τα παιδιά επίσης που δεν συμμετείχανε στο νηπιαγωγείο, στην τηλεεκπαίδευση άλλαξε κάπως η κατάσταση... βγήκε άλλος εαυτός... δεν ξέρω... ήταν πιο καλά στην κάμερα; Τους άρεσαν... Δεν ξέρω.. το βλέπανε σαν παιχνίδι; Θεωρώ ότι πήγαμε καλά παρόλες τις δυσκολίες και τα άγχη που μας δημιούργησε.

- *ωραία σας ευχαριστώ πάρα πολύ. Θα σταματήσω τώρα την ηχογράφιση. ... **ΤΕΛΟΣ***

Συνέντευξη 5

Ημ/νία συνέντευξης: 18 Δεκεμβρίου 2022

Ώρα συνέντευξης: 18:00

- **Θα ξεκινήσω με κάποια δημογραφικά στοιχεία. Η οικογενειακή σας κατάσταση;**

Σ5: άγαμη

- **Υπάρχουνε παιδιά;**

Σ5: όχι

- **Όσον αφορά την οργανικότητα του νηπιαγωγείου σας τις προηγούμενες δύο σχολικές χρονιές τι ήτανε μονοθέσιο/διθέσιο..;**

Σ5: (απαντάει προτού ολοκληρωθεί η ερώτηση) ήταν 2/θέσιο.

- **2/θέσιο. Ωραία. Η επαγγελματική σας κατάσταση; Είσαστε μόνιμη ή αναπληρώτρια;**

Σ5: μόνιμη

- **Τα έτη προϋπηρεσίας σας ως προϊσταμένη νηπιαγωγείου;**

Σ5: ε τώρα βρίσκομαι στον τρίτο χρόνο

- **Ε ωραια και όσον αφορά τις σπουδές σας είσαστε κάτοχος πτυχίου μεταπτυχιακού ή και διδακτορικού;**

Σ5: βρίσκομαι στη φάση της διπλωματικής εργασίας, οπότε δεν θεωρούμε ακόμη κάτοχος μεταπτυχιακού.

- **Άρα είσαστε κάτοχος πτυχίου προς το παρόν.**

Σ5: πτυχίου ναι

- **Ωραία... έχετε κάποια επιμόρφωση σχετική με τη διαχείριση κρίσεων;**

Σ5: ε όχι, όχι καμία φορά. Δεν έχω τέτοια επιμόρφωση

- **Εάν είσαστε έτοιμη, τώρα θα προχωρήσουμε στα ερωτήματα της έρευνας. Αποτελείται από δύο ερωτήσεις των δύο υπορωτημάτων η κάθε ερώτηση. Το πρώτο ερώτημα είναι ... με ποιον ή ποιους τρόπους επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης (π.χ. εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μέτρα προφύλαξης κ.ά.) κατά τη διάρκεια της πανδημίας το ρόλο σας ως προϊστάμενο/μένη νηπιαγωγείου κατά τα έτη 2020-2021 και/ή 2021-2022;**

Σ5: για μένα ήταν αρκετά δύσκολο να το διαχειριστώ όλο αυτό γιατί ήταν η πρώτη χρονιά που αναλάμβανα ως προϊσταμένη, οπότε είχα το άγχος πώς θα διαχειριστώ όλη αυτή τη γραφειοκρατία

και το άγχος να διαχειριστώ πώς να στείλω τους συνδέσμους στους γονείς, αν θα μουν τα παιδιά πώς θα το διαχειριστούμε με τη συνάδελφο... αλλά θεωρώ ότι και με τη βοήθεια του γραφείου και της συνάδελφου όλα πήγαν. Εντάξει είχαμε θέματα όπως ας πούμε παιδιά που δεν έχουν υπολογιστή, παιδιά που απλά αδιαφορούσαν να μουν, αλλά δεν θεωρώ ότι πιάστηκα όσο περίμενα.

- **μάλιστα. Να προχωρήσω στην επόμενη;**

Σ5: ναι

- **Ωραία ... ξανά με ποιον ή ποιους τρόπους επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης (π.χ. εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μέτρα προφύλαξης κ.ά.) κατά τη διάρκεια της πανδημίας τις σχέσεις σας, τώρα, με τα μέλη του σχολείου ευθύνης σας όπως είναι οι συνάδελφοι, οι γονείς, οι μαθητές/τριες ή και το ευρύτερο του σχολείου κοινωνικό περιβάλλον;**

Σ5: με τους γονείς είχαμε θέματα με .. τς... συγκρούσεων κυρίως όσον αφορά τα... το να ...ας πούμε όταν είχαμε την Webex...το να μουν τα παιδιά στη Webex για να έχουν κάποια επαφή με το σχολείο... αργότερα όταν άνοιξαν τα σχολεία και είχαμε τα μέτρα προφύλαξης είχαμε πολύ μεγάλες συγκρούσεις όσον αφορά το να γίνουν τα τεστ ... το να ειδοποιούν όταν τα παιδιά είναι άρρωστα.. το να μην τα στέλνουν άρρωστα σχολείο ...και είχαμε και παράπονα από άλλους γονείς γιατί το ... τα rapid... έπρεπε να είναι 3..3 rapid και 2 σέλφι.. ή 3 σέλφι και 2 rapid; .. κάπως έτσι... οπότε εκεί είχαμε τις πολύ μεγάλες συγκρούσεις. Τώρα όσον αφορά με τη συνάδελφο, και εγώ στην ουσία το '20 τη γνώρισα... είναι η τρίτη χρόνια που είμαστε μαζί σχολείο... θεωρώ ότι τα πήγαμε ...ίσως και εξαιρετικά. Το αντιμετωπίσαμε πολύ καλά ...δηλαδή ήμασταν μαζί μία ομάδα ...δεν ήταν ότι κάτι ... τς... θα έμπαινε μπροστά μου ή θα έλεγε κάτι αυτή που δεν θα το υποστήριζα εγώ. Τότε θεωρώ ότι ήμασταν εντάξει σε αυτό το κομμάτι. Ο προβληματισμός μου ήταν με τους γονείς, εκεί περάσαμε τα δύσκολα ας πούμε.

- **Μάλιστα. Εάν είσαστε έτοιμη θα προχωρήσω στο δεύτερο ερώτημα.**

Σ5: (κουνώντας συγκαταβατικά το κεφάλι) ναι.

- **Σε τι είδους ενέργειες προβήκατε για να αντιμετωπίσετε τις προκείμενες -προς το σχολείο ευθύνης σας- από την πανδημία καταστάσεις;**

Σ5: ε ακολούθησα τα πρωτόκολλα. ότι έλεγε το πρωτόκολλο, με ηρεμία, με πάρα πολύ συζήτηση με τους γονείς, με πολλή συζήτηση με τα παιδιά, τηρώντας τα μέτρα προστασίας ... αλλά κυρίως κυρίως συζήτηση. Αυτό ήταν το σημαντικό... εντάξει υπήρχαν γονείς συνεργάσιμοι και γονείς μη συνεργάσιμοι. Όπως συμβαίνει σε όλες τις δουλειές... έτσι προχωρήσαμε βλ.... βήμα-βήμα Βλέποντας και κάνοντας... με πολλή επικοινωνία με τον ΕΟΔΔΥ, με το γραφείο της πρωτοβάθμιας που είχαμε αμέριστη συμπαράσταση, μας βοηθούσαν πολύ ... και... πηγαίναμε.

- *ωραία, εν μέρει μου απαντήσατε και στο πρώτο υποερώτημα αυτής, όπου αναφέρω Τι είδους παράγοντες λάβατε υπόψη σας στις εν λόγω ενέργειες όπως για παράδειγμα τις οδηγίες ΥΠΑΙΘ, ανάγκες παιδιών, ανάγκες εκπαιδευτικών, κτλ.; έχετε κάτι άλλο να συμπληρώσετε όσον αφορά αυτό;*

Σ5: όχι

- *Πάμε επομένως στο τελευταίο υποερώτημα. Πώς θα χαρακτηρίζατε τον χρόνο ανταπόκρισής σας προς τις προαναφερθείσες προκύπτουσες από την πανδημία καταστάσεις; αναφέρομαι σε χρόνο και όχι σε βαθμό ανταπόκρισης για να διευκρινίσω.*

Σ5: από τη δική μου πλευρά;

- *Ακριβώς, σαν προϊσταμένη.*

Σ5: εε. Εγώ θεωρώ ότι ήμουν εντάξει σε αυτά που έπρεπε να κάνω... και απέναντι στη συνάδελφο και απέναντι στους γονείς. Δεν ήταν όμως το αντίθετο... δεν συνέβαινε από την αντίθετη πλευρά.

- *Από άποψη ανταπόκρισης...;*

Σ5: (συνεχίζει) ήταν ...υπήρχαν γονείς που αδιαφορούσαν ας πούμε και στα mail. Όχι εγώ θεωρώ ότι με το που ερχόταν η οδηγία ...τη διαβάζαμε ... την αναλύαμε με τη συνάδελφο... και προβαίναμε σε ότι ακριβώς έλεγε ... είτε ήταν από τον ΕΟΔΥ είτε ήταν από το Υπουργείο Παιδείας ...και τοιχοκολλούνταν βέβαια και ..τς... ανέβαινε και στην ιστοσελίδα του σχολείου και τοιχοκολλούνταν στην πόρτα... της εισόδου .. για να είναι εμφανής ...όταν άνοιξαν τα σχολεία με τα μέτρα... τηρώντας τα μέτρα προστασίας.

- *Ωραία. Εάν δεν έχετε κάτι άλλο να συμπληρώσετε η συνέντευξή μας ολοκληρώθηκε*

Σ5: όχι

- *Σας ευχαριστώ πάρα πολύ. αυτή τη στιγμή θα σταματήσω την ηχογράφιση και αυτόματα... (διακοπή ηχογράφησης) **ΤΕΛΟΣ***

Συνέντευξη ζόμενη 6

Ημ/νία συνέντευξης: 19 Δεκεμβρίου 2022

Ώρα συνέντευξης: 17:45

(κακή σύνδεση κατά τη διάρκεια όλης της συνέντευξης)

- **Ωραία. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ. Εεε θα ξεκινήσουμε με κάποια δημογραφικά στοιχεία. Ε η οικογενειακή σας κατάσταση;**

Σ6: εε είμαι παντρεμένη και έχω δύο παιδιά, ζω στην Καβάλα.

- **Ωραία. Ε όσον αφορά το.. την οργανικότητα του νηπιαγωγείου στο οποίο ήσασταν προϊσταμένη τις προηγούμενες δύο σχολικές χρονιές; μονοθέσιο διθέσιο τριθέσιο ή τετράθεσιο;**

Σ6: 1/θέσιο. 1/θέσιο και λειτουργεί και ως ολόημερο από πέρυσι.

- **ωραία. η επαγγελματική σας κατάσταση; μόνιμη ή αναπληρώτρια;**

Σ6: ε μόνιμη

- **ε τα έτη προϋπηρεσίας σας ως προϊσταμένη ... νηπιαγωγείου;**

Σ6: ως προϊσταμένη;

- **μάλιστα**

Σ6: εεε πάρα πολλά ως προϊσταμένη (γελάει) τα έτη προϋπηρεσίας μου είναι ... είμαι ήδη στο 30°... 31 χρόνια έχω.... προϊσταμένη... μπορεί να έχω και πάνω από 20ετία. Όχι στο ίδιο (εννοεί σχολείο) σε διάφορα ... έχω κάνει πολλά χρόνια... προϊσταμένη...πάνω από 20

- **μάλιστα. όσον αφορά τις σπουδές σας είσαστε κάτοχος πτυχίου μεταπτυχιακού ή και διδακτορικού;**

Σ6: κάτοχος πτυχίου Ανωτάτης... τελείωσα το Πανεπιστήμιο Πατρών 4 έτη.... στη σχολή νηπιαγωγών.

- **ωραία. Και τελευταία μου ερώτηση όσον αφορά τα δημογραφικά στοιχεία. έχετε κάποια επιμόρφωση σχετική με τη διαχείριση κρίσεων;**

Σ6: εεε ότι έχει γίνειέχω πάρα πολλές επιμορφώσειςκάνει με τη διαχείριση κρίσεων ... ότι μας έκαναν προσφάτως μέσω του της διεύθυνσης ... του ΙΕΠ... όχι κάτι ... τώρα δεν μου 'ρχεται κάτι συγκεκριμένο... έτσι... είχαμε κάνει με το ΙΕΠ; Τώρα άμα σου πω ότι δεν θυμάμαι; Συγκεκριμένα. Να το περάσουμε αυτό..;

- **καλώς... ναι ναι.. ε... εάν είσαστε έτοιμη θα προχωρήσουμε στα ερωτήματα της συνέντευξης αποτελείται από 2 ερωτήματα με 2 υποερωτήματα η κάθε ερώτηση.**

Σ6: Ναι ναι

- *το πρώτο ερώτημα είναι εεε με ποιον ή*

Σ6: Συγγνώμη να ... συγγνώμη να επιστρέψω. Όταν λες διαχείριση κρίσεων, εννοείς διαχείριση και καταστροφών; Φυσικών και τέτοια πράγματα; Αυτά που κάνουμε; όχι

- *ε... όχι καταστροφών... είναι μέσα στα πλαίσια αλλά περισσότερο διαχείριση κρίσεων που μπορεί να αντιμετωπίσει μία σχολική μονάδα..*

Σ6: τέτοιο πρόγραμμα συγκεκριμένο δεν νομίζω απλά ..απλά οι ενημερώσεις που μας κάνανε με την πανδημία ... όταν ξεκίνησε η πανδημία που είχαμε συνεχώς ενημερώσεις από τη διεύθυνση...

- *ενημέρωση όμως; ήτανε κάποιου είδους επιμόρφωση;*

Σ6: ενημερώσεις (δεν ακούγεται).. ήταν πιο πολύ...

- *μάλιστα... ωραία εεε επομένως προχωράμε στα ερωτήματα. Εεε Με ποιον ή ποιους τρόπους επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης όπως για παράδειγμα η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τα μέτρα προφύλαξης κ.ά. κατά διάρκεια της πανδημίας το ρόλο σας ως προϊστάμενο/μένη νηπιαγωγείου κατά τα έτη 2020-2021 και/ή 2021-2022;*

Σ6: πώς επηρέασε; πες μου την αρχή λίγο ... το πρώτο μέρος της ερώτησης.... πώς επηρέασε η διαχείριση της

- *πανδημίας...*

(ταυτόχρονη ομιλία ...)

- *ως προϊσταμένη ακριβώς ... κατά τη διάρκεια της πανδημίας τα προηγούμενα δύο σχολικά έτη.*

Σ6: η διαχείριση της πανδημίας πώς με επηρέασε ως προϊσταμένη;

- *ακριβώς*

Σ6: εεε ... εεε ... πώς με επηρέασε... ήταν κάτι πρωτόγνωρο και έπρεπε να προσαρμοστώ σε μία κατάσταση που δεν είχαμε ξαναζήσει ούτε ως πολίτες ... όχι ως ... απλά ως εκπαιδευτικοί ή ως προϊσταμένες

- *Μχμ*

Σ6: έπρεπε να προσαρμοστώ εντάξει προσαρμόστηκα σύντομα ... ήταν στην αρχή... ε... λίγο δύσκολο αλλά μετά προσαρμόστηκα ... δεν με ... ε... δεν με επηρέασε σοβαρά γιατί ως προϊσταμένη έτσι; γιατί είχαμε σαφείς οδηγίες από το... (πρόβλημα σύνδεσης- δεν ακούγεται)... από το (ΕΟΔΥ);... και... (πρόβλημα σύνδεσης- δεν ακούγεται)... από αυτά....τελοσπάντων (πρόβλημα σύνδεσης- δεν ακούγεται)..... τι πρέπει να κάνουμε... οπότε... εγώ προσωπικά... έκανα αυτά που έπρεπε να κάνω ... δεν αντιμετώπισα σοβαρά προβλήματα.

- *ωραία*

Σ6: ως προϊσταμένη ... τώρα δεν λέω ως άτομο και ως... (πρόβλημα σύνδεσης- δεν ακούγεται)...

- *ναι ως προϊσταμένη*

Σ6: μιλάμε για το διοικητικό ... (πρόβλημα σύνδεσης- δεν ακούγεται) ... εντάξει... ναι

- *ακριβώς.. εεε να προχωρήσω στην επόμενη;*

Σ6: ακολουθούσα τις οδηγίες... ναι... ναι ναι

- *Με ποιον ή ποιους τρόπους πάλι επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης όπως η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τα μέτρα προφύλαξης κ.ά. κατά διάρκεια της πανδημίας τις σχέσεις σας τώρα με τα μέλη του σχολείου ευθύνης σας όπως είναι για παράδειγμα οι συνάδελφοι... οι γονείς ... οι μαθητές μαθήτριες ή το ευρύτερο του σχολείου κοινωνικό περιβάλλον; πάλι ως προϊσταμένη εεε όσον αφορά τις σχέσεις σας με τα μέλη του σχολείου ευθύνης σας.*

Σ6: εεε το σχολείο ευθύνης μας δεν ... κάνουνε ... εννοείς αν υπήρχαν προβλήματα;

- *Είτε θετικό αντίκτοπο είτε αρνητικό. οι σχέσεις πώς επηρεαστήκανε;*

Σ6: ε δεν επηρεαστήκανε. Συνέχισαν να είναι όπως είναι... όπως ήταν... δεν επηρεάστηκαν οι σχέσεις μου ... ε ... προς στο χειρότερο ας πούμε ... και ... τουλάχιστον ... η ... με μία συνάδελφο που είχα εεε... είχα στο νηπιαγωγείο μου εεε ... δύο ήμασταν εγώ η προϊσταμένη και εκείνη που είχε το ολοήμερο τμήμα η σχέση δεν επηρεάστηκε καθόλου γιατί και αυτή ακολουθούσε τις οδηγίες ... (δεν ακούγεται) ... τα πάντα... ούτε με τους γονείς ... και οι γονείς ακολουθούσαν ότι τους λέγαμε και υπήρχε ... σε αυτό το θέμα υπήρχε μεγάλη συνεργασία.

- *μχμ... εεεε. Να πάω στο επόμενο ερώτημα;*

Σ6: Δεν μας άρεζε ... αλλά ως προϊσταμένη .. αυτά που λες... ο ρόλος μου... δεν επηρεάστηκαν ήταν η κατάσταση οκ... δεν δημιουργήθηκαν προβλήματα... άλλου είδους ας πούμε... αν εννοείς αυτό ... εσύ στις σχέσεις ... όχι

- *ωραία Σε τι είδους ενέργειες προβήκατε για να αντιμετωπίσετε τις διάφορες καταστάσεις που προέκυπταν από την πανδημία προς το σχολείο ευθύνης σας... πάλι;*

Σ6: τι είδους... για ξανά... σε παρακαλώ;

(η συνεντευκτρια επαναλαμβάνει την ερώτηση)

Σ6: εεε ... ξαναλέω ότι ακολουθούσα πιστά όλες τις οδηγίες που είχαν δοθεί από τη διεύθυνση και το υπουργείο ... δηλαδή όταν είχαμε κρούσματα ... εε... έκανα ακριβώς ... υπήρχε το πρωτόκολλο τι ακριβώς θα κάνω ... ήταν σαφέστατο ... θα πάρεις τηλέφωνο εκεί ... θα κάνεις αυτό γιατί είχαμε ... παρουσιάστηκαν κρούσματα ... αρρώστησα και η ίδια ... εεε ... κάναμε .. τηρούσαμε τα μέτρα ... αυτά ακριβώς που ... που είχανε δοθεί ... αποστάσεις αυτά ... (δεν ακούγεται καλά)...

ενημέρωση των γονέων... ενημέρωση των μαθητών ... όπως ήταν το πρωτόκολλο ακριβώς, ακολουθούσαμε τα πάντα ... (κακή σύνδεση -δεν ακούγεται καλά)

- *ωραία*

Σ6: και έτσι... δεν παρουσιάστηκαν σοβαρά θέματα

- *μχμ. Εν μέρει μου απαντήσατε και στο πρώτο ερ... υποερώτημα όπου αναφέρω Τι είδους παράγοντες λάβατε υπόψη σας ... όπως για παράδειγμα... οδηγίες ΥΠΑΙΘ ... ανάγκες παιδιών ... ανάγκες εκπαιδευτικών.... στις εν λόγω ενέργειες;*

Σ6: ακολουθούσα πιστά τις οδηγίες. Ήμασταν... αυτοί που δεν ήταν ... Εγώ ... εγώ στην ... ας πούμε υπήρχε εμβολιασμός των εκπαιδευτικών... και εγώ... είχα εμβολιαστεί ... η συνάδελφος είχε εμβολιαστεί... οπότε δεν ήρθαμε σε σύγκρουση με το ... με διάφορα άλλα... όποια δεν ήτανε εμβολιασμένη που είχα ... κάποια ... ερχόταν των αγγλικών ... έκανε τεστ κανονικά ... τα rapid ... δηλαδή ακολουθούσα όλους τους κανόνες ... και τις οδηγίες... περνάνε μίλησες μέσα Άστε άσχετες όχι ελληνικά Δεν περνάμε στο σχολείο

- *ωραία*

Σ6: μάσκες παιδιών... (δεν ακούγεται)... γονέων... δεν μπαίνανε ενήλικες μέσα... ε... σε άσχετες... όχι και γενικά... δεν μπαίνουν μέσα στο χώρο του σχολείου.. όχι συνωστισμός... όχι... όχι .. όχι ... όλααα... ότι ακριβώς έλεγε το πρωτόκολλο.

- *Ωραία και τελευταία ερώτηση. Ε... πώς θα χαρακτηρίζατε τον χρόνο ανταπόκρισής σας προς όλες αυτές τις εεε ... εεεεε... καταστάσεις που αναφέρατε λόγω της πανδημίας;*

Σ6: το πόσο γρήγορα ενεργούσα;

- *ακριβώς*

Σ6: ε... εντάξει... η ερώτηση αυτή... εγώ ... θεωρώ ότι ενεργούσα άμεσα ... κανονικά ... δεν κάθ... ούτε είχα παρατηρήσεις ... αν δεν ενεργούσα και κανονικά γιατί παρουσιάστηκε όπως λέω ... κρούσμα... κρούσματα... αρρωστήσαμε στην πρώτη χρονιά είχε ... ήταν ... ήμασταν ... η πρώτη χρονιά που παρουσιάστηκε η πανδημία ήμασταν το πρώτο σχολείο ... (δεν ακούγεται) τα πρωτία... (γελάει) το πρώτο σχολείο στην Καβάλα που αρρώστησαν... ε ... που είχαμε κρούσμα οπότεεεε εεε... είχα και στήριξη από το γραφείο πολύ ... ε... είχαμε ένα κρούσμα έκλεισε ... τότε με ένα κρούσμα έκλεινε το σχολείο αν θυμάσαι ... τότε είχε κλείσει το σχολείο αλλά δεν παρουσιάστηκαν άλλα κρούσματα ... και μου είχαν δώσει και τα εύσημα ότι *Μπράβο ότι ... τηρούσατε τους κανόνες ... εφόσον δεν παρουσιάστηκε άλλο κρούσμα* ... και ξέρω γω ... εεε... και γενικά δεν είχα .. ούτε παρατηρήσεις από... (δεν ακούγεται) ... ότι δεν ενεργούσα δηλαδή ... ήμουν περίπτωση ... που... ελέγχθηκα αν έδρασα γρήγορα ή όχι γιατί ήμουν σου λέω και το πρώτο σχολείο που είχε κλείσει.

- *μάλιστα*

Σ6: τη δεύτερη χρονιά δεν γινόταν αυτό ... με ένα κρούσμα να κλείνει... οπότε όμως... οπότε έπρεπε να κάνω όλες τις διαδικασίες πρώτη στην Καβάλα (δείχνει και με το δάχτυλο) ... καμία συνάδελφος δεν είχε κάνει ... τίποτα ακόμη ... δεν της είχε τύχει για να κάνει ... ήμουν η πρώτη

που ... ξεκίνησα ... ωχ τώρα τι κάνουμε ... μας έτυχε αυτό ... και έπαιρνα τηλέφωνα όχι στη διεύθυνση ... όχι στον ΕΟΠΥΥ ... όχι εδώ ... δεν μπορούσε κανένας άλλος να με βοηθήσει κατάλαβες ... ε... να (ρωτήσω; - δεν ακούγεται) τι έκανες ... ήταν η πρώτη φορά οπότεεεε ... τα πήγα πολύ καλά από ότι μου είπαν (γελάει) ...

- *ωραία*

Σ6: τελοσπάντων... αυτά...

- *εεε αυτά είχα να σας ρωτήσω αν δεν έχετε κάτι άλλο να συμπληρώσετε θα μπορούσαμε να κλείσουμε τη συνέντευξη μας*

Σ6: αα ωραία πολύ σύντομο ήταν ... το περίμενα

(κακή σύνδεση- ταυτόχρονη συνομιλία – δεν ακούγονται καθαρά)

Σ6: όχι εγώ τι να σε ρωτήσω ... εσύ εάν θες κάτι...

- *ωραία... ε... όχι... δεν έχω κάτι άλλο οπότε... σας ευχαριστώ πάρα πολύ.... σταματάω την ηχογράφιση...*

Σ6: έγινε... οκ.... **ΤΕΛΟΣ**

Συνέντευξη 7

Ημ/νία συνέντευξης: 19 Δεκεμβρίου 2022

Ώρα συνέντευξης: 18:30

- **Καλησπέρα σας. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για τη συμμετοχή σας. Εάν είσατε έτοιμη να ξεκινήσουμε με τα δημογραφικά στοιχεία της συνέντευξης.**

Σ7: Κουνάει συγκαταβατικά το κεφάλι. Καλησπέρα έτοιμη είμαι.

- **ωραία. Η οικογενειακή σας κατάσταση;**

Σ7: έγγαμος

- **εεε... εεε έχετε παιδιά;**

Σ7: ένα κορίτσι

- **ωραία. Όσον αφορά τις προηγούμενες δύο σχολικές χρονιές 2020-2021 και 2021-22 το νηπιαγωγείο στο οποίο ήσασταν προϊσταμένη ήταν μονοθέσιο διθέσιο τριθέσιο ή τετραθέσιο;**

Σ7: εεε διθέσιο ήμασταν

- **ωραία. η επαγγελματική σας κατάσταση; είσατε μόνιμη ή αναπληρώτρια;**

Σ7: Μόνιμη

- **εεε... τα έτη προϋπηρεσίας ως προϊσταμένη νηπιαγωγείου;**

Σ7: 20

- **μχμ... ε... είσατε κάτοχος πτυχίου μεταπτυχιακού ή και διδακτορικού;**

Σ7: όχι πτυχίου μόνο.

- **ωραία. ε και όσον αφορά επιμόρφωση σχετική με τη διαχείριση κρίσεων, υπάρχει κάποια;**

Σ7: έχω κάνει παλιότερα

- **εεε.... ο τίτλος αυτής ήταν η διαχείριση κρίσεων; ή το περιεχόμενο τέλος πάντων;**

Σ7: εεε.. το περιεχόμενο ήταν ... αλλά τον τίτλο να σου πω έχει πολλά χρόνια τώρα δεν θυμάμαι ... ακριβώς

- **ωραία καλώς. ε και τώρα εάν είσατε έτοιμη θα προχωρήσουμε στα ερωτήματα της συνέντευξης**

Σ7: ευχαριστώ

- *Αποτελείται από 2 ερωτήσεις με 2 υποερωτήματα η κάθε ερώτηση. Πρώτη ερώτηση: Με ποιον ή ποιους τρόπους επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης όπως ήταν η εξ αποστάσεως εκπαίδευση τα μέτρα προφύλαξης και άλλα ... κατά τη διάρκεια της πανδημίας το ρόλο σας ως προϊσταμένη νηπιαγωγείου κατά τα δύο προηγούμενα σχολικά έτη;*

Σ7: εεε. εάν επηρεάστηκα λόγω της τηλεμάθησης που κάναμε; δηλαδή εξ αποστάσεως;

- *Η διαχείριση της κατάστασης ... όσον αφορά εξ αποστάσεως ... μέτρα προφύλαξης και οτιδήποτε άλλο σας συζητήθηκε στο ρόλο σας ως προϊσταμένη;*

Σ7: κοίταξε επηρεαστήκαμε ... φυσικά και επηρεαστήκαμε, γιατί υπήρχε πάρα πολύ άγχος ... γενικά να μιλήσεις με τους γονείς, να επικοινωνήσεις με τους γονείς, να μπορέσεις να επικοινωνήσεις με τα παιδιά, εεε... φοβερή γραφειοκρατία ... εκ μέρους του γραφείου ... δηλαδή είχαν απαιτήσεις από μας και Σαββατοκύριακα και απογεύματα ... όλες τις ώρες ... εε.. ήτανε, ήτανε ένα κομμάτι λίγο δύσκολο, θα έλεγα

- *ωραία. Ε .. με ποιον ή ποιους τρόπους πάλι επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μέτρα προφύλαξης και άλλα κατά τη διάρκεια της πανδημίας, τις σχέσεις σας τώρα με τα μέρη του σχολείου ευθύνη σας όπως οι συνάδελφοι, οι γονείς, οι μαθητές, οι μαθήτριες ή και το ευρύτερο του σχολείου κοινωνικό περιβάλλον;*

Σ7: εεε. από άποψη συνεργασίας είχα ... άριστη συνεργασία με τη συνάδελφο όπως και με τους γονείς αν όχι με όλους τουλάχιστον με το 80% των παιδιών δηλαδή σαν σχολική μονάδα είχαμε πολύ καλή σχέση .. (παίρνει ανάσα και συνεχίζει) .. δηλαδή καταλάβαιναν, γινόταν οι συνδέσεις μέσω Webex, μια χαρά ... δηλαδή συμμετείχαν και καταλάβαιναν αν υπάρχει πρόβλημα ... δηλαδή δεν είχαμε κάποιο θέμα ιδιαίτερο.

- *ωραία. Εεε. να προχωρήσουμε στην επόμενη ερώτηση;*

Σ7: ναι ναι ευχαρίστως

- *Ωραία. Σε τι είδους ενέργειες προβήκατε για να αντιμετωπίσετε τις προκείμενες προς το σχολείο ευθύνες σας από την πανδημία καταστάσεις;*

Σ7: Σε τι είδους ενέργειες;

- *ναι ... για όσα προέκυψαν από την πανδημία ... από τις καταστάσεις που προέκυψαν από την πανδημία ... σε τι είδους ενέργειες προβήκατε... ως προϊσταμένη πάντοτε.*

Σ7: (σχεδόν ψιθυριστά...) καταστάσεις... εεε... Εννοείται πως ... πως κάναμε σύνδεση; τι επικοινωνία είχαμε με τους γονείς;

- *εεε... εννοώ όλες τις καταστάσεις που (δεν ακούγεται) και σας συζητήθηκε να αντιμ... κλήθηκατε να αντιμετωπίσετε όπως ήταν εξ αποστάσεως, τα μέτρα προφύλαξης ... αυτά που αναφέρατε ... τι είδους ενέργειες κάνατε ... εσείς ως προϊσταμένη έτσι ώστε να τις αντιμετωπίσετε;*

Σ7: εεε.. Εγώ προσπάθησα να έχω μία στενή επικοινωνία με τους γονείς ... η αλήθεια είναι ... μέσω email επί το πλείστον και το Viber δουλέψαμε αρκετά ... αυτό... δεν είχαμε κάποια ιδιαίτερα προβλήματα να αντιμετωπίσουμε ...

- *ωραία. τι είδους παράγοντες λάβατε υπόψη σας στις εν λόγω ενέργειες ... όπως για παράδειγμα οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας .. τις ανάγκες παιδιών ανάγκες εκπαιδευτικών και τα λοιπά;*

Σ7: εεε.. οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας ως επί το πλείστον

- *εεε... και τελευταίο ερώτημα. πώς θα χαρακτηρίζατε τον χρόνο (τονίζεται η λέξη από την συνεντεύκτρια) ανταπόκρισης προς τις προαναφερθείσες προκύπτουσες από την πανδημία καταστάσεις;*

Σ7: εεεε ... Εννοείται τον χρόνο που χρειαστήκαμε για ... γενικώς... πόσο χρόνο διαθέσαμε για όλο το ...

- *όχι πόσο χρόνο διαθέσατε ... πόσο χρόνο χρειαστήκατε κάτι εσείς ως προϊσταμένη έτσι ώστε να ανταποκριθείτε σε όσες καταστάσεις κληθήκατε να αντιμετωπίσετε;*

Σ7: πόσο χρόνο χρειαστήκα; (σκεφτόμενη) Να σου πω δεν το έχω καταμετράμεταμετρήσει πόσο χρόνο χρειάστηκα.

- *εεε.. Δεν εννοώ να το ποσοτικοποιήσετε ... ε... απλά να το χαρακτηρίσετε.*

(σχεδόν ταυτόχρονη ομιλία... η συνεντεύκτρια δίνει το λόγο στην συνεντευξιαζόμενη)

Σ7: σίγουρα ... σίγουρα περισσότερο χρόνο από ότι αν είσαι μέσα στην τάξη και είσαι αντιμέτωπος με τους γονείς απευθείας από ότι με τα μέσα με Webex ... με mail με... σίγουρα καταναλώνεις περισσότερο χρόνο χρειάζεσαι περισσότερο χρόνο για να κατανοήσουν όλοι ...

- *δεν εννοώ χρόνο που αφιερώνετε το χρόνο που χρειαστήκατε για να ανταποκριθείτε.*

Σ7: εεε σχετικά γρήγορα, δεν είχα κάποιο θέμα.

- *μάλιστα. Ωραία. Εεεε... αυτά είχα να ρωτήσω εάν δεν υπάρχει κάτι άλλο που θα θέλατε να συμπληρώσετε θα μπορούσαμε να ολοκληρώσουμε τη συνέντευξη μας.*

Σ7: Όχι δεν νομίζω ότι έχω κάτι να συμπληρώσω.

- (συγκαταβατικά κουνώντας το κεφάλι) *αυτή τη στιγμή θα κάνω διακοπή της βιντεοσκοπήσης. ... ΤΕΛΟΣ*

Συνέντευξηζόμενος 8

Ημ/νία συνέντευξης: 19 Δεκεμβρίου 2022

Ώρα συνέντευξης: 20:15

- **Ωραία. Ξεκίνησε η ηχογράφηση. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για τη συμμετοχή σας εεε θα ξεκινήσω με κάποια δημογραφικά στοιχεία. Εεε θα ήθελα να μου αναφέρετε την οικογενειακή σας κατάσταση;**

Σ8: είμαι έγγαμος με ένα παιδί

- **Η οργανικότητα του νηπιαγωγείου στο οποίο δουλεύατε τις προηγούμενες δύο σχολικές χρονιές ως προϊστάμενος;**

Σ8: η οργανικότητα είναι μονοθέσιο αλλά λειτουργεί στα τελευταία τρία χρόνια ως διθέσιο

- **Οπότε πέρυσι και πρόπερσι ενώ είναι δηλωμένο σαν μονοθέσιο λειτουργούσε σαν μονοθέσιο.**

Σ8: ναι ναι

- **ε... ωραία ... η επαγγελματική σας κατάσταση είσαστε μόνιμος ή αναπληρωτής;**

Σ8: μόνιμος

- **ωραία. Τα έτη προϋπηρεσίας σας ως προϊστάμενος νηπιαγωγείου;**

Σ8: 15.

(κακή σύνδεση)

- **ωραία.**

Σ8: ως προϊστάμενος;

- **δεν σας άκουσα;**

Σ8: ως προϊστάμενος ή τα συνολικά έτη;

- **ως προϊστάμενος.**

Σ8: εεε ... γύρω στα 10 χρόνια.

- **μχμ... είσαστε κάτοχος πτυχίου, μεταπτυχιακού ή και διδακτορικού;**

Σ8: εεε ... πτυχίου

- **ωραία... ε και έχετε κάποια επιμόρφωση σχετική με τη διαχείριση κρίσεων;**

Σ8: εεε... όχι

- **ωραία. τώρα αν είσαστε έτοιμος θα προχωρήσουμε στα ερωτήματα της συνέντευξης.**

Σ8: Ναι ναι

- ***ωραία. το πρώτο ερώτημα είναι να ποιον ή ποιους τρόπους επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης όπως για παράδειγμα η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τα μέτρα προφύλαξης και τα λοιπά ... κατά τη διάρκεια της πανδημίας το ρόλο σας ως προϊστάμενο νηπιαγωγείο τις προηγούμενες δύο σχολικές χρονιές;***

Σ8: εεε ... τα τελευταία χρόνια και ανεξάρτητα από την πανδημία η δουλειά των προϊσταμένων των νηπιαγωγείων ήταν φορτωμένη με πάρα πολύ

- ***εεε συγγνώμη που σας διακόπτω θέλω να εστιάσουμε αποκλειστικά τις δύο χρονιές της πανδημίας***

Σ8: ναι ... τις δύο τελευταίες χρονιές ...

(ταυτόχρονη ομιλία ... συνεντεύκτρια επεξηγεί ποιες χρονιές)

Σ8: η αναστολή των σχολείων ... ε... έτσι ξαφνικά όπως έγινε ... ε... βρήκε τους πάντες ... όλους τους εμπλεκόμενους στην εκπαίδευση τους βρήκε τελείως απροετοίμαστους ... γονείς εκπαιδευτικούς μαθητές ... εε.. πολύ περισσότερο και τις ηγεσίες των σχολείων γιατί ξαφνικά εκεί που έπρεπε να διαχειριστούν συγκεκριμένα κομμάτια επιφορτώθηκαν με πάρα πολλά ... με περισσότερες υποχρεώσεις ... εεε ... τις οποίες βέβαια για να τις ... εε.. ολοκληρώσουν έπρεπε να χρησιμοποιήσουν πολύ περισσότερο χρόνο από τον εργασιακό τους χώρο ... χρόνο. Εεε... υπήρχε μία σύγχυση στην αρχή γιατί έπρεπε να διαχειριστούν ... τους εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας ... ε ... και να καθησυχάσουν την ... τον πανικό και την άγνοια που υπήρχε για αυτή τη νέα ... εε ... για αυτό το νέο σύστημα που έπρεπε να εφαρμοστούν στα σχολεία ... εεε .. αλλά επειδή γενικώς στα σχολεία πλέον τα περισσότερα προβλήματα αντιμετωπίζονται τα λύνουν μόνοι τους οι εκπαιδευτικοί, πάλι βρέθηκε έστω και λίγο καθυστερημένα ο χρόνος και ο τρόπος στο να ... μπουν όλα ... σε μία ροή.

- ***ωραία... εεε... το δεύτερο υποερώτημα αυτή της ερώτησης είναι με ποιον ή ποιους τρόπους πάλι επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης όπως η εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και τα μέτρα προφύλαξης και τα λοιπά, κατά τη διάρκεια της πανδημίας, τις σχέσεις σας τώρα με τα μέλη του σχολείου ευθύνης σας όπως είναι οι συνάδελφοι, οι γονείς, οι μαθητές και το ευρύτερο του σχολείου κοινωνικό περιβάλλον;***

Σ8: εεε ... πρώτον και κύριον έπρεπε να κερδηθεί η εμπιστοσύνη και από τους εκπαιδευτικούς και από τους ... ααα... γονείς αλλά απ' τους μαθητές ... εε... γιατί στον πανικό που περιήλθαμε όλοι ήταν και οι γονείς και οι μαθητές και πολύ περισσότερο οι εκπαιδευτικοί γιατί υπήρχε μια ... εε .. εε ... ανεπάρκεια στην ψηφιακή εκπαίδευση των εκπαιδευτικών ... εε.. υπήρχε ανεπάρκεια και από το Υπουργείο το οποίο ... εεεε έτσι ξαφνικά που μας έριξε μέσα στην ... εε.. σύγχ... στη σύγχρονη και στην ασύγχρονη εκπαίδευση ... εεε... έπρεπε ... εεε ... στην ουσία δεν υπήρχε υπόβαθρο ... ψηφιακό υπόβαθρο ούτε στους γονείς ... ούτε στους μαθητές αλλά ούτε και στους εκπαιδευτικούς.

- *μχ. Ωραία... εεε ... Εάν δεν έχετε κάτι άλλο να συμπληρώσετε να πάω στην επόμενη ερώτηση;*

Σ8: πάντε στην επόμενη (κουνώντας συγκαταβατικά το κεφάλι)

- *ωραία. Σε τι είδους ενέργειες προβήκατε για να αντιμετωπίσετε τις προκύπτουσες - προς το σχολείο ευθύνης σας- από την πανδημία καταστάσεις;*

Σ8: εεε στις καταστάσεις όμως που έχουν που έχουν σχέση με την ... ε... τηλεκπαίδευση; Ή γενικώς και με;

(κακή σύνδεση... η συνεντεύκτρια δεν ακούει το ερώτημα... και δηλώνει «Δεν σας άκουσα!»)

Σ8: καταστάσεις που έχουν να κάνουν ... με τη μαθησιακή διδασκαλία και την τηλεκπαίδευση ή γενικώς και άλλες;

- *Από τις καταστάσεις λόγω της πανδημίας που είχατε ... εεε ... να διευθετήσετε ως προϊστάμενος νηπιαγωγείου. Αποτελεί μέρος η εξ αποστάσεως εκπαίδευση αλλά δεν είναι το μόνο υποθέτω ότι είχατε να αντιμετωπίσετε ...*

(ταυτόχρονη ομιλία... λόγω κακής σύνδεσης δεν ακούγεται ο συνεντευξιαζόμενος)

Σ8: το κύριον (δεν ακούγεται) τακτική επικοινωνία με τους γονείς ... εε ... και ... εε για να γνωρίζουμε τα κρούσματα, την κατάσταση των μαθητών αλλά ... και όσον αφορά και το μαθησιακό κομμάτι ... τακτική επικοινωνία μέσω email, μέσω του blog, μέσω των πλατόρφων που ... εεε ... εεε ... μας παρείχε το Υπουργείο ... εεε ... ή μέσω ομάδων Viber για να υπάρχει τακτική επικοινωνία και για να καθησυχάσουμε και λίγο και τους γονείς για αυτό τον ξαφνικό χαμό που γινόταν. Εεε ταυτόχρονα τακτική επικοινωνία και με την διεύθυνση και με τους φορείς, με την ... εεε ... που είχαν να κάνουν σχέση ... εεεε ... μεεε τα θέματα του κορονοϊού.

- *μχ. Εεε τι είδους παράγοντες λάβετε υπόψη σας στις εν λόγω ενέργειες για παράδειγμα τις οδηγίες από το Υπουργείο Παιδείας, τις ανάγκες των παιδιών, τις ανάγκες των εκπαιδευτικών και τα λοιπά;*

Σ8: εεεε ... εεε ... σίγουρα τις οδηγίες του Υπουργείου, και υγείας και Παιδείας, ε .. τις ανάγκες των παιδιών ... ε ... εγώ στη σχολική μονάδα που είμαι έχω και έναν πληθυσμό μεγάλο πληθυσμό Ρομά μαθητών ... ε ... όπου εκεί υπήρχε και δυσχέρεια και στην επικοινωνία αλλά και στην ... εεε ... δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης γιατί θεωρούσαν ότι ... εε ... και η πανδημία .. ε ... επηρεάζει πολύ άμεσα και αυτούς και ήταν δύσπιστοι πολύ ... ε ... σε πολλά δεδομένα που

προκαλούσε η πανδημία. Εεε ... σίγουρα ... εεε ... όσο ... όσο να έχει να κάνει και με το μαθησιακό κομμάτι λάβαμε υπόψιν και ... ε ... το οικονομικό σκέλος της κάθε οικογένειας γιατί πολλοί γονείς δεν μπορούσαν να ανταπεξέλθουν ... δεν είχαν εξοπλισμό ... ε ... και έπρεπε να βρούμε εμείς τρόπο σαν σχολείο να δούμε πως θα συνδεθούν και πώς θα γινόταν όλο και περισσότεροι μαθητές να εμπλακούν στη διαδικασία.

- *μχ... και το τελευταίο ερώτημα πώς θα χαρακτηρίζατε το χρόνο ανταπόκρισης σας προς τις προαναφερθείσες προκύπτουσες από την πανδημία καταστάσεις; αναφέρομαι στο χρόνο ανταπόκρισης.*

Σ8: εεεε ... εκ των πραγμάτων ... ήταν πολύ αμέσος γιατί δεν είχαμε και περιθώρια να ...

(γελάνε συγχρόνως)

Σ8: να κωλυσιεργούμε ... οπότε προσπαθούσαμε με ότι μέσα είχαμε ... ε ... και φυσικά με πολλές ώρες ... προσωπικές και διάθεση ... να ανταπεξέλθουμε με τον καλύτερο δυνατό ... δυνατό τρόπο.

- *ωραία εάν δεν έχετε κάτι άλλο να συμπληρώσετε εγώ τελείωσα με τις ερωτήσεις της συνέντευξης μου και σας ευχαριστώ πάρα πολύ για τη συμμετοχή. (δεν απαντά ο συνεντευξιαζόμενος και η συνεντεύκτρια επαναλαμβάνει) ... εε ... Θέλετε κάτι να συμπληρώσετε ή...*

Σ8: Όχι όχι δεν έχω κάτι άλλο να συμπληρώσω

- *Ωραία. Σταματάω την ηχογράφιση....ΤΕΛΟΣ*

Συνέντευξη 9

Ημ/νία συνέντευξης: 20 Δεκεμβρίου 2022

Ώρα συνέντευξης: 15:00

(κακή σύνδεση)

- **Ωραία σας ευχαριστώ πάρα πολύ για τη συμμετοχή σας. Εάν είσατε έτοιμη να ξεκινήσουμε με κάποια δημογραφικά στοιχεία;**

Σ9: ναι

- **ωραία η οικογενειακή σας κατάσταση;**

Σ9: είμαι παντρεμένη με τρία παιδιά

- **ωραία. Η οργανικότητα του νηπιαγωγείου στο οποίο ήσασαν προϊσταμένη τις προηγούμενες δύο σχολικές χρονιές;**

Σ9: διθέσιο

- **ωραία. Ε.. τα έτη προϋπηρεσίας σας ως προϊσταμένη νηπιαγωγείου;**

Σ9: χμ δεν τα έχω μετρήσει ... μμμ ...

- **στο περίπου;**

Σ9: 20

- **ωραία. Εεε ... όσον αφορά τις σπουδές σας είσατε κάτοχος πτυχίου, μεταπτυχιακού ή και διδακτορικού;**

Σ9: πτυχίο

- **ωραία σχετικά με την ... με επιμόρφωση ... συγγνώμη ... έχετε κάποια σχετική με τη διαχείριση κρίσεων επιμόρφωση;**

Σ9: όχι όχι

Ωραία. Και τώρα αν είσατε έτοιμη θα προχωρήσουμε στα ερωτήματα της συνέντευξης. Ε ...το πρώτο ερώτημα αφορά **με ποιον ή ποιους τρόπους επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης π.χ. εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τα μέτρα προφύλαξης και άλλα; κατά τη διάρκεια της πανδημίας το ρόλο σας ως προϊσταμένη νηπιαγωγείου κατά τα έτη 2020-21 ή και 2021-22;**

Σ9: με ποιον τρόπο; ανοιχτή ερώτηση;

- **ναι**

Σ9: ανοιχτή. δεν έχω να επιλέξω ... ανοιχτού τύπου.

- **ναι.. ναι ναι**

Σ9: ε ... είχε περισσότερο φόρτο, περισσότερο άγχος ... ε... και .. εμ... καινούργια πράγματα νααα διαχειριστούμε.

- **ωραία. Με ποιον ή ποιους τρόπους επηρέασε η διαχείριση της καταστάσεις πάλι για εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μέτρα προφύλαξης κ.ά., κατά διάρκεια της πανδημίας τις σχέσεις σας, τώρα, με τα μέλη του σχολείου ευθύνης σας όπως είναι οι συνάδελφοι, τα παιδιά, οι γονείς ή σεεε ... ή το ευρύτερο του σχολείου κοινωνικό περιβάλλον;**

Σ9: εεε ... του ... με του ... με τους συναδέλφους ... με τις συναδέλφισσες ... νομίζω μας επηρέασε θετικά γιατί συνεργαστήκαμε ... χρειάστηκε να συνεργαστούμε πολύ περισσότερο και να κάνουμε ιδίως στην αρχή κοινές δράσεις ... τότε που .. δεν ήταν οργανωμένη η τηλεεκπαίδευση ... οργανώσαμε μόνες μας ... τότε που .. τα σχολεία ήταν κλειστά ... οργανώσαμε μόνες μας μια μορφή τηλεεκπαίδευσης ... αυτό μας επηρέασε θετικά. Εεε ... και με ... αρκετούς γονείς γιατί ... εεε .. επειδή είναι μικρά τα παιδιά παίρναμε μέρος και αυτοί σε αυτή τη διαδικασία ... εεε ... με τα παιδιά, όμως, δεν ήταν καλή ... εε ... εμπειρία για τα παιδιά κυρίως και για μας γιατί ... δεν είχαμε την φυσική και προσωπική επαφή.

- **μάλιστα. Σε τι είδους ενέργειες προβήκατε για να αντιμετωπίσετε τις εεε ... προκύπτουσες -προς το σχολείο ευθύνης σας- από την πανδημία καταστάσεις;**

Σ9: εεε ... προσωπικές μου ενέργειες;

- **ναι ως προς προϊσταμένη νηπιαγωγείου.**

Σ9: εεε ... προσπάθησα να ... να έχω βοήθεια από τις συναδέλφισσες και από τις συναδέλφισσες στο σχολείο ... εεε ... να και από τις συναδέλφισσες εκτός σχολείου να ... να έχουμε επαφή και να ενημερώνουμε η μία την άλλη ... εεε ... και παρακολούθησα ότι διαδικτυακό σεμινάριο μπορούσα ... προσφερόταν εκείνη την εποχή.

- **ωραία. Τι είδους παράγοντες λάβατε υπόψη σας για εν λόγω ενέργειες, για παράδειγμα λάβατε υπόψη σας οδηγίες του ΥΠΑΙΘ, ανάγκες παιδιών, ανάγκες εκπαιδευτικών, και τα λοιπά;**

Σ9: ε ... πάντα τις οδηγίες του Υπουργείου, αλλά μερικές φορές ιδίως στην αρχή που δεν ήταν καθόλου οργανωμένα τα πράγματα εμμη ... τις ανάγκες των παιδιών ... τις ανάγκες των παιδιών όπως τα γνωρίζαμε εμείς τα παιδιά μας στο σχολείο

- **μάλιστα. Και η τελευταία ερώτηση. Πώς θα χαρακτηρίζατε τον χρόνο ανταπόκρισής σας προς τις προαναφερθείσες προκύπτουσες από την πανδημία καταστάσεις;**

Σ9: χρόνο ανταπόκρισης ε; Μέτριο, μερικές φορές αργό, εεε ... α.... στ.. στην αρχή... όχι πάντα, όμως, δηλαδή κάποιες φορές αργό, κάποιες φορές μέτριο και κάποιες φορές εμ ... μ .. εε ... άμεσο, δηλαδή ήταν καινούριες οι καταστάσεις και κάθε φορά ήταν διαφορετικά.

- **μάλιστα. Εάν δεν έχετε κάτι άλλο να προσθέσετε έχουμε ολοκληρώσει με την συνέντευξή μας. Θα θέλατε κάτι ένα ολόκλ.. να συμπληρώσετε;**

Σ9: όχι, ευχαριστώ

- *Εγώ, σας ευχαριστώ πάρα πολύ για τη συμμετοχή σας και τώρα θα σταματήσω τη βιντεοσκόπηση.... ΤΕΛΟΣ*

Συνεντευξιαζόμενη 10

Ημ/νία συνέντευξης: 20 Δεκεμβρίου 2022

Ώρα συνέντευξης: 18:30

- *Καλησπέρα σας. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ που συμμετέχετε.*

Σ10: Καλησπέρα σας

- *Εάν είσαστε έτοιμη να ξεκινήσουμε με κάποια δημογραφικά στοιχεία.*

Σ10: Βεβαίως.

- *Η οικογενειακή σας κατάσταση;*

Σ10: Είμαι άγαμη.

- *Ύπαρξη παιδιών;*

Σ10: 1 παιδί

- *ε ... Η οργανικότητα του νηπιαγωγείου στο οποίο εργαζόσασταν τις προηγούμενες δύο σχολικές χρονιές ήταν μονοθέσιο, διθέσιο, τριθέσιο ή τετραθέσιο; Ως προΐσταμένη πάντοτε μιλάμε.*

Σ10: ε διθέσιο.

- *Ωραία. Η επαγγελματική σας κατάσταση; Είσαστε μόνιμη ή αναπληρώτρια;*

Σ10: Μόνιμη

- *ωραία. Ε... τα έτη προϋπηρεσίας σας ως πορϋσταμένη νηπιαγωγείου;*

Σ10: η προϋπηρεσία μου είπατε;

- *ναι ως προΐσταμένη όμως.*

Σ10: ως προΐσταμένη. Ε... 16 χρόνια

- *ωραία. Είσαστε κάτοχος πτυχίου, μεταπτυχιακού ή και διδακτορικού;*

Σ10: πτυχίου

- *ωραία ... και τελευταία ... δημο... όσον αφορά τα δημογραφική στοιχεία ερώτηση. Έχετε κάποια επιμόρφωση σχετική με τη διαχείριση κρίσεων;*

Σ10: εε ... κάποια σεμινάρια τα οποία έχουνε γίνει περιστασιακά από ... ε... από τις διευθύνσεις από διάφορους φορείς;

- *Ε... τα εν λόγω σεμινάρια γίνανε πριν ή μετά την πανδημία ή κατά τη διάρκεια;*

Σ10: μετά την... ε ... πριν την πανδημία. .. αν δεν κάνω λάθος

- ***ωραία. αν είσαστε έτοιμη τώρα θα προχωρήσουμε στα ερωτήματα της συνέντευξης ... τα κύρια ερωτήματα ... να έχετε υπόψη σας ότι ρωτήστε για τα σχολικά έτη 2020-2021 και 2021-2022 αναφορικά με το ρόλο σας πάντοτε ως προϊσταμένη. Με ποιον ή ποιους τρόπους επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης π.χ. εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μέτρα προφύλαξης και άλλα, κατά τη διάρκεια της πανδημίας το ρόλο σας ως προϊστάμενη για τα αναφερόμενα σχολικά έτη;***

Σ10: εεε ... εντάξει νομίζω ότι ... ε ... βοήθησε το κομμάτι της αποστασιοποίησης σε πολύ μεγάλο βαθμό ... στη διασφάλιση του εκπαιδευτικού προ... προσωπικού της σχολικής μονάδας. Νομίζω ότι αυτό ήταν το κυρίαρχο ... βέβαια υπήρχαν διάφορες δυσκολίες σε σχέση με τη διοικητική εργασία που αφορούν κυρίως την επαφή με τους πολίτες συγκεκριμένα τους γονείς των μαθητών ... ε ... και το κομμάτι το γραφειοκρατικό από τη στιγμή που πολλές από τις υπηρεσίες... οι οποίες παρέχονται προς τους πολίτες από το σχολείο είναι ακόμα και σήμερα σε έντυπη μορφή.

- ***μάλιστα. Το επόμενο υποερώτημα αυτής είναι πάλι με ποιον ή ποιους τρόπους επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης π.χ. εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μέτρα προφύλαξης κ.ά. κατά διάρκεια της πανδημίας τις σχέσεις σας τώρα με τα σχολεία συγγνώμη με τα μέλη του σχολείου ευθύνη σας όπως οι συνάδελφοι, οι γονείς, οι μαθητές και μαθήτριες ή και το ευρύτερο του σχολείου κοινωνικό περιβάλλον;***

Σ10: ε ... νομίζω ότι η σχέση με τους συναδέλφους εμ... ε ... προχώρησε σε ένα άλλο επίπεδο δεδομένου ότι ... με όλη αυτή την κατάσταση που επικρατούσε προσπαθήσαμε από κοινού να βρούμε λύσεις για να αντιμετωπίσουμε διάφορα ζητήματα που προέκυπταν σε σχέση ε ... με την εκπαιδευτική διαδικασία ... (παίρνει ανάσα και συνεχίζει) ήταν και για τους εκπαιδευτικούς κάτι πρωτόγνωρο ... οπότε νομίζω ότι αυτό έδωσε τη δυνατότητα για συνεργασία και για ανεύρεση λύσεων με τους συναδέλφους ε... ώστε να γίνει πιο αποδοτική ... η... η δουλειά συνολικά του σχολείου. Όσον αφορά τους γονείς, νομίζω ότι σε πολύ μεγάλο βαθμό η μοναδική ε ... επιτυχία αν θα μπορούσα να το χαρακτηρίσω έτσι της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ήταν η σχέση που καλλιεργήθηκε με τους γονείς των μικρών μαθητών μας ... ε ... οι οποίοι μας επέτρεψαν να μπούμε ουσιαστικά στα σπίτια τους ... ε ... αυτό οδήγησε σε μία ... ε... στο να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη που είχαν προς εμάς το να καταλάβουν ποια είναι δουλειά που γίνεται στο νηπιαγωγείο και σε πολύ μεγάλο βαθμό να εκτιμήσουν και όλα αυτά τα οποία προσφέρονται στο νηπιαγωγείο (παίρνει ανάσα και συνεχίζει) να ... ε... ε... αναγνωρίσουν την αλλαγή στο ρόλο του νηπιαγωγείου σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια.

- ***ωραία. Ε ... επόμενο ερώτημα είναι σε τι είδους ενέργειες προβήκατε για να αντιμετωπίσετε τις προκλήσεις προς τα σχολεία ευθύνης σας από την πανδημία καταστάσεις;***

Σ10: Ε... εννοείται .. ε ... όσον αφορά τη διαχείριση των εργαλείων;

- ***Όχι αποκλειστικά και μόνο .. ε... ακόμα και για τα μέτρα προφύλαξης ... ότι καταστάσεις δημιουργήθηκαν λόγω της πανδημίας προς το σχολείο σας.***

Σ10: Ε ... κοιτάζετε τα ... μμμ ... είναι ευτυχές το γεγονός ότι η συγκεκριμένη σχολική μονάδα έχει μικρό αριθμό μαθητών ... ε ... υπήρχε ... η διαχείριση των τμημάτων ήταν εύκολη ... ε ...

μπορούσαν να τηρηθούν οι όροι αποστασιοποίησης σε πολύ μεγάλο βαθμό λόγω του μικρού αριθμού των μαθητών .. ε ... και νομίζω τουλάχιστον όσον αφορά τα υγειονομικά πρωτόκολλα τα πράγματα πήγαν πάρα πολύ θετικά ... δεν είχαμε και ιδιαίτερα κρούσματα ... ε ... ελάχιστα μόνο τα οποία ήταν και διαχειρίσιμα και δεν .. ε ... εξαπλώθηκαν και μέσα στην σχολική μονάδα. Όσον αφορά το κομμάτι της .. μμμ ... της διαχείρισης των γονέων επιδιώχθηκε αυτό το πράγμα να γίνει ... μμμ ... αυτή η κατάσταση νααα διευθετηθεί μέσωωω εξ αποστάσεως συναντήσεων ... είτε διαδικτυακών ... είτε ... είτε ομαδικών διαδικτυακών ... είτε διαδικτυακών σε προσωπικό επίπεδο για την ενημέρωση σχετικά με ε ... την πορεία ... την πρόοδο των μαθητών ... ε ... είτε και σε επίπεδο ... ε διευκόλυνσης τους στο να μπορέσουν να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες του σχολείου .. έστω και εξ αποστάσεως.

- ***μχ... ωραία... Τι είδους παράγοντες λάβατε υπόψη σας για τις εν λόγω ενέργειες ... όπως για παράδειγμα τις οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας, τις ανάγκες των εκπαιδευτικών, τις ανάγκες των παιδιών και τα λοιπά;***

Σ10: ε ... κοιτάζτε είναι γεγονός ότι υπήρχε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο το οποίο θέτει .. έθεσε το Υπουργείο Παιδείας .. οπότε εκ των πραγμάτων θα έπρεπε αυτό .. ε ... να εφαρμοστεί στη σχολική μονάδα ... βέβαια πάντοτε υπάρχουν δυνατότητες αυτό να προσαρμοστεί ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν στη σχολική μονάδα και νομίζω και αυτό είναι η δουλειά ενός στελέχους .. ενός υπεύθυνου μιας σχολικής μονάδας .. εμ ... νααα προσαρμόσει τα ... ναα το προσαρμόσει στα δεδομένα που υπάρχουν στην ίδια τη σχολική μονάδα .. στα δεδομένα που υπάρχουν στην ομάδα των μαθητών που έχει διαχειρ... να διαχειριστεί ... στις ιδιαίτερες συνθήκες των οικογενειών γιατί και αυτό, νομίζω ότι είναι ένα πολύ μεγάλο ζήτημα .. ε ... και φυσικά στις ... μμ ... στο πώς μπορούν να είναι περισσότερο αποδοτικοί οι συνάδελφοι οι οποίοι δραστηριοποιούνται σε αυτό το πλαίσιο. Νομίζω ότι η .. με μία συζήτηση τα πράγματα πήγανε σχετικά καλά και ... μπορώ να πω ότι ... ε ... προσπαθήσαμε με γνώμονα πάντοτε τους μαθητές μας να ελαχιστοποιήσουμε τις συνέπειες που υπήρχανε και τις μαθησιακές και τις ψυχοσυναισθηματικές .. ε ... σε σχέση με το κομμάτι της κατάστασης που επικρατούσε στην πανδημία.

- ***ωραία. Και η τελευταία ερώτηση. Πώς θα χαρακτηρίζατε τον χρόνο ανταπόκρισης προς τις προαναφερθείσες προκύπτουσες από την πανδημία καταστάσεις;***

Σ10: ε ... νομίζω ότι η ανταπόκριση του σχολείου ήταν άμεση ... σε αυτό βοήθησε και η διάθεση που υπήρχε από τους συναδέλφους ... βοήθησε βέβαια σε πολύ μεγάλο βαθμό ... ε ... εμ ... η ... η κοινωνικοοικονομική κατάσταση της μεγαλύτερης μερίδας των ... των γονέων των μαθητών μας .. είχαμε λίγες περιπτώσεις που .. ε ... δυσκολεύονταν πραγματικά σε όλη αυτή τη διαδικασία ... στο να βοηθήσουν .. ε ... τα παιδιά στο κομμάτι το εκπαιδευτικό ιδιαίτερα με τα διαδικτυακά μαθήματα ... από άποψη και γνώσεων αλλά και εξοπλισμού ... φροντίσαμε να τοοο διευθετήσουμε γιατί δεν υπήρχε καμία .. πραγματικά καμία ... βοήθεια σε αυτή την κατεύθυνση από την πλευρά .. ε .. της διοίκησης ... της πολιτείας προσπαθήσαμε ...ε .. να το διευθετήσουμε όμως με συνεργατικές ε ... λογικές τόσο των οικογενειών ... δηλαδή πολλά παιδιά ήταν σε ομάδες των δύο ... γειτονάκια ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται και να συμμετέχουν και τα δύο παιδιά ... οι γονείς ήταν πάρα πολύ θετικοί σ' αυτό και .. ε ... νομίζω και οι συνάδελφοι ήτανε και έτσι κανένα παιδί δεν έμεινε χωρίς να έχει τη δυνατότητα έστω να έχει μία επαφή με το σχολείο.

- *ωραία. Ε ... αυτά είχα να ρωτήσω ... αν δεν έχετε κάτι άλλο να συμπληρώσετε μπορούμε να κλείσουμε τη συνέντευξη μας εδώ πέρα.*

Σ10: ε ... όχι δεν έχω κάτι άλλο να σε συμπληρώσω ... να πω ότι το κομμάτι το διοικητικό ... ε ... είναι κάτι που πραγματικά θα πρέπει να μπει στην εποχή της ψηφιοποίησης ... ε ... δεν είναι δυνατόν να υπάρχει αυτό στο ... ο γραφειοκρατικός φόρτος και ακόμα να κινούμαστε (γελάει) με έντυπα (γελάει) με έντυπο υλικό και λοιπά .. και φυσικά πρέπει να υπάρχει μία διασύνδεση των (δεν ακούγεται καλά ; κρίσεων) που μπορεί ... να μπορεί να διευκολύνει τους πολίτες και να είναι ... να ελαχιστοποιεί το ... το χρόνο που χρειάζονται να έχουν την εξυπηρέτηση που θα γίνει από το ... από το δημόσιο σχολείο. Νομίζω ότι είναι πολύ βασικό. Στο κομμάτι των μαθητών βέβαια θεωρώ ότι η δια ζώσης διδασκαλία είναι ... ε ... αυτή που είναι η πλέον αποδοτική και ελπίζω να μην επανέλθουμε στην πρότερη κατάσταση σε καμία περίπτωση.

- *ωραία... σας ευχαριστώ πάρα πολύ ... ε... θα κλείσω ... θα σταματήσω την ηχογράφηση αυτή τη στιγμή. ... ΤΕΛΟΣ*

Συνεντευξιαζόμενη 11

Ημ/νία συνέντευξης: 21 Δεκεμβρίου 2022

Ώρα συνέντευξης: 16:30

(κακή σύνδεση)

- *Καλησπέρα σας ... σας ευχαριστώ πάρα πολύ για τη συμμετοχή σας ... εεε ...*

Σ11: παρακαλώ

- *Εάν είσαστε έτοιμη να ξεκινήσουμε.*

Σ11: ναι είμαι έτοιμη

- *ωραία ξεκινάμε με κάποια δημογραφικά στοιχεία ... η οικογενειακή σας κατάσταση;*

Σ11: είμαι έγγαμη

- *έχετε παιδιά;*

Σ11: έχω ένα παιδί

- *ωραία ... η οργανικότητα του νηπιαγωγείου στο οποίο ήσασαν προϊσταμένη τις προηγούμενες δύο σχολικές χρονιές; Μονοθέσιο, διθέσιο, τριθέσιο*

Σ11: είναι διθέσιο

- *ωραία η επαγγελματική σας κατάσταση είσαστε μόνιμη ή αναπληρώτρια;*

Σ11: είμαι μόνιμη

- *τα έτη προϋπηρεσίας σας ως προϊσταμένη νηπιαγωγείου;*

Σ11: γύρω στα 15

- *ωραία ... και όσον αφορά τις σπουδές σας είσαστε κάτοχος πτυχίου, μεταπτυχιακού ή διδακτορικού;*

Σ11: είμαι κάτοχος πτυχίου

- *ωραία και έχετε κάποια σχετική με τη διαχείριση κρίσεων επιμόρφωση;*

Σ11: Όχι δεν έχω

- *τόρα θα προχωρήσουμε στα ερωτήματα της συνέντευξης το πρώτο ερώτημα είναι με ποιον ή ποιους τρόπους επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης όπως για παράδειγμα η εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, τα μέτρα προφύλαξης και άλλα κατά τη διάρκεια της πανδημίας το ρόλο σας ως προϊσταμένη νηπιαγωγείου κατά τα αναφερόμενα σχολικά έτη;*

Σ11: ωραία ... εεε .. πριν από δύο χρόνια ... ε ... βρεθήκαμε σε μία πρωτόγνωρη κατάσταση για όλο μας τον επαγγελματικό βίο ... να βιώσουμε το .. την πανδημία. Ε ... ήταν όπως είπα κάτι

πρωτόγνωρο ... βρισκ ... βρεθήκαμε σε ένα αβέβαιο περιβάλλον ... δεν ξέραμε επ ... εε ... στην αρχή δεν ξέραμε πως ... ε ... να χειριστούμε κάποιες καταστάσεις ... ε ... και δυσκολευτήκαμε ... δυσκολεύτηκα μάλλον θα μιλήσω για τον εαυτό μου ... δυσκολεύτηκα να το διαχειριστώ. Εεε ... οι οδηγίες που ερχότανε από το υπουργείο ... ε ... ήταν για εμάς πολύτιμες ... ε ... αν και μερικές φορές ... ε ... ήτανε ασαφείς ... ε ... εντούτοις ... ε ... προσπαθήσαμε να χειριστούμε τις καταστάσεις ... να χειριστώ τις καταστάσεις με όσο το δυνατόν ... εεε ... βάζοντας πρώτα από όλα τη λογική ... βάζοντας μετά την ... εμ ... τη νυν υγιεινή ... και ... ε ... εεεε... αυτά ναι ... ε ... με τους συναδέλφους ... ε ... ο πρώτος χρόνος φυσικά ... ε ... δεν κάναμε εξ αποστάσεως εκπαίδευση ... εεε ... παρά μόνο ... στέλναμε στα ... ε ... στα παιδιά μας από ότι θυμάμαι σε ταχτά χρονικά διαστήματα ... ε ... υλικό μέσω email, αυτό γινότανε τον πρώτο καιρό ... εε ... η δουλειά ήτανε ... μμμ ... ήτανε όπως είπα και πρωτόγνωρη και εεε ... εεε ... και δεν ξέραμε πώς να το διαχειριστούμε ... ε ... συνεργαστήκαμε μεταξύ μας ... ε ... συνεργαζόμασταν ... ε ... καθημερινά για πολλές ώρες, για τον τρόπο με τον οποίον θαα στέλνουμε το υλικό ... ε ... εεε ... με τον τρόπο που θα το δεχτούνεε τα παιδιά ... θα το δουλέψουνε ... εεε ... κάναμε συνάντησεις για να ... για να δώσουμε υλικό στα παιδιά ... ε ... στο σχολείο και έτσι πέρασε ο πρώτος χρόνος ... ο δεύτερος χρόνος ... εεε ... όταν ήρθανε οι οδηγίες από το υπουργείο για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση που έπρεπε να καταστρώσουμε ένα πρόγραμμα και να το εφαρμόσουμε ... ε ... ήταν μία τελείως διαφορετική εμπειρία ... ε ... πέσαμε στα βαθιά (γελάει) ... ε ... αυτοί που δεν ήταν εξοικειωμένοι πολύ ... ε ... στην τεχνολογία αναγκαστήκανε νααα δουλέψουνε παραπάνω ... ε ... ε ... το άγχος ήτανε πολύ περισσότερο ... ε ... και σε καθημερινή βάση. Ε.. εμμ .. τώρα ... δεν ξέρω πώς αλλιώς ... σε τι άλλο δεν απάντησα ... θέλεις λίγο να με βοηθήσεις;

- *εε μπορούμε να προχωρήσουμε στα επόμενα ερωτήματα και αν θέλετε συμπληρώνετε κάτι.*

Σ11: ωραία

- *εεε ... Με ποιον ή ποιους τρόπους πάλι επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης όπως ήταν η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τα μέτρα προφύλαξης και τα λοιπά, κατά τη διάρκεια της πανδημίας, τις σχέσεις σας με τα μέλη του σχολείου ευθύνη σας όπως ήταν οι συνάδελφοι, οι γονείς, οι μαθητές ή το ευρύτερο του σχολείου κοινωνικό περιβάλλον;*

Σ11: ε... εε .. οι γονείς κάνανε τα αδύνατα δυνατά για να ... ε ... μπορέσουν να ανταπεξέλθουν και αυτοί ... ε ... στα νέα τους καθήκοντα ... να είναι συνεπείς στο ραντεβού τους το καθημερινό ... ε... να βάλουν τα παιδιά τους μέσα στην αίθουσα ... ε ... να τα υποστηρίζουν ... ε ... να τα βοηθάνε εκεί που πρέπει ... γιατί όπως είπα ότι ήταν ένα πρωτόγνωρο ... ε ... μία πρωτόγνωρη κατάσταση ... ε ... και νομίζω ότι από την πλευρά των γονέων ... εεε ... δείξανε ... οο ... την μεγαλύτερη ανεκτικότητα τους και ... ε ... τη διάθεσή τους για συνεργασία. Εεε ... όσον αφορά με το προσωπικό όπως είπα δεν ... ε ... δεν είχα κανένα πρόβλημα ... έπρεπε να συνεργαστούμε για να προχωρήσει η δουλειά ... μοιραζόμασταν πράγματα ... μοιραζόμασταν γνώσεις ... ε ... και τεχνολογικές αλλά και ... εεε ... όσον αφορά τη ... το παιδαγωγικό κομμάτι και η ... ήτανε καθημερινή όπως είπα καιυι άψογη συνεργασία ... μμμμ

- *ωραία*

Σ11: όσον αφορά τα διοικητικά ... αν θέλεις να αναφέρω ... στα διοικητικά δεν ... ευτυχώς για πρώτη φορά δεν είχαμε πίεση τόσο πολύ ... ώστε να επιβαρύνει περισσότερο το ... ε ... το έργο μας το διδακτικό. Αυτά από την πλευρά μου.

- ***ωραία ... Σε τι είδους ενέργειες προβήκατε για να αντιμετωπίσετε τις προκύπτουσες προς το σχολείο ευθύνης σας από την πανδημία καταστάσεις;***

Σ11: εεε ... επειδή ... εμμ ... Στη διάρκεια της πανδημίας είχαμε ... και όταν δεν γινόταν εξ αποστάσεως εκπαίδευση φυσικά και τα παιδιά ερχότανε στη δια ζώσης σε ... ε ... διαδικασία ... ε ... είχαμε καθημερινά την επίβλεψη των ... ε ... περιστατικών ... α ... ε ... πάρα πολύ ... μμμ ... αγχώδης και εεε .. εμ ... ναι αγχώδης κατάσταση ... ε ... καθημερινά να ... να επιτηρούμε τα παιδιά ... στο να ... εε ... έχουνε σωστή υγιεινή ... να φοράνε τη μάσκα τους ... εε ... ήταν και ... εε .. όλο αυτό εις βάρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας ... εεε ... μερικά παιδιά δεν συμμορφωνότανε οπότε έπρεπε συνέχεια να τα υπενθυμίζουμε ... και στην περίπτωση ενός κρούσματος χτυπούσε καμπανάκι (γελάει) σε όλο τοσο ... σε όλο το σχολείο να απομονωθεί, να απολυμανθεί,... ε ... να στείλουμε τα παιδιά για ... ε ... για τεστ, να μοιράσουμε τεστ, να πάμε να προμηθευτούμε ... ε ... καταστάσεις όπως προανέφερα που ήτανε αγχώδεις και δύσκολες και στενάχωρες.

- ***μχ ... και τις είδους παράγοντες λάβετε υπόψη σας στις εν λόγω ενέργειες για παράδειγμα οδηγίες από το Υπουργείο Παιδείας; Ανάγκες παιδιών ... ανάγκες εκπαιδευτικών και τα λοιπά;***

Σ11: Σίγουρα οι οδηγίες από το υπουργείο ήταν για μας ... εεε ... πολύτιμες ... ε ... κάθε φορά που μας ανακοίνωναν τα καινούργια μέτρα εεε ... έπρεπε ναααα (διακόπηκε η σύνδεση)

- ***ξανά ξεκινάει η ηχογράφιση ... είχαμε μείνει στο ερώτημα τι είδους παράγοντες λάβετε υπόψη σας;***

Σ11: όπως είπα οι οδηγίες του Υπουργείου ήταν για μας ... ε ... πολύτιμο στοιχείο γιατί κάθε φορά που άλλαζαν τα πρωτόκολλα έπρεπε και εμείς να συμμορφωθούμε με τους καινούργ... με τα καινούργια δεδομένα ... να ενημερώσουμε τους γονείς ... να γίνονται οι σχετικοί έλεγχοι ... ε ... κάθε ... εμ... κάθε βδομάδα, κάθε δύο φορές την εβδομάδα ανάλογα με το πρωτόκολλο, να θερμομετρούμε, να αερίζουμε ... ε ... που όλα αυτά ήταν χρονοβόρα και στρεσογόνα.

- ***μχχ ... και το τελευταίο ερώτημα ... πώς θα χαρακτηρίζατε το χρόνο ανταπόκρισης σας προς τις προαναφερθείσες προκύπτουσες από την πανδημία καταστάσεις;***

Σ11: εεε αναγκαστικά έπρεπε να ανταποκριθούμε ... ε ... άμεσα σε όλα αυτά τα καινούργια δεδομένα ... ε ... διότι αλλάζανε τα πράγματα και έπρεπε και εμείς να είμαστε συνεπείς σε ότι αφορούσε το κο... το δικό μας κομμάτι.

- ***Ωραία ... ε ... εάν δεν έχετε κάτι άλλο να συμπληρώσετε, εγώ αυτά ήθελα να σας ρωτήσω. Θα θέλατε κάτι να συμπληρώσετε ή μπορούμε να διακόψουμε την συνέντευξή μας; να τη σταματήσουμε;***

Σ11: Δεν νομίζω ότι έχω κάτι άλλο να προσθέσω ... μακάρι να μην ξαναβρεθούμε σε αυτό το σημείο που ... εε ... είχαμε βρεθεί πριν από δύο χρόνια ... να μην το ξαναζήσουμε.

- *Ωραία*

Σ11: αυτά

- *Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την συμμετοχή σας ... σταματάω τη συνέντευξη.
...ΤΕΛΟΣ*

Συνέντευξη 12

Ημ/νία συνέντευξης: 21 Δεκεμβρίου 2022

Ώρα συνέντευξης: 19:30

- *ε ... σας ευχαριστώ πάρα πολύ για τη συμμετοχή σας. Εάν είσαστε έτοιμη μπορούμε να ξεκινήσουμε.*

Σ12: είμαι έτοιμη μπορούμε να ξεκινήσουμε.

- *ωραία. Θα ξεκινήσω με κάποια δημογραφικά στοιχεία ... θα μπορούσατε να μου αναφέρετε την οικογενειακή σας κατάσταση;*

Σ12: έγγαμη

- *ύπαρξη παιδιών;*

Σ12: ένα παιδί

- *ωραία. Το νηπιαγωγείο στο οποίο εργαζόσασταν ως προϊσταμένη τις προηγούμενες δύο σχολικές χρονιές ήταν μονοθέσιο, διθέσιο, τριθέσιο ή τετραθέσιο;*

Σ12: διθέσιο.

- *ωραία. Η επαγγελματική σας κατάσταση. Είσαστε μόνιμη ή αναπληρώτρια;*

Σ12: μόνιμη

- *και τα έτη προϋπηρεσίας σας ως προϊσταμένη νηπιαγωγείου;*

Σ12: ως προϊσταμένη 17 χρόνια.

- *ωραία... και όσον αφορά τις σπουδές σας είσαστε κάτοχος πτυχίου, μεταπτυχιακού ή και διδακτορικού;*

Σ12: εμ πτυχίου

- *ωραία και έχετε κάποια σχετική με τη διαχείριση κρίσεων επιμόρφωση;*

Σ12: Με τη διαχείριση κρίσεων όχι.

- *Ωραία.. τώρα θα προχωρήσω ... θα προχωρήσουμε στα ερωτήματα της συνέντευξης το πρώτο ερώτημα είναι με ποιον ή ποιους τρόπους επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης π.χ. εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μέτρα προφύλαξης, κ.ά. κατά τη διάρκεια της πανδημίας το ρόλο σας ως προϊσταμένη νηπιαγωγείου κατά τα δ... κατά τα σχολικά 2020-2021 και 2021-2022;*

Σ12: επηρέασε τη σχέση μου ... σαν;

- *το ρόλο σας ως προϊσταμένη.*

Σ12: ως προϊσταμένη. Εμ... ε.. κοίτα επειδή ήταν μία νέα κατάσταση ... πρωτόγνωρη για μας θα έπρεπε να υπάρχει ... πρώτα πρώτα μία καλή οργάνωση ... μεταξύ των συναδέλφων και κατά δεύτερο ... ρόλο μεταξύ των οικογενειών και των παιδιών που γίνεται ... θα γινόταν η ... εεε ηηη ε ... η μετεκ... η εκπαίδευση διαδικτυακή. Οπότε θα έπρεπε να υπάρχει μία πολύ καλή οργάνωση και πάρα πολύ καλήηη σχέση με τις συναδέλφισσες και κατανόηση ... γνώση αντικειμένων όλα αυτά παίζανε πάρα πολύ σημαντικό ρόλο και μάλιστα θα έπρεπε κατά πρώτα πρώτα οργανωτικό ρόλο ... να έχω σε αυτήν εδώ πέρα την κατάσταση ... και νομίζω ότι έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο αυτό ... η οργάνωση και ... ηηη συναδελφική σχέση που είχαμε με τις άλλες τις συναδέλφισσες ... η καλή σχέση μεταξύ μας ... αυτό ήταν το πιο βασικό.

- *ε... εν μέρει που απαντήσατε και στο δεύτερο υποερώτημα το οποίο αναφέρω ... στο οποίο αναφέρω ότι με ποιον ή ποιους τρόπους πάλι επηρέασε η διαχείριση της κατάστασης π.χ. εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μέτρα προφύλαξης, κ.ά. κατά τη διάρκεια της πανδημίας τις σχέσεις σας με τα μέλη του ευθύνης σχολείου σας όπως οι συνάδελφοι, οι γονείς, οι μαθητές, οι μαθήτριες και το ευρύτερο του κοινωνικού ή και το ευρύτερο του σχολείου κοινωνικό περιβάλλον;*

Σ12: ε ... κοίτα ... η σχέση μου δεν έχει ... δεν είχε ... δεν έχει μάλλον ρόλο σε αυτήν εδώ πέρα την ερώτηση ... η σχέση δηλαδή σαν προϊσταμένη γιατί ποντάρουμε πάρα πολύ σε αυτή την περίπτωση στις καλές σχέσεις που υπάρχουν μεταξύ των συναδέλφων δηλαδή το να έχω εγώ ρόλο προϊσταμένης και να ... να ... να έχω ηγετικό ρόλο νομίζω ότι δεν είχε ... δεν ήταν πρώτος σκοπός ... δηλαδή σε αυτή την περίπτωση ... πιο σημαντικό ήτανε μεταξύ μας ... ε ... η μεταξύ μας συνεργασία και η μεταξύ μας σχέση ... που είχαμε ... έτσι ώστε να μπορούμε να οργανωθούμε καλύτερα και να 'χουμε μία πάρα πολύ καλή επαφή με τα παιδιά και με τις οικογένειες ... και έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο αυτό ... το ότι και γνωριζόμαστε πολύ καιρό με τις συναδέλφισσες και συνεργαζόμαστε πολύ καιρό και έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο η συνεργασία που είχαμε μεταξύ μας έτσι ώστε να μπορέσουμε να μεταδώσουμε και αυτό το ευχάριστο κλίμα και την αποδοχή που έχουμε μεταξύ μας και τη συνεργασίας μας και στα παιδιά ... δηλαδή ένα πολύ θετικό κλίμα το οποίο καταφέραμε νομίζω αυτά τα δύο χρόνια να μεταφέρουμε και να μεταδώσουμε και στις οικογένειες ... και στους γονείς ... και να αποκτήσουμε μία εμπιστοσύνη απέναντί τους ... δηλαδή ήταν ένα πάρα πολύ ευχάριστο κλίμα όσο κράτησε ... και με όσους ... τέλος πάντων συνεργαστήκαμε όλο αυτό το διάστημα, γονείς και παιδιά.

- *ωραία. Η δεύτερη ερώτηση είναι σε τι είδους ενέργειες προβήκατε για να αντιμετωπίσετε τις προκλήσεις προς το σχολείο ευθύνης από την πανδημία καταστάσεις;*

Σ12: σε τι ενέργειες;

- *επανάληψη ερώτησης*

Σ12: τι ενέργειες; (σκεπτόμενη) καταστάσεις ... μιλάμε τώρα γενικά όχι μόνο για την εξ αποστάσεως;

- *ότ... ότι καταστάσεις προέκυψαν λόγω της πανδημίας ... προς το σχολείο πάντοτε.*

Σ12: ότι έχει σχέση με το σχολείο ... (σκεπτόμενη). Ε ... πρώτα-πρώτα οι ενέργειες ... ξεκινάνε τα πάντα ... ξεκίνησαν τα πάντα από την αρχή, δηλαδή ... επικοινωνία εξ αποστάσεως με τα παιδιά θα έπρεπε να γίνει πρώτα πρώτα ... εμ ... να γίνει ε ... ηλεκτρονική ας πούμε καταγραφή όλων αυτών των προβλημάτων και όλων των μέσων που έχουμε έτσι ώστε να μπορέσουμε να επικοινωνήσουμε με τα παιδιά. Άρα η πρώτη ενέργεια ήταν η καταγραφή των συσκευών που είχαν οι οικογένειες ... που διέθεταν οι οικογένειες για να μπορέσουμε να επικοινωνήσουμε μαζί τους ... μαζί με τα παιδιά. Εμ ... μετά έπρεπε να γίνει καταγραφή των προβλημάτων που αντιμετωπίζαν ... ενώ μπορεί να είχαν συσκευές να μην είχαν ... χρόνο οι γονείς ... να μην είχαν σύνδεση ... άρα έπρεπε να γίνει και αυτή η καταγραφή των προβλημάτων. Εε ... μετά έπρεπε να γίνει η καταγραφή των συσκευών που διέθετε το σχολείο ή οι συναδέλφισσες για να μπορέσουμε να επικοινωνήσουμε με τα παιδιά. Άρα οι ενέργειες πρώτα-πρώτα ήταν καταγραφή των προβλημάτων και όλων των τρόπων με τον οποίο θα μπορούσαμε να επικοινωνήσουμε με τα παιδιά και τις οικογένειές τους. Έτσι; ... ο χρόνος που διέθεταν αυτοί, τα μέσα που είχαν ... αν είχαν μέσα; αν είχαν τρόπο να επικοινωνήσουμε μαζί τους; το ωράριο; Εε ... εάν το ωράριο που ... μας είχαν επιβάλει θα μπορούσε να ικανοποιήσει και ... τις οικογένειες και τα παιδιά ... εάν δηλαδή ήταν αποδεκτό και απ' αυτούς αν μπορούσαμε να επικοινωνήσουμε και αυτό ... αυτό ... αυτό ήταν η πρώτη ενέργεια νομίζω από μεριάς μου. Ήταν το πιο σημαντικό. Εε ... η δεύτερη ενέργεια ήταν αφού ξεκίνησε ... εμ ... ξεκίνησε θα έπρεπε να ... όχι να οργανωθούμε ... να ενημερωθούμε εμείς ... οι εκπαιδευτικοί πρώτα πρώτα ... δεν υπήρχε ενημέρωση πώς θα ε ... γίνει η εξ αποστάσεως ... επικοινωνία και διδασκαλία ... Από πού; Από το σπίτι; Με ποια μέσα; Με ποιον τρόπο; Δηλαδή υπήρχε μία φοβερή ασάφεια ... και μμμ ... δεν ... δεν ξέραμε ... δεν ξέραμε να σου πω στην αρχή τίποτε. Δηλαδή με ποιον τρόπο θα επικοινωνήσουμε ... πώς θα γίνει αυτή η επαφή με τα παιδιά ... ε ... με ποια εργαλεία; πόσες μέρες; Δηλαδή όλο το οργανωτικό ... πρόγραμμα ... πρόγραμμα ήταν ... υπήρχε μία φοβερή ασάφεια ως προς αυτό άρα λοιπόν θα έπρεπε να ενημερωθούμε και εμείς ... σαν προϊσταμένη πρώτα πρώτα εγώ και μετά να γίνει ενημέρωση προς τους εκπαιδευτικούς ... έτσι ξεκίνησε ... άρα η ενέργειά μας ... η δεύτερη ενέργεια νομίζω που κάναμε ήταν αυτή ... ενημέρωση προϊσταμένων και μετά η προϊσταμένη θα έπρεπε να ενημερώσει και τις νηπιαγωγούς ... πώς θα γίνει η εξ αποστάσεως διδασκαλία ... έτσι ... ένας ρόλος τον οποίο ... μέχρι τώρα δεν γνωρίζαμε και δεν ξέραμε ... και αυτό ήτανε μία φοβερή έτσι ... ευθύνη ... πολύ μεγάλη ευθύνη ... για κάτι που δεν ξέραμε ... δεν ήξερα μιλάω προσωπικά τώρα δεν ήξερα πώς θα γίνει η επικοινωνία θα έπρεπε πρώτα πρώτα να το μάθω εγώ και να το κοινωνήσω και στους άλλους έτσι; ... ήταν κάτι πολύ δύσκολο. Τέλος πάντων... η καλή συνεργασία νομίζω όμως ότι τα λύνει όλα αυτά ... και ξεπερνάει ... εεμμ ... αυτές ήταν οι ενέργειες πρώτα-πρώτα επικοινωνία με τους γονείς ... να μάθουμε να χειριζόμαστε τους υπολογιστές ... να χειριζόμαστε τα αντικείμενα ... σαν προϊσταμένη αυτό ... νομίζω ότι η οργάνωση ήτανε ... όλων αυτών ... ήτανε το πιο σημαντικό ... ας πούμε η πιο σημαντική οργάνωση ... εμ ... ενέργεια ... που έκανα.

- *ωραία ... και τι είδους παράγοντες λάβατε υπόψη σας στις εν λόγω ενέργειες για παράδειγμα τις οδηγίες του Υπουργείου Παιδείας, τις ανάγκες των παιδιών, τις ανάγκες των εκπαιδευτικών και τα λοιπά;*

Σ12: εεμμ ... εντάξει οι οδηγίες ήταν οδηγίες ... από κει και πέρα πώς θα εφαρμοστούν οι οδηγίες ήταν ένα πάρα πολύ μεγάλο πρόβλημα γιατί ... έπρεπε να ... να λάβουμε υπόψη μας πρώτα πρώτα όχι μόνο τις ανάγκες των παιδιών ... αλλάαα μμμ ... και αν μπορούσαν να ανταποκριθούν τα

παιδιά σε αυτό που ζητούσε το Υπουργείο ... γιατί μπορεί τα παιδιά να είχαν διάθεση αλλά οι γονείς να μην ήταν στο σπίτι ... μπορεί τα παιδιά να διέθεται ταμπλετ ή συσκευές αλλά οι γονείς να μην ήξεραν να λειτουργήσουν τις συσκευές ... άρα λοιπόν και αυτό ... ήταν ... ένα μεγάλο πρόβλημα. Λάβαμε υπόψη βέβαια τις οδηγίες του Υπουργείου αλλά από κει και πέρα και τις ανάγκες των μαθητών ... και τις ανάγκες των γονιών ... έτσι προσαρμόσαμε ... προσαρμόσαμε την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ανάλογα με την ηλικία και με τις ανάγκες των ... των γονιών ... κάναμε και εμείς κάποιες υποχωρήσεις ... οι γονείς πάρα πολλές υποχωρήσεις έτσι ώστε να προσαρμόσουμε το πρόγραμμα ανάλογα με τις ανάγκες. Ε... οι εκπαιδευτικοί προσαρμοστήκαμε νομίζω πάρα πολύ εύκολα σε ότι μας ζητήθηκε ... από άποψη χρόνου εννοώ και ... και μέσων ... ο καθένας ... ο καθένας ότι διέθετε ... με ότι μέσο διέθετε ... εεμμ ... έκανε την διδασκαλία ή από το σπίτι ή από το σχολείο ... εμείς σαν σχολική μονάδα προτιμήσαμε να κάνουμε την εξ αποστάσεως από το σχολείο ... με όποιον τρόπο μπορέσαμε γιατί ήταν πάρα πολύ δύσκολα αλλά προσαρμοστήκαμε νομίζω ... εύκολα ... σαν εκπαιδευτικοί. Η μεγάλη δυσκολία ήταν ... των οικογενειών που είχαν τα δικά τους προβλήματα και των παιδιών γιατί ήταν κάτι πρωτόγνωρο και γι' αυτούς.

- *μχ ... και τελευταίο ερώτημα (βήχει) ... συγγνώμη ... πώς θα χαρακτηρίζατε τον χρόνο ανταπόκρισης σας προς τις προαναφερθείσες προκείμενες από την πανδημία καταστάσεις;*

Σ12: πώς θα χαρακτήριζα την ανταπόκριση;

- *επανάληψη ερώτησης*

Σ12: νομίζω ότι όλα γίνανε ... σε χρόνο ... πάρα πολύ γρήγορο και πάρα πολύ σύντομα όλα ... ανταποκριθήκαμε δηλαδή ... έχω την εντύπωση ότι μας ζητήθηκε κάτι την Παρασκευή και τη Δευτέρα ήμασταν έτοιμοι ... να ανταποκριθούμε ... τώρα δηλαδή που το βλέπω μετά από τόσο ... μεγάλη χρονική απόσταση νομίζω πως όλα γίνανε πάρα πολύ γρήγορα ... εεμμ και οι ... ε ... όλες αυτές οι ενέργειες, η προετοιμασία, ο τρόπος ... εεμμ ... ο συντονισμός όλων αυτών ... νομίζω ότι έγινε σε πάρα πάρα ... πάρα πολύ μικρό χρονικό διάστημα ... ε ... πολύ γρήγορα και ... και με πάρα πολύ ... πάρα πολλές δυσκολίες ... αλλά νομίζω αντα... ανταποκριθήκαμε εμείς τουλάχιστον σαν εκπαιδευτικοί ... πάρα πολύ γρήγορα.

- *ωραία ... ε ... αυτά ήταν τα ερωτήματα της συνέντευξής μου. Εάν δεν έχετε κάτι άλλο να προσθέσετε θα μπορούσαμε να διακόψουμε εδώ πέρα τη συνέντευξή μας.*

Σ12: ε ... νομίζω ότι απάντησα ελπίζω να ήταν ικανοποιητικές οι απαντήσεις.

- *ήταν... ήταν πράγματι. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για τη συμμετοχή σας ... κλείνω την βιντε... ηχο... **ΤΕΛΟΣ***